¶Reuerendiſſimi i chriſto patris ⁊ dñi: dñi Hugonis ⁊c. Cardinalis/ poſtilla ſuper Eccleſiaſticum incipit. ¶Expoſitio Capituli.I.

a O Omnis ſapientia. id eſt filius omnia ſapiēs et oia ſciens: in quo ſunt oēs theſauri ſapiētię ⁊ ſcientię abſconditi: Col.ij.a. Vł Ois ſapiētia .i. ꝑfecta ſapientia .i. filius ꝑfecte ſciēs oia. Siĉ Math.iij.d. Sic eñ decet nos implere oēm iuſticiam .i. ꝑfectam. Vel/ Omnis ſapiētia .i. fili⁹ a quo eſt ois ſapiētia: b ¶A dño deo ē .i. a deo patre ꝑ generationē: q̄ ē ineffabilis. Unde Eſa.liij.c. Generationem ei⁹ q̄s enarrabit? c ¶Et cum illo fuit ſemp ⁊ eſt añ euū: id eſt ab eterno. In q̄ notať coeternitas filij et patris/ equalitas et cōſubſtātialitas/ ⁊ diſtinctio ꝑſonalis: ſicut ibi: In principio erat verbū: ⁊ verbum erat apud deū: ⁊ deus erat verbmu. d ¶Arenā maris ⁊ pluuię guttas et dies ſeculi q̄s dinumerauit? q.d. nemo. e ¶Sapientiam dei/ quę eſt a deo patre .i. filium: f ¶Precedentē omnia/ creata ⁊ dignitate ⁊ eternitate: g ¶Quis inueſtigauit? q.d. nullus. Argumentū eſt a maiori. q.d. ſi hęc quę ſub certo numero/ pondere ⁊ mēſura condita ſunt/ nemo poteſt dinumerare: multo min⁹ ſapientiā/ quę eſt ſine fine ⁊ ſine p̄ncipio poterit comprehendere et inueſtigare. Simile Sap.ix.d. Difficile eſtimamus quę in terra ſunt: ⁊ quę in ꝓſpectu ſunt inuenimus cum labore: quę in cęlis ſūt quis inueſtigabit? q.d. null⁹. Vñ apoſtol⁹ Roma.xj.d. O altitudo diuitiaꝝ ſapiētię ⁊ ſcientię dei ⁊c. Ps. Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: cōfortata eſt ⁊ nō potero ad eā. h ¶Prior oim creata ē ſapiētia .i. genita vel p̄deſtinata creari inquātū homo. Vñ Roma.j.a. Qui p̄deſtinatus eſt filius dei in virtute ſm ſpiritū ſanctificationis. Vel/ creata ē ſapientia/ ſm humanitatē: prior omniū .i. dignior q̄ creatura aliqua/ tamē creatura. Simile Joh.j.d. Poſt me venit qui ante me fact⁹ eſt: quia prior me erat. i ¶Et intellectus prudentię: id eſt ſapiētia prudens ⁊ intelligens: k ¶Ab euo/ eſt .i. ab eterno. Sic accipit Boeti⁹ euū ꝓ eterno: Qui tempus ab euo ire iubes. Aliqñ aūt euū ꝓ tēpore accipiť: ſicut .ſ. in p̄ncipio: Et cū illo fuit ſemp ⁊ eſt ante euū .i. ante omnia tempora. Eſt autē euū mediū inter tempus et eternitatē. Tempus eñ eſt p̄ſentialis ſtatus eorū quę ſūt: euū aūt ē p̄ſentialis ſtatus eorū quę ſunt etiā in tempore ⁊ fuerunt ⁊ erunt in tpe ⁊ ante temp⁹ ⁊ poſt.

A (left margin)

Joh.i.a. (left margin)

Ps.138. (left margin)

Moraliter Moraliter: d ¶Arenā maris ⁊c. Per arenā maris intelliguntur temporalia fluida/ ſterilia/ ⁊ amara: qꝛ cum labore acquiruntur/ ⁊ cū timore poſſidentur/ ⁊ cū dolore deſeruntur. Per pluuiā/ intelligiť flux⁹ carnalis cōcupiſcētię. Per guttas pluuię/ partiales cōcupiſcentię. Per dies ſeculi/ intelliguntur honores ſiue dignitates mūdi. Hmōi nemo cōſiderat: nec dinumerat/ aut diſcernit: et ideo diligūt homies temporalia: ſequuntur concupiſcentias/ ⁊ ambiunt dignitates. Unde .j. Joh.ij.c. Omne qđ eſt in mūdo/ aut eſt cōcupiſcentia carnis aut ꝯcupiſcentia oculoꝝ aut ſupbia vitę. Per altitudinē cęli/ intelligiť ſublimitas p̄mioꝝ. Per latitudinē ťrę/ itelligiť tenuitas tēporalium gaudioꝝ. Per ꝓfundum abyſſi/ intelligiť ꝓfūditas ſupplicioꝝ. Et hmōi nemo metiť: p̄mia cęli ꝯtēnūť: gaudia mūdi diligūť: ſupplicia iferni nō metuūť. Seqť: l ¶Fons ſapientię: id eſt origo ſapiētię: eſt/ m ¶Verbū dei: id eſt filius: habitās/ n ¶In excelſis: id eſt a dextris pris. Vel in excelſis .i. in angelis .q.d. origo ois ſapiētię a verbo dei ꝓcedit. o ¶Et ingreſſus illi⁹ .i. ipſe ingrediens i mundū ꝑ incarnationē: dedit/ p ¶Mādata eterna: id eſt imobilia. Vel/ eterna .i. ad eternitatē ducētia. Vñ Joh. vj.g. Verba vitę eternę habes. Vel ſic. Mādata eterna: id eſt mādata charitatis: quę nunq̄ excidet. j. Corinth.xiij.c. Sunt ingreſſus illi⁹: id eſt introitus ad illā. Vñ Math. xix.c. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata. q ¶Radix ſapientię/ increatę .i. pater: r ¶Cui reuelata eſt? q.d. nulli. Math.xj.d. Nec p̄ patrē nouit quis niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare. Unde Philippus dixit: Dñe oſtende nobis patrē ⁊ ſufficit nobis: Joh.xiiij.a. Vel ſic. q ¶Radix ſapiētię/ creatę: id eſt fili⁹: r ¶Cui reuelata ē? q.d. nulli. Vñ Math. xj.d. Nemo nouit filiū niſi pať. Eſa.liij.a. Brachiū dñi cui reuelatū eſt? s ¶Et aſtutias illi⁹ q̄s agnouit? q.d. null⁹ ad plenū. Et diĉ/ aſtutias/ pluraliter: qꝛ duplex ē aſtutia ſapiētię. Una ē quā opať in ſanctis .ſ. ſagacitas vitādi ⁊ deꝑhēdēdi iſidias diaboli. Et ſic accipiť Prouerb.j.a. Vt deť paruulis aſtutia. Alia eſt aſtutia ſiue ſagacitas: q̄ diabolū in cruce hamo diuinitatis ſub eſca hūanitatis opto cępit. Job.xl.c. In oculis ei⁹ q̄ſi hamo capiet eū. Sic accipiť Prouer.xiij.c. Aſtut⁹ oia agit ꝯſilio. t ¶Diſciplina ſapiētię cui reuelata ē/ ꝑ ſciētiā: x ¶Et manifeſtata/ ꝑ experientiā. Vel/ reuelata/ ꝑ inſpirationem: et manifeſtata/ ꝑ eruditionē. q.d. paucis ⁊ ſolis fidelib⁹: q̄rū quibuſdā iſpirata ē fides paſſiōis: ⁊ quibuſdā p̄dicata. Diſciplina aūt ſapiētię dr/ qua ipſa in paſſione diſciplinata eſt ꝓ nobis. Vñ Eſa.liij.b. Diſciplina pacis nrę ſup eū: ⁊ liuore ei⁹ ſanati ſumus. Vł t ¶Diſciplina ſapientię .i. ſcia eternę ſapiētię. v ¶Cui reuelata ē/ q̄ ad diuinitatē: x ¶Et manifeſtata/ q̄ ad hūanitatē. Vel/ Diſciplina ſapiētię .i. mod⁹ ⁊ via addiſcēdi ſapiēter ⁊ inueſtigādi ipſā ſapiētiā: Cui reuelata ē ꝟbis/ ⁊ manifeſtata/ exemplis: Vł/ Diſciplina ſapiētię q̄ illos verbis repħendit: ⁊ iſtos flagellis corrigit: Cui reuelata ē/ ꝑ doctrinā: Et manifeſtata/ ꝑ experientiā: Illi q̄ dicebat: Diſciplina tua correxit me i finē: ⁊ diſciplina tua ipſa me docebit. y ¶Et multiplicationē ingreſſus illi⁹ q̄s intellexit .i. multiplicatū ingreſſū illi⁹: quoꝝ vn⁹ ē igreſſus i vteꝝ beatę virginis ꝑ icarnationē: ſecūdus ē in mūdū per apparitionē: tertius in infernū ob captiuoꝝ liberationē: quart⁹ eſt in cęlū ꝑ aſcēſionē: quintus eſt in mentē hoīs ꝑ grę infuſionē/ ꝑ illuminationē/ ꝑ inſpirationē. z ¶Un⁹ ē altiſſim⁹ creator omniū omipotēs .ſ. pater. c ¶Et rex potēs .i. potenter regēs oia. d ¶Et metuēdus nimis .i. valde reuerēd⁹. Vł metuēd⁹ nimis .i. valde iuſtus. e ¶Sedēs ſup thronū illi⁹ .i. ſapientię. In q̄ notať coeternitas filij ⁊ auctoritas patris. Thron⁹ eñ ſiue poteſtas iudiciaria dr eſſe filij: ſʒ a patre. Vñ Joh.v.a. Pať nō iudicat quēq̄: ſʒ oīne iudiciū dedit filio: vt oēs honorificēt filiū ſic honorificāt pātrem. Qđ nō ē ita intelligēdū/ q̄ ſine pře iudicet fili⁹: ſʒ qꝛ fili⁹ apparebit i iudicio i forma hūana: in q̄ miſterio iudicabit. Et qꝛ iudicādi poteſtas dominātis eſt: Vel de filio exponiť ſic. z ¶Un⁹ eſt altiſſimus/ filius .ſ. vnus deus cum patre. a ¶Creator omniū: quia omnia per ipſum facta ſūt. b ¶Omnipotens: id eſt oino potens omnia. c ¶Et rex potens ⁊ metuendus nimis: id eſt valde: Qm̄ magnus domin⁹ ⁊ laudabilis nimis ⁊c. e ¶Sedens ſup thronū illius .ſ. patris .i. habens iudiciariam poteſtatē a patre

Ps.17. (right margin)

De patre (right margin)

De filio (right margin)

Ps.95. (right margin)

¶Incipit liber Eccleſiaſticus. Capitulū.I.

O Omnis ſapi
a entiā a dñō deo
b ē/ et cū illo fuit ſp
c ⁊ ē añ euū. Are
d nām maris ⁊ pluuię guttas
⁊ dies ſeculi quis dinumera
uit? Altitudinē cęli et latitu
dinem terrę ⁊ ꝓfundū abyſſi
e q̄s dimenſus eſt? Sapiētiā
f g dei p̄cēdentē oia/ q̄s inueſti
h gauit? Priōr omniū creata
i eſt ſapientia: et intellēctus
k l prudentię ab euō. Fōns ſa
m n pientię vērbum dei in excēl
o p ſis: et ingrēſſus illius mān
q data eterna. Rādix ſapien
r s tię cui reuēlata eſt: et aſtūti
as illius quis agnouit? Diſ
t v ciplinā ſapientię cui reuēla
x ta eſt et mānifeſtata: et mul
y tiplicātionē ingreſſus illius
z quis intellexit? Unus ēſt al
a b tiſſim⁹ crēator oim/ oipōtēs
c d et rēx potēs ⁊ mētuēdus ni
e mis/ ſedēns ſup thronū illi⁹

⁊ dominās deus. Ipſe creā/uit illā ſpiritūſancto: et vi/dit ⁊ dinumerauit ⁊ mēſus eſt. Et effūdit illā ſup omnia opa ſua/ et ſup omnē carnē: ſm datū ſuū/ pbet illam di/ligētibus ſe. Timor domini glōria ⁊ gloriatio ⁊ leticia et corona exultationis. Timor dñi delectabit cor: et dabit leticiām et gaudiū in lōngi/tudine dierū. Timēnti dñm bene erit i extremis: et in diē defunctionis ſuę bñdicetur. Quibº aūt apparuerit i viſu diligūt eā i viſiōe ⁊ in agni/tiōne magnaliū ſuorꝫ. Dilec tio dei honōrabilis ſapiētia. Initiū ſapiētię timōr dñi: et cū fidēlibus in vulua cōcre/atº ē: ⁊ cūm electis feminis grādiet: ⁊ cū iuſtis ⁊ fidelibº agnoſcet. Timōr dñi ſciētię religioſitas. Religioſitas cu ſtōdiet ⁊ iuſtificabit cor: io/cūditātē atq gaudiū dabit.

De patre. feſtas dñantis ē: Ideo ſequit: c Et dñans deº: qd tunc
Ps.9. maxime apparebit/ qñ malos male perdet. Vñ Ps. Cogno/ſcetur dñs iudicia faciens.
De filio. poteſtatē a patre. c Et dominans deus/ vnº cum pa/tre: d Ipſe. i. deº pater: e Creauit illā: id eſt ſapien tiā. i. incarnari fecit: f Spiritūſancto. i. opere ſpiritus/ſancti: vel potius co/operatione: quia tota trinitas opata eſt icar natione filij. g Et vidit/ deº pater p ap probatione. h Et dinumerauit. i. ple ne cōprehēdit: i Et mēſus ē: q2 inume/roſitatē chariſmatum qbº repletº fuit chriſtº hō/ ſolus deº pat ple/niſſime cōprehēdit. Vel ſic. g Et vidit .i. viſibilē ſe reddidit. Unde Baruch. iij. d. Poſt hec in terris vi/ſus eſt. h Et dinu/merauit. i. numerabilē cū alijs hominibº fecit. Unde Eſa. liij. d. Et cum ſceleratis reputatus eſt. i Et menſus eſt id eſt menſurabilem fecit. Et ſic oſtenduntur tria mirabilia cir ca incarnationem: Nam inuiſibilis factus eſt viſibilis: et in/numerabilis factus eſt numerabilis: imēſus mēſurat/ coarta/tus infra vterū virginalē. Unde Hiere. xxxj. d. Nouū faciet dominº ſup terrā/ femina circūdabit virū. k Et effudit illā. ſ. ſapientiā: l Sup omnia opa ſua: q2 omnia opa dei/ ſapientiam dei ſua pulchritudine manifeſtant: ⁊ in ordine rerū apparet ipſa ſapiētia ſupfuſa. m Et ſup omnē car/
Ioh.1.b. nē. i. ſup omnē hominē cor carneū habētē: Et de plenitudine
Ps.132. eius nos omnes accepimº: Et a capite in barbam aaron: ⁊ a barba in orā veſtimenti eiº fluxit vnguentū. Vñ Iohel. ij. g. Et erit poſt hec/ effundam de ſpiritu meo ſup omnē carnem. n Scdm datū ſuū. i. ſm magnificētiā ſuā: vl ſm diſpēſa tionē dñatiōis ſuę: o Prebet illā diligētibº ſe: vnicui/q ſm capacitatē ſuā. Vñ Matth. xxv. b. Tradidit illis bo/na ſua: vnicuiq ſm ppriā virtutē. Et dicit Glo. ibi: ſm ppriā capacitatē: q capacitas ex magnificētia dei eſt ad vtilitatē no ſtram. Vñ. j. Cor. xij. a. Unicuiq dat manifeſtatio ſpūs ad
Sap.1.a. vtilitatē ⁊c: p Timor dñi ⁊c. Qm in maliuolā aiaꝫ nō in/troibit ſapiētia: Ideo auctor cōmēdata ſapiētia: agit de timo
Sex ſpēs timoris re/ p quē purificat aia ⁊ mundat a peccatis. Timor eñ domi/ni expellit peccatū. j. eodē. c. Sunt autē ſex ſpecies timoris dñi. Primº ē timor naturalis: quo hō naturalit timet mortē ⁊ omne ſibi cōtrariū. Secūdus eſt timor humanº: q timet hō volūtarie ex deliberatiōe pelli ſuę plus debito. Tertius eſt ti mor mūdanus: quo homo timet amiſſionē rerū temporaliū vltra modū. Quartº ē timor ſeruilis: q timet pęna inferni: quē charitas foras mittit. j. Ioh. j. iiij. d. Quītus eſt timor initia lis: quo vnū oculū habet ad pęnā: aliū oculū habet ad deum: hoc eſt partim timore pęne: partim amore dei ceſſat a malo. Sextus ē timor filialis: quo timet tm offenſio patris ⁊ ſepa/
Ps.18. ratio ab eo: vt dicit Rabanº. Et de quo dicit in Ps. Timor dñi ſanctº pmanens in ſęculū ſęculi. Et de h dr h: p Timor domini. i. quo timet dñs. i. offenſio eius vl ſeparatio ab eo. Vel/ p Timor dñi. i. qui eſt a domino. q Gloria et gloriatio ⁊ leticia ⁊ corona exultatiōis. i. cauſa glorię ⁊ gloriatiōis ⁊ leticię ⁊ coronę. Gloriā dicit cordis mūdiciā: quā timor operat i pſenti. ij. Corinth. j. c. Gloria noſtra hec eſt: teſtimoniū cōſcientię noſtrę. Gloriationem dicit glię ma/nifeſtationē: q2 ex eo q hō timet/ ꝯſiderat magnitudinē dei
Ps.113. ⁊ reſilit in ppriam paruitatē: ⁊ ſic humiliatº/ dicit: Nō nobis domine non nobis ⁊c. Leticiam dicit gaudiū ſpei/ qd habet in pſenti. Coronā exultationis/ dicit coronā glorię: quę habet in futuro. Hec quattuor bona facit timor dñi. Item/ r Ti/mor domini. i. quo timet dominus: vel qui eſt a domino:

s Delectabit cor/ in pręſenti: t Et dabit/ in futuro: v Leticiam/ quo ad ſtolam animę: x Et gaudiū/ quo ad ſtolam corporis. y In longitudine dierum: id eſt in ęternū. Unde. j. xl. d. Timor domini ſic paradiſus bene/dictionis. z Timenti: id eſt his qui timent dominum/ filialiter: a Bene erit in extremis: id eſt in fine hu/ius vitę. Unde Ps.
O magna multitudo dulcedinis tuę domi/ne quā abſcondiſti ti/mentibus te. b Et in die defunctiōis ſuę benedicet/ be/nedictiōe dexterę: qua dicet ei cum alijs: Ve nite benedicti patris mei ⁊c. Matth. xxv. c. Et dicit/ in die de/functiōis/ nō in no/cte: quia electi in die moriunt/ nō in nocte: quia ad lucem abſcon/ditam vadunt. Et tūc primo lux orit. id eſt vera lux. Unde et dies mortis eorum dies nataliciº eorū ap/pellatur. Econuerſo/ reprobi moriuntur in nocte: quia ad te/nebras vadunt in nocte quę nunq deficient. Unde Luc. xij c. Stulte hac nocte animā tuam repetunt a te ⁊c. c Qui/bus autem apparuerit/ ſapiētia/ in viſu. i. per fidem: quę videt per ſpeculū in ęnigmate. j. Corinth. xiij. d. d Dili/gunt eam in viſione/ aperta: quia videbunt eam facie ad faciē. e Et in agnitione magnaliū ſuorꝫ. i. in ęterna beatitudine: vbi videbunt magnalia ſapiētię: et ipſam ſapien/tiam magnificā: ⁊ magnalia quę fecit: et numerū electorum quos glorificauit: quos videbunt ſecū: et multitudinē repro/borum: quos damnauit/ quos videbūt in inferno: ſicut dicit Eſa. vlt. g. Egredient ⁊ videbūt cadauera virorū/ qui pua/ricati ſunt in me. Qui hic non videt ſapientiā in viſu fidei/ nō videbit eā in futuro i viſione ſpeciei: quia ſine fide impoſſibi/ le eſt placere deo. f Dilectio dei: id eſt qua deus diligit. g Honorabilis ſapiētia: id eſt cauſa honorabilis ſapi/entię: qua ſapiūt res prout ſunt. Unde. j. Ioh. ij. d. Unctio docebit vos de omnibus. Quę dicitur honorabilis: quia fa/cit honorabiles participes ſui. Unde Thren. iiij. a. Filij ſion inclyti ⁊ amicti auro pmo. h Initiū ſapiētię: id eſt cha/ritatis: vel qua res ſapiūt prout ſunt: Eſt/ i Timor do/mini/ initialis intra ſumptus/ vel finalis extra ſumptus: qui introducit charitatē/ vt ſeta filum. k Et cum fidelibus in vulua/ matris eccleſię. i. in baptiſmo: l Cocreatº ē: id eſt cum alijs virtutibus/ quibº regenerant fideles creatº. m Et cum electis feminis gradietur. i. ſanctorum animabus/ fęcundis bonis operibus in futuro ſociabitur. Vel/ cum electis feminis: id eſt cum alijs virtutibus tanq cuſtos earum. Et dicuntur virtutes electę feminę ab effectu: quia electum ⁊ fęcundū faciunt hominē: n Et cū iuſtis ⁊ fidelibus agnoſcet: id eſt iuſtos ⁊ fideles comi/tabilit in futuro agnoſci faciet. Iuſtis dic/ quo ad opera: fide libus/ quo ad fidem. Unde dicit eis: Euge ſerue bone ⁊ fide/lis: Matth. xxv. b. o Timor domini ſcientię religi/oſitas: id eſt cauſa ſcientię religioſę: quę religat animū ne ef/fluat in peccatū: ⁊ facit hoīem circūſpectū. Unde Eccs. vij. c. Qui timet dominū nihil negligit. p Cuſtodiet/ a ma/lo: q Et iuſtificabit cor/ in bono: vt faciat alij qd ſibi vellet fieri: Matth. vij. b. Et non faciet alij quod ſibi nollet fieri. Tob. iiij. c. r Iocunditatem/ ſpei in pręſenti: s Atq gaudium/ rei in futuro/ dabit. Vel totum in pręſenti: r Iocunditatem/ ex declinatione mali. s Atq gaudium/ ex opatione boni: quorum vtrumq facit timor. Vel totū i futuro: r Iocūditatē/ q ad ſtolā aię: s Atq gaudiū/ q ad ſtolā corpis. Vñ. j. xv. b. Iocūditatē ⁊ exul/tationē theſaurizabit ſup illū: ⁊ noīe ęterno hereditabit illum.
Timenti dominū

†Ps.30.
†Ps.110. Prouer.1.a. et.9.c.
Heb.11.a.

a Timenti dn̄m/ timore filiali: b Bene erit/ in futuro. c Et in diebus cōſolatiōis/ vel/ cōſūmationis illius .i. in die mortis: quādo magis neceſſaria eſt ⁊ iocūdioꝛ cōſolatio. d Benedicet/ benedictiōe dexterę. Euge ſerue bone ⁊ fidelis: Matth. xxv. b. Hoc idem iam dixerat auctoꝛ ſ. b. Timenti dn̄m bn̄ erit in extremis: ⁊ ī die defunctiōis ſuę bn̄dicet. Sꝫ repetit ad maiorem certitudinē: vel quia iuſtus in morte ſecurus erit de duobꝰ/ .ſ. de ſtola corporis/ ⁊ de ſtola aīę. e Plenitudo ſapiētię eſt timere deū: id eſt timoꝛ dei operatur plenitudinē ſapientię: id ē plenā ſapientiā. Et vbi maioꝛ timoꝛ eſt: ibi maioꝛ ſapientia: vt dicit Rabanus. Sed videt falſum: qꝛ vna vetula maiorem timorem habet ꝙ̄ aliquis magiſter: nō tamē magis ſapiēs.

C

Al. † cōſummationis

a Timēti dn̄m bēne erit: ⁊ in
b c d diēbꝰ ꝯſolatiōis illiꝰ bn̄dicēt.
e Plenitūdo ſapientię timere
f deū: ⁊ plenitūdo a fructibꝰ il-
g h liꝰ. Omnē dōmū illiꝰ implē-
i bit a generatiōibꝰ: et receptā-
k l cula a thēſauris illiꝰ. Corō-
m na ſapiētię timoꝛ dn̄i: rēplēs
n o pacem ⁊ ſalūtis fructū: ēt vi-
p q dit ⁊ dinumērauit ēā. Vtrā-
r qꝫ autē ſunt dōna dei. Sciē-
s tiā ⁊ intēllectū prudētię ſapi
t entia compertiet: ⁊ glōriam
v tenentium ſe exaltat. Rādix
x ſapiētię eſt timere dn̄m: Rā-

Solutio. Sapiētia duo importat: ſciētiā ⁊ ſaporē. Vetula quo ad ſaporem ſapientioꝛ eſt: et ita intelligit Rabanus: vbi maioꝛ timoꝛ: ibi maioꝛ ſapiētia. Preter plenitudinē ſaporis quā operat timoꝛ eſt et alia plenitudo bonę opatiōis quā ſimiliter operat timoꝛ: quia timoꝛ nunꝙ̄ eſt occiſus. Vn̄ ſequitur: f Et plenitudo a fructibus illius: id eſt a fructuoſis operibꝰ timoris. Vl' meliꝰ: e Plenitudo ſapientię .i. ſaporis: eſt timere deum/ in pſenti: et plenitudo/ glorię in futuro: a fructibꝰ illiꝰ erit. q. d. timoꝛ dei in pſenti dat ſaporem: in futuro dabit gloriā. g Omnē domū illius: id eſt ſapiētię .i. fidelē animā: quę eſt domus ſapientię: h Implebit/ timoꝛ/ a generatiōibus/ ſuis: id eſt bonis operibꝰ quę generat. Vel/ a generationibus: id eſt virtutibꝰ: quę dicunt generatiōes: qꝛ vna generat aliā: vt dic Glo. ſup illud Matth. j. a. Abraā genuit iſaac. Vel/ implebit/ gloria/ a generatiōibus/ et poſt generatiōes ſm̄ fructū operū. i Et receptacula: id eſt tres vires animę implebit: k A theſauris illius: id eſt ſapiētię: q̄ ſūt dona gratiarū: quę ſunt abſcondita .i. pcioſa/ vt theſauri. De quibus dr̄ Matth. vj. c. Theſaurizate vobis theſauros in cęlo. Et Job. xxxviij. c. Nūquid ingreſſus es theſauros niuis: aut theſauros grandinis aſpexiſti: Qꝛ autē timoꝛ omnia receptacula animę impleat: patet Eſa. xj. a. Et repleuit eū ſpiritus timoris domini. Rationabilē veritate: cōcupiſcibilem ſuauitate: iraſcibilē gloria ⁊ honore. l Corona ſapientię timoꝛ domini .i. corona qua coronant ſapientes/ puenit ex timore. Vel/ timoꝛ domini corona eſt ſapiētię: id eſt qua ſapiētia nos coronat in pſenti: qua corona reſtringunt capilli: id eſt fluxę cogitatiōes mentis ⁊ vana deſideria. m Replens pacē: id eſt cōferens plenā pacem. Pacem pectoris in pręſenti: et pacem ęternitatis in futuro. n Et ſalutis fructū: id eſt fructū replet: ex q̄ ſalus eſt .i. opera bona: De quibꝰ dicit Matth. iij. b. Facite dignos fructus pęnitentię. Job. ix. d. Verebar omnia opera mea. o Et vidit .i. approbauit deꝰ pater/ p Eā .i. ſapientiā: p Et dinumerauit/ omnia quę in ea ſunt: vt virtutes/ dona/ opera. q Vtraqꝫ autē .i. timoꝛ ⁊ ſapiētia: r Sunt dona dei. Vn̄ Jaco. j. c. Om̄e datum optimū: ⁊ om̄e donū pfectū ⁊c. s Scientiā ⁊ intellectū prudentię ſapiētia cōperiet .i. filius q̄ ſine mēſura dona accępit/ filijs ſuis dabit/ ſcientiā vitandi malū: ⁊ intellectū prudētię faciendi bonū. t Et gloriā tenentiū ſe exaltat: id pſeuerantiū in bono. Et dicit exaltare gloriā in pſenti: quia loquit de gloria pacatę cōſciētię. De qua dicit .ij. Corinth. j. c. Gloria noſtra hęc eſt teſtimoniū cōſcientię noſtrę. Poſt quā dabit gloria ęterna: qꝛ gratiā ⁊ gloriā dabit dn̄s. v Radix ſapiētię eſt timere dn̄m. Pſ. 83. Timoꝛ dn̄i initiū ſapiētię: Timoꝛ ſeruilis initiū extra ſumptū: Timoꝛ initialis intra ſumptū. Verūtn̄ dr̄ timoꝛ eſſe radix ſapiētię ad ſimilitudinē: Quia ſicut radix initiū eſt arboris: ita timoꝛ initiū eſt ſapientię. Item ſicut radix in pfundo terrę eſt: ſic timoꝛ domini in pfundo hūilitatis tenet hominē. Itē ſicut radix amara eſt/ ſed fructus arboris dulcis/ ſic patet in palma: ſic timoꝛ amaritudinē pęnę habet: ſed generat dulcedinē ſapientię. Vn̄ .j. xxiiij. b. Sicut palma exaltata ſum ī cades. Et ꝙ timoꝛ dn̄i ſit radix ſapientię/ probat. x Rami eñ illiꝰ longeui .i. ſententię ſcripturaꝝ/ quas p orbem terrarū euāgelica pādit doctrina ſūt ęternę: qꝛ ęterna gaudia pmittunt: et ęterna ſupplicia cōminant. Unde Matth. v. b. Donec trāſeat cęlum ⁊ terra: iota vnū aut vnus apex nō pteribit a lege. Luc. xxj. f. Cęlū ⁊ terra tranſibūt: verba autē mea nō tranſibunt.

D

y mi eñ illiꝰ lōgęui. In thēſau
ris ſapiētię intellectus et ſci-
z entię religioſitas: execrātio
autē peccatoribus ſapiētia.
a b Timōr domini expēllit pec-
c catum: Nam qūi ſine timore
eſt/ nō poterit iuſtificari: ira-
d cūdia ēnim animoſitatis il-
e lius ſubuērſio illiꝰ eſt. Vſqꝫ
f in tēmpus ſuſtinebit patiēs:
et poſtea redditio iocundi-
g tatis. Bonūs ſenſus vſqꝫ
h in tempus ābſcondet ver-
i ba illius: ēt labia multorum
enarrabunt ſenſum illius.

y In theſauris ſapiētię intellectꝰ ⁊ ſciētię religioſitas: id in nouo ⁊ veteri teſtamēto: quę ſunt theſauri ſapiētię/ eſt intellectꝰ faciēdi bonū/ ⁊ ſcientię religioſitas .i. ſcientia religioſa vitandi malū. Qꝛ autē nouū ⁊ vetus teſtamentū dicant theſauri ſapiētię ſiue filij: legit Matth. xiij. g. Oīs ſcriba doctus in regno cęloꝝ ſilis ē homī patrifamilias: q̄ pfert de theſauro ſuo noua ⁊ vetera. Per hoc aūt qḋ dicitū theſauris: inuit ꝙ verba ſacrę ſcpturę precioſa ſūt. Vn̄ dicunt margaritę/ Matth. vij. a. Nolite ſanctū dare canibꝰ: neqꝫ mittatis margaritas an̄ porcos. Vl' theſauri ſapiētię dicunt opes ſapiētię pcioſę: De quibꝰ dr̄ Prouer. viij. b. Mecū ſūt diuitię ⁊ gloria: opes ſupbę ⁊ iuſticia. Et oīa dona ſpūſſancti in his theſauris .i. int iſtos theſauros ſapiētię ſūt: Intellectꝰ et ſciētię religioſitas .i. itellectꝰ cognoſcēdi res intrinſecꝰ: ⁊ ſciētia bn̄ cōuerſādi extrinſecꝰ religās hoīeꝫ ne effluat ī peccatis. z Execratio aūt pctōribꝰ ſapiētia .i. ħribilis ⁊ abominabilis ſapiētia. Aues eñ noctꝭ lucē odiūt: ⁊ ęgrꝭ oculis odioſa eſt lux/ q̄ ſanis ē amabilis: ⁊ palato nō ſano pęna ē panis/ qui ſano ē ſuauis: vt dic Augꝰ. a Timoꝛ dn̄i .i. q̄ timet dn̄s: vl' q̄ dat a dn̄o: b Expellit peccatū .i. vitia. Vl'/ expellit/ p pęnitētiā mūdādo a pteritis ⁊ coercēdo a futuris. Et h pbat p ꝯtrariū: c Nā q̄ ſine timore ē nō poterit iuſtificari: manēs talis. Vn̄ Pſ. Viā pacis nō cognouerūt: nō ē timoꝛ dei an̄ ocl'os eoꝝ. Hoc aūt reddit p cauſa. Pſ. 13. d Iracūdi eñ aīoſitatis illiꝰ .i. iracūdia aīoſa/ ducēs animū ad malū ppetrandū: e Subuerſio illiꝰ eſt .i. iracūdia. Vn̄ Prouer. xxvij. a. Graue eſt ſaxū ⁊ oneroſa arena: ſꝫ ira ſtulti vtroqꝫ grauioꝛ. Job. v. a. Virū ſtultū interficit iracūdia: ⁊ paruulū occidit inuidia. f Vſqꝫ ī tp̄us ſuſtinebit patiēs: ⁊ poſtea redditio iocūditatꝭ .i. bō ħe patiēs patiēter ſuſtinet mō tribulatiōes: et poſt ħ tp̄us reddet ei iocūditas ęterna p mercede. g Bonꝰ ſenſus vſqꝫ ad tp̄us abſcōdet vba illiꝰ .i. ħe ſapiēs tacet vſqꝫ ad tp̄us oportunū. Vn̄ Rabanꝰ. Sapiētis hoīs ē vba tenere: ⁊ oīa modeſte pagere. Vl' ſic g Bonꝰ ſēſus .i. bonꝰ ſenſatꝰ/ h Abſcōdet verba illiꝰ .i. iracūdi recipiēdo ea q̄ſi theſauꝝ. Vn̄ Pſ. Obmutui ⁊ hūiliatꝰ ſū: ⁊ ſilui a bonis. Pſ. 38. Hūilitaſ eñ ſiue māſuetudo ſaccꝰ ē in q̄ recipiunt ꝯtumelię/ ⁊ cuſtodiūt vt theſaurꝰ pcioſiſſimꝰ q̄ cęlū pōt cōpari. i Et labia mltoꝝ enarrabūt ſenſū illiꝰ/ ſenſati: q̄ abſcōdit vba ꝯtumelię iracūdi/ patiēter ⁊ hūiliter ſuſtinēdo. Sic mō narrat patiētia dn̄i Eſa. liij. c. Sicut ouis ad occiſionē ducet: ⁊ q̄ſi agnꝰ corā tōdēte ſe obmuteſcet.

In theſauris ſapiētię

a In theſauris ſapiētie ſigni/
b c ficātio diſcipline: execratio
autē peccatori cultura dei.
d Fili cōcupiſcens ſapiētiā:
e f g cōſerua iuſticiā: ⁊ deus p̄be/
h i bit illam tibi. Sapiētia em̄
k ⁊ diſciplina timor domini: et
qd̄ beneplacitū eſt illi/ fides
l ⁊ manſuetudo: ⁊ adimplebit
m n theſauros illi⁹. † Nō ſis in/
credibilis timori domini: et
o nē acceſſeris ad illū dupli/
p ci corde. Ne fueris hypocri/
ta in cōſpectu hominū: ⁊ nō
q ſcandaliçeris in labijs tuis.

r s Attende in illis ne forte ca/
t das: ⁊ adducas aīe tue ī ho
v noratione: ⁊ reuelet de⁹ † ab/
x ſconſa tua: et in medio ſy/
y nagoge elidat te: quoniā ac/
z ceſſiſti maligne ad dominū:
a et cor tuum plenū eſt dolo et
b fallacia. Capi. II.

c d e f g h i F(ili accedēs ad ſerui/
tutē dei: ſtā in iuſticia
et timore: et prepara
k animā tuam ad temptatio/
l nem. Deprime cor tuū et ſu/
m n ſtine: et inclina aurem tuam
o et excipe verba intellectus:

a In theſauris ſapiētie: id eſt inter gaças p̄cioſas ſapi/entie: eſt/ b Significatio diſcipline: id eſt diſciplina ſi/gnificans homini quid velit deus. ſ. correctionem vel † accu/ſationem vel humilitatē: que cōſeruant theſauros ſapientie. i. virtutes. Prouerb. xi. a. Ubi humilitas/ ibi ſapientia. Diſci/plina autem hic dicit ordinata morum cor/rectio: Que ī quinq3 maxime conſiſtit. ſ. in modeſtia verborū: in ordine geſtuū exterio/rum: in maturitate in/ceſſus: in verecundia vultus: in humilitate habitus. c Execra/tio autē peccatori cultura dei: quā de/ſcribit apoſtol⁹/ Titū ij. d. Ut abnegātes im/pietatē ⁊ ſecularia de/ſideria: ſobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuam⁹ in hoc ſe/culo. Sobrie. ſ. nobis: pie deo: iuſte proximo. Hec cultura abomi/nabilis eſt peccatori/bus: quia prohibet qd̄ ipſi cōcupiſcunt. ſ. impietatē ⁊ ſecularia deſideria: ⁊ iubet qd̄ ipſi odiūt: ſobrietatē/ pietatē/ iuſticiam. Prouer. xv. b. Non amat peſtilens eum qui ſe corripit: nec ad ſapiētes gradit. d Fili cōcupiſcēs ⁊c̄. Qꝛ tot bona confert ſapientia: docet auctor quomō poteſt haberi. Et po/nit quattuor ꝑ que habet. Primū ē obſeruātia mādatoꝝ: qd̄ tāgit hic: Cōſerua iuſticiā. Secūdū ē/ timor dei: qd̄ tāgit ibi: Sapiētia ⁊ diſciplina timor dn̄i. Tertiū eſt/ fides. Quartū/ manſuetudo: que tangunt: ibi: Et qd̄ benepla/citū eſt illi/ fides ⁊ māſuetudo. Dicit ergo/ d Fili cō/cupiſcens. i. ore ⁊ corde cupiens: e Sapientiam/ eter/nā vel creatā: f Cōſerua: id eſt corde ⁊ ope ſerua: g Iu/ſticiā: id eſt quācūq3 virtutē. h Et deus p̄bebit illā. ſ. ſapientiā/ tibi: cum hoc feceris: Nam in maliuolā animā nō introibit ſapiētia: nec habitabit in corpore ſubdito peccatis: Sap. j. a. Et Pš. A mandatis tuis intellexi. Et alibi. Intel/lectus bonus omnib⁹ faciētibus eum. Et alibi. Bonitatē et diſciplinā ⁊ ſcientiā doce me. Illā prius: hec poſtea. i Sa/pientia em̄ ⁊ diſciplina timor dn̄i: id eſt timor domi/ni cōfert ſapientiā de diuinis: ⁊ diſciplinā de morib⁹. k Et qd̄ beneplacitū eſt illi/ fides et manſuetudo. i. fides operans ꝑ dilectionē/ que bene placet deo: ⁊ ſine qua impoſſi/bile eſt placere deo: Heb. xi. a. Et manſuetudo ſimiliter que bn̄ placet/ ſūt ſapiētia ⁊ diſciplina. i. cōferūt ſapientiā ⁊ diſci/plinā. Unde Iaco. j. c. In māſuetudine ſuſcipite inſitū ver/bum. l Et adimplebit/ de⁹. ſ. m Theſauros illi⁹. i. loca vbi gaçe ſapiētie reponunt: h̄ eſt/ corda fideliū. n Nō ſis incredibilis timori dn̄i. i. crede ea que timorē dn̄i in/cutiūt: hoc ē ne nimis p̄ſumas de miſcōia dn̄i: qꝛ iuſt⁹ ē ī mi/ſericordia. Un̄ Prouerb. xxviij. c. Beat⁹ homo q̄ ſemꝑ eſt pauidus. o Et ne acceſſeris ad illū duplici corde: Hoc ē/ aliud habens in corde/ aliud in ore: vt hypocrite. Un̄ Iaco. j. b. Uir duplex aīo incōſtans eſt in omnib⁹ vijs ſuis. Sap. j. a. In ſimplicitate cordis querite illū. Prouer. xj. a. Simplicitas iuſtoꝝ diriget eos. p Ne fueris hypocri/ta in cōſpectu hominū: aliud corde geſtans: aliud opere mōſtrans. Unde Matth. vij. c. Attēdite a falſis prophetis ⁊c̄. Un̄ Leuitī. xj. c. dicit: Ne comedetī cygnū: q̄ exteri⁹ ī pluma h3 albedinē/ ⁊ interi⁹ in carne nigredinē. q Et nō ſcāda/liçeris ī labijs tuis. i. nō proferas vn̄ poſtea confundaris mētiendo/ vel nimis loquendo/ vel falſū teſtimonium ferendo/ vel te iactādo. r Attēde in illis/ hypocritis ne ſilis effi/ciaris: vel ab eis decipiaris. Uel/ In illis/ labijs. i. ab alijs. s Ne forte cadas: male loquēdo: vel hypocritas imitan/do. t Et adducas aīe tue in hono rationē. i. pudorē in die iudicij/ cū occulta cordiū manifeſtabunt. Qd̄ exponit/ ſubdēs: v Et reuelet de⁹ abſcōſa tua. i. occultā cordis maliciā: q̄ mō hoīb⁹ occultat hypocriſi palliata. Eſa. xlvij. a. Reuelabit ignominia tua: ⁊ videbit opprobriū tuū. x Et in medio ſynago/ge elidat te/ in die iudicij: hoc eſt coram omnib⁹ in die iudicij cōgregatī detrudat te in infernū/ dicēs: Ite maledicti ī ignē eter/nū: q̄ p̄paratus eſt dia/bolo ⁊c̄. Matth. xxv. d. Sed ne crederet ali/quis q̄ iniuſte damna/rent/ ſubiūgit cauſam: qꝛ. ſ. peccauerūt in ſe et in deū ⁊ in proximū. In ſe ꝑ malignitatē: ī deū ꝑ dolū: in proximū ꝑ fallaciā. Quaſi q̄ di/ceret: ita elidet te dn̄s: y Qm̄ acceſſiſti maligne ad dn̄m: id eſt īdigne ad ſacra/menta dn̄i tractāda. Uel/ acceſſiſti maligne. i. cū malicia: z Ad dominū. i. ad iudiciū dn̄i: nō reportata ei⁹ imagine ſiue repta. a Et cor tuū plenū eſt dolo/ hypocriſis et duplicitatis. Matth. xxiij. c. Ue vob ſcribe et phariſei hypo/crite: q̄ ſilis eſtis ſepulchris dealbatis: q̄ a foris parēt hoīb⁹ ſpecioſa: int⁹ ꝟo plena ſunt oī ſpurcitia: ſic et vos foris appa/retis hoīb⁹ iuſti: int⁹ aūt pleni eſtis hypocriſi ⁊ iniquitate. b Et fallacia: qua proximū fallere moliris: qd̄ fit adulatione ſimulatiōe/ deceptiōe.

Expoſitio Capi. II.

Fili accedēs ⁊c̄. In p̄cedenti capitulo cōmēdauit auctor ſapientiā: ⁊ poſtea oſtendit ꝑ q̄ haberi pōt ſa/piētia: vbi dic̄: Fili ꝯcupiſcēs ſapiētiā ⁊c̄. Ter/tio oſtēdit impedimēta q̄ impediūt ad habendā ſapiētiā: vbi dic̄: Nō ſis incredibilis timori dn̄i. In h̄ aūt capitulo oſtēdit/ p̄mo q̄liter ſapiētia habita cōſeruet. ſ. ꝑ habitū virtu/tū. Inter q̄s videt poti⁹ tangere iuſticiā ⁊ timorē ⁊ orationē: q̄ ſunt tres cuſtodes ſapiētie/ ac omniū virtutū. Iuſticia em̄ cuſtodit operando bonū: timor/ declinādo a malo: oratio/ auxi/liū impetrādo a domino. Dicit aūt auctor/ loquēs omnibus ſub nomie filij. c Fili/ cui debet celeſtis hereditas iure he/reditario. d Accedens/ declinādo a malo/ ⁊ mentis deſi/derio: e Ad ſeruitutē dei: id eſt ad ſeruitiū dei. i. ad ſa/pientiā: q̄ facit nos ſeruire deo. f Sta/ cōſtanter ⁊ pſeue/ranter: g In iuſticia/ licita faciendo. h Et timore/ a malo declinādo: hoc eſt cōſtanter ⁊ pſeueranter operare bo/num: ⁊ declina a malo. i Et p̄para animā tuam/ de/uote orando: k Ad temptationē. i. contra cōtempta/tionem. Quāto em̄ quis magis vult mundū fugere ⁊ ad deū accedere: tanto acrius ⁊ ſubtili⁹ inſurgit diabolus contra eū: qd̄ diuina diſpenſatiōe permittit: vt dū alia vitia ſuperat et alijs reluctat/ non extollat in ſuperbiā de victoria vitiorum. Unde dicit apoſtol⁹. ij. Timoth. iij. c. Omnes qui pie vo/lunt viuere in chriſto pſecutionē patiunt. Sed quia patien/tia ⁊ humilitas adhuc ſunt neceſſaria: Ideo ſequit: l De/prime cor tuū/ ꝑ humilitatē/ ne altū de te ſapias. m Et ſuſtine/ per patientiā: ne in tribulatione deficias. n Et inclina aurem tuā/ per obedientiā: o Et excipe ver/ba intellectus: id eſt verba quibus humanus intellectus inſtruit ad pugnandū. Nemo em̄ hoc agere nouit niſi diui/nis inſtructus p̄ceptis. Ideo filij iſrael volētes deſcēdere in egyptū peccauerūt: quia os dn̄i nō interrogauerūt: vt dicit Eſa. xxx. a. Sed quia puſillanimitate multi frangunt in tri/bulatiōibus/ p̄optantes finem laboris: vel etiam mortem/ vt labor finiat: propt̄ qd̄ amittit meritū patiētie: Ideo ſubdit:

Et ne feſtines

Marginal notes (left): Al. facce/rationem — ratio mo/ꝝ ī coſiſtit — 4. c. omis — Cōtumax ſit — ſapiētia per timorē pōt haberi — Pš. 118. — Pš 110. — Pš. 118.

Marginal notes (right): Al. † abſcōdita — A — Depe. diſ. 2. c. ſi em. v. libert

a et nē feſtines in †tempus ob/
b c ductionis. Sūſtine ſuſtēta
d tiones dei: cōiūngere deo/ et
e ſūſtine/ vt creſcat in nouiſſi/
f mo vita tua. Omnē qd̄ tibi
g ap plicitū fuerit accipē: et in
h i dolore ſuſtine: ⁊ ī hūmilitate
k tua patiētiā habe: quōniā in
igne probat̄ aurū ⁊ argentū:
l hominēs vo receptibiles in
m n cāmino hūliationis. Crēde
o p deo ⁊ recūperabit te: ⁊ dirigē
q viam tuam ⁊ ſpēra in illum.
r s Sērua timorē illius: et ī illō
t veteraſce. Metūentes do/
v minū ſūſtinete miſericordiā

x eius: ⁊ nō dēflectatis ab illo
y z ne cādatis. Qūi timetis do/
a minū credite illi: ⁊ nō euācu/
b abit̄ merces veſtra. Qūi ti/
metis dominū ſperate ī illū:
c ⁊ in oblēctationē veniet vo/
d bis miſericordia. Qūi time/
tis dominū diligite illum: et
e illuminābunt̄ corda veſtra.
f Rēſpicite filij natiōes homi
g nū: ⁊ ſcitōte qꝛ nullus ſpera/
uit in domino ⁊ cōfuſus eſt:
h †pmāſit in mandatis eius:
i k ēt derelict⁹ eſt: Aūt q̄s inuo/
l cauit illū: ⁊ dēſpexit eū: Qm̄
m piūs et miſericors eſt deus:

a Et nē feſtines in tēpus obductionis .i. finis tribu/
latiōis vl' mort̄/ qn̄ obducunt̄ .i. claudunt̄ oculi. Hanc obdu/
ctionis feſtinantiā habuit helias: cum ex fatigatiōe petijt aīe
ſuę vt moreret̄ .iij. Regꝰ. xix. a. Hāc eandem habuit paul⁹: q̄
ex timore petijt amoueri ſtimulum carnis .ij. Corinth. xij. c.
b Suſtine/ patiēter
⁊ volūtarie: c Su/
Al. †tempore ſtentationes dei .i.
tribulationes īmiſſas
a deo: ⁊ per quas itur
ad deū. Quę dicunt̄
ſuſtentatiōes: qꝛ ſuſtē/
tant nos ne cadamus
p ſuperbiā. Vn̄ Pſ.
†Pſ.22. Virga tua et baculus
tuus ipſa me cōſolata
†Pſ.59. ſunt. Et alibi: Da mi/
hi auxiliū de tribulati/
one. d Cōiungere
B deo/ ꝯformādo volū/
tatē tuā volūtati diui/
nę: vt nō ſolū patient̄:
ſed ex amore ⁊ lętāter
tribulatiōes ſuſtineaſ.
Vn̄ .j. Regū. xviij. a.
legit̄ ꝙ aīa ionathę cō
glutinata ē aīę dauid:
qui patiēter ⁊ pacifice
ſuſtinebat pſecutionē ſaulis. e Et ſuſtine vt creſcat ī no
uiſſimo vita tua: hoc ē/ patiēter ſuſtine tribulatiōes: vt ſic
augmētet̄ tibi meritū vitę ęt̄nę. Quāto em̄ q̄s ī pſenti patiē/
ti⁹ ſuſtinet tribulatiōes: tāto magis ei vitę ęternę cumulabit̄
meritū. Vn̄ dn̄s dixit diſcipulis ſuis: In patiētia vr̄a poſſi/
debit̄ aīas vr̄as: Luc̄. xxi. d. f Omē qd̄ tibi applicitū
fuerit/ ſiue infirmitas/ ſiue ſanitas/ ſiue cōtumelia/ ſiue iniu/
ria/ ſiue moleſtia: g Accipe .i. ad te cape cū grarūactiōe:
qꝛ ſi ē aduerſitas/ medicamentū eſt: ſi pſpitas/ bn̄ficiū. Et ita
p vtroqꝫ debes grās agere. h Et in dolore ſuſtine .i.
moleſtias verberū q̄ dolorē inferūt/ ſuſtine patiēter. i Et ī
hūilitate tua patiētiā habe: ꝯtumelias hūilit̄ ſuſtinēdo.
Et reddit cauſā q̄re moleſtię ⁊ cōtumelię ⁊ iniurię patienter
⁊ hūiliter et māſuete ſint ſuſtinēdę: qꝛ ſic purificāt/ ſicut ignis
purificat metallū. Et hoc ē: k Qm̄ in igne probat̄ au
rū ⁊ argentū .i. purgant̄. l Homies vo receptibiles
.i. qui digni ſunt vt recipiant̄: pbantur/ m In camino
hūiliatiōis .i. in tribulatiōe/ q̄ hūiliat. Vn̄ .j. xxvij. a. Vaſa
figuli probat fornax: ⁊ homies iuſtos tēptatio tribulationis.
Sap. iij. b. Tanqꝫ aux ī fornace pbauit illos: ⁊ q̄ſi holocau/
ſti hoſtiū accepit illoſ .i. acceptos habuit. Aug⁹. Qd̄ flagellū
grano/ ⁊ qd̄ fornax auro/ ⁊ lima ferro: hoc tribulatio iuſto. n
Crede deo ⁊c̄. Monuerat auctor ad patiētiā: nūc oñdit q̄d
opat̄ ad habendā patiētiā .ſ. fides ⁊ ſpes ⁊ timor. Qn̄ em̄ ali/
q̄s videt fide ęterna gaudia: et ſpe cōfidit in auxilio dei: et ti/
more timet ęterna ſupplicia: libenter patit̄ in pſenti/ vt ęterna
ſupplicia poſſit vitare et adipiſci gaudia ęterna. Unde dicit:
Crede deo/ pmittenti gaudia ęterna pſeuerantibus/ ⁊ cō/
minātı ſupplicia deficiētibus. o Et recuperabit te: id
eſt ad ſtatū glorię de ſtatu miſerię liberabit. Sꝫ quia fides ſi/
ne operib⁹ mortua eſt: vt dicit̄ Iaco. ij. d. ſequit̄: p Et di/
rige viam tuam: id eſt intentionē/ voluntatē ⁊ operationē
cōuerte in deū. Et talem fidem neceſſario ſequit̄ ſpes ſiue cō
fidentia: vnde ſequit̄: q Et ſpera in illū: qui nō derelin/
quit ſperātes in ſe. Sed quia ſpes ſine timore luxuriat in prę/
ſumptionē: ideo ſubiungit: r Serua timorem illius .ſ.
dei: non ad horā/ ſed iūgit̄: Unde ſequit̄: s Et in illo ve/
teraſce: id eſt pmane vſqꝫ in finem .j. xxvij. a. Si te non te/
nueris inſtanter in timore domini: cito ſubuertet̄ dom⁹ tua.
t Metuentes dominū ſuſtinete miſericordiam
eius: id eſt flagella ⁊ correctionem domini: quę ex miſericor/
dia dat/ volēs parcere ī futuro. Vl' ſic/ t Metuentes do/
minū/ timore ſeruili: v Suſtinete miſericordiā ei⁹ .i.
patiēter expectare miſericordiā dn̄i liberantē vos. Pſ. Bn̄/ Pſ.146.
placitū eſt dn̄o ſup timētes eum: ⁊ in eis q̄ ſperāt ſup miſeri/
cordia ei⁹. x Et nō deflectatis ab illo/ dimittētes locū
veſtꝝ metu pęnę. y Ne cadatꝭ/ ab alto gratię in īmū ſiue
pfundū pcti. Eccꝭ. x.
a. Si ſpūs poteſtatē
habētis aſcēderit ſup
te/ locum tuū ne dimi/
ſeris. z Qui timetis
dn̄m credite illi/
pmittenti prēmiū vi/
tę ęternę p merito pa
tiētię. Iaco. j. b. Be/
atus vir qui ſuffert tē/
ptationem ⁊c̄. Luc̄.
xxij. c. Vos eſtis qui
pmanſiſtis mecū ī tē/
ptationibus meis ⁊c̄.
a Et nō euacua
bit̄ merceſ veſtra:
quę debet̄ patiētię ve Al. †Ma
ſtrę. Matth. v. a. Be
ati qui pſecutionē pa/
tiunt̄ propter iuſticiā
⁊c̄. b Qui time/
tis dominū ſpera/
te in illū/ tanqꝫ ī re/
muneratorē ⁊ auxiliatorem. c Et in oblectationē ve/
niet vobis miſericordia/ dei .i. erit vob̄ ſolatium in tri/
bulatione: vt nō deficiatis. Vn̄ Pſ. Qui cōfidunt in dn̄o ſic Pſ.124
mōs ſion nō cōmouebit̄ ī ęternū ⁊c̄. Vl' ſic. Et ī oblecta/
tionē veniet vobis miſcd̄ia .i. correctio dei ex miſericor
dia impenſa cōuertet̄ in lętitiā. Qd̄ fit duob⁹ modis. Primo
ex cōſideratione miſericordię dei. Secūdo ex cōſideratione
correctiōis/ quę via ē ad gaudiū ęternū. Unde Act̄. xiiij. d.
Per multas tribulatiōes oportet nos intrare ī regnū cęlor̄.
Matth. vij. b. Qm̄ anguſta porta ⁊ arta eſt via quę ducit ad
vitā. d Qui timetis dn̄m diligite illū/ tanqꝫ patrem
filios corrigentē. e Et illuminabunt̄ corda veſtra/
lumine ſapientię. Cum em̄ aliquis ex amore patit̄: ipſa cor/
rectio ſapit ei ſapient̄ ⁊ ſuauit̄. Vn̄ .j. Regꝰ. xiiij. d. legitur ꝙ
ionathas ſūmitatē vgę ſuę intinxit ī fauo mellis: ⁊ conuertit
manū ſuā ad os ſuū ⁊ illuminati ſūt oculi eius. Ecce quattuor Diſtinctio
genera timorꝰ .ſ. timorē pęne: q̄ ē ſeruorū: ibi: Metuētes timoris
dominum/ ſuſtinete miſericordiam eius. Et timorē
ſepationis: qui eſt incipientiū: ibi: Qui timetis dn̄m cre/
dite illi. Et timorē offenſę: qui eſt pficientiū: ibi: Qui ti/
metis dn̄m ſperate in illū. Quarto timorē reuerentię: q̄
eſt filiorū ſiue pfector̄: ibi: Qui timetis dominū diligi/
te illū. Et inuitat hic auctor ad fidē/ ſpem ⁊ charitatē: qui/
bus vere colitur deus: vt dic̄ Raban⁹. f Reſpicite filij
nationes hominū: id eſt retro aſpicite eos qui ante vos
fuerunt. g Et ſcitote quoniā null⁹ ſperauit in do/
mino/ ⁊ cōfuſus eſt .i. ī tribulatiōe derelictus/ ⁊ in ſpe ſua
fruſtratus. Unde Roma. v. a. Spes non cōfundit. h Per
māſit in mandatis ei⁹: id eſt ī cuſtodia mandatorū eius.
i Et derelict⁹ ē .i. puat⁹ adiutorio diuino. Vn̄ Eccꝭ. viij.
a. Qui cuſtodit pceptū nō experiet̄ quicqꝫ mali. Et Pſ. Iu Pſ.36.
nior fui etenim ſenui: ⁊ non vidi iuſtū derelictū/ ſimpliciter:
licꝫ ad tempus exponat eum dn̄s tribulationibus: ſicut dn̄s
per Pſ. dicit: Vt q̄d dereliquiſti me longe a ſalute mea. k Pſ.21.
Aut quis inuocauit illū: id eſt intus ex corde vocauit
fideliter ⁊ humiliter depcando: l Et deſpexit eū/ non Pſ.144
exaudiēdo: q. d. nullus. Vn̄ Pſ. Prope ē dn̄s oib⁹ inuocā/
tib⁹ eū ī veritate. Iohel. ij. g. Et ois q̄ inuocauerit nomē dn̄i
ſalu⁹ erit. Et q̄m miſereri eorū q̄ patiunt̄/ ſoli⁹ miſcd̄ię dei ē:
ſubiūgit cauſā pter quā de⁹ nō derelinq̄t/ nec defraudat/ nec
deſpicit patiētes. m Qm̄ pi⁹ ⁊ miſericors ē de⁹ .q. d.
ideo nō deſpicit de⁹ inuocātes ſe: q̄m pi⁹ ⁊ miſericors ē
deus. Pius

deus. Pius/beneficia conferēdo: miſericors a miſeria libe/
rando. Vnde ſequit̄: a Et remittit i die tribulatiōis
pctā.i.qn̄ aīa tribulata dolore/grā illuminat̄. Vel/ In die
tribulatiōis.i.i hilari patiētia cuiuſlibet pſecutiōis: q̄ mul
tū placet deo. Vn̄ Iaco.j.a. Oē gaudiū exiſtimate frēs mei
cū in varias tēptatio/
nes incideritis. b

more ſepatiōiſ/vl' offēſe vl' reuerētie: p Nō erūt icredibi
les v̄bo illi⁹.i.credēt ſacris ſcptur. q Et q̄ diligūt illū
ꝯſeruabūt v̄bū illi⁹.i.mādata illi⁹. Ioh.xiiij.c. Qui ha/
bet mādata mea ꝛ ſeruat ea: ipſe eſt q̄ diligit me. r Qui
timēt dn̄m/timore illo q̄druplici: s Inq̄rēt q̄ bn̄pla/

tempore Et ꝓtector ē oib⁹ exq̄rētib⁹ ſe i veri/tate.i.rectitudīe intē/tionis. Et ſic accipit̄ veritas Ioh. viij.f. vbi de diabolo dr̄: Et in veritate nō ſtetit.i. in recta voluntate. Et dicit exq̄rentib⁹.i.ex/tra tp̄alia q̄rentib⁹. Multi eni q̄rūt eū in terra: ꝛ iō eū nō in/ueniūt: q̄z nō bn̄ q̄/rūt: nec exquirūt. Vn̄ Oſee.v.b. In gregi/bus ſuis ꝛ i armēt ſu is vadēt ad q̄rendum dn̄m/ꝛ nō inuenient.

apoſtatis vnda

B

c Ve duplici cor de ꝛc. Hucuſq̄ veri tatē ꝛ ſimplicitatē ad/

a ꝛ remittit in †die tribulatiōis
b pctā: et ꝓtector eſt oib⁹ exq̄/
rentibus ſe in veritate. Ve
c d dúplici corde: et lábijs ſcele
e ſtis: ꝛ mánib⁹ malefaciētib⁹:
f ét pctōri terram ingredienti
g duabus vijs. Ve diſſólutis
h corde: qui nō credunt deo:
i ét ideo nō protegent̄ ab eo.
k Ve his qui perdiderūt ſuſti
l nentiā: ét q̄ dereliquerūt vi/
m as rectas: ꝛ diuerterūt in vi/
n as prauas. Et quid facient
cum inſpicere ceperit dn̄s?
o p Qui timent dn̄m nōn erūt
incredibiles verbo illius: et

q qui diligunt illū ꝯſeruabūt
r †verbum illius. Qui timent
s dn̄m inquirent q̄ bn̄placita
t v ſunt ei: ꝛ qui diligūt illū rē/
x plebuntur lege ipſius. Qui
y timent dn̄m prepárabūt cor
z da ſua: et in cónſpectu illius
a ſánctificabūt animas ſuas.
b c Qui timent dn̄m cúſtodiūt
d e mándata eius: et pátientiā
f habebunt vſq̄ ád inſpec/
g tionem illius/ dicéntes: Si
h pniā nō egerim⁹: incidēm⁹
i man⁹ dn̄i: ꝛ nō i man⁹ hoim
i Scd̄z eni mágnitudinē ipſi⁹
ſic ꝛ miſcdia illi⁹ cū ipſo eſt.

cita ſūt ei.i.opa v̄tu/tū ad faciēdū ea. Vn̄ Eccs. vij c. Qui ti/met dn̄m nihil negli/gīt. t Et q̄ dili/gūt illū: nō v̄bo tm̄ ſed ope ꝛ veritate: v Replebūt lege ip ſi⁹.i.implebūt legem. Roma. xiij.c. Pleni/tudo leg eſt dilectio. Vel/Replebūt le/ge ipſi⁹.i. charitate q̄ eſt lex chriſti. Gal. vj.a. Alter alterius onera portate ꝛc. Vel Replebunt lege ipſius.i.ſciētia leg. Merito eni dilectiōiſ dat̄ lumē cognitiōis. Vn̄ Ps. Intellectus bon⁹ oib⁹ faciētib⁹ eū. Et alibi. A mandatis

Et.† viā (margin, beside "met dn̄m nihil negli/")

Ps.110. (margin, beside "Vn̄ Ps. Intellectus")

Ps.118. (margin, beside "Et alibi. A mandatis")

monuit auctor: nūc duplicitatē ꝯdēnat dicēs: Ve duplici
corde.i.illis q̄ aliud geſtāt i corde/aliud in ope. Dicit̄ aūt/
duplici corde potius q̄ꝫ duplici ope: q̄z doloſitas et duplici/
tas ꝛ oīs malignitas a corde ꝓcedit. Vn̄ Matth.xv.b. De
corde ꝓcedūt cogitatiōes/adulteria/fornicatiōes ꝛc. d Et
labijs ſceleſtis: q̄ aliud dicūt/et aliud cogitāt. Vel q̄ lau/
des diuinas hoi attribuūt. Vl' illi de q̄bus legit̄ Act.xij.d.
Herodes veſtit⁹ veſte regali/ſedit ꝓ tribunali ꝛ ꝯcionabat̄
ad eos: ppl's aūt acclamabat dei voces/nō hoīs. Vl' certe la/
Ps.119. bia ſceleſta ſīt labia detractoꝝ. De q̄b⁹ Ps. Dn̄e libera aīam
meā a labijs iniq̄s ꝛc. e Et manib⁹ malefaciētib⁹. Ec
ce triplex pctm̄ dānat: cordis/oris/et opis: et cuilibet penam
etnā addit et minat̄: f Et pctōri igrediēti trā ꝛ duab⁹
vijs/ꝯrijs: q̄ ad exteriora via paradiſi: quo ad iteriora via
iferni. Vn̄ Rab. Duab⁹ vijs igredit̄: q̄ fac̄ mala ꝛ ſperat bo/
na. Vl' q̄ carnis ſectat̄ opa ꝛ ſpūs ſctificatiōnē ſe arbitrat̄ pfi/
cere in timore dei. Vel q̄ qd̄ dei ē exq̄rit ope: et qd̄ mūdi eſt
q̄rit cogitatiōe. Tales v̄o incōſtātes ſūt in oīb⁹ vijs ſuis: q̄z
facile in aduerſis terrent̄: ꝛ i ꝓſperis irretiunt̄. Matth.vj.c.
Nemo pōt duob⁹ dn̄is ſeruire ꝛc. Eſa.xxviij.c. Coanguſta
tū eſt ſtratū ita vt alt' decidat: ꝛ palliū breue vtrūq̄ opire nō
pōt. g Ve diſſolutī corde: q̄ nec fidei regula/nec anco/
ra ſpei/nec vinculo charitatis/nec claua timoris retrahunt̄ a
pctis: ſed diſſoluti extra eccleſiā dirigunt̄ per errorē ꝯ fidē:
ꝑ pſumptionē ꝯ timorē. h Qui nō credūt deo/gaudia
eterna ꝓmittēti ꝛ etna ſupplicia cōminātī. i Et iō nō ꝓ/
tegent̄ ab eo/in p̄ſenti a culpa/ꝛ i futuro a pena. k Ve
his q̄ ꝑdiderūt ſuſtinētiā.i.patiētiā.i.fructū patiētie: q̄
ꝑdit̄ ꝓpter ꝑ irā ſiue impatientiā ꝛ murmuratiōnē: cōit̄ aūt ꝑ
q̄dlibet mortale pctm̄. De h̄ fructu dr̄ Heb.xij.d. Oīs diſci
plina in p̄ſenti q̄dē videt̄ non eſſe gaudij ſed meroris: poſtea
aūt pacatiſſimū fructū reddet exercitatis ꝑ eā iuſticie. l Et
iterū ve illis/ q̄ dereliquerūt vias rectas.i. mandata
dn̄i/ꝛ tribulatiōes mūdi: ꝑ q̄s directe itur i celū. m Et di
uertūt i vias prauas/ſequētes ꝯcupiſcētias ſuas: q̄ ſunt
vie ad ifernū. n Et q̄d faciēt cū inſpicere cepit dn̄s:
.i.qn̄ ſe inſpexiſſe opa nr̄a mōſtrabit ꝓbādo vel reprobando:
ꝑmiādo vel puniēdo: qd̄ erit i die iudicij. Nihil eni icipit in/
ſpicere dn̄s: q̄ oīa ſimul vidit in etno eque bn̄ vt mō: ſed tūc
incipe videre dr̄: qn̄ ꝓbat vel reprobat aliq̄d. o Qui ti/
mēt dn̄m/timore pene: p Nō erūt icredibiles ver
bo illi⁹.i. de facili credēt ei. Vel/ o Qui timēt dn̄m/ti/

tuis itellexi.i.ob obſuātiā mādatoꝝ itellexi. Vel/ Imple/
būt lege ipſi⁹.i.bonis ꝓmiſſis i lege his q̄ diligūt illū.i.deū.
x Qui timēt dn̄m/aliq̄ quattuor timoꝝ vel oī: y Pre
parabūt corda ſua/mūdādo ꝑ ꝯfeſſionē: vel orādo ſctis
cogitatiōib⁹. z Et i ꝯſpectu illi⁹/nō hoim.i. in ſecreto
ꝯſciētie vbi ſolus de⁹ videt: a Sctificabūt aīas ſuas
.i.purificabūt/ꝛ i bono ꝓpoſito ꝯfirmabūt. Cor ad itellectū:
aīa ad affectū refert̄. Illud ꝑparat̄ mūdis cogitatiōib⁹: iſta
ſctificat̄ mūdis affectiōib⁹. Illud ꝑparat̄ vt vas ad recipien
dū vinū ſpūalis doctrīe: iſta ſctificat̄ ad recipiēdū oleū grē.
j. Reg.vij.a. Prepate corda veſtra dn̄o: ꝛ ſeruite illi ſoli.
b Qui timēt dn̄m/timore filiali: c Cuſtodiēt: cor/
de/ore/ꝛ ope: d Mādata illi⁹/oī cuſtodia. Vn⁹ eni ſine
alijs nihil valet. Iaco.ij.b. Qui offendit i vno fact⁹ eſt oim
reus. e Et patiētiā habebūt/in aduerſis virilit̄ ſuſtinē
dis. f Vſq̄ ad inſpectionē illi⁹. Actiue.i. vſq̄ q̄ aſpi/
ciat miſerādo. Vnde Ps. Aſpice in me ꝛ miſerere mei. De Ps.118.
hoc reſpectu dicit̄ Abacuk.j.a. Quare reſpicis cōtēptores?
Vel paſſiue.i.in futuro qn̄ aſpicitur in iudicio ab omnibus.
A bonis ad gloriā eoꝝ: a malis ad penā. Apoc.j.b. Vide/
bit eum oīs oculus: et qui eum pupugerūt ꝛc. Zach.xij.c.
Aſpiciēt ad me quem ꝯfixerūt. g Dicētes: ſi peniten/
tiā non egerim⁹/in p̄ſenti: h Incidem⁹ i man⁹ dn̄i
.i.chriſti: qui modo humilis latet: ſed tunc apparebit dn̄s iu/
dicia faciēs. Sed nūq̄d bonū eſt incidere i man⁹ dn̄i? Videt̄
q̄ ſic.ij. Reg'.vlt.c. Dixit dauid ad gad: Coartor nimis: ſꝫ
meli⁹ eſt vt incidā i man⁹ dn̄i. Rn̄ſio. In p̄ſenti bonū eſt in/
cidere i man⁹ dn̄i.i.cōmittere ſe illi: q̄z ipſe ē de⁹ miſcdie nūc:
In futuro aūt icidere i man⁹ dn̄i.i.ſubire iudiciū/horrēdū ē:
q̄z tūc erit de⁹ vltionū dn̄s. Vnde Heb.x.f. Horrēdū eſt in/ Ps.93.
cidere in manus dei viuentiſ. Propter h̄ dicit ſalomon Pro/
uerb.xviij.c. Iuſtus in principio accuſator ē ſui. Sed q̄uis
timendum ſit incidere in manus domini: non tn̄ debemus
deſperare: ſꝫ mag patiētes eſſe ꝛ longanimes: i Scd̄m
enim magnitudinem ipſius: ſic ꝛ miſericordia illi/
us cum ipſo eſt: id eſt ſm̄ q̄ decet magnitudinē illius: ſic
miſeretur: vt nec totum puniat/nec totum dimittat. Supra.
j.b. Scd̄m datum ſuum prebet illam diligentibus ſe: id eſt
ſm̄ q̄ ipſum dare decens eſt. Vel/ Scd̄m magnitudinē
ipſius: ſic ꝛ miſericordia illius cum ipſo eſt: id eſt
multum eſt miſericors. Vnde dicit Interl. Scd̄m altitudinē Ps.102.
celi a terra corroborauit dn̄s miſericordiā ſuā ſup timētes ſe.

C Filij ſapientie

Filij ſapie ⁊c. Supra hortatꝰ ¶Expoſi. Ca. III. eſt auctor ad ſapiam: nūc oſtēdit fructū qui ſequitur. Diuiſio capli talis ē. Primo determinat de obediētia quā debemꝰ parētibꝰ. In ſecūdo de ſupportatiōe parētū i ſe/nectute: ibi: Fili ſuſcipe ſenectā prīs tui. Tertio de pietate pa/rentū: ibi: Elemoſyna

A prīs ñ erit i obliuiōe. Quarto de māſuetu/dine habēda: ibi: Fili in manſuetudine opa tua pfice. Quinto de humilitate q̄ habēda eſt in dignitatibꝰ: ibi: Quanto magnus ⁊c. Sexto de curioſitate

Al. tex̄ q̄ret intellectꝰ fugiēda: ibi: Altiora te ⁊c. Septi/mo de duritia cordis expellēda: ibi: Cor durū male habebit. Octauo de ſupbia exprobrāda: ibi: Synagoge ſupboꝝ ⁊c. Ultimo de ſapia: ibi: Cor ſapiēt intelliget ⁊c. Dicit ḡ ſic a ¶Filij ſapie. i. filij ſapiēt: ſit b Eccl'ia. i. ꝯgregatio. c ¶Iu/ſtoꝝ/ ſūt/ filij ſapiētie. i. filij ſapiētes: d ¶Et natio illoꝝ obediētia ⁊ dilectio. i. he ꝟtutes ſūt iuſtoꝝ natio. Tro/pice eñ loq̄t auctor: ⁊ p ꝟtutes ſignificāt poſſeſſores ꝟtutū. Ul' ſic: d ¶Natio illoꝝ. i. filij iuſtoꝝ. i. nati ex iuſtis ſpūalit': ſūt: e ¶Obediētia ⁊ dilectio. i. diligētes ⁊ obediētes ſūt imitatores iuſtoꝝ. Oēs eni iuſti ſūt obediētes ⁊ diligētes inui/cē. Et p h̄ inuitat ad imitatiōnē iuſtoꝝ ſiue ad amorē iuſticie. Moralit' aūt/ e Obediētia ⁊ dilectio/ ſūt/ natio iuſto/rū. i. naſcunt' a iuſtis p doctrinā ꝟbi ⁊ exēpli. Oīs eni vita iu/ſtoꝝ circa has duas virtutes. i. obediētiā ⁊ charitatē maxime ꝟſat': Per obediētiā abſcidētes ⁊ abnegātes ſeipſos: p chari/tatē ſe ⁊ ſua ꝓ dño relinquētes. Uñ dñs Mat. xvj. d. Si q̄s vult pꝰ me venire/ abneget ſemetipſū ⁊ tollat crucē ſuā ⁊ ſeq̄t me. f ¶Iudiciū prīs audite filij dilecti. i. decretū ſiue mādatū dei prīs: ex q̄ oīs pr̄nitas i celo ⁊ in t'ra noīat': Eph. iij. c. Ex ipo eni ſūt oīa ⁊ p ipſū ꝯſeruant': q: diligit oīa q̄ fec̄ vt in ipſo pmaneāt a q̄ facta ſūt: cuius mādatū ē vt prī ⁊ mr̄i tpalis reuerētia exhibeat'. Exo. xx. b. Honora prēm tuū et mr̄em tuā. Sed q: nō auditores legis iuſti ſūt apud deū/ ſed factores: vt dr Roma. ij. b. Iō ſequitur: i ¶Et ſic facite: mādatū. ſ. prīs. k ¶Ut ſalui ſit'. Iaco. j. d. Eſtote facto/res verbi ⁊ nō auditores tm̄/ fallētes voſmetipſos ⁊c. q. d. nō ſufficit audire: ſꝫ neceſſariū ē facere. Accipit' aūt h̄ nō ſolū de deo prē/ ſꝫ etiā de prē carnali ⁊ ſpūali: q̄bus obedire nos ad/monet ex amore per h̄ ꝙ dicit/ prīs/ nō dñi. Serui eni ex ti/more obediūt ſed filij ex amore. Uñ Eph. vj. a. Filij obedi/te parētibꝰ vrīs in dño. i. in his q̄ nō ſūt ꝯ dñm. Uñ q: nō eſt obediendū i his que ꝯtra dñm indiſcrete p̄cipiūt': ideo dicit auctor: f ¶Iudiciū prīs. i. diſcretū mandatū patris: q̄ ex ſolo amore pcepit. Et nō ſolū audite: imo i ¶Et ſic facite vt ſalui ſitis. Ad h̄ eni docet lex vt fiat/ nō vt ſciat': et ad h̄ dꝫ audiri ⁊ doceri vt ope impleat'. Qui alit' facit/ ſeipſū deci/pit. Iaco. j. d. Si quis auditor eſt verbi et nō factor/ hic cō/parabit' ⁊c. Uel poteſt intelligi de iudicio quo iudicabit deꝰ pater ſup oēs filios inobediētie. Unde monēs ad obedientiā dixit: f ¶Iudicium patris. i. quo pater iudicabit auctori/tate: vel q̄d pat' dedit filio. Ioh. v. d. Pat' nō iudicat quēq̄ꝫ ſed omne iudicium dedit filio: vt omnes ⁊c. g ¶Audite/ au/re cordis: cui loquitur dñs inſpirando: ⁊ per ſcripturam ⁊ p creaturas. h ¶Filij dilecti: id eſt qui debetis eſſe filij per imitatiōnē: et ſic dilecti p bñficioꝝ exhibitiōnē. i ¶Et ſic facite/ conſiderata iudicij diſtrictiōe. k ¶Ut ſalui ſitis. i. vt ſaluari mereamini. Act'. xvij. g. Statuit dñs diem in qua iudicaturus eſt orbem in equitate in viro in quo ſtatuit. Et poſſet aliquis q̄rere: quare ita honorandi ſunt parentes: Iō ipſe ſubdit cauſam: l ¶Deus enim honorauit patrē in filijs. i. honorari voluit ⁊ precepit. m ¶Et iudicium matris exquirens firmauit in filios: id eſt firmiter cu/ſtodiri voluit a filijs: q̄d exquiret in futuro/ vel puniēdo illos qui matrem ſuam carnalem/ vel ſpiritualem: id eſt eccleſiam

a Filij ſapiē ¶Ca. III
b tie eccleſia iuſtoꝝ: et
c natio illoꝝ obedien
d e
f tia ⁊ dilectio. Iudicium pa
g tris audite filij dilecti: et ſic
h i k facite vt ſalui ſitis. Deꝰ eñ
l honorauit patrem in filijs: ⁊
m n iudicium matris exquirens
o firmauit in filios. Qui dili/
p q r git deum/ exorabit pro pec/
s catis: et ꝯtinebit ſe ab illis:
t v et in oratione dierum exau/
x diet': ⁊ ſicut q̄ theſaurizat: ita
et q̄ honorificat matreꝫ ſuā.
y z Qui honorat prēꝫ ſuū iocū/
a dabit' in filijs: ⁊ i diē orōnis

non honorant: vel remunerādo illos/ qui ſeruauerunt manda/tum. Uel ſic lege litteram: vt inuitet auctor ad honorem pa/rentibus exhibendū per beneficia que dominꝰ reddet illis q̄ parentes honorant: Ita/ f ¶Iudicium patris: id ē mā/datum de patre honorando: ⁊ mercedē illoꝝ qui honorē ex/hibent: g ¶Audite filij dilecti ⁊ ſic fa/cite/ parentibus/ ſcili/cet: k ¶Ut ſalui ſi/tis/ per impletionem mandati. Et libenter debetis audire. l ¶Deus enim hono/rauit patrem in fi/lijs: id eſt honorem impenſum patri a fi/lijs/ reddet eis remu/nerando eos pro patribus quos honorauerunt: ⁊ in hoc ho/norat deꝰ parentes ꝙ remunerat filios pro ipſis. m ¶Et iudicium matris: id eſt mandatum de matre honoranda: n ¶Exquirens: id eſt impleri volens. Uel Exquirens/ iudicādo in illis qui non faciunt. o ¶Firmauit in filios: id eſt in corde eorum naturaliter ſcripſit. Natura enim ipſa dictat matrem eſſe honorandā. Uel/ Firmauit in filios: id confirmauit per beneficia exhibita illis: qui hoc mandatū cuſtodiunt. De hoc Tob. iiij. a. Honorē habebis matri tue omnibus diebus vite eiꝰ: memor eni eſſe debes: que ⁊ quan/ta paſſa ſit ꝓpt' te in vtero. Sed q: obedientia aut honor pa/rentum parum aut nihil prodeſt cum peccato: docet auctor qualiter poſſit homo a peccatis liberari: ſcilicet per dilectio/nem ⁊ orationem et cōtinentiā. Per orationem a peccato in deum: per continentiam a peccato in ſe: per dilectionē a pec/cato in proximum. Propter hoc ſubdit: p ¶Qui diligit deum/ amore gratuito: q ¶Exorabit: id eſt corde ora/bit: non labijs tm̄. r ¶Pro peccatis/ proprijs: vt ſibi di/mittantur. s ¶Et/ poſt dimiſſionem/ continebit ſe ab il/lis: id eſt corde ⁊ opere abſtinebit ab illis: aliter non valeret dilectio vel oratio vel ipſa dimiſſio peccati. Quia q̄ baptiza/tur a mortuo et iterum tangit mortuum: quid prodeſt laua/tio eiꝰ: q. d. nihil. j. xxxiiij. d. Qui abſtinēs ē oīno a pctīs dr' ꝯtinēs. Et ecōtrario q̄ peccat dr' incōtinēs: quia cū diabolo fornicat'. Et nō ē hec cōtinētia virtꝰ ſpecialis/ ſ; generalis ad omēs. Q: autem per dilectionē dimittant' peccata: habemꝰ Luc'. vij. g. Dimittūt' ei pctā m'lta/ qm̄ dilexit mltū. t ¶Et in oratione dierū: id eſt q̄ fit ꝓ diebꝰ eternitatis: v ¶Ex/audiet': id ē efficaciter audiet'. De his diebꝰ dr' in Ps. Co/ Ps. 76.
gitaui dies antiq̄s ⁊ annos eternos in mente habui. Prouer. iij. b. Longitudo dierum in dextera eius. Uel oratio dierum dicitur oratio aſſidua. Et talis exaudit' a deo. Iaco. vlt'. d. Multum valet deprecatio iuſti aſſidua. Et. j. Theſſal'. v. d. Sine intermiſſione orate. Uel oratio dierum dicitur ora/tio que fit vt homo diu viuat in hoc mūdo: id eſt vita gratie viuat: que ⁊ ſi modica ſit tempore: longa reputabitur a deo. Sap. iiij. c. Cōſummatus in breui expleuit tempora multa: Moraliter
placita enim erat deo anima illius. Uel/ moraliter: Oratio dierū dicitur oratio ſuffulta virtutibus. Et talis auditur vel in eo ꝙ ſperat vel i equalenti. j. xxxv. d. Oratio hūiliantis ſe nubes penetrabit: et donec ꝓpinquet nō ꝯſolabit'. Sꝫ q: oēs filij ade ſunt auari: ideo p̄miū ſubiungit honorē exhibentibꝰ parētibꝰ/ dicēs: x ¶Et ſicut q̄ theſaurizat: ita ⁊ qui ho/norificat matrem ſuam/ ſpiritualem vel carnalem reue/rentiam exhibendo: neceſſaria miniſtrādo: mādata eius im/plendo. Talis enim cōgregat in celo theſauros ſpirituales. Matth. vj. c. Theſaurizate vobis theſauros in celo. Et q: dignum eſt vt qui parentes ſuos honorat: honoretur a filijs ſuis: Ideo ſequitur: y ¶Qui honorat patrem ſuū/ car/nalem vel ſpiritualem: z ¶Iocundabitur in filijs/ na/turalibus vel diſcipulis vel bonis operibꝰ. a ¶Et in die orationis ſue exaudiet': id extra ſiue ſup ſuū petitū audiet' cū effectu: Sicut zacharias/ Luc'. j. a. qui orauit ꝓ pace po/puli: et filiū impetrauit. Dies orationis ꝓprie dicit' tpus va/cuitatis a ſollicitudine

cuitatis a ſollicitudine tꝑali. Unde Matth.vj.a. Cum ora/
ueris intra in cubiculũ tuũ: ⁊ clauſo oſtio ora prẽm tuũ in ab
ſcondito. Uel dies orationis eſt tempꝰ tribulatiõis: quia tũc
maxie ẽ orandũ: Et tũc fit orõ ex corde. Uñ Pſ. Ad dñꝫ cũ
Pſ.119. tribularer clamaui: et exaudiuit me. a Sue/ dic: qꝛ mlti ſũt
qui in orõnibꝰ ſuis nõ
merẽtur audiri.ſ. oẽs
qui nolunt audire le/
gẽ. Prouer.xxviij.b.
Qui auertit aures ne
audiat legẽ oratio eiꝰ
fiet execrabilis. Itẽꝫ
quia multi ſunt q̃ lon/
gitudinem vitẽ plus
ꝙ̃ diuitias amãt: ideo
longitudinem ꝓmit/
B tit honorantibus pa/
Pro.20.b. rẽtes: vt vel ſic iuitet
Matth.15.b. nos ad honorem pa/
7.c. rentum. Unde dicit:
b Qui honorat
patreꝫ ſuũ vita vi
uet longiore. Qui
enim honorat illum a

a b ſuẽ exaudietur. Qui hono/
c rat patrem ſuum: vitã viuet
d longiore: et qui obedit patri
e f refrigerabit matrem. Qui ti
g met dñm/ honorat parẽteſ: ⁊
h quaſi dñis ſeruiet his qui ſe
i k genuerũt in opere et ſermo/
l m ne et omni patientia. Hono
n ra patrem tuum vt ſuperue/
niat tibi benedictio a deo: et
o benedictio illius in nouiſſi/
p mo manet. Benedictio pa/
q tris firmãt domos filiorum:

quo habet vitã/ videtur ꝙ naturalĩ ꝓlongat vita eius. Uñ
Eph.vj.a. Honora patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuã: qd ẽ mãdatũ pri/
Myſtice mũ i ꝓmiſſiõe vt bñ ſit tibi: ⁊ ſis longeuꝰ ſup terrã. Myſti/
ce b Qui honorat prẽm ſuũ/ ſpũalẽ.i. deũ vel mgr̃m
vel prelatum: c Uita viuet longiore.i. vita gratiẽ in
pñti/ ⁊ vita gloriẽ i futuro.j. Timoth.iiij.c. Pietas ad oĩa
vtilis eſt: promiſſionem habens vitẽ quẽ nunc eſt ⁊ futurẽ.
d Et qui obedit patri/ carnali vel ſpirituali: e Refri
gerabit matrem/ carnalem vel ſpiritualem.i. exultare faci/
et. f Qui timet dñm/ filialiter: qui precepit parentes
honorari: g Honorat parentes: et quaſi dñis ſer/
uiet his qui ſe genuerũt/ carnalĩ vel ſpũaliter.j. Cor.
iiij.d. Ego per euangelium vos genui. h Seruiet/ inquã.
i In opere.i. i neceſſarioꝝ exhibitiõe. k Et ſermone:
id eſt dulci et modeſta reſponſione. l Et omni patien/
tia.i. eq̃mini correctionis eoꝝ ſuſtẽtatiõe. Uel ſic. h Ser
uiet his qui ſe genuerũt in opere.i. exemplo ſanctẽ cõ
uerſationis. k Et ſermone/ ſane exhortationis. l Et
omni patiẽtia.i. ꝑfecta patiẽtia: quã habere debẽt qui ali/
Pſ.91. os docere volunt. Pſ. Bene patientes erunt vt annũcient.
Prouerb.xix.b. Doctrina viri per patientiã noſcit. m Ho
nora patrẽ tuũ/ carnaleꝫ vel ſpiritualẽ: n Ut ſupue/
niat tibi benedictio a deo. Benedictionẽ dicit a deo:
quia homo non eſt niſi miniſter. Eſt autem bñdictio dei du/
plex.ſ. benedictio dexterẽ: quẽ eſt collatio ſpũaliũ: ⁊ ſiniſtrẽ/
q̃ ẽ collatio tẽporaliũ. Priori bñdictꝰ eſt iacob: id ẽ vir iuſtꝰ:
ſecũda bñdictꝰ eſt eſau.i. vir piloſus: id ẽ pctõr: Geñ.xxvij.c.
Pſ.72. Unde Pſ. Ecce ipſi peccatores ⁊ abundantes in ſeculo ob/
tinuerũt diuitias. Iuſti aũt affliguntur. Sup quo admirãdo
conq̃rit Heremias.xij.a. Quare via impioꝝ ꝓſperat: bñ eſt
omnibus qui ꝑuaricant et iniq̃ agunt: De priori benedictiõe
loquitur auctor hic. Unde ſequit: o Et benedictio illi/
us in nouiſſimo manet: id eſt in vita ẽterna. q.d. benedi/
ctio quã dat deꝰ ꝓ honorificẽtia parentũ carnaliũ vel ſpũa/
liũ/ in vita ẽtna manet. p Bñdictio patris: id eſt bona
dictio: id eſt oratio patris: q Firmat domos filioꝝ:
id eſt proſperitates vel familias: ad litterã. Cum eni antiqui
benedixerũt filijs ſuis: in ipſis benedixerũt ⁊ filijs eorum: vt
patet Geñ.xlix. de iacob. Et merito ⁊ oratione patrum ꝯſer/
uantur filij: et filij filioꝝ: ꝓpter qd multi ſeruati fuerunt in re/
gnũ iuda.iij. Reg.xj.f. Non auferã oẽ regnũ de manu eius
ſed ducẽ ponam eum cunctis diebus vitẽ ſuẽ ꝓpter dauid ſer
uum meum. r Maledictio autem matris: id eſt qua
mater maledicit. Mater dico carnalis vel ſpiritualis/ p ex/
cõicationẽ. s Eradicat fundamenta/ domorũ et ci/
uitatũ: ad litteraꝫ: quia cum aliq̃s vel aliqua ciuitas excõica/
tur ab eccleſia: fundamenta eius eradicant in pẽnam eiꝰ. Si/

cut factum fuit de hiericho. Ioſue.vj.d. In tempore illo im/
precatus eſt ioſue dicens: maledictus vir coram dño qui ſu/
ſcitauerit ⁊ ẽdificauerit hiericho ciuitatẽ. Uel ſic. p Be
nedictio patris: id eſt q̃ pater bñdicitur a dño: q Fir/
mat domos filiorum: id ẽ familias filiorũ: quia cum deꝰ

r s maledictio autẽ matris ẽra/
t dicat fundamenta. Ne glo/
v rieris in contumelia patris
x tui: nõn eſt enim tibi gloria:
y z ſed confuſio. Gloria enim
hominis ex honore patris
a ſui: et dedecus filij pater ſi/
b ne honore. Fili ſuſcipe ſene
ctam patris tui: ⁊ non con/
c d triſtes eum in vitã illiuſ: et ſi
e defecerit ſenſu/ veniam da:
f et ne ſpernas eum in tua vir
g tute. Elemoſyna eni patris

bñdixit pribꝰ antiq̃s/
i eis benedixit filijs et
filijs filioꝝ. Geñ.xxij.
d. In ſemine tuo bñ/
dicent oẽs gẽtes. Uel
ſic. p Bñdictio
pr̃is: q̃ benedicit a fi/
lijs: q Firmat do
mos filioꝝ: qꝛ meri
to bñdictiõiſ exhibitẽ
parentibus ꝯfirmant
⁊ ſtabiliunt filij i tem/
poralibꝰ ⁊ ſpũalibꝰ. r
Maledictio aũt
matris/ in qua male/
dicit a filijs mater: s
Eradicat fũdamẽ
ta: nõ ſolũ ſpũalia ſ
etiã tꝑalia. Sicut chã
irridens patrem: ſemen eius redactum eſt in ſeruituteꝫ: Geñ.
ix.d. Et abſalon: quia expulit patrẽ ſuũ/ damnatꝰ mirabiliter
expirauit.ij. Reg.xviij.d. Caluitium heliſẽi pueri bethel ir/
riſerunt: ⁊ a duobus vrſis q̃dragintaduo deuorati ſunt.iiij.
Reg.ij.d. In q̃ facto myſtice ſignificat ꝙ iudẽi in loco cal/
uariẽ chriſtũ irriſerunt: et q̃dragesimoſecũdo ãno poſt aſcẽ/
ſionem a tito ⁊ veſpaſiano deuorati ſunt. De hoc dicit Pro
uerb.xxx.c. Oculum qui ſubſannat patrem ſuum et deſpicit
partum matris ſuẽ: effodiãt eũ corui de torrẽtibus: ⁊ come/
dant eũ filij aq̃lẽ. t Ne glorieris ⁊c. Monuerat auctor
filios honorẽ exhibere parentibus. Sed multi ſũt qui h no/
lunt/ excuſantes auariciaꝫ ſuam ſub aliqua ſpecie ſanctitatis:
vt iudẽi/ Marci.vij.b. Corban/ qd eſt donũ qdcũq ex me ti
bi proderit: ideo monet vt ſaltem non glorietur in contume/
lijs parentum. Eſt autem contumelia iniuria verbo illata ſi/
ue vituperiũ. Sicut iudẽi dixerũt de dño: In beelzebub pn/
cipe demonioꝝ eijcit demonia: Matth.xij.b. Uel contu/
melia patris dicitur macula vel defectus aliquis in patre: vt
nuditas ⁊ ebrietas in noe: Geñ.ix.d. In neutra contumelia
debet filius gloriari: quia ignominia patris eſt confuſio filij.
Et hoc eſt qd dicit: t Ne glorieꝛ i ꝯtumelia pr̃iſ tui:
carnalis vel ſpiritualis. x Non ẽ enim tibi gloria/ cõ/
tumelia patris: y Sed confuſio: adducẽs ignominiã.
Prouerb.xxiij.c. Audi patrẽ tuũ q̃ te genuit: ⁊ ne cõtemnas
cũ ſenuerit mater tua. Et vere nõ ẽ tibi gloria: z Gloria
eni hoĩs ex honore patris ſui: Uñ et iudẽi gloriant ſe
eſſe filios abraẽ: Ioh.viij.e. Pater nr̃ abraã ẽ. Itẽ Ioh.ix.
f. Nos diſcipuli moyſi ſumꝰ. a Et dedecꝰ filij pr̃ ſine
honore.i. pauptas ſiue vilitas pr̃is vertit i dedecꝰ filij. Ul
ſic. Dedecꝰ filij pat ſine honore.i. pr̃is ihonoratio. Et
qm̃ ſenẽ mlta circũueniũt icõmoda: iõ ad lraꝫ monet ſuppor/
tare parẽtes i ſenectute eoꝝ. Uñ dic: b Fili ſuſcipe ſene/
ctã pr̃is tui.i. prẽꝫ i ſenectute ſuſtẽta. c Et nõ cõtriſtes
eũ i vita illiꝰ.i. ꝙ̃diu vixit. d Et ſi defecerit ſenſu.i. ſi ꝑ
nimia ſenectute deſipuerit. e Ueniã da: qꝛ ex vitio pſonẽ
nõ ẽ h: ſ ex defectu naturẽ: ſenes eni naturalĩ deſipiũt. f
Et ne ſpernas eũ i tua ỽtute.i. ſi fortꝭ es tu/ debilẽ ⁊ ifir/
mũ ñ debes deſpicere/ ſ potiꝰ ſupportare: ſic ipi ſupportauerũt
te cũ eras ipotẽs ifãtulꝰ. In h q̃ debẽt filij vicẽ reddere parẽ/
tibꝰ: vt cũ facti fuerĩt ipotẽtes ꝑ ſenectute vel ifirmitate aliq̃:
ſupportet eos ſic ipſi ſupportauerũt eos cũ erãt ipotẽtes ꝓmẽ
ẽtatꝭ teneritudĩe. Uñ Filij reddite vicẽ parẽtibꝰ vr̃is: qꝛ h ẽ
acceptũ coram deo. Ecce tria poſuit in quibꝰ ſupportandi ſũt
parẽtes: in ſenectute: in deſipiẽtia: i infirmitate. Et non ſolũ
ſupportandi per cõpaſſionẽ: ſed per neceſſarioꝝ adminiſtra/
tionem: quia inde magna conſequitur merces. Unde ſequit:
g Elemoſyna enim patris: id eſt patri impenſa vel ꝓ

patre mortuo pauperibus data: a Non erit in obliuione/ coram deo: id eſt ſine remuneratione. Et hoc probat. b Nam pro peccato matris: id eſt pro elemoſyna data matri ob remiſſionē peccatorū obtinendam: c Reſtituetur tibi bonum/ in preſenti ⁊ in futuro. Merito enim elemoſyne/ dantur nō ſolum eterna bona/ ſʒ etiaʒ temporalia multiplicantur. Malach. iij. c. Inferte omnem decimam in horreum meum vt ſit cibus in domo mea: et probate me ſuper hoc dicit dn̄s: Si non aperuero vobis cataractas celi: ⁊ effudero vobis benedictioneʒ vſqꝫ ad abundantiam. Et nota qd̄ dicit: reſtituetur: Qui enim facit elemoſynaʒ vel dat/ accōmodat dn̄o ad vſurā: Sicut dicitur Prouerb. xix. c. Feneratur dn̄o qui miſeretur pauperis et viciſſitudinē ſuā reddet ei.

Al. tet

C

a b nō erit ī obliuiōe. Nā p̄
c peccato matris reſtituet tibi
d e bonū: ⁊ in iuſticia edificabit
f tibi: ⁊ ſed ī die tribulatiōis cō
g memorabit tui: et ſicut ī ſe
h i reno glacies ſoluentur tua
k peccata. Q̄ male fame eſt
l qui relinquit patrem: et eſt
maledictus a deo qui exaſpe
m n rat matrem. Fili in manſue
o p tudine opera tua perfice: et
ſuper hominū gloriam dili
q geris. Quanto magnus es
r s humilia te in omnibus: ⁊ cō
ram deo inuenies gratiam:
t quoniā magna potentia dei
v ſolius: ⁊ ab humilibus ho
x y noratur. Altiora te ne que
z a ſieris: et fortiora te ne ſcruta
b tus fueris: ſed que precepit
c tibi deus: illa cogita ſemp:
d et in pluribus operibus eius
e ne fueris curioſus. Nō eſt
f enim tibi neceſſariū ea que
g abſcondita ſunt videre ocu
h re oculis tuis. In ſupuacuis
i rebus noli ſcrutari multiplicit:
k et ī pluribus opibus eius nō eris

d Et in iuſticia: id eſt pro elemoſyna data patri vel matri/ que debetur eis ex iuſticia: e Edificabitur tibi: id eſt dabitur tibi locus in eterno edificio. Unde Pſ. Dn̄e quis habitabit in tabernaculo tuo: Qui ingredit ſine macula ⁊c. Et non ſolum h̄ bonū faciet elemoſyna patris: f Sed in die tribulationis cōmemorabit tui: deus: vel pater tuus orans pro te. Et dicit/ in die tribulatiōis/ nō in nocte: q̄ iuſtorū tribulationes dicunt dies: quia illumināt ⁊ clariores efficiunt. Unde tobias de felle piſcis recuperauit viſū: Tob. xj. c. Uel diem tribulatiōis dicit diē iudicij: vbi ⁊ fortis q̄ſqꝫ tribulabit pre timore. Unde Soph. j. d. Uox diei dn̄i amara: tribulabitur ibi fortis. In illa vero die cōmemorabit deus elemoſynarū pauperibus impenſarum. Matth. xxv. c. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi manducare ⁊c. Et non ſolū hoc facit elemoſyna: ſed ⁊ peccata dimitti faciet. Unde ſequit: g Et ſicut in ſereno: id eſt ſole radiāte: h Glacies/ ſoluit: i Soluentur tua peccata/ per ſerenū gratie ⁊ calorem charitatis. Peccatū glaciei comparat: quia gelidā facit animam. Unde. ī. xliij. c. Frigidus ventus aquilo flauit ⁊ congelauit cryſtallus ab aquis. Gratia vero ſereno comparat: q̄ ſerenam animaʒ ⁊ illuminatā facit ⁊ accēdit. Unde Eſa. lviij. c. Frange eſurienti panem tuum ⁊ egenos vagoſqꝫ induc in domū tuam. Cum videris nudū operi eum: ⁊ carnem tuam ne deſpexeris. Tunc erumpet quaſi mane lumen tuū: ⁊ ſanitas tua citius orietur. De hoc dicitur Daniel. iiij. c. Redime peccata tua elemoſynis ⁊ iniquitates tuas miſericordijs pauperum. Luc. xj. f. Date elemoſynā ⁊ omnia mūda ſunt vobis. k Q̄ male fame eſt qui relinq̄t patrem/ in neceſſitate. Ex quo eni deus precepit honorari parentes: ⁊ tot bona attribuunt eis qui honorāt eos: reuera infamis ē ⁊ impius qui negligit eos. l Et eſt maledictus a deo q̄ exaſperat/ dicto vel facto: m Matrem/ carnalem vel ſpiritualem. Maledictus dicit/ maledictione eterna. Un̄ Leuit. xx. b. Qui maledixerit patri ſuo aut matri: morte moriatur. n Fili in māſuetudine ⁊c. In p̄ncipio capli monuit ad obedientiam parentum: poſtea ad pietatem in parētes: ⁊ tandē monuit non exaſperare parentes. Et quoniā exaſperationis cauſa maxime tollit per manſuetudinem ⁊ humilitatem: ſubdit d̄ illis dicēs: Fili in māſuetudie/ mētis. o Opera tua perfice: non ſolum incipe: qd̄ multi faciūt: ſed pauci perficiūt: Eſt tn̄ māſuetudo virtus: qua quis p̄uocatus opprobrijs nec patitur nec deducit nec irritat. p Et ſuper hominū gloriam diligeris: id eſt plus q̄ mundana gloria: quā hoīes multum diligunt. Glo. Manſuetudo ⁊ humi

Pſ. 14.

litas gratiam: ſuperbia ⁊ furor pariūt ruinā. q Quanto magnus es/ generis nobilitate/ vel ſciētie ſublimitate/ vel honoris dignitate: r Humilia te in oībus. i. coram oībus ſaluo iure gradus. Uel/ in oībus. i. pro oībus que habes: q̄ nihil habes quod non accepiſti. Magnus dicit: et nō maior: quia oīs comparatio maioritatꝭ ſcrupulum ſuſpitiōis ⁊ ꝯtentionis habet. Luc. xxij. c. Facta eſt ꝯtentio inter eos quis eorū videret eē maior. s Et coram deo inuenies grām: quaʒ amiſit p̄mus homo p̄ ſuperbiā. Jaco. iiij. b. Deus ſupbis reſiſtit: humilibus autem dat gratiā. Et bene debes te hūiliare: t Qm̄ magna/ eſt/ potentia dei ſolius. Exo. xv. a. Omnipotēs nomen eius. v Et ab humilibus honoratur. Unde Gen. xviij. d. Loquar ad dn̄m meū cū ſim puluis ⁊ cinis. Greg. Hoc abraam nō dixiſſet niſi ex eius colloquio dei potentiā agnouiſſet. x Altiora ⁊c. Hic docet fugere curioſitatē inq̄rēdo ſubtilia ⁊ inutilia. Un̄ inuitat ad humilitatē intellectus: que appellat ſobrietas intellectus. Roma. xij. a. Nō plus ſape q̄ oportet ſape: ſed ſape ad ſobrietatē. Retrahit aūt nos a curioſitate/ p̄mo per altitudinē eorū q̄ curioſitatē ſolēt inq̄rere. Un̄ dic: Altiora te. i. q̄ ſūt ſup intelligentiā tuā: y Ne queſieris/ curioſe. Prouerb. xxiij. a. Ne erigas oculos tuos ad opes quas habere non potes. z Et fortiora te. i. q̄ traſcēdūt vires ītelligētie tue: a Ne ſcrutatus fueris: ſicut Pſ. dicit: Dn̄e non eſt exaltatū cor meū: neqꝫ elati ſt oculi mei: neqꝫ ambulaui ī magnis ⁊c. Eadē fere dicit fortiora q̄ diceret altiora. Altiora q̄ tranſcendūt intellectū: ⁊ quāto magꝭ ītelligunt: tāto ꝯmin⁊ apparēt. Un̄ Pſ. Accedet hō ad cor altū ⁊ exaltabit deus. Fortiora vero dicit: q̄ ſcrutantiū oculos reuerberāt ⁊ ad inferiora retūdunt. Prouer. xxv. d. Perſcrutator maieſtatꝭ opprimet a gloria. b Sed q̄ precepit tibi deus/ intelligere ⁊ facere: c Illa cogita ſp. Deut. vj. b. Hec meditaberis ſedēs ī domo tua ⁊ ambulās ī itinere/ dormiēs atqꝫ ꝯſurgēs: ⁊ ligab ea q̄ſi ſignū in manu tua erūtqꝫ ⁊ mouebunt int oculos tuos ⁊ ſcribes ea ī limine ⁊ ī oſtijs domus tue. Et ita retrahit ab oībus curioſis. Un̄ adhuc: d Et ī pluribus opibus eius ne fueris curioſus/ inq̄rēdo q̄ nō p̄ſunt ad ſalutē. e Non ē eni tibi neceſſariū/ ad ſalutē: f Ea q̄ abſcōdita ſūt tibi a dn̄o p̄pter meritū fidei ⁊ exercitiū ingenij: g Uidere oculis tuis. i. ſcrutari ad vidēdū ⁊ intelligēdum plene. h In ſupuacuis rebus. i. in eis q̄rū ſciētia nō eſt vtilis: vt q̄re muſca vel pulex tot pedes habeat ⁊ camelus ſolū quattuor ⁊ homo tm̄ duos: i Noli ſcrutari multiplicit: id ē multum laborare ad intelligendū: vel multiplicē ſenſum inquirere: ex quo enim non ſunt de fide vel de bonis moribus ſufficit vnus ſenſus: et vltra querere eſt curioſitas. k Et ī pluribus operibus eius ne fueris curioſus. Hoc ſemel dixerat: ſʒ ex repetitiōe peccatū curioſitatis eſſe horrēdum admonet: vel pluralitatem rerū eſſe diſtinguendam inſinuat/ in quibus non ſcitur curioſitas hominū. Et vtrunqꝫ verum eſt: q̄ peccatū eſſe oſtendit curioſitatē horrēdum: ex repetitione etiā duplicē materiā curioſitatis oſtēdit: ſcilicet exquiſitionē verborum ⁊ extranee opinionis: ſm̄ q̄ dicit Aug in libro de fide chriſtiana: quia oīs ſcientia eſt de rebus aut de ſignis. Unde paulus dicit. j. Cor. ij. a. Et ego cum veniſſem ad vos fratres: veni non in ſublimitate ſermonis aut ſapientie annuncians vobis teſtimonium chriſti.

j. Cor. 4.

Prouer. 2

Pſ. 130.

Al. magis

Pſ. 63.

Plurima enim ſup

a curioſus. Plurima enĩ ſup
b ſenſum hominũ oſtenſa ſunt
c tibi. Multos enim ſupplan
d tauit ſuſpicio eorum: ⁊ i va
e nitate detinuit ſenſus illoꝝ.
f Cor durũ male habebit in
g nouiſſimo: ⁊ qui amat †pia
h culũ/ in illo peribit. Cor in
i gredi ens duas vias nõn ha

q bebit † ſucceſſus: et † praui
r cors i illis ſcandaliçabitur.
s Cor nequã grauabit in do
t loribus: et peccator adijciet
v ad peccandum. Synagoge
x ſuperborũ nõn erit ſanitas:
y frutex eni peccati eradica
z bitur in illis: et non intellige
a tur. Cor ſapientis intelliget

a Plurima eni ſup ſenſum hoim.i.traſcedẽtia intellectum ⁊ ratione/ que ſola fide capiũt: vt/ ꝙ deus vnus ⁊ trinus/ ꝙ deus homo et mater virgo/ ⁊ hmõi. b Oſtẽſa ſũt tibi.i.reuelata credenti/ vel occulta inſpiratione/ vel apta ꝑdicatione. Eſa.xlv.a. Dabo tibi theſauros abſcõditos ⁊ arcana ſecretorũ: vt ſcias q ego dñs.j.xliij.

B

d. Multa abſcondita ſunt maiora his: pauca eni vidimus operũ eius: oia autẽ dñs fecit: ⁊ pie agentib⁹ dedit ſapientiã. Quare autẽ in hmõi monuerit nõ eẽ curioſũ oſtẽdit: c Multos eni ſupplãtauit.i. fidei fundamẽtũ ſurripuit: d Suſpicio .i.ſurſũ aſpicio.i.nimis alta inueſtigatio e Eoꝝ/ abſcõditorũ: Sicut manicheos: q dicunt deũ feciſſe ſpũalia ⁊ diabolũ corpalia oĩa. Et arrianos: q diuidũt eſſentiã diuinã: ſic pſonas. Et ſabellianos: q ꝯfundũt ⁊ vniũt pſonas ſicut eſſentiã. De qb⁹ ꝓprie dicit Prouerb.xxv.d. Perſcrutator maieſtatis opprimet a gloria. Vel ſic: c Multos eñ ſupplãtauit.i.a veritate deiecit: et in errorem induxit. d Suſpicio eoꝝ.i.vana opinio eoꝝ. f Et in vanitate.i. in his quibus nulla ſubeſt veritas/ aut nulla vtilitas. g Detinuit .i.diu tenuit. h Senſus illorum/ inutiliter occupatos circa hmõi. Hiero⁹. Stultũ ẽ ſollicitũ eẽ circa id qd ſine periculo ignorat. Sen. Si non queſiſſent ſuperflua/ inueniſſent neceſſaria. Aug⁹. Tolle iniqtates ⁊ nulla erunt vana. Glo. Sobrius intellect⁹ in omnib⁹ optim⁹ eſt: quia reficit animã nec grauat mentẽ. Unde Prouerb.xxv.c. Mel inueniſti comede qd ſufficit tibi: ne forte ſatiatus euomas illud: ⁊ piures nomẽ dei tui. i Cor durum.i.in peccato obduratum: qd nec timore frangit nec amore emollit nec diſciplinã ſuſcipit nec correctionẽ: qd ꝓprie oppoſitũ eſt manſueto. k Male habebit i nouiſſimo.i.in die iudicij. l Et q amat piaculũ/ vl' piculũ.i. †pctm̃ ad expiãdũ. m In illo.i.ꝓpt illud et cũ illo: n Peribit.i.dãnabit. Hic agit auctor vt dximus.ſ. de peccato in ſpm̃ſctm̃: ſex eius ſpecies breuit ſubdiuidẽs ⁊ ſubtilit aſſignans. Prima eſt induratio mentis. De qua dicit Roma.ij.a. Scdm duriciã tuam ⁊ impenitẽs cor theſauriças tibi iram in die ire ⁊ reuelatiõis iuſti iudicij dei. Hec autem duricia idem eſt qd obſtinatio: que ſic ibi deſcribitur. Obſtinatio eſt indurate i malicia mentis ptinacia: per quã fit hõ impenitẽs. Et opponit hec ſpecies prime diſpoſitioni que exigitur in confeſſione/ ad hoc vt peccata dimittantur.ſ. ꝓpoſitum non peccandi decetero. De hac ſpecie dicit: Cor durum ⁊c. Scda ſpecies eſt finalis impenitentia: qd duobus modis poteſt accipi.i. priuatio finalis penitentie vl' finale ꝓpoſitũ non penitẽdi. Utrũqȝ bene competit ei qd ſequitur: Male habebit in nouiſſimo. Hec opponitur ſecunde diſpoſitioni que requirit in penitẽte/ ad hoc vt peccata dimittant.i.dolor de peccatis perpetratis. Et de his duabus ſpeciebus peccati dicit Hiere.v.a. Indurauerũt facies ſuas ſupra petram/ ecce obſtinatio: et noluerunt reuerti ad me/ ecce finalis impenitẽtia. Et tñ dic dñs Ezech.xj.d. Auferã cor lapideũ de carne eoꝝ: ⁊ dabo eis cor carneũ vt ambulent in preceptis meis: h eſt ꝯtra obſtinationẽ/ ſupra pax: et dabo eis cor vnũ ⁊ ſpiritũ nouum in viſcerib⁹ eoꝝ: hoc cõtra finalẽ impenitẽtiã. Tertia ſpecies eſt fraternalis charitatis inuidentia ex qua ẽ odiũ aliene felicitatis ⁊ gaudiũ vel deſiderium aliene infelicitatis. Hec tangitur ibi: Qui amat piaculũ in illo ꝑibit. Hec ſpecies opponit tertie diſpoſitioni penitẽtie.ſ. placentie boni alterius. Nã quicũqȝ etſi ſit mal⁹ i ſe: tñ ei debet placere bonũ i altero. Quarta ſpecies ẽ ipugnatio agnite veritatis: De q ꝓprie di. Marci.iij.d. Qui blaſphemauerit in ſpm̃ſanctũ: nõ habebit remiſſionẽ peccatoꝝ in eternum. Hec ſpecies opponit quarte diſpoſitioni penitẽtie: id eſt noticie veritatis. Quinta ſpecies eſt deſperatio: q qs diffidit de bonitate dei: ſicut cain ⁊ iudas: vt dicit Glo. ſup Ro.ij. Hec ſpecies opponit qnte diſpoſitioni penitẽtie: id eſt confidentie. Sexta ſpecies eſt pſumptio: que nimis ampliat miſericordiã dei et iuſticiã diminuit: et deſperatio ecõtrario. Hec opponit timori: qui diſponit ad remiſſionem peccatorũ obtinẽdã. De hac ſpecie di.j.xxxvij.a. Preſũptio neqſſima: vñ creata es? Dic ḡ/ i Cor duꝝ/ p obſtinationẽ: k Male habebit i nouiſſimo/ ꝓpt finalem impenitentiã. l Et q amat piaculũ.i.pctm̃: n Peribit i illo/ ꝓpter inuidentiã. o Cor ingrediẽs duas vias.i.miſcẽs falſa veris: vt ille qui impugnat agnitã veritatẽ. Vl' o Cor ingrediẽs duas vias/ vnã itellectu ⁊ alterã affectu: vel nolẽs ſcire ea q ꝑcipit dñs ſciri/ ⁊ volẽs ea ſcire q ꝓhibet inqri. p Nõ habebit ſucceſſus.i.non bene ſuccedet ei: qꝛ nec veritatem inueniet: nec meritum laborando acquirit. Vel o Cor ingrediẽs duas vias: eſt cor hereticoꝝ: q aliq bene credũt ⁊ docent: ⁊ aliq male. Et hi ſũt caupones diaboli: De qb⁹ dicit Eſa.j.f. ſm aliam litterã: Caupones tui miſcent aquã vino. Vñ.ſ.ij.c. Ve duplici corde ⁊ labijs ſceleſtis: qꝛ impugnãt veritatẽ ꝑus agnitã. Item cor ingrediens duas vias/ ẽ cor ambiẽs duas ꝑbẽdas vel duas dignitates: Et iſti non habebũt ſucceſſus: qꝛ i fine vix penitebũt. Unde Oſee.x.a. Diuiſũ ẽ cor eorũ/ nũc interibũt. Sap.v.b. Quid ꝓfuit nobis ſuperbia ⁊ diuitiarũ iactãtia quid ꝯtulit nobis? q Et prauicors.i.habẽs prauũ cor. Vl' Prauicordi⁹ .i.habẽs prauũ cor.i. diffidẽs. r In illis ſcãdaliçabit .i.in duab⁹ vijs.i.offendet. Contẽnet eni a iuſticia iuſte: q a ſe expellit miſcdiã. s Cor nequã.i.ſine eqtate.i.pſũptuoſũ: qd oĩno excludit iuſticiam dei/ nimis ampliãs miſcdiam: t Grauabit/ in futuro: v In dolorib⁹/ ſupplicioꝝ: qꝛ h graue fuit ſarcina pctoꝝ: tũc eni ſentiet iuſticiã dei quã mõ excludit. Vñ.j.v.b.dr. De ꝓpitiatu pctoꝝ noli eẽ ſine metu nec adijcias pctm̃ ſuper pctm̃: ⁊ dicas: miſeratio dei magna ẽ: multitudis pctoꝝ meoꝝ miſerebit: miſcdia eni ⁊ ira ab illo ſepe ꝓximat ⁊ in pctõres reſpicit ira illi⁹. Seqt. x Et peccator adijciet ad peccãdũ: Vel p deſpationẽ: ſicut dr Prouerb.xviij.a. Impi⁹ cũ venerit i ꝓfundũ vitioꝝ ꝯtẽnit: Vl' p pſũptionẽ ñ ceſſãs peccare: qꝛ nimis pſumit d miſcdia dei. Sequit: y Synagoge ſupboꝝ: vel pſũptuoſorũ/ vel ambitioſoꝝ: z Nõ erit ſanitas/ ſpũalis/ et ſi corporalis. Forte ad malũ eoꝝ: qꝛ inde magis ſupbiẽt ⁊ ad peccãdũ ꝓcliuiores fiẽt. Vñ Ps. In labore hoim nõ ſũt ⁊ cũ hoib⁹ nõ flagellabũt: iõ tenuit eos ſupbia. Quare aũt nõ ſit ſanitas hui⁹ ſynagoge: ſubdit: a Frutex eni pcti.i.oĩs excuſatio pctm̃ palliãs vel diminuẽs: b Eradicabit i illis.i. auferet ab illis.ſ.ſupb: qꝛ nõ poterũt excuſare pctm̃ ſuum vel palliare/ ſic frutex celat ferã. Vel aliter: a Frutex pcti.i. multitudo ſiue ꝯgeries pctoꝝ: b Eradicabit in illis.i. manifeſtabit radicit⁹: vñ ꝯfũdẽt: ⁊ dicẽt: Quid nob ꝓfuit ⁊c. Sap.v.b. Et dicet eis ꝓpria ꝯſcia: Quẽ fructũ habuiſtis tũc i illis i qb⁹ nũc erubeſcitis? Ro.vj.d. Et ſignant dic: Eradicabit: qꝛ ſic arbor eradicata nõ emittit ramos/ ſ ſiccat in ſe: ſic ſupbia maloꝝ i die iudicij radicit⁹ reuelata nõ ampli⁹ emittet ramos pſũptiõis vl' ãbitiõis: ſ i ſeipo ſiccabit vt ꝑpetuo cõburat. Vel ſic. a Frutex pcti.i.ipe pctor/ habẽs ꝯgeriẽ pctoꝝ fixã in corde: b Eradicabit in ill'.i.cũ ill' ⁊ p illis d terra viuẽtiũ. c Et ñ intelliget.i.non approbabit apud deũ. Mat.vij.c. Nõ noui vos. d Cor ſapiẽtis: cui ſapiũt res ſm ſaporẽ ꝓpriũ/ ⁊ amãt ſm valorẽ ſuũ e Intelligetur/ ab alijs.

Margin (left): .ꝑiculũ / 24.q.3.c. quidã aũt / Al. †pctũ / peccato in ſpiritũſanctũ

Margin (right): Al. †reqũiẽ / Al. †prauicordius / Al. †prauũ cor / Ps. 72.

ligetur/ab aliis: a ¶ In ſapiētia.i. prudentia/doctrina. Per doctrinā eni iudicat qualiter doctoꝛi ſapiant res/⁊ quāti eſtiment. Unde Iudic.xiiij.b. In oꝛe leonis iuentum eſt mel. b ¶ Et auris bona.i.boni auditoꝛes: c ¶ Audiet cum omni ꝯcupiſcentia ſapientiā.i.ſapientis doctrinā. Auris bona dicit q̄ libent audit bona/⁊ prudent diſcernit audita ⁊ obedienter operatur intellecta. d ¶ Sapiens coꝛ/in lege dei. e ¶ Et intelligibile.i. coꝛ mundū habile ad intelligentiam ſpiritualium. f ¶ Abſtinebit ſe a peccatis/factis vel faciēdis. g ¶ Et in operibus iuſticie ſucceſſus habebit: q2 bene ſuccedet ei q̄ ſapiens ⁊ intelligēs eſt. h ¶ Ignem ardentem ⁊c. Hic hoꝛtat ad opa miſericoꝛdie: et maxime ad elemoſynam cōparās eam aq̄ et peccatū igni: quia ſicut aqua mūdat ſoꝛdes: ita elemoſyna mūdat peccata. Unde Luc.xj.f. Date elemoſynam ⁊ ecce oia mūda ſūt vobis. Similiter aqua extinguit ignem/⁊ elemoſyna ꝯcupiſcentiā: a qua oꝛitur omne peccatum: ſicut dicit Aug. ſuper Cant. vij. Ignis vero peccatū dicitur: quia ſicut ignis omnia conſumit ⁊ ſola aqua extinguit: ita peccatū omnia bona perdit: et ſola gratia expellitur. Unde Iob.xxxj.b. Ignis ē vſq3 ad cōſumptionem deuoꝛās ⁊ oia eradicās genimia. Dicit ergo: h ¶ Ignē ardētē extingit aqua: ⁊ elemoſyna/ex charitate data: i ¶ Reſiſtit peccatis/ne multiplicent aut creſcāt. Peccatū eni ad peccatū attrahit: q2 abyſſus abyſſū inuocat. De hoc dr Tob.iiij.b. Elemoſyna ab oi pctō ⁊ a moꝛte liberat. k ¶ Et deus protectoꝛ/vel/ꝓſpectoꝛ eſt eius/ cōtra pctā et demones: l ¶ Qui reddit gratiā.i. elemoſynā: q̄ paupi debet/et gratis debet dari. Mat.x.a. Gratis accepiſtis gratis date. Vel l ¶ Qui reddit gratiā.i.q̄ reddit grates deo de bñficijs ſuſceptis. Eph.v.d. Pro omnibus ſemp gratias agentes. m ¶ Meminit in poſterū.i. ſibi prouidet in futuro. n Et in tempoꝛe caſus.i.moꝛtis/ſue o ¶ Inueniet firmamentū.i.ſtabile premiū. ¶ Expo. Ca. IIII.

Al. ⁊ ꝓtectoꝛ

A

Al. ⁊ auertas

Ps.41.

Fili elemoſynam ⁊c. In pcedēti capitulo monuit auctoꝛ ad pietatē in parētes: hic monet ad pietatē in oēs: ſm ꝙ dñs dicit Luc.vj.e. Omni petenti te tribue. Et.ij.Coꝛ.ix.b. Potēs eſt deus omnē gratiā abūdare facere in vobis vt in oibus ſufficiētiā habētes/abūdetis in oē opus bonū. Sūt aūt multe ſpecies elemoſyne: Nā q̄ neceſſaria dat indigēti/elemoſynā fac: ⁊ q̄ veniā dat peccāti elemoſinā fac: ⁊ q̄ ex coꝛde coꝛrigit delinquētē: ⁊ q̄ erudit igrātē facto vel vbo/elemoſynā fac. Nec ē differēda aliq̄ iſtarū elemoſynarū ſi ſit tribuēti facultas. Sic ſcptū eſt Prouer.iij.d. Ne dicas amico tuo: vade ⁊ reuertere ⁊ craſ dabo tibi cū ſtatim poſſis dare. Itē faciēda eſt elemoſyna hilariter: nō ex triſticia aut ex neceſſitate. Hilarem eni datoꝛem diligit deus. .ij.Coꝛ.ix.b. Unde legitur Luc.xxj.a. ꝙ vidua paupcula plus omibus poſuit in gazophylaciū: quia quātitatē muneris non penſat deus/ſed deuotionē coꝛdis. Dicit ergo: p ¶ Fili elemoſynam pauperis.i.paupi debitā: q ¶ Ne defraudes/retinēdo vel differēdo vel minuēdo vel obiurgando paupem vel ⁊ cōmutādo. Nā auferre res paupū paupibus ſacrilegiū eſt/dicit Hiero. Eſa.lviij.c. Frange eſurienti panē tuū ⁊c. Luc.xiiij.c. Cū facis ꝯuiuiū: voca debiles/claudos cecos: ⁊ btūs eris: q2 nō habēt vnde tibi retribuere poſſint.

Plures ſpēs elemoſyne

Al. ⁊ cōminādo

a in ſapientia: b et auris bona c audiet cum omni concupi- d ſcentia ſapientiam. Sapiēs e coꝛ et intelligibile f abſtinebit g ſe a peccatis: et in operibus iuſticie ſucceſſus habebit. h Ignem ardentem extinguit i aq̄: et elemoſyna reſiſtit pec- k catis: et deus ⁊ ꝓſpectoꝛ eſt l eius qui reddit gratiā. m Meminit in poſterum n et in tem- o poꝛe caſus ſui inueniet firmamentum. ¶ Capi. IIII

p Fili elemoſynā pau- q peris ne defraudes: r et oculos tuos ne ⁊ trāſ- s uertas a paupe. Animam t eſurientem ne deſpexeris: et v non exaſperes pauperem in x inopia ſua. Coꝛ inopis ne y afflixeris: et non protrahas z datum anguſtiāti. a Rogatio- b nem c contribulati ne abijci- d as: et non auertas faciē tuā e ab egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos ꝓpter irā: f et non relinquas querentibus tibi retro maledicere. g Maledicentis enim tibi in amaritudine anime/exaudi- h etur precatio illius: exaudiet autem eum qui fecit illū.

r ¶ Et oculos tuos ne trāſuertas a paupe: ne ei cōpatiaris vl' mouearis ad dandū aliqd ei. Tob.iiij.b. Ne auertas faciē tuā ab vllo paupe: ita eni fiet vt nec a te auertat facies dñi. s ¶ Animā eſuriētē/verbum coꝛpale vel ſpirituale. t ¶ Ne deſpexeris/nolēdo cōpati.q.d. ſi nō habes qd poſſis dare/ſaltē cōpatiaris ei: et ſic teipm dediſti/qd plus ē. Un Sen. Plus ē dare ſe q̄ ſua. Eſa.lviij.c. Si effuderis eſurienti aiaz tuā: ⁊ aiaz afflictā repleueris/oꝛiet in tenebris lux tua. v ¶ Et nō exaſpes pauperē i inopia ſua: obiurgādo ipſū. q.d. cū māſuetudine ⁊ largitate da elemoſynā paupi: plus eni recreatur ad dulce verbū/q̄ ad elemoſyne datum. Un.j.xviij.b. Nonne ardoꝛē refrigerat roꝛ: ſic ⁊ vbū melius q̄ datū. Prouerb.xiiij.d. Qui calūniat paupē exprobrat factoꝛi eius. Greg. Nō ſūt pauperes tractandi vt ſerui: ſed rogandi vt aduocati. Un Luc.xvj.c. Facite vobis amicos de māmona iniqtatis: vt cū defeceritis recipiēt vos in eterna tabnacula. x ¶ Coꝛ inopis ne afflixeris/differēdo elemoſynā. y ¶ Et nō ꝓtrahas datū.i.qd debes/tibi a deo datū: z ¶ Anguſtiāti.i.illi q̄ cū anguſtia petit elemoſynā vel munus. Valet eni minus elemoſyna dilata. Sen. Quantū moꝛe addidiſti/tantū gratie ſubtraxiſti. Iob.xxxj.b. Si oculos vidue expectare feci. a ¶ Rogationem.i.humilē petitionē: b ¶ Contribulati.i.pauperis interius ⁊ exterius tribulati: vel cū q̄ tu debes cōpatiendo tribulari. c ¶ Ne abijcias/denegando quod petit. d ¶ Et nō auertas faciē tuā ab egeno/deſpiciēdo eū. Denegando abijcit q̄ nō dat: auertit faciē qui non cōpatit. Greg. Nūq̄ manus vacua eſt a munere/cuius arca coꝛdis plena ē bona volūtate. e ¶ Ab inope nō auertas oculos tuos ꝓpter iram.i.ſi iratus fueris pauperi ꝓpter aliquā iniuriam tibi illatam: non ideo ſubtrahas elemoſynā: quia non ſolum homini/ſ3 deo datur elemoſyna. Matth.xxv.d. Qd vni ex minimis meis feciſtis: mihi feciſtis. Prouerb.xxv.c. Si eſurierit inimicus tuus ciba illū: ſi ſitit potum da illi: prunas eni ſup caput eius ꝯgregab: qbus.ſ. accēdit ad amoꝛē tuū. Patet aūt ꝙ nō ſupflue bis dic: Ne auertas faciē tuā ab iope. Quidā eni auertūt ex incōpaſſiōe: qdā ex ira: ⁊ vtrūq3 malū ē: iō vtrunq3 amouet ne fiat. f ¶ Et nō relinqs qrētibus tibi retro maledicere.i.nō des occaſionē paupi maledicēdi tibi: qd fac q̄ faciē ſuā ſpernēdo paupez auertit ab eo. Et ſubiūgit cām: g ¶ Maledicētis eni tibi i amaritudine aie ſue exaudiet pcatio illius.i.ad effectū audiet. S3 videt ꝙ nō debeat exaudiri: q2 peccat ſic maledicēdo: Nō eni legit ꝙ lazarus diuiti maledixerit. S3 dicimus ꝙ h appellat maledictio ipſa paupis amaritudo coꝛdis q̄ clamat ad dñz ꝯ diuites q̄ poſſet eis ſbuenire ⁊ nolūt. Un nō dic: maledicētis tibi i vbo vel i volūtate: ſ3 i amaritudie aie. Sic etiā dr.j.xxxv.c. Nōne lachꝛyme vidue ad maxillā deſcēdūt: ⁊ exclamatio eius ſup deducētē eas: Sic ſāguis abel clamat ꝯ cain: Gen.iiij.b. Abel interptat nihil h: et ſignificat pauperē. Cain poſſeſſio: et ſignificat diuites ſic faciūt eas. Sic etiā elemoſyne clamāt ꝓ illis q̄ faciūt eas. Act.x.a. Oꝛōnes ⁊ elemoſyne tue aſcēderūt i memoꝛiā in ꝯſpectu dei. S3 ne diceret: nō curo ſi exaudiat pcatio paupis: q2 ille q̄ exaudit nō pōt mihi aliqd facere: imo dic ipſe: q2 dñs exaudiet illā. Et h ē: h ¶ Exaudiet aūt eū qui fecit illū/q̄ pōt vindicare cū voluerit. Ut vo

opa pietatis fiant

Al. ⁊ negans

Luc.16.c.

opa pietatiſ fiat p hūilitatē ⁊ benignitatē/cōſequēter īdicat ad illa dicēs: a Congregatiōi paupez affabilē te facito/ benigne ⁊ māſuete alloquēdo eos. Nā ſic dic̄ Glo. māſuetu/ do neminē ſpernit: hūilitas ſe oib⁹ ſbycit: decet aūt chriſtia/ nū ęqlib⁹ ⁊ īferiorib⁹ affabilē eē ⁊ mitē/ſeniorib⁹ hūilē. Vñ ſe quit: b Et pſby/ tero humilia aiaz tuā: acqeſcēdo ei⁹ ɔſi lijs ⁊ exhortatiōib⁹ et mādatis obediēdo. c Et magnato. i. pn/ cipi vel prelato: d Hūilia caput tuū reuerentiā exhibēdo. Leuit. xix. f. Coram cano capite ɔſurge: et honora pſonaz ſenis. Thren. iiij. c. Facies dn̄i diuiſit eos: nō ad det vt reſpiciat eos: fa

a Côngregationi pauperum
b affabilē te facito: ēt preſby/
tero humilia animam tuam:
c d et māgnato hūmilia caput
e tuum. Dēclina pauperi ſine
f triſticia aurem tuam: ⁊ rēd/
g de debitum tuum: et rēſpon/
de pacifica in manſuetudi/
h ne. Libēra eum qui īiuriam
i patit̄ de manu ſupbi: ēt non
k acide fēras ī manu tua. In
l iūdicādo eſto pupillis miſe/
m ricorſ vt pat̄/ēt p viro matri
n illoz: et ēris tu velut fili⁹ al/
o tiſſimi obediēs: et miſērebit̄
p q tui māgis ꝙ mat̄. Sāpiētia
r s filijs ſūis vitām inſpirauit:
t v ⁊ ſūſcipit exqrētes ſe: ēt prę/
x ibit ī via iuſticię. Et qui illā
y z diligit: diligit vitāz: ēt q vigi/

cies ſacerdotū nō erubuerūt: neqȝ ſenū miſerti ſūt. Et monet h ad duplicē hūilitatē: īteriorē ⁊ exteriorē. Interior clauſa ē exterior: et exterior cuſtos ē īterioris: ſic eni ignis ⁊ cinis ſic ſe habēt. Interiorē tangit vbi dicit: Preſbytero hūilia aiam tuā. Exteriorē tangit dicens: Et magnato hūilia caput tuū. e Declina paupi ſine triſticia aurem tuā/ vt audias eū cū effectu. q. d. paupem clamantem exaudi: hilarit̄ da qd petit. Hilarē eni datorē diligit deus. ij. Cor. ix. b. ⁊. xxxv. b. In omni dato hilarē fac vultū tuū. f Et redde debitū tuū: pauperi elemoſynā ⁊ cōſolationē: magnato reuerentiā: pſbytero honorē. Vñ Roma. xiij. b. Reddite oibus debita: cui tributū/tributū: cui vectigal/vectigal: cui timorē/timorē: cui honorē honorē. g Et rn̄de pacifica i māſuetudi ne. Nam mollis rn̄ſio frangit iram: Prouerb. xv. a. ij. Ti/ moth. ij. d. Seruū dn̄i nō oportet litigare: ſed māſuetū eē ad omnes: docibilē/patientē/cū modeſtia corripientē. h Li bera eū qui iniuriā patit̄ de manu ſupbi. i. tyrāni vel diaboli. i Et nō acide. i. tędioſe vel indigne: k Feras in manu tua: hoc eſt: ne ſuſtineas moleſte laborē quē ha/ bes in liberādo oppreſſos a tyrāno vel a diabolo. Iob. xxix. c. Conterebā molas iniqui: ⁊ de dentib⁹ illi⁹ auferebā prędā. Prouerb. xxiiij. b. Erue eos qui ducunt̄ ad mortē/ ⁊ qui tra/ huntur ad interitū liberare ne ceſſes. Qd aūt dicit: In ma/ nu tua/ſupplendum eſt/ et non acide feras/ liberare eos in manu tua. i. per teipſū: qd eſt ɔtra multos: vel in virtu/ te tua. l In iudicādo eſto pupillis miſericors vt pater: q p poſſe ſuo nō ſineret opprimi filiū vel grauari. Sȝ contrariū videt̄ dicere moyſes/ Exo. xxiij. a. Pauperis non miſereberis in iudicio. Sol. Vbi pauper habet iniuſtā cau/ ſam/ nō ei miſerendū qn iuſte iudicet̄: vbi vo iuſtā habet cau/ ſam/ fouēdus eſt ⁊ defendēdus: Et hoc eſt opus miſericor/ dię. Unde Eſa. j. c. Quęrite iudiciū: ſubuenite oppreſſo: iudi cate pupillo: defēdite viduā: ⁊ venite ⁊ arguite me dicit dn̄s: ſupple niſi retribuero vobis. Sed heu hodie pōt dici eccleſię ſicut olim hieruſalē: Principes tui infideles/ſocij furū: oēs diligūt munera/ſequunt̄ retributiōes: pupillo non iudicāt: et cauſa vidueę non ingredit̄ ad eos. Nō talis fuit Iob. xxix. c. Pater eram pauperū: ⁊ cauſam quā neſciebā diligentiſſime inueſtigabā. m Et pro viro matri illoz. i. pupillorū eſto: conſulēdo ⁊ defendēdo. n Et eris tu velut filius altiſſimi obediēs: q pri obediuit vſqȝ ad mortē: Phil. ij. a. Et mulierē in adulterio dephēſā liberauit: Ioh. viij. b. o Et miſerebit̄ tui/ in nouiſſimo i remiſſiōe pcti et remune/ ratiōe pmij. p Magis ꝙ mat̄: q tenere diligit filiū: Sȝ de⁹ tenerius diligit aīas pro quib⁹ fact⁹ homo mori voluit. Ioh. xv. b. Maiorē hac dilectionē nemo habet ꝙ vt animā ſuā ponat qs p amicis ſuis. Quattuor aūt cauſas tāgit h au/ ctor q debēt mouere ad ſubueniēdū pupillis et viduis. Pri/ mū ē ipſa miſerāda ɔditio pupilloz et viduaz: qb⁹ miſerādū eſt: quod tāgit ibi: In iudicando pupillis eſto miſeri/ cors vt pat̄. Huius eni cōditio clamor eſt ad ſubueniēdū:

qui mouit iudicē iniquū. Luc. xviij. a. Unde ait: Et ſi deū non timeo ⁊ ſi hoiem nō revereor: tn̄ qz mihi eſt moleſta hęc vidua/ vindicabo illā: ne ī nouiſſimo veniēs ſuggillet me. Se cūdū ē aſſimilatio filij: q talib⁹ libent̄ miſeret̄. Vñ Ps. Tibi derelict⁹ ē paup: ⁊ orphano tu eris adiutor. Et h tāgit ibi: Et eris tu velut filius altiſſimi: id ē ſimilis eris filio dei. Tertiū eſt bonū obediētię: qz talib⁹ pcipit dn̄s ſub/ uenire. Eſa. j. c. Quę/ rite iudiciū ⁊c. Et hoc tāgit ibi: Obediēs. Quartū ē pmiſſio mi ſericordię dei q pmit/ tit ſe miſereri his q ta lib⁹ miſeret̄. Matth. v. a. Beati miſericor/ des. Et hoc tangitur ibi: Et miſerebitur tui magis ꝙ mater. Unde Eſa. xlix. d. Nunqd pōt mu/ lier obliuiſci īfantē ſuū/ vt nō miſereat̄ filio vteri ſui? Et ſi illa oblita fuerit: ego tn̄ nō obliuiſcar tui/ dic̄ dn̄s. Seqt̄. q Sa piētia filijs ſuis ⁊c. Supra īuitauit auctor ad opa miſeri cordię ſimplici admonitiōe verbi: hic inuitat ad eadē exēplo chriſti. Vñ dic̄: q Sapia. i. chriſt⁹ dei virt⁹ ⁊ dei ſapiētia: j. Cor. j. d. r Filijs ſuis. i. diſcipulis vel imitatorib⁹ ſu/ is: s Vitā inſpirauit. i. vitā ſpūalē dedit/ vel inſpirādo dedit. Et h ideo dicit: qz cū dedit ſpiritū diſcipulis ſuis/ inſuf flauit ⁊ dixit: Accipite ſpm̄ ſctm̄: Ioh. xx. e. Veruntn̄ eſt mu/ tiplex vita quā inſpirat deus. Prima ē vita naturę bn̄ inſtitu tę. De q dicit̄ Gen̄. ij. b. Et inſpirauit in faciē eius ſpiraculū vitę. Eſt etiā vita naturę corruptę. De q Iob. xiiij. a. Hō na tus de muliere/ breui viuēs tpe. Et Sap. ij. a. Exiguū ⁊ cū tędio ē tps vitę nrę. Hāc n̄ iſpirauit dn̄s. Ipſe eni ſanabiles fecit natiōes orbis terrę: Sap. j. d. Sȝ īuidia diaboli ⁊ ſtulti/ cia hois itrauit mors i orbē terrę: Ibidē. ij. d. Eſt ⁊ vita gra tię. De qua Ps. Viuent corda eoz in ſecula ſeculi. Hęc cō/ ſiſtit in cognitiōe dei: ſic dr̄ Ioh. xvij. a. Hęc eſt vita ęterna ⁊c. De triplici g vita pōt intelligi: Sapia filijs ſuis vitā inſpirauit. Primā in creatiōe hois: ſcdam i regeneratione baptiſmi: tertiā i glorificatiōe corpis. Seqt̄ t Et ſuſcipit exqrētes ſe. i. ex corde qrētes/ vel ex mūdū iſtū qrētes: nō ſic qdā q in tpalib⁹ qrūt deū ⁊ nō īueniūt. Sicut legit̄ Oſee. v. b. In gregib⁹ ſuis ⁊ armētis ſuis vadūt ad qrēdū dn̄m ⁊ n̄ inuenient. Quid mirū? Quia iā aſcēdit i cęlū. Vñ ibi qrēd⁹ ē orone: ⁊ īueniēd⁹ ē in ɔtēplatiōe: tenēd⁹ ē mētis hūiliatiōe. Cant. iij. b. Paululū cū ptrāſiſſē eos/ inueni quē diligit aīa mea: tenui ⁊ nō dimittā. Hos autē q talit̄ qrūt dn̄m/ ſuſcipit ipſe. i. ſurſū capit: vt i cęlis ſit tota ɔuerſatio eoz: Phil. iij. d Itē ſuſcipit ad ptegēdū. Vñ ſuſceptor et ptector dr̄ i Ps. Itē ſuſcipit ad reficiēdū. Mat. xj. d. Venite ad me oēs q la/ boratis ⁊c. Itē ſuſcipit ad erudiēdū. Vñ Ps. Ad te dn̄e ɔfu gi: doce me facere voluntatē tuam. Item ſuſcipit ad gfificā/ dū. Ps. Suſcipiēs māſuetos dn̄s. Primo ſuſcipit timidos vt dn̄s: ſcdo famelicos vt pat̄: tertio ignaros vt mgr̄: quarto miſeros vt deus. Nec ſolū ſuſcipit/ imo occurrit obuiā. Vñ ſeqt̄: v Et pibit i via iuſticię/ qſi lux/ ⁊ qſi dux. Mich. ij. d. Aſcēdet pādēs iter an̄ eos. Ioh. viij. b. Qui ſequit̄ me nō ambulat i tenebris ſȝ hȝ lumē vitę. Viā iuſticię vocat pę/ nitētiā ſiue opa bona: p q hō de ſeipſo fac̄ viā p quā venit ad deū. De q dicit Ps. Viā ciuitatis habitaculi non īuenerūt. In hac via pueniꝫ nos dn̄s/ comitat̄ ⁊ ſubſeqt̄. Preuenit eni per graz vt icipiam⁹: comitat̄ p adiutoriū/ ne deficiam⁹ ⁊ p/ ficiam⁹: ſubſeqt̄ dādo pſeuerātiā vt pueniam⁹ et coronem̄: qz q pſeuerauerit vſqȝ in finē hic ſalu⁹ erit: Mat. x. c. et. xxiiij. b. x Et q illā diligit. ſ. ſapiaz: y Diligit vitā: qz ipa eſt vita. Ioh. xiiij. a. Ego ſū via/ veritas ⁊ vita. Ille diligit ſapiaz q mādata ei⁹ ſeruat et facit: ſicut dr̄ Ioh. xiiij. c. Qui habet mādata mea ⁊ ſuat ea: ille ē qui diligit me. z Et q vigi/ lauerint/ pſeuerant: non ſolū vigilātia corpis/ ſ etiā mētis.

Margin notes: B; Ps. 9.; Al. taia tua; Al. tinſpirat; Multiplex vita; Ps. 21.; Ps. 142.; Ps. 146.; Ps. 106.

a b lauerint ad illã: cõplectẽt
c ‡placorẽ eiꝰ. Qui tenuerint
d illam, vitam hereditabunt:
e et quo introibit‡bñdicet de‑
f g us. Qui ſeruiunt ei obſequẽ
h tes erunt ſancto: et eos qui
i diligunt illam, diligit deus.
k l Qui audit illam‡iudicabit
m gentes: et qui intuetur illam
n permanebit cõfidẽs. Si crẽ
o p diderit ei hereditabit illam:
q et erunt in ꝯfirmatione crea‑
r ture illorum: quoniã in tem‑
s t ptatione ambulat cum eo: et
v in primis elegit eum. Timo‑
x y rem et metum et probationẽ
z a inducet ſuper illũ: ⁊ crucia‑
b bit illum in tribulatione do‑
c ctrine ſue, donec temptet eũ
d in cogitatiõibꝰ illiꝰ: et credat
e aie illius. Et firmabit illũ et
f iter adducet directũ ad illũ:

a Ad illam .ſ. ſapiam inq̄rendam ⁊ exq̄rendã ⁊ acq̄rendã: b Cõplectẽt placorẽ eiꝰ .i. corde ⁊ corpe vel itellectu et affectu amplectent placorẽ .ſ. placationẽ ſiue beniuolẽtiã eiꝰ: a placo cas .i. grãz: q̄ habita placabũt deo ⁊ deꝰ eis. Vel ſic.

Al. ‡effectiue

Cõplectent placorẽ .i. ‡eterne vite ſanitatẽ: qua habita penitꝰ erũt placati, nihil vltra deſiderãtes. Vl complectent .i. intellectu ⁊ affectu amplectent intelligentie

Al. ‡placatorẽ

ſaporẽ: et tũc dicitur placor de placeo ces.

Al. ‡bñdicet

Aliq̄ libri habẽt, placatorẽ eiꝰ. Et eſt ſenſus: q̄ vigilauerint ad illam .i. q̄ tota vigilantia mẽtis illi fuerint: cõplectent placatorẽ .i. ipſũ chriſtũ: q̄ i cruce placauit nob prem ⁊ nos pri. Propt qd

Al. ‡iudicat

dr mediator dei et hoim. j. Timoth. ij. b. Vñ Eph. ij. c. Ipe ẽ pax nr̃a q̄ fecit vtraq; vnũ: ⁊ mediũ parietẽ macerie ſoluẽs inimicitias in carne ſua. c Qui tenuerint illã, vere obediẽdo: corde, ore ⁊ ope obſequẽdo. d Vitã hereditabũt, eternã .i. tãq; hereditatẽ poſſidebũt ſine oi calũnia aut inq̄etatione. e Et q̄ itroibit bñdicet deꝰ .i. ab illo ⁊ i illo i quẽ introibit, bñdicet deus .i. bonꝰ p̄dicabit vel laudabit. Alia lr̃a habet: Et q̄ itroibit bñdicet deꝰ .i. illũ i q̄ introibit ſapia bñdicet deus in p̄ſenti bñdictiõe ſiniſtre: in futuro bñdictiõe dextre. Intrat aũt ſapia i hoiez p grãz, itellectũ illuminãdo et affectũ inflãmando. f Qui ſeruiũt ei .ſ. ſapie .i. chriſto: g Obſequẽtes erũt ſctõ .i. pri. Idẽ eni honor eſt pris et filij. Qui honorificat prem, honorificat et filiũ: Joh. v. d. h Et eos q̄ diligũt illã, ſapiaz. i Diligit deus, pat vel deꝰ trinitas. Prouerb. viij. b. Ego diligẽtes me diligo. Joh. xiiij. c. Qui diligit me diliget a pre meo ⁊ ego diligam eũ: Et ꝯſtat ꝙ etiã ſpũſſctũs: q̄ eſt ipſa dilectio. Sed qz probatio dilectionis exhibitio eſt opis: ſequit: k Qui audit illã .i. ꝯſiliũ eiꝰ pficit: vt ẽ illud Matth. xix. c. Si vis pfectꝰ eſſe: vade ⁊ vende oia q̄ poſſides ⁊ da paupibꝰ: et habeb theſauros in celo: ⁊ ſeq̄re me. l Judicabit gẽtes .i. cũ dño iudicabit gentes. Vñ Sap. iij. b. Judicabũt ſancti natiões. Et Matth. xix. d. Amẽ dico vob: ꝙ vos q̄ ſecuti eſtĩ me ⁊c. Vel etiã i p̄ñti iudicat: qz ſpũalis hõ oia diiudicat: ipſe aũt a nemine iudicat. j. Corĩ. ij. d. Vel de ſapia creata intelligit: k Qui audit illã iudicabit gẽteſ .i. ad iudicãdũ ꝯſtitui debet. Prouerb. j. a. Intelligens gubernacula poſſidebit m Et qui intuet illã, ituitu vere fidei. n Permanebit ꝯfidẽs .i. ſecurus ſtabit in die iudicij. Eſa. vij. b. ſm aliã litteram. Niſi credideritis non pmanebitis. Vel de preſenti. m Qui intuetur illam, recta fide ⁊ intentione: n Permanebit, in tẽptatiõe, cõfidẽs. Prouerb. xxviij. a. Juſtꝰ quaſi leo cõfidit ⁊ abſq; terrore erit o Si crediderit ei: ſapientie: pmanebit cũ eo i temptatiõe vel i die iudicij. q. d. a fide eſt: ſed itellige a fide per dilectionẽ operãte: Gal. v. b. p Et hereditabit illã, ſapientiã .i. inſepabilit ei adherebit i glia p cõfirmationẽ. q Et erũt i cõfirmatiõe creature illoꝝ .i. opera ſiue merita illoꝝ erunt confirmata in bono: quia non poterũt decetero amittere illa. Et dicunt opera creature: quia p̄ncipalit ſunt a deo. Eſa. xxvj. c. Oia opera noſtra operatus es in nobis dñe. Phil. ij. b. Deus eſt qui operatur i nobis velle ⁊ perficere pro bona volũtate. Et reuera permanebit. r Quoniã in temptatione ambulat, ſapiẽtia .ſ. s Cum eo: qui credit ei. t Et in pmis elegit eum .i. anteq; crederet vel opa faceret. Vel, In primis .i. in precipuis, vt ea habeat que ſunt gaudia eterna. Vl In primis elegit eum .i. vt ſit inter pmos .i. int patriarchas ⁊ apoſtolos. Et nota ꝙ in ſerie iſta innuit auctor: ꝙ q̄tuor modis erimus inſepabiles a deo: loco et aio. Loco dupliciter: quia cum eo erimus in iudicio cũ ſepabunt grana a paleis et hedi ab agnis: qd notat ibi: Et qui intuet illam permanebit confidens. Itẽ erimꝰ cũ eo in celo empyreo. Joh. xvij. d. Pater quos dediſti mihi: volo vt vbi ego ſũ: illi ſint mecũ vt videant claritatẽ ⁊c. Hoc aũt notat ibi: Si crediderit ei permanebit in loco ſuo: vbi .ſ. chriſtꝰ ẽ in dextera dei ſedẽs. Animo, cum p amorem ⁊ viſionem ei adherebimꝰ: et erit vna volũtas noſtri ⁊ dei: et erimꝰ vnũ cum eo: Sicut dr Joh. xvij. c. Sicut tu pater in me et ego in te, rogo vt et ipſi in nob ſint vnum. Et hoc notat ibi: Et hereditabit illã: id eſt ‡imobilit q̄ſi hereditatem poſſide‑

al. ‡finiolab

bũt eã. Quarta inſepabilitas eſt meriti a pmio. Dũ eni ſumꝰ i mũdo põt fieri ſepatio: ſed tũc neq̄q;: qd notat ibi: Et erũt in confirmatione creature illorum. Et cum ſupra dixiſſet ſingulariter: Permanebit ⁊ hereditabit: modo dicit pluraliter: illorũ: et ipſa mutatio numeri ſignificat ꝙ numerus ſingularis comprehenſiue tenetur ſiue collectiue. Sequit: v Timorem ⁊ metum ⁊c. Hic oſtendit auctor ꝙ mala ⁊ tribulationes que ſuſtinemus ſunt a deo. Et primo oſtendit timorem gehenne: quem incutit dñs vt retrahat a peccatis. Vñ dicit: v Timorẽ, offenſe: x Et metũ, gehẽne. y Et probationem: id eſt tribulationẽ que pbat homines: z Inducet, ſapientia ſcilicet: a Super illum: qui credit ei. Roma. v. a. Tribulatio patientiã operatur: patientia probationẽ. Vel ſic. v Timorẽ, de malis cõmiſſis. x Et metum, de bonis omiſſis. y Et probationẽ: id eſt tribulationẽ probantez: z Inducet, effectiue vel permiſſiue ſapientia. a Super illum. Sup dicit: quia nec modicam temptationẽ poſſet homo diu per ſe ſuſtinere niſi iuuaretur a deo. j. Corĩ. x. c. Fidelis deus qui non patietur ⁊c. b Et cruciabit illũ in tribulatiõe doctrine ſue: id ẽ in doctrina tribulatiõis: vel in tribulatione erudiente vel docẽte. Eſa. xxviij. e. Sola vexatio tãtũmodo intellectũ dabit auditui. Hiere. vj. b. ſm aliã litterã: Per oĩe flagellũ ⁊ dolorem erudieris hieruſalẽ. c Donec temptet eum i cogitationibꝰ illius: id eſt probet eum ⁊ cognoſcere faciat ipa experiẽtia tẽptatiõis, an vere ſint cogitatiões ſue. Multi enim dum in pace ſunt, multa et indigna cogitant de ſe: q̄ cum temptant, aliter inueniunt: propter qd dicit. j. xxxiiij. b. Qui nõ eſt temptatus quid ſcit: d Et credat anime illius: Repete: Et cruciabit illũ ſapiẽtia donec ipſe credat anime illius: id eſt anime dei. Non ꝙ deus habeat animã ſicut nec manus: ſed dicitur anima dei voluntas dei: cui qui ſe conformat illa volens que ille vult: dicitur ſe credere illi. Vel ſic. b Et cruciabit illũ, ſapientia: c Donec, ipſa ſapientia: d Credat, ſe, anime illius: id eſt talem fecerit ꝙ poſſit ſe credere illi: Hoc ẽ, donec fidelem ⁊ doctũ experientia fecerit. e Et firmabit illum .i. firmũ ⁊ inflexibilem ad peccatum faciet. Sicut eni lutum ſolidatur in igne: ſic homo in tribulatione. j. xxvij. a. Vaſa figuli probat fornax: et homines iuſtos temptatio tribulationis. f Et iter adducet directũ ad illũ. Hypallage ẽ: id ẽ adducet ipſũ ad iter directũ: id ẽ directe adducẽs ad deũ. Hoc iter eſt tribulatio ⁊ pſecutio q̄ recte itur ad deũ. Actĩ. xiiij. d. Per multaſ tribulatiões oportet nos itrare i regnũ celoꝝ. Luc. vlt. d. None oportuit chriſtũ pati ⁊ ſic itrare i gliam ſuã: Hoc iter dñſ adducere dz vl nos ad ipm: qz nolẽtes ad minꝰ ſm ſenſualitatẽ recipimꝰ temptatiões. Vñ petro dixit dñſ: Joh. xxj. f. Cũ ſeuerĩ alꝰ cinget te ⁊ ducet q̄ tu ñ vis. Sz qz dñs pꝰ tẽpeſtatẽ trãq̄llũ fac: ⁊ pꝰ lachrymationẽ ⁊ fletũ exultationẽ iſudit: vt dicit Tob. iij. d

vt dicit Tob.iij.d. Jō ſubiūgit: a Et letificabit illū:in
Luc.22.c. futuro i ſuſcipiendo ad gloriā:qn̄ dicet ei cū alijs: Uos eſtis
q̄ pmāſiſtis mecū in tēptatiōib⁹ meis ꝛc. Uel/ Letificabit
Pſ.93. illū/etiā i p̄nti p inīnā ꝯſolationē:ſic dic̄ Pſ. Scōm mltitu
dinē dolor̄ meor̄ i corde meo:ꝯſolatiōeſ tue letificauert aiaʒ
meā. Et eſt eadē ma/
teria gaudij et dolo/
ris. Doloris inquātū
i.ſabſcōſa affligēs:gaudij ꝟo in
q̄tū eſt via ad ſalutē.
Ūn̄ cū hō ꝯſiderat ꝙ
tribulatio via ē ad ce/
lū:gaudet de ipſa tri/
bulatione. Propt̄ qḋ
dicit apl's.ij.Corī xij
c. Libent̄ gloriabor i
infirmitatib⁹ meis:vt
ihabitet i me ꝟt⁹ chri
ſti.i.patiētia. b Et
denudabit abſco/

a b et letificabit illum:et denu/
dabit†abſcondita ſua illi: et
c theſaurizabit ſuper illum ſci
entiam et intellectum iuſti/
d e cie. Si autē oberrauerit de/
f relinquet eum:et tradet eum
g in man⁹ inimici ſui. Fili con
h ſerua temp⁹:et deuita a ma/
i k lo. Pro anima tua nō con/
fundaris dicere verum. Eſt

dita ſua illi.ſ.tēptato.i.myſteria abſcondita reuelabit:vel
Act.9.c. quāta oporteat eū pati pro noie eius. Uel/ Denudabit
abſcōdita ſua illi.i.ſeipſū:q̄ modo ē abſcōdit⁹:qꝛ nūc vi/
det p ſpeculū i enigmate:tūc manifeſtabit apte. c Et the
ſaurizabit ſup illū ſciaʒ ꝛ itellectū iuſticie.i.dabit illi
ſciaʒ interior̄ ꝛ itellectū:vt ſic iuſte viuat:reddēſ vnicuiqꝫ qḋ
ſuū ē. d Si aūt oberrauerit/ille i tēptationē ſuccūbēs:ſ
deſpem et charitatē derelinquēs. e Derelinq̄t eū dn̄ſ
protectiōe ſua indignū. f Et tradet eū i man⁹ inimici
ſui.i.ptātē diaboli. g Fili ꝯſerua tp̄s. Supra cōmen/
dauit auctor donū ſapie:nūc oñdit effectū ipſi⁹. Quicunqꝫ
eni ſeruat mādata ſapie:cautus eſt et ꝓuidus in temporum
mutatiōe:nec deſerit viā iuſticie i tpe tribulatiōis:iō exhor/
tat̄ obſeruare tp̄s. Oia eni tp̄s habēt:ꝛ certī ſpacijs ſub ſole
trāſeūt vniuerſa: Eccs.iij.a. Et q̄ bn̄ fiūt i vno tpe male fiēt
i alio:et iō neceſſaria ē obſeruatio tpis. Dic̄ ḡ: g Fili ꝯſer/
ua tp̄s:vt donū p̄cioſū vł poti⁹ cōmodū:qꝛ ſic nō perit ca/
pillus de capite:ita nec momētū ḋ tpe: de q̄ nō oporteat red
dere rōnē. Ūn̄ Thren̄.j.e. Uocauit aduerſū me tp̄s vt cōte/
reret electos meos. Uel/ Cōſerua tp̄s.i.oportunitatē oia
j.10.c. faciēdi. Ex ore em̄ fatui reprobabit̄ parabola:qꝛ nō dicit eā
in tpe ſuo. Uel/ Cōſerua tpus.i.caue de tpe male agendo
vel ocioſus exiſtendo. Unde Eph.v.d. Uidete fratres quō
caute ambuletī:non q̄ſi inſipiētes ſed vt ſapiētes: redimētes
tp̄s:qm̄ dies mali ſūt. h Et deuita a malo/opere vel a
malo hoie vel a diabolo. Uel ſic: g Cōſerua tp̄s.i.ꝯſi/
dera q̄le ſit tp̄s:qꝛ ē tp̄s belli:ꝛ ē temp⁹ pacis ꝛc. Eccs.iij.b.
h Et deuita a malo.i.vt nihil extra ſuū tp̄s facias: quia
male fieret. Uel ſic. g Cōſerua tp̄s/ne ſis ocioſus aliqn̄.
q.d.fac bonū/et declina a malo:quia in his duobus conſi/
ſtit pfecta iuſticia. i Pro aia tua.i.ꝓ tua vita tpali ꝯſer/
uanda: k Nō ꝯfūdarī dicere verū.i.nō dimittas dice
re veritatē. Uel ſic: i Pro aia/ſaluāda: k Nō ꝯfū/
darīſ dicere ver̄.i.ꝯfiteri fidē.q.d.ſi vis ſaluare aiaʒ tuā/
nlla ꝯfuſiōe obſtāte dubites ꝯfiteri ꝟitatē. Corde eni credit̄
ad iuſticiā:ore aūt fit ꝯfeſſio ad ſalutē: Ro.x.b. Uel ſic: i
Pro aia tua.i.ꝓ ſalute aie tue: k Nō ꝯfūdaris di/
cere verū.i.nō erubeſcas ꝯfiteri fidei ꝟitatē: Nā q̄ me eru/
buerit ꝛ meos ſermōes:hūc fili⁹ hoīs erubeſcet cū venerit in
maieſtate ſua ꝛ p̄ris ꝛ ſctōr̄ angelor̄: Luc.ix.d. Deinde red/
dit cauſā q̄re nō debem⁹ erubeſcere ꝯfiteri fidei ꝟitatē/diſtin
guēs duplicē ꝯfuſionē ſiue erubeſcētiā. Unā bonā q̄ adducit
gl'iaʒ:qn̄.ſ.q̄s ꝯſiderās pctā ſua q̄ fecit ꝯfundit̄ in ſeipſo ꝛ cō
pungit̄:nec tn̄ ꝓpt̄ erubeſcētiā dimittit ꝯfiteri. Et de hac dici
tur Hiere.vj.d. Cōfuſiōe nō ſūt ꝯfuſi/ erubeſcere neſcierūt:
Q̄obrem cadēt int̄ corruētes in tpe viſitatiōis. Alterā malā
qn̄.ſ.erubeſcit cōfiteri veritatē ſiue fidei ſiue pctōr̄ ſuor̄ et
Pſ.108. tacet:et h̄ adducit peccatū ꝛ igminiā. De hac dic̄ Pſ. Ope
riant̄ ſicut diploide ꝯfuſione ſua. Dicit ḡ: Nō ꝯfūdarī di/
cere verū ꝓ aia tua: l Eſt eni ꝯfuſio adducens

pctm̄:qn̄ ex verecūdia nō vult ꝯfiteri chriſtū vel pctā ſua.
m Et ē ꝯfuſio adducēs graʒ ꝛ gl'iaʒ:qn̄.ſ.ꝯfundit̄ in
ſeipſo de pctis ſuis:tn̄ ꝓpt̄ h̄ nō dimittit ꝯfiteri. Hoc adducit
graʒ i p̄ſenti:ꝛ gl'iaʒ in futuro. Jpſa eni erubeſcētia maxima
ps pnie ē:vt dic̄ Aug⁹. Sʒ qm̄ mlti p⁹ ꝯfeſſionē pctōr̄ iter̄
redeūt ad pctā:ſubdit
n Ne accipias fa
ciē.i.diaboli ſuggeſti
onē:q̄ dicit̄ facies: qꝛ
ſepe ſb̄ ſpecie boni fit.
Jpſe eni transfigurat
ſe in angelum lucī.ij.
Corī.xi.c. o Ad
uerſus faciē tuā.i.
aduerſ⁹ imaginē dei:
ad quā fact⁹ es. Et bn̄
dicit/aduerſus: qꝛ
ad h̄ oīb⁹ modis nitit̄
diabol⁹ vt imaginem
dei in nob corrūpat ꝛ

l enim confuſio adducēs pec
m catum:et eſt confuſio addu/
n cens gratiaʒ et gloriam. Ne
o accipias faciē aduerſus fa/
p ciem tuā: nec aduerſus ani/
q mam tuā mēdaciū. Ne reue
rearis proximū tuū in caſu
r ſuo: nec retineas verbum in
s tpe ſalutī. Non abſcōdas
ſapiam tuam in decore ei⁹.

polluat p pctm̄. Propt̄ qḋ dic̄ ſalomō Prouer.v.b. Ne des
alienis honorē tuū.i.imaginē dei ad quā fact⁹ ē hō:qḋ ē ma
xim⁹ honor tu⁹. Uel pōt h̄ diſtingui triplex ꝓfeſſio veritatī
fidei:ad quā q̄libet tenet̄ tpe pſecutiōis. Jtē ꝓfeſſio ꝟitatis
ꝯſcie:ad quā tenem̄ tpe iudicij:hāc īpedit maxie acceptio pſo
nar̄. Jtē ꝯ acceptionē pſonar̄ dic̄: n Ne accipias faciē
potētī vel parētī vł munera dantī i iudicio. o Aduerſus
faciē tuā.i.ꝙ eēt ꝯ aiaʒ tuā. Uł/ Aduerſus faciē tuā.i.
ꝯfuſionē tuā ꝛ pudorē tuū:qḋ maxie ꝑpendit̄ i facie. Deut̄.
x.d. Nō accipias pſonā nec munera. p Nec aduerſus
aiaʒ tuā mēdaciū.i.falſū teſtimoniū:vł falſā expoſitionē
hereticor̄:vel falſā adulationē/vł falſā detractionē ḋ ꝓximo
tuo:q̄ oia ſūt aduerſus eū qui accipit. q Ne reuerearis
ꝓximū tuū in caſu ſuo.i.cū ceciderit ꝓxim⁹ tu⁹ in culpā
aliquā:ne reuereariſ ꝯ ipſū dare ſniam:eo ꝙ ꝓxim⁹ ē/vel ip/
ſū arguere vel increpare. Uel ſic: Ne reuerearis ꝓximū
tuū in caſu ſuo.i.in pauptate ſua:q̄n verā ſniam ſi re⁹ ē ꝯ
ipſū ferasſ. Jn q̄ ſepe peccāt iudices:ſb̄ q̄dā falſa ſpecie pietatī
deferētes paupib⁹/ꝑuertūt iudiciū:qḋ ē ꝯ legē: Deut̄.xvij.c.
Nō ꝑuertes iudiciū ꝛc. Jtē Exo.xxiij.a. Paupis nō miſere/
berī i iudicio. Jtē in eodē. Nō declinab i iudiciū paupiſ. Uł
ſic. Ne reuereariſ ꝓximū tuū in caſu ſuo.i.in pctō ſuo
nō exhibeas ei reuerētiā ꝯſentiēdo vł tacēdo:nō corripiēdo.
q.d.ſi peccauerit ꝓxim⁹ tu⁹/corripe eū. Ūn̄ Mat.xviij.b. Si
peccauerit i te frat̄ tu⁹ corripe eū ꝛc. Ubi Glo. Jta peccat q̄
videt fratrē ſuū peccare ꝛ tacet:ſic̄ q̄ pn̄itēti nō idulget. Et
inuit̄ triplex cauſa:q̄re corrigēdus ē ꝓxim⁹ cū peccat. Pri/
ma ē:qꝛ frater ē:qḋ tāgit̄ p ꝓximū. Ūn̄ Gal.vj.a. Frēs ſi p̄/
occupat⁹ ꝛc. Scḋa cauſa ē:qꝛ ſi corrigit̄ tuū lucrū eſt:qḋ in/
nuit̄ in h̄ qḋ dicit/tuū. Et de h̄ ḋr Matth.xviij.b. Si te au/
dierit lucrat⁹ es fratrē tuū. Tertia cauſa ē: qꝛ releuare fratrē
a caſu eſt op⁹ miſcḋie ad qḋ quilibet tenet̄. Ūn̄ Exo.xxiij.a.
Si occurrerī boui īimici tui vel aſino errāti reduc eū. Jaco.
v.d. Scire debet qm̄ q̄ ꝯuerti fecerit peccatorē ab errore vie
ſue:ſaluabit animam eius a morte ꝛ operit multitudinē pec/
cator̄. r Nec retineas verbū in die ſalutis.ſ.corre/
ctionis vel excōicatiōis/q̄diu habeat hō tpus ꝙ pōt ꝯuerti
et ſaluari. Ūn̄ Eſa.vj.b. Ue mihi qꝛ tacui. Prouerb.xj.d.
Qui abſcōdit frumēta/maledicet̄ in ꝑplis:bn̄dictio aūt ſuper
caput vendentiū. Et ſignant̄ ḋr: Nec retineas ꝟbū. Uerbū
eni exire deſiderat ſic̄ granū ſemiatū in agro niſi vi retineat̄.
Ūn̄ Roma.x.b. Prope eſt verbū in ore tuo ꝛ in corde tuo.
Hoc eſt verbū fidei qḋ p̄dicamus. Et ē ſumptū Deut̄.xxx.
c. vbi dicit̄ ſic: Juxta te eſt ſermo valde in ore tuo. s Nō
abſcōdas ſapiaʒ i decore ei⁹.i.in ornatu verbor̄. q.d.
nō magis queras ornatū verborū q̄ȝ fructum auditor̄. Qḋ
multi faciunt: de q̄b⁹ dicit̄.ij.Corī.ij.d. Non ſumus ſicut
plurimi adulterātes verbum dei. Uel ſic: Non abſcōdas
ſapiaʒ tuā in decore ei⁹.i.nō abſcōdas decorē ſapie tue
obſcure intꝑtādo. Decor eni ſapie ē facil' ꝛ apta doctrina.
Ūn̄ Prouerb.xv.

Unde Prouerb.xv.a. Lingua ſapientū ornat ſcientiā. Itē in eodē.xiiij.a. Doctrina prudētū facilis.j.xxiiij.c. Qui elucidant me vitam ęternam habebūt. Daniel.xij.b. Qui docti ſunt fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti: ⁊ qui ad iuſticiā erudiūt multos/ quaſi ſtellę in ꝑpetuas ęternitates. Aug⁹ in lib.de doc.chri. Cauē

B dum eſt ne fugiant ab aīo quę dicenda ſunt dum attenditur vt arte dicantur. a Jn lingua enim ſapientia dinoſcit. q.d. non eſt abſcondēda ſapientia in ornatu verbor/ ſed potius reuelāda: Jn ligua enī illi⁹ q̄ non abſcondit: b Sapiā dinoſcitur/ ab auditorib⁹ et retinetur: et ſenſus ⁊ ſcientia. Sapientia de cęleſtibus: ſenſus de tempalibus: ſcientia de moribus ornandis. c Et doctrina in verbo ſenſati/ dinoſcit. Unde.j.xx.d. Sapiens in verbis ꝓducet ſeipſum: ⁊ homo prudens placebit magnatis. Senſatus dicit: qui de omnib⁹ ſentit ꝓut ſūt. d Et firmamentū in operib⁹ iuſticię: id eſt cōfirmatio doctrinę eſt in opibus iuſticię. Juſticia em̄ operum dat firmitatē ⁊ efficaciā doctrinę ⁊ auctoritatē docēdi. Unde Matth.v.c. Qui fecerit ⁊ docuerit/ hic vocabitur magnus in regno cęlorꝫ. Et in eodē.ē.b. Sic luceat lux veſtra: id eſt doctrina veſtra/ corā hoībus vt videant opa veſtra bona. Cant.ij.d. Oſtende mihi faciem tuam: ſonet vox tua in aurib⁹ meis. Sed heu/ vox q̄dem vox iacob eſt: ſed manus ſunt eſau: Gen̄.xxvij.c. Et man⁹ moyſi leproſa eſt: Exo.iiij.b. Et facies cornuta: Exo.xxxiiij.d. e Nō ꝯtradicas verbo veritatis vllo modo. i.nec defenſione/ nec excuſatione. Qui enī abſcondit medico vulnera ſua non poteſt ſanari: qui vero oſtēdit aliquādo ſanat. Un̄ Prouer.xxviij.b. Qui abſcondit ſcelera ſua non dirget: qui aūt cōfeſſus fuerit ⁊ dereliquerit miſericordiā ꝯſequet. Uel ſic. e Non ꝯtradicas verbo veritat. i.chriſto: qui eſt verbū ⁊ veritas: f Ullo modo. i.nec corde nec ore nec ope. Itē ꝟbo ꝟitatis ꝯtradicit: q̄ ſacrę ſcpturę vigorē emollit: vel q̄ eā male exponit: vel q̄ ei⁹ doctrinę opib⁹ ꝯtradicit. Eſa.l.b. De⁹ aperuit mihi aurē: ego aūt nō ꝯtradico: retrorſū non abij. g Et de mēdacio ieruditiōis tuę. i.ꝓ q̄ es ierudit⁹: h Cōfundere/ ſalubri ꝯfuſiōe. Uel ſic. De mēdacio ieruditiōis tuę. i.ꝑuę doctrinę et ꝑuerſę expoſitiōis. Cōfūdere/ i.ꝑniti ſalubrit: vl' ꝯfūdere. i.ꝯfūderis i futuro. i Nō cōfūdaris ꝯfiteri pctā tua/ ſacerdoti tuo: q̄ pōt cōſulere ⁊ abſoluere: q2 ꝯfiteri pctā/ ē glīā dare deo. Sic dixit ioſue ad achor Joſue.vij.c. Fili mi da gloriā dn̄o deo iſrael ⁊ ꝯfitere ⁊ indica mihi/ q̄d feceris. k Et ne ſubijcias te oī hoī ꝓ pctō. i.ne aſſentias illi q̄ te allicit ad peccādū. Prouer.j.b. Fili ſi te lactauerint pctōres ne acq̄eſcas eis. Uel ſic. Ne ſubijcias te oī hoī ꝓ pctō. i.nō ꝯfitearis cuiq3 hoī pcm̄ tuū: ſ3 ſolū illis q̄ ꝯſulere ſciunt ⁊ abſoluere poſſūt: Hoc eſt q̄ habēt ſciētiā ⁊ auctoritatē. Un̄.j.xj.d. Non oēm hoīem inducas i domū tuam. l Noli reſiſtere ꝯtra faciē potentis. i.noli reſiſtere principi qui poſit⁹ eſt a deo vt malos coerceat et puniat. Unde Ro.xiij.a. Omnis anima ptātib⁹ ſublimioribus ſubiecta ſit: Non eſt poteſtas niſi a deo: quę autē ſūt a deo ordinata ſunt. Itaq3 qui poteſtati reſiſtit dei ordinationi reſiſtit: qui autē reſiſtunt ipſi ſibi damnationē acq̄rūt. Qr autem non ſit reſiſtendū poteſtati ſiue ꝑncipi/ oſtendit ꝑ ſimile/ cū ſubiūgit: m Nec coneris contra impetū/ vel/ ictum fluuij. q.d. ſicut non eſt conandū contra ictum fluuij: ita non eſt reſiſtendū poteſtati ſiue ꝑncipi: qui gladiū portat vt feriat rebelles: id eſt malos. Et ſignant comparatur ꝑnceps fluuio: Nā ſicut fluuius non aſcēdit montes: ſed tm̄

a b Jn linguā enim ſāpiētia dinoſcitur: et ſenſus ⁊ ſcientia
c ēt doctrina in verbo ſenſati:
d et firmāmentum in operib⁹
e iuſticię. Nōn ꝯtradicas ver
f bo veritatis vllō modo: ⁊ d̄
g mēndacio ineruditionis tuę
h i cōnfundere. Nōn confun
k daris cōfiteri pctā tua: et nē ſubijcias te omni homini ꝓ
l peccato. Nōli reſiſtere con
m tra faciem potentis: nēc coneris contra ictum † fluuij.
n o p q Prō iuſticia āgonięare pro ānima tua: ēt vſq3 ād mortē
r s cērta pro iūſticia: ⁊ dēus ex
t pugnabit ꝓ te īimicos tuos.
v Nōli citat⁹ eſſe i lingua tua:
x et iūtil' ⁊ remiſſus i opib⁹ tu
y is. Nōli eſſe ſicut leo i domo
z tua: euertens domeſticos tu
a os: ⁊ ōppmēs ſubiectoſ tibi.

in decliua fluit: et quāto maiorē vall em inuenit: tanto impetuoſius fluit: Ita ꝑnceps in bonos qui ſunt montes dei non habet poteſtatē: ſed in malos tm̄: qui ſunt valles ſordiū. Et quāto ſunt peiores: tanto acrius debet ꝑnceps ſęuire in eos. Unde Ro.xiij.a. Principes non ſūt timori boni operis ſed mali. Uis non timere ptātem: Bonū fac et habebis laudē ex illa: dei enī miniſter ē tibi i bonū: ſi aūt malū feceris time: non enī ſine cauſa gladiū portat: dei enī miniſter ē: vindex in irā ei q̄ malum facit. Ne aūt aliq̄s crederet q̄ ꝓpter h̄ nunq̄3 reſiſtendū eſſet ei qui ꝑnceps eſt vel ptās: Jō ſubiūgit: n Pro iuſticia/ defendenda: o Agonięare. i.agones ſuſtine ſiue pugnā quantū ⁊ q̄lit licet/ ſic machabei. p Pro aīa tua. q.d. ꝓ aīa tua ſaluāda pugnabis: Nā q̄ iuſticiā defēdit: ſalutē aīę ſuę acq̄rit: licet corpalit occidat. Sed multi ſūt q̄ bn̄ incipiūt/ ſed in ipſo agone deficiūt: Jō ſuiūgit: q Et vſq3 ad mortē/ corpis. r Certa: ſicut ſeru⁹ dei. s Pro iuſticia/ defendēda: vt poſſis dicere cū aplo: Bonū certamē certaui: fidē ſeruaui: curſū ꝯſūmaui: de reliq̄ repoſita ē mihi corona iuſticię: quā reddet mihi dn̄s i illa die iuſt⁹ iudex.ij.Timoth.iiij.b. Et q2 poſſet aliq̄s dicere: Nō poſſem ꝑ me iuſticiā defēdere: ſubdit: t Et de⁹ expugnabit ꝓ te īimicos tuos/ viſibiles ⁊ inuiſibiles: q̄ nō humana ꝟtute ſ3 diuina ope ſupant. Un̄ dn̄s dixit diſcipulis ſuis: qn̄ mittebat eos: Ego dabo vobis os ⁊ ſapientiā/ cui non poterūt reſiſtere ⁊ ꝯtradicere oēs aduerſarij vr̄i: Luc.xxj.c. Exo.xiiij.d. Egyptios iſtos q̄s nūc videtis neq̄q3 vltra videbit vſq3 i ſempitnū: dn̄s pugnabit ꝓ vob ⁊ vos tacebit. Et cū dn̄s nos flagellat ſic pugnat ꝓ nob ⁊ ſuperat inimicos: qd̄ mir videt: Un̄ Sap.xij.d. Cū das nob diſciplinā inimicos nr̄os multiplicit flagellas. Hęc ſūt noua bella: de quibus dicit Judic.v.a. Noua bella elegit dn̄s. v Noli citat⁹ eē in lingua tua. i.ꝓceps ⁊ ꝓmpt⁹ ad loquēdū vel ꝓmittēdū. Unde Jaco.j.c. Sit oīs hō velox ad audiēdū: tardus aūt ad loquēdū. x Et inutilis ⁊ remiſſus i opib⁹ tuis: nō faciēdo qd̄ dicis vl' nō ſoluēdo qd̄ ꝓmittis. q.d. pauca loq̄re: ſed plurima ꝟba facito: plus eſt enī facere verbū q̄3 dicere: Multi enī dicūt ſed pauci faciūt: multi ꝓmittūt ſe bonos paſtores fore cū ꝑficiunt: ſed poſtea videntes lupū fugiūt ⁊ dimittūt oues: q2 nō paſtores ſed mercennarij ſunt: ſicut d2 Joh.x.b. Mercēnari⁹ ⁊ q̄ non eſt paſtor videt lupū ⁊c̄. De h̄ q̄dē reddere lentus eris: hilaris promiſſor et audax abuſio. Unde beatus Bern̄. Lingua magniloqua ⁊ man⁹ remiſſa. Prouerb.xviij.b. Qui remiſſus eſt in ope ſuo: frat eſt ſua opa diſſipāt. Sapiēt igitur ē moderari ſermones ſuos vt min⁹ loquēs ⁊ ꝓmittēs: pl⁹ faciat: Alit et in cōſciētia torquet ⁊ ab alijs deridetur. Un̄ Prouerb.xiij.a. Qui cuſtodit os ſuum: cuſtodit ab anguſtijs animam ſuā: qui autem incōſiderat⁹ eſt ad loquēdū ſentiet mala. y Noli eſſe ſicut leo in domo tua euertens domeſticos tuos: id eſt familiam domus tuę. a Et opprimēs ſubiectos tibi. Hoc ad litterā cuilibet dr: ſed maxime prelato eccl'iaſtico: cui debet eſſe indiuidua hūilitas ⁊ māſuetudo ac patiētia: Scōm q̄ dn̄s dixit diſcipulis ſuis q̄ ꝓeſſe debebāt alijs: Diſcite a me ⁊c̄. Et.j.Theſſal.v.c. Suſcipite īfirmoſ: patiētes eſtote ad oēs. Dic g̃: y Noli eē ſicut leo in domo tua. Leo em̄ rex ē aīaliū et criſtat⁹: ꝑ qd̄ ſignificat plat⁹ q̄ ex cornib⁹ ſuis aſſumit ſibi ſupbiā: ſic d2 Amos.vj.d. Nū q̄d i fortitudīe nr̄a aſſumpſim⁹ nob cornua: z Euertēs domeſticos tuos: ꝑ crudelitatē ⁊ auariciā. a Et opprimens ſubiectos tibi: per potentiam ⁊ ſuperbiam.

Ar.fulm

Matth.xi.d

Et de hac oppſſiōe

Et de hac oppreſſione dicit̃ Eſa.x.a. Ve qui condunt leges iniquas: ⁊ ſcribẽtes iniuſticias vt opprimãt in iudicio paupe/res. Item in eodẽ.iij.c. dicit̃: Vos depaſti eſtis vineã meã: et rapina pauperis in domo veſtra: quare atteritis populũ meũ: ⁊ facies pauperum cõmolitis/ dicit dñs. Ezech. xix.a.

A Quare mater tua leę/na inter leones cuba/uit: et ĩ medio leuncu/lorũ nutriuit catulos ſuos: ⁊ eduxit vnũ de leunculis ſuis: et leo factus eſt/ ⁊ didicit ca/pere p̃dã/ hoīeſq; co/medere. a Nõ ſit porrecta manus tua ad accipiẽdũ et ad dandũ colle/cta. Duo ꝓhibet q̃ auariciã comitant̃: li/bent̃ accipe/ ⁊ iuite da/re. Vñ Glo. Auariciã vetat/ miſericordiã cõ/mendat: vt nõ rapia/mus aliena: ſed largiamur nr̃a. Beati⁹ enĩ eſt dare q̃ȝ accipe/re: Act̃.xx.g. Cõtra hmõi acceptionẽ dicit̃ Job.xv.d. Ig/nis deuorabit tabernacula eoꝝ qui libent̃ munera accipiũt. Et qui ſint illi/ dicit̃ Eſa.j.f. Principes tui infideles ſocij fu/rum: oẽs diligũt munera/ ſequunt̃ retributiões. Hiere.vj. c. A minimo vſq; ad maximũ oẽs auaricię ſtudent: ⁊ a ꝓpheta vſq; ad ſacerdotẽ oẽs faciũt dolum.

a Nõn ſit porrecta man⁹ tua ad accipiẽdũ ⁊ ad dandum collecta. Ca. V

b N Oli ãttẽdere ad poſ c ſeſſiones iniq̃s: ẽt ne dixer̃/ ẽ mihi ſufficiẽs vita. d Nihil ẽni ꝓderit ĩ tp̃e vindi/ e f ctę ⁊ õbductiõis. Ne ſeq̃ris in fortitudĩe tua ↄcupiſcẽtiã g h cordĩſ tui: ẽt ne dixer̃: Q̃uõ i potui: ȧut q̃s me ſubijciet ꝓ/ k l ptẽr facta mea? Dẽ⁹ enĩ vin

Expoſitio Capi.V.

N Oli attẽdere ⁊c̃. Tria ſunt de q̃bus hoĩes ſupbi/re ſolent. Diuitię/ fortitudo/ impunitas. Et ↄtra iſta tria inuehit̃ in p̃ma parte iſti⁹ capituli: deinde ad cõ/uerſionẽ hortat̃ ⁊ mãſuetudinẽ ⁊ modeſtiã. Dic̃ g̃. b No/li attendere ad poſſeſſiões iniq̃s.i. iniquę acq̃rendas/ vl̃ iniq̃ poſſidẽdas: q̄ q̃ amat diuitias/ fructũ ñ capiet ex eiſ: Eccs̃.v.b. c Et ne dixeris/ eſt mihi ſufficiẽs vita.i. nõ ꝓmittas tibi longã vitam/ cum neſcias te victurũ per in/ſtans/ dicẽs: iuuenis ſũ: et ideo oportet me acq̃rere mlt̃a/ qui/bus ſuſtenter in ſenectute mea. Cõtra huiuſmodi dicit Job. xxvij.c. Si ↄgregauerit q̃ſi terram argentũ ⁊ ſicut lutũ prę/parauerit veſtimẽta ſua: pręꝑabit quidẽ/ ſed iuſt⁹ veſtiet̃ illiſ. Et ita diues cũ dormierit nihil ſecũ auferet: aperiet oculos ſuos ⁊ nihil inueniet: apprehẽdet eum quaſi aqua inopia: no/cte opprimet eũ tempeſtas. Vel ſic. Ne dixeris/ eſt mihi ſufficiens vita.i. ſufficiẽs vict⁹ vñ vita ſuſtentet̃: ſicut di/ues ille euãgelic⁹: q̃ dicebat Luc̃.xij.c. Quid faciã q̃ nõ ha/beo q̃ cõgregẽ fruct⁹ meos? Et dixit: h̃ faciã: Deſtruã hor/rea mea ⁊ maiora faciã ea ⁊ illic ↄgregabo oĩa q̃ nata ſt̃ mihi et bona mea: ⁊ dicã aĩę meę: Aĩa/ multa bona habes in ãnos plurimos: requieſce/ comede/ bibe/ epulare. Dixit aũt illi de⁹: Stulte hac nocte repetẽt aĩaȝ tuã a te: q̃ aũt ꝑpaſti cui⁹ erũt? d Nihil enim proderit in tempe vindictę.i. in die iu/dicij: q̃ñ dñs vindicabit ſe ⁊ ſuos de ĩimicis ſuis. e Et ob/ductionis.i. finis ſiue mortis: q̃ñ ſenſus exteriores obdu/cunt̃ ſiue claudunt̃. Vel/ obductionis.i. ſanatiõis/ quo ad bonos: qui in die iudicij induti gloria ĩmortalitat̃ penit⁹ ſa/nabunt̃. Sic accipit̃ Hiere.viij.g. Nunq̃d reſina non eſt in galaad: aut medicus nõ eſt ibi? Quare ergo non eſt obducta cicatrix filię populi mei? De hoc dicit̃ Prouerb.xj.a. Ni/hil ꝓderũt diuitię in die vltionis. Soph.j.d. Argentũ eoꝝ et aurũ eorũ non poterit liberare eos in die irę dñi. Jaco.v. a. Agite nũc diuites: plorate vlulantes in miſerijs veſtris q̃ aduenient vobis: Diuitię veſtrę putrefactę ſunt: et ideo eru/go eorum erit vobis in teſtimoniũ ⁊ manducabit carnes ve/ſtras ſicut ignis. Ideo dicturi ſunt in fine: Quid profuit no/
Sap̄.5.b. bis ſupbia aut diuitiarũ iactantia quid ↄtulit nobis? f Ne ſequaris in fortitudine tua concupiſcentiam cor/dis tui/ malam. Unde.j.xviij.d. Poſt concupiſcentias tu/as non eas: ⁊ a voluntate tua auertere: ſi pręſtes animę tuę concupiſcẽtias eius/ faciet te ĩ gaudiũ inimicis tuiſ. Et intel/ligitur h̃ de fortitudine mala: qua fortis ẽ quis ⁊ potẽs ad fa/cienda mala. Unde Eſa.v.c. Vę qui potentes eſtis ad bi/bendum vinum: ⁊ viri fortes ad miſcendã ebrietatem. Item in eodem.xl.g. Qui ſperant in domino: mutabunt fortitudi/nem.

m dicãs vĩdicabit. Nẽ dixer̃: Peccaui: ⁊ q̃d mihi accidit n triſte? Altiſſimũs eni eſt pa/ o tiẽs redditor.†Dẽ ꝓpitiatu peccatoꝝ noli eẽ ſine†metu: p q nẽq; adijcias peccatum ſup r s pctm̃: ⁊ nẽ dicaſ: Miſẽratio t dei magna eſt: mũltitudinis peccatorum meorũ miſere/ v bitur. Miſẽricordia enim ⁊ ira ab illo cito proximat: et x ĩ pẽccatores reſpicit ira illi⁹.

g Et ne di/xeris/ corde vel ope/re ex arrogantia. h Q̃uõ potui.i. po/tẽs fui facere: q̃ ſcȝ vo/lui? Sic̃ dixit nabuch/odonoſor: Daniel̃.iiij. f. Nonne hęc eſt ba/bylon quã ędificaui ĩ domũ regni in robo/re fortitudis meę? i Aut q̃s me ſubij/ciet/ ſibi. k Pro/pt̃ facta mea.i. ꝓpt̃ pctã mea.q.d. nullus poſit iudicare de me. Hoc inquã nõ dicas. l Deus enim vin/dicans vindicabit. Vindicãs in corpore/ viudicabit in anima: ſm̃ q̃ dicitur Hiere.xvij.c. Induc ſuper eos diẽ af/flictiõis ⁊ duplci ↄtritiõe ↄtere eos. Vel/ vindicãs/ omiſſa bona: vĩdicabit/ cõmiſſa mala. Vñ Ps̄. De⁹ vltionũ dñs deus vltionũ. Ps̄.93. m Ne dixeris/ peccaui: ⁊ quid mihi accidit triſte? q.d. noli gloriari de impunitione peccatoꝝ: nec ſecuritatẽ tibi ſuper hoc precare. n Altiſſimus enĩ eſt patiens redditor. Patiẽs ꝑ miſericordiã in pręſenti: redditor per iuſticiam in futuro. Unde Deut̃.xxxij.c. Mea eſt vltio ⁊ ego retribuam. Greg⁹. Lentis paſſibus incedit iu/ſticia dei: ſed tarditatẽ eius grauitas recompenſat. Diſſimu/lat enim peccata hominũ ꝓpter pęnitentiã: Sap̄.xj.d. Sed multi abutunt̃ hac patientia dei: tempus qđ datur eis ad pę/nitentiã/ in voluptatib⁹ et deſiderijs ſuis conſumentes. Vn/de Job.xxiiij.d. Dedit ei deus locum pęnitentię: et ille ab/utitur eo in ſuperbia: Eccs̃.viij.b. Quia non profertur ci/to contra malos ſentẽtia: abſq; vllo timore filij hominũ per/petrant mala. o De ꝓpitiatu peccatoꝝ noli eſſe ſi/ne metu: id eſt licet domin⁹ fuerit tibi propitius dimitten/do peccata tua: tñ ſemper time ne iterum cadas: vel ne ple/ne ſatiſfeceris: vel plene ſint tibi dimiſſa. Unde Prouerb. xxviij.c. Beatus homo qui ſemper eſt pauidus.j.xxvij.a. Si non in timore domini tenueris te inſtanter cito ſubuerte/tur domus tua. p Neq; adijcias peccatum/ p̃ſum/ptionis: q Super peccatum/ operis.q.d. Noli tibi promittere impunitatẽ peccatorum tuorum: qđ eſt peccare ĩ ſpiritũſanctum. Judic̃.x.b. Filij iſrael peccatis veterib⁹ iũ/gentes noua/ fecerũt mala in cõſpectu dñi et ſeruierũt idolis baalim ⁊c̃. Vel ſimpliciter: p Neq; adijcias peccatũ/ vnũ: q Super/ alterũ: r Et ne dicas/ in corde tuo: s Miſeratio dei magna eſt: quia magna peccata nõ ſe/mel ſed ſępe dimittit. De qua dicit Ps̄. Miſerere mei deus ſm̃ magnã miſcđiam tuã. Ps̄.50. t Multitudis pctõꝝ meoꝝ miſerebit̃: q: non obliuiſcet̃ miſereri de⁹: nec ↄtinebit in ira ſua miſcđias ſuas. Ps̄.76. Verũ ẽ: ſed apponit q̃ tu coadiuues: q: q̃ creauit te ſine te: nõ iuſtificabit te ſine te: dicit Aug⁹.j.Cor̃. iij.b. Dei ſum⁹ adiutores. Non igit̃ pecces ſub hac ſtulta fi/ducia. v Miſcđia eni ⁊ ira ab illo cito ꝓximat. Mi/ſericordia ſup bonos: ira ſup malos. Vñ ſequit̃: x Et in pctõres reſpicit ira illi⁹. Et ꝑ h̃ relinq̃t̃ q̃ miſcđia reſpi/cit ſup iuſtos. Vñ Ps̄. Dñs cuſtodit oẽs diligẽtes ſe: et oẽs pctõres diſꝑdet. Ps̄.144. Cito/ dicit: id ẽ ſubito: q: dies dñi ſic̃ fur in nocte ita veniet: cũ eni dixerint/ pax ⁊ ſecuritas tũc repẽtin⁹ eis ſuꝑueniet iterit⁹.j.Theſſal̃.v.a. Et cito: q: oẽ tp̃s breue eſt reſpectu ęternitat̃: ſicut dr̃ in Ps̄. Mille ãni ante oculos tuos ſicut dies heſterna quę p̃terijt. Ps̄.89. Deut̃.xxxij.c. Juxta ẽ dies ꝑditionis ⁊ ad eſſe feſtinãt tempa. Soph.j.d. Juxta eſt dies dñi magnus: iuxta

B
Al. †De ꝓpiciato pctõ
Al. †timore
j.21.a.
j.16.b.

dies dñi magn⁹: iuxta eſt ⁊ velox nimis. Apocꝫ. vlt. d. dicit: Qui teſtimoniū ꝑhibet iſtoꝝ: ecce venio cito. Cū igit̃ ita ſit: a Nō tardes ↄuerti ad dñm/ꝑ penitētiā. b Et ne differas/ↄuerti. ſ. c De die i diē: ſicut coru⁹ q̄ ſp̄ clamat: Cras/cras. De q̄ dicit̃ Soph. ij. d. Uox cantātis in feneſtra/⁊ coru⁹ in ſupliminari. Hui⁹ aūt moꝛa nō eſt ſine periculo: ꝓpter qđ dñs nō ꝑmiſit quēdā ſepelire pr̄em ſuū/ſed voluit vt ſtatim ſeq̄retur eū: Matth. viij. c.

a Nō tardes ↄuerti ad dñz:
b c et ne differas de die i diem.
d Subito eni veniet ira illi⁹: ⁊
e f in tpe vindicte diſperdet te.
g Noli anxi⁹ eē in diuitijs iniu
h ſtis: †non eni ꝓderūt in die
i obductiōis et vindicte. Nō
k l ventiles te i oēz ventū: et nō
m n eas in omni via. Sic enim
o p pctoꝛ ꝓbatur in duplici lin
q r gua. Eſto firm⁹ i via dñi: ⁊ i
s t veritate ſenſus tui et ſciētia:
v et ꝓſequat̃ te vbū pacꝫ ⁊ iu
x y ſticie. Eſto māſuet⁹ ad audi
z endū verbū dei vt itelligas:
a et cū ſapia ꝓferes rñſū verx.
b c Si eſt tibi intellectus reſpō
d e de proximo: ſin autem mā
f nus tua ſit ſup os tuū: ne capiaris i vbo indiſciplinato:

C

Prouer. 10. a. et. 11. a. Multi ꝓo ↄ naturam oīm aīaliū/fetū. i. ↄceptū ſiue ꝓpoſitū ↄuerſionis poꝛtāt i vtero mētis duob⁹ vel trib⁹ ānis. Cōtra quos dicit̃ Lucꝫ. xxi. d. Ue

Al. †nihil

Al. †tibi

ꝑgnātib⁹ ⁊ nutriētib⁹ i illis dieb⁹. Jō dicit̃ Joh. xij. e. Ambulate dū lucē habetꝫ: ne tenebꝛe vos compꝛehendat. d Subito eni veniet ira illi⁹. i. dies moꝛt⁹ vel dies iudicij: vbi iratus videbit̃ malis: iō feſtinā da eſſet ↄuerſio ad deū. Uñ dñs Matth. xxv. a. Uigilate itaqꝫ: qꝛ neſcitꝫ diem neqꝫ hoꝛam. Luc. xij. e. Et vos eſtote parati: qꝛ q̄ hoꝛa nō putatꝫ fili⁹ hominis veniet. e Et i tpe vindicte. i. i die iudicij: qñ iudicabit ſedēs a dextris: f Diſꝑdet te. i. diuerſis ꝑtib⁹ ꝑdet. ſ. coꝛpe ⁊ aīa: ⁊ diuerſis penis: verme ↄſciētie rodēte interi⁹ et igne gehēnali cōburēte exteri⁹. Eſa. vlt. g. Uermis eoꝝ nō moꝛiet̃: ⁊ ignis eoꝝ nō extinguet̃. Erūt etiā ibi diuerſe pene exteri⁹. Job. xxiiij. c. Ad nimiū caloꝛē trāſiēt ab aq̄s niuiū. Matth. xiij. f. Ibi erit flet⁹ ⁊ ſtridoꝛ dentium. Et cū ita ſit: g Noli anxi⁹ eē i diuitijs iniuſtꝫ. i. iniuſte acq̄rēdis vel iniuſte retinēdis: h Nō eni ꝓderūt i die obductionis. i. finis ſiue moꝛt⁹: i Et vindicte. i. diſtricti iudicij: quia ꝓpter diuitias dies moꝛtis pōt differri: nō tñ iudicialis ſnīa auerti. Pꝛouerb. vj. d. Zelus ⁊ furoꝛ viri non parcet in die vindicte: nec acq̄ſcet cuiuſqꝫ ꝑcib⁹: nō ſuſcipiet ꝓ redēptiōe dona plurima. k Nō vētiles te in oēm vētū. i. nō credas te omi vēto doctrine. Eph. iiij. c. Non ſim⁹ paruuli fluctuātes ⁊ circūferamur oi vēto doctrine. l Et non eas i omi via: qua vadūt fere omēs. ſ. i via lata ⁊ ſpacioſa q̄ ducit ad ꝑditionē: Matth. vij. b. Uel ſic. k Nō ventiles te i oēm vētū. i. nō ↄſentias oi tēptatiōi vel ſuggeſtioni. j. Joh. iiij. a. Chariſſimi: nolite credere oi ſpūi: ſꝫ ꝓbate ſpūs ſi ex deo ſint. l Et nō eas i oi via: qꝛ nō ois via bona. Uia eni cain mala ē. Unde Judas. d. Ue illis q̄ in via cain ambulauerint. Uel ſic. k Nō ventiles te i oēm vētū. i. nō appetas diuitias tpales ⁊ laudes hoiz q̄ cito trāſeūt: nec replēt ſic vent⁹/imo ñ ꝑmūt ſꝫ extollūt ſicut vent⁹. Oſee xij. a. Ephꝛaim paſcit ventū: et ſequit̃ eſtū. Infra. xxxiiij. a. Sicut q̄ appꝛehēdit vmbꝛā ⁊ ſequit̃ ventū: ſic q̄ attēdit ad viſa mēdacia. l Et nō eas i oi via. i. nō in via ad dexterā extollēdo in ꝓſperis: nec i via ad ſiniſtrā ſuccūbēdo i aduerſis: ſꝫ tñ i via media: qꝛ ꝟt⁹ i medio ē: ⁊ medio tutiſſim⁹ ibis. Et iudeis volētib⁹ dñm ꝑcipitare: ipſe trāſiēs ꝑ mediū illoꝝ ibat: Lucꝫ. iiij. e. Et poſt reſurrectionē ſtetit i medio diſcipuloꝝ/et dixit: Pax vob: Joh. xx. e. Hic dicit Glo. Ibi mutabilitatē rephēdit: de qua dr̄: Stultus vt luna mutat̃. j. xxvij. b. Et Jaco. j. b. Uir duplex aio incōſtās ē in oib⁹ vijs ſuis. In oēm ventū ſe vētilat/⁊ i oēm viā vadit: qui luxum ſeculi ſeq̄t̃ ⁊ timoꝛē dñi ſeruare ſe putat: et mūdo ⁊ chꝛiſto eq̄lit̃ militare. Hiero⁹. Nimis delicat⁹ es miles/ſi vis hic regnare cū mūdo: et in futuro gloꝛiari cū chꝛiſto. Nō eſt ſic: Nemo eni poteſt duob⁹ dñis ſeruire: Matth. vj. c. m Sic eni/ſequēdo oēm ventū/⁊ eundo in omnē viam: n Pctoꝛ: id eſt hereticus: o Pꝛobatur: id ē manifeſtat̃. p In duplici lingua: id ē in doctrina mixta falſitate ⁊ veritate. Pꝛimo eni vera dicūt vt alliciāt: tandē falſa imiſcent cauda vt decipiant/ſicut ſcoꝛpio. Uñ Joh. ij. b. Ois hō. i. hereticꝰ qui non ſapit niſi humū: bonū vinū: id eſt verā doctrinā pꝛimū ponit ſup menſam: et cum inebꝛiati fuerint auditoꝛes. ſ. tūc id qđ deterius eſt. Eſa. j. f. ſm aliam litterā. Caupones tui miſcēt aquā vino. Et in duplici lingua: id eſt in duplicitate lingue: qꝛ aliud habent in coꝛde ⁊ aliud i oꝛe ⁊ aliud in opere: et tūc eſt lingua duplex ⁊ coꝛ duplex: ſꝫ hꝫ añ non innuit̃. Dicitur aūt hereticus peccatoꝛ antonomaſice: qꝛ infidelitas maximū peccatū eſt: quia opponit̃ maxime ↄtuti. ſ. fidei: vt dicunt q̄dā: Uel quia pꝛiuat optimū oꝛdinē ad deum: vel quia fundamentū oīm virtutū annihilat. Uel aliter. m Sic enim/ſequēdo oēm ventū vanaꝝ laudū vel rerum tempoꝛaliū: et eūdo i omnem viā: exultando nimis in pꝛoſperis: dolendo nimis in aduerſis/⁊ acq̄rendo quocunqꝫ modo/ꝑ fas ⁊ nefas: o Pꝛobatur/aliquis eſſe/pctoꝛ: id ē auarus ⁊ ſupb⁹: Qui vterqꝫ peccatoꝛ ſimplicit̃ dicit̃. Supbia eni initiū eſt omnis peccati. j. x. b. Et radix omniū maloꝝ cupiditas. j. Timoth. vj. b. p In duplici lingua. i. in mendacio duplex: Omis eni auarus ⁊ ſuperbus mendax eſt. Non eſt igit̃ eundū in omni via: ſed tñ media: et illa tenēda eſt firmiter. Unde ſequitur: q Eſto firmus. i. conſtans: r In via dñi. i. qua venitur ad dñm: que eſt regula catholice fidei ⁊ obſeruātia mandatoꝛū: ſemita aūt dñi eſt impletio cōſilioꝝ. s Et eſto firm⁹: in veritate ſenſus tui: id eſt in vero ſenſu ſane fidei: t Et ſciētia/de moꝛib⁹. In his duob⁹ conſiſtit tota chꝛiſtiana doctrina: in cognitiōe vere fidei ⁊ in compoſitiōe bonoꝛū moꝛū. Unde dictum eſt: vt eradicatis vitijs/edificet et plantet fidem ⁊ edificet moꝛes. v Et ꝓſequat̃ te verbum pacis ⁊ iuſticie. ſ. Uenite benedicti patris mei ⁊c. Matth. xxv. c. Qđ dicit̃ verbū pacꝫ: qꝛ ad eternā pacē vocat. Et iuſticie: qꝛ pꝛo meritis reddit̃ a iuſto iudice. Aliqui libꝛi habent. Et ꝓſequat̃ te verbū pacis ⁊ iuſticie: id ē verbum ꝑdicationis infoꝛmās ad pacem tempis/pectoꝛis ⁊ eternitatis: et iuſticia ſemper ſit in oꝛe tuo: non verbum rixe et diſcoꝛdie aut detractiōis vel adulatiōis. Uñ Eph. iiij. g. Omnis ſermo malus ex oꝛe veſtro non pꝛocedat: ſed ſi quis bonus eſt ad edificationē fidei: vt det gratiam audientibus. Et nota congruū oꝛdinem. Pꝛimo monuit ad obſeruantiaꝫ mandatoꝝ/ nō qualēcūqꝫ ſed firmā: deinde ad veritatē fidei et moꝛū oꝛdinationē: et tūc demū ad doctrinā ⁊ ꝑdicationē. Deinde infoꝛmat auditoꝛes dicēs: x Eſto manſuetus: id eſt benignus ⁊ humilis: y Ad audiendū verbum dei: id eſt qđ de⁹ loquitur per doctoꝛes: et qđ de deo eſt: id ē ſacram ſcripturam. z Ut intelligas: id eſt intus legas ſpiritualem ſenſum. Littera eni occidit: ſpiritus autem viuificat. ij. Coꝛꝫ. iij. b. Hanc intelligentiam meretur humilitas. Ps. 64.
Unde Ps. Ualles abundabūt frumento: id eſt humiles ſpirituali intelligentia: que reficit. Lucꝫ. x. d. Confiteoꝛ tibi dñe pat̃ celi ⁊c. Idē Matth. xj. d. Et Jaco. j. c. In manſuetudine ſuſcipite inſitū verbū qđ poteſt ſaluare animas veſtras. a Et cum ſapientia pꝛoferes reſponſū verum: id eſt cū māſuete audieris ⁊ intellexeris: tūc poteris alios vere docere: aliter non. Unde ſequitur: b Si eſt tibi intellectus: id eſt intelligentia ſcripturarū: c Reſponde pꝛoximo/tuo: id eſt inſtrue pꝛoximū tuum qui te interrogat: et petit doceri eoipſo quo ignoꝛans eſt. d Sin autem: id eſt ſi non eſt tibi intellectus: e Manus tua ſit ſuper os tuum: id eſt tace: et taciturnitatem redime bono operi qđ ſignificat̃ in manu. f Ne capiaris in verbo indiſciplinato: id eſt indiſciplinate ſiue indiſcrete pꝛolato.

B

Et confundaris in ꝯſēſu

a ¶Et cõfundaris/in p̄ſenti ꝯfuſione erubeſcẽtię ⁊ in futuro confuſione dãnationis ęternę. Hic dicit Glo. Sicut peccat q̄ ſcit/⁊ non vult docere ꝓximũ ſuũ: ſic q̄ neſcit ⁊ vult docere ⁊ magiſter eſſe. Unde Jaco.iij.a. Nolite plures magiſtri fieri fratres mei/ſciẽtes q̄ maius iudicium ſumitis. Prouerb. xxix.c. Vidiſti hominẽ velocẽ ad loquendũ: ſtulticia magis ſperanda eſt q̄ȝ illius correctio. Jõ dr̄. j.xj.a. Priuſ q̄ȝ audias ne rñdeas verbũ: et in medio ſenioꝝ ne adijcias loqui. Itẽ.j. xviij.c. Ante iudiciũ para iuſticiam tibi: et anteq̄ȝ loquarẽ diſce. Sic faciũt boni q̄ ſalutem ſuam ⁊ alioꝝ quęrunt/magis volunt exẽplo q̄ȝ verbo docere. Unde Job.xxix.b. Principes ceſſabãt loqui ⁊ digitum ſuũ supponebãt ori ſuo. b ¶Honor/ĩmortalitatẽ quo ad corpus. c ¶Et gloria/ęternę btitudinis quo ad aĩam. d ¶In ſermõe ſenſati.i.in doctrina catholici doctoris.i. ad hoc eſt oĩs ſermo eius. Uel ſic. b ¶Honor.i.exhibitio reuerentię: c ¶Et gloria.i. laus ⁊ bñdictio ꝓrĩ. d ¶In ſermõe ſenſati.i.ꝓ doctrina ſapiẽtẽ. Unde.j.Timoth.v. c. Qui bene p̄ſunt preſbyteri duplici honore digni ſunt: maxime autem qui laborat in v̄bo et doctrina. Uel b ¶Honor in p̄ſenti: c ¶Et gloria/in futuro. d ¶In ſermõe ſenſati.i.ꝑ ſ̄mone ſenſati. Senſat⁹ aũt dr̄ doct⁹ bonis morib⁹ et rationib⁹ fidei: qui bñ ſentit de oĩbus. e ¶Lingua.i.locutio. f ¶Imprudẽtis.i.heretici/vaniloqui/ falſi teſtis/detractoris/adulatoris: g ¶Subuerſio ẽ ipſi⁹.i.cauſa ſubuerſionis ipſius.i.ęternę dãnationis. Prouerb.xviij.b. Os ſtulti contritio eius: ⁊ labia eius ruina animę eius. Idem in eodem.d. Uita ⁊ mors in manib⁹ linguę. h ¶Nõ appelleris ſuſurro ĩ vita tua.i.detractor. Uel ſuſurro ꝓprie dr̄: q̄ int̄ amicos occulte ſeminat diſcordias: Quẽ dñs maxime odit ⁊ deteſtaẽ. Uñ Prouerb.vj.c. Sex ſũt q̄ odit dñs: ⁊ ſeptimũ deteſtaẽ anima eius.ſ.eũ qui ſeminat inter fratres diſcordias. Roma.j.d. Suſurrones ⁊ detractores deo odibiles. Ibi dicit Glo. inter amicos diſcordias ſeminantes. Leuitẽ.xix.c. Nõ eris criminator nec ſuſurro ĩ populis. Criminator.i.detractor: ſuſurro.i.diſcordię ſemiator. Et ſuſurro ẽ heretic⁹ q̄ ſeminat errorẽ: ⁊ ita diſcordiã ſeminat inter deũ ⁊ hoĩes quos decipit. i ¶Et lingua tua ne capiarẽ/a diabolo: q̄ multos capit per linguã. Oẽs.ſ.mẽdaceſ: quia os qḋ mentiẽ occidit: Sap̄.j.c. Oẽs detractores/adulatores/piuros/falſos teſtes/malos aduocatos/fictos actores ⁊ p̄dicatores. Quia vt dicẽ in libro ꝓſperi: Bñ docere ⁊ male viuere nihil aliud eſt q̄ȝ ſe ſua lingua dãnare. Omnes turpiloquos/vaniloquos/et bilingues. Ideo dicitur Jaco.iij.b. Lingua eſt ignis/vniuerſitas iniq̄tatis: quia maculat totum corp⁹ et inflãmat rotam natiuitatis noſtrę. k ¶Et cõfundaris/in pręſenti: conuictus ⁊ reprehẽſus coram hominib⁹: ⁊ in futuro damnatus corã angelis dei. l ¶Super furem enim: id ſuper ſuſurronem: qui occulte ſeminat diſcordiaſ inter amicos: ⁊ ſuper hereticũ/qui occule ſeminat errorem ⁊ tendit laqueos decęptionis: de quo dicitur Joh.x.b. Fur non venit niſi vt furetur ⁊ mactet ⁊ perdat: m ¶Eſt confuſio/ mala in p̄ſenti: n ¶Et pęnitentia.i.pęna tenax in futuro. Et ſic ſuper furem eſt confuſio vel penuria ſ̄m quoſdam: id eſt defectus omnis boni/et pęnitẽtia ſuſurronis ſupple.q.d. maiorem pęnam ⁊ confuſionem mereẽ ſuſurro q̄ȝ fur: quia fur tm̄ res furatur: ſuſurro pacem amici ⁊ famam boni nominis aufert: quę melior eſt omni temporali poſſeſſione. Unde.j.xlj. c. Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi q̄ȝ mille theſauri magni ⁊ precioſi. Si autem fur tenetur ad reſtitutionem rei furatę: quãto magis ſuſurro ad reſtitutionem famę denigratę. o ¶Et deuotatio peſſima: id eſt anathematicatio vel ſuſpenſio vel ſeꝑatio a quolibet bono: eſt p ¶Super bilinguẽ: q̄ modo vera/modo falſa loquiẽ/modo bona/modo mala: Hic eſt proprie adulator vel hereticus. Aliqui libri habẽt: Et deuoratio peſſima: id eſt gęhña dãnatio. Alij habẽt/denotatio peſſima: id ẽ digiti oſtẽſio cõfuſione plena q ¶Suſurratori autẽ/eſt/odiũ/dei/⁊ inimicitia/hominũ/⁊ cõtumelia: id eſt opprobrium. Et nota differentiam inter hęc tria vocabula. Odiũ cordis: inimicitia operis: cõtumelia oris. Odium ẽ mala volũtas: qua q̄ſ vult alij malum. Inimicitia eſt machinatio nocumẽti/quę ex odio procedit. Cõtumelia eſt turpis verborum infamatio. Uerũtamẽ cõtumelia q̄nq̄ȝ cõſiſtit in turpi facto. Turpis enĩ actio cõtra corp⁹ proprium eſt. Sic accipitur Ro.j.c. Tradidit illos deus in deſideria cordis eorum in ĩmundiciam vt contumelijs afficiant corpa ſua in ſemetipſis. Ubi dicit Glo. Corpora ſua naturaliter repugnantia quadam vi applicabãt/ et vitio aptiora faciebant. Aliq̄ñ vero conſiſtit in ſolo turpi verbo: vt hic: Et Actẽ.v.g. Ibant apl̄i gaudentes ⁊c̄. Ibi dicit Glo. Ubi chriſtus in cauſa eſt: ibi maledictio eſt optanda. Aliq̄ñ ſumiẽ cõmuniter ad vtrunq̄ȝ: vt Roma.j.d. Detractores deo odibiles ⁊ cõtumelioſos. Ibi dic̄ Glo. Cõtumelioſi ſũt: qui dictis vel factis cõtumelias ⁊ turpia inferũt. Sequiẽ. r ¶Juſtifica puſillũ ⁊ magnũ ſimiliẽ.q.d.non accipias p̄ſonas. Greg⁹. ſuper Job in moralibus. Perſonã accipere eſt hominem non quia homo eſt ſed propter aliquid qḋ circa ipſũ eſt honorare. Deuẽ.xvj.d. Nõ accipies perſonam nec munera: quia munera excęcãt oculos ſapientum et mutant verba iuſtorũ. Juſte qḋ iuſtum eſt exequeris. Leuitẽ.xix.g. Nolite facere iniquum aliquid in iudicio. Exo.xxiij.a. Non declinabis in iudiciũ pauperis. Sap̄.vj.b. Puſillum ⁊ magnũ ipſe fecit ⁊ ęqualiter cura eſt ei de omnibus.

…uotatio / …notatio

a et cõfundaris. b Honor ẽt
c gloria d i ſermone ſenſati: e lin-
f gũa imprũdentis g ſũbuerſio
h eſt ipſius. Nõn appelleris
i ſuſurro in vita tua/ẽt lingua
k tua ne capiaris ⁊ cõnfunda
l ris. Sũp furem m enim ẽſt cõ-
n fuſio o ẽt pęnitẽtia: et† dẽuota
p tio peſſima ſũper bilinguẽ:
q ſũſurratori autem odium et
r inimicitia ⁊ contumelia. Jũ-
ſtifica puſillum ⁊ magnum
ſimiliter. ¶Capi. VI
s Noli fieri pro ami-
t co inimicus proxi-
v mo. Impropẽrium enim et
x cõntumeliam mãlus hęrẽ-
z ditabit: ẽt omnis peccator/

A

Noli fieri pro amico ⁊c̄. ¶Expo. Capi. VI.

n In fine capituli pręcedentis actum eſt de ęqualitate iudicij/qḋ charitate debet ĩformari: vt nullo odio vł amicitia declinet a veritate: nũc ꝯtinuo ſubiũgit auctor vim verę charitatis quę amicum ab amicitia declinare non ſinit. Unde.j.eodem.b. Amicus fidelis medicamentũ vitę et immortalitatis. Dicit ergo: s ¶Noli fieri pro amico: id ẽ de amico: t ¶Inimicus proximo/iniuſte contra ipſum iudicando: vel aliquo alio modo iiuſte contra ipſum faciendo. Uel ſic: s ¶Noli fieri pro amico: id eſt fauore amici tui: t ¶Inimicus proximo/tuo: id ẽ alicui homini: quia omnis homo nomine proximi generaliter intelligitur: ſicut dicit Aug⁹ ſuper Luc̄.x.q.d. pro amore vni⁹ noli fieri inimicus alterius. Hoc enim non ſuſtinet charitas: quę omnes diligit: ⁊ nihil odit niſi peccatum. Uel ſic: s ¶Noli fieri ꝓ amico/tuo carnali: Uerbigratia. Pro parentibus carnalibus qui amici ſunt tm̄ paſſiue. t ¶Inimicus proximo: id eſt chriſto. Sicut multi p̄lati: qui in pręiudiciũ chriſti nepotulos ſuos in eccleſia eius/non ſolum inſtituunt ſed pręficiunt. Contra quos dicitur Abacuk.ij.c. Uę qui ędificant ſion in ſanguinib⁹ ⁊ pręparant vrbem ĩ iniquitate. Non ſic ille qui dicebat: Non congregabo conuenticula eorum de ſan- Ps.15.
guinib⁹: nec memor ero nominũ eorum ꝑ labia mea. Cauſã aũt quare nõ debeat fieri inimicus ꝓximo ſubiũgit: v ¶Improperium enim/verborum in iudicio: Eſuriui ⁊ nõ dediſtis mihi manducare: Matth.xxv.d. x ¶Et contumeliã/verberum in inferno. y ¶Malus/ iudex vel quilibet alius finaliter malus: z ¶Hereditabit: id eſt firmiter poſſidebit. Uel/Hereditabit: id eſt ſequacibus ſuis quaſi hęreditatem relinquit. a ¶Et omnis peccator: id ẽ ꝑfect⁹

D peccator: qui.ſ.

peccatoꝛ:qui.ſ.ex malicia ſciens et prudens/repugnat veri/tati ⁊ impugnat:vt hereticus/ſupple hereditabit improperiũ et cõtumeliã. a Inuidus/ſimiliter/et bilinguis. Dicit q̃ttuoꝛ. Malus/peccatoꝛ/inuidus/bilinguis. Malus/iudex iniquus:omnis peccatoꝛ/hereticus: inuidus/qui odit bonũ alterius:bilinguiſ/qui veris falſa miſcet. Vł inuidus/bilinguis:de tractoꝛ accipiẗ ⁊ adu/latoꝛ. Omnes hi here/ditabũt contumeliã ⁊ improperiũ ſempiẗ/nũ:qꝛ ſũt hoſtes veri/tatis. Etiã iniqu⁹ iu/dex impugnat verita/tem iuſticie:hereticuſ veritatẽ doctrine:de/tractoꝛ ⁊ adulatoꝛ ve ritatez vite: ⁊ veritas ꝯdemnabit eos. Hec ſũt quattuoꝛ ſcelera q̃ nimis hodie in eccleſia dei pullulaue/runt. De quibus dicitur Amos.ij.a. Super tribus ſceleri/bus iuda ⁊ ſuper quattuoꝛ non cõuertam eos:eo ꝙ abiecerẗ legem dñi ⁊ mãdata ei⁹ non cuſtodierũt:deceperũt eos ido/la ſua poſt que abierũt. Quia ꝟo oĩa iſta a ſupbia ducũt oꝛi/ginem:que eſt initiũ omnis peccati:vt diciẗ.ĩ.x.b. Ideo cõ/ſequenter prohibet ſuperbiã dicens: b Nõ te extollas in cogitatione anime tue/ſupbiendo de multa ſapiẽtia: vel potentia vel opulentia. De his enĩ tribus ſolent homĩes ſuperbire. Unde Hiere.ix.g. Non gloꝛieẗ ſapiens in ſapien tia ſua:nec foꝛtis in foꝛtitudine ſua:et non gloꝛieẗ diues in di/uitijs ſuis. c Velut taurus:qui ex pinguedine ⁊ foꝛti/tudine ſupbit. Pinguedo ad ſcientiã et diuitias refeꝛẗ: foꝛti/tudo ad foꝛtitudinem. De his tauris dicit dominus in Pſ.
Pſ.21. Tauri pingues obſederunt me. Amos.iiij.a. Audite verbũ hoc vacce pingues q̃ eſtis in montib⁹ ſamarie:que faciẗ ca/lumniam egenis ⁊ confringitis paupes:que dicitis dñis ve/ſtris:afferte ⁊ bibemus. Vaccas vocat ꝑpter ſecunditatẽ: qꝛ multos ſibi ſimiles generãt. d Ne foꝛte elidatur vir/tus tua:id eſt ſapientia ⁊ foꝛtitudo ⁊ opulẽtia tua. e Per ſtulticiam/electionis: Sepe enĩ amittit hec hõ merito ſu/perbie vnde ſupbit. Roma.j.c. Dicentes ſe eſſe ſapiẽtes ſtul ti facti ſũt. f Et folia tua comedat:id eſt verba tua de/ſtruat ſtulticia elationis ſiue iactãtia.i.iutilia reddat. g Et fructus tuos:id eſt opera tua. h Perdat:id eſt pmio priuet.j.Coꝛ.v.b. Modicum fermenti:id eſt iactãtie ⁊ ela/tionis: totam maſſam coꝛrumpit:id eſt totã congeriẽ operũ ĩutilem reddit. Hiere.xi.c. Ad vocẽ loquele grandis exarſit ignis in ea. i Et relinquaris velut lignũ aridũ/ſine viroꝛe virtutum. k In heremo:id eſt inter ſteriles actio/nes maloꝝ. Superbia enĩ omnia bona anime deſtruit: ⁊ ani mam quaſi deſertam relinq̃t. Unde Joheł. ij.a. Ante faciez eius ignis voꝛans et poſt eum flamma exurens quaſi hoꝛt⁹ voluptatiſ :terra coꝛã eo et poſt eũ ſolitudo deſerti. l Ani/ma enim nequã:id eſt anima ſuperbi:qui non eſt quis:qꝛ ab eo qui eſt/ſepatus eſt. m Diſperdet/eũ/qui ſe ha/bet:id eſt poſſeſſoꝛem ſuũ vel poti⁹ cuſtodẽ ſuũ. Nequitia enim propter quã ſimul coꝛpus perditur ĩ inferno/ab anima eſt. n Et in gaudiũ inimici dat illum:id eſt diabo/li:non ꝙ diabol⁹ gaudeat vnꝗ:ſed dicitur in gaudiũ:quia in hoc impleẗ deſideriũ eius. Vel gaudiũ pro irriſione poniẗ. Sicut enĩ ſimie derideñẗ a ꝑtereũtib⁹ cum in alto ponuntur: ſic ſuperbi qui ſũt ſimie demonũ:ſicut dicitur Abacuk.j.c. Ipſe de regibus triũphabit et tyranni ridiculi eius erũt. Et Greg⁹. Tanto magis demones nos deridẽt:quãto magis nos obedientes ſibi vident. De h̃ dicitur.ĩ.xviij.d. Si pꝛeſti teris anime tue concupiſcẽtias ſuas:faciet te venire in gaudi um inimicis tuis. o Et deducet in ſoꝛtem impio/rum:id eſt in eternam damnationẽ:quã ſoꝛtiti ſunt ſibi par/tẽ. Sap.ij.b. Hec eſt pars noſtra/et hec eſt ſoꝛs noſtra: Sic

a b inuidus et bilinguis. Nõ te extollas in cogitatiõe ani c d me tue velut taurus:nẽ foꝛ e te elidaẗ virtus tua per ſtul f ticiam:et folia tua comedat: g h et fructus tuos perdat: et re i linquaris velut lignum ari k l dum in heremo. Animã eni m nequã diſperdet qui ſe ha n bet: et in gaudium inimici o dat illum: et deducet in ſoꝛ p tem impioꝝum. Verbũ dul q r ce mſtiplicat amicos et miti s gat inimicos: et lingua eu t v charis in bono homĩe ãbũ x dabit Multi pacifici ſint ti y bi:et cõſiliarus ſit tibi vnus z de mille. Si poſſides ami a b cũ in tẽptãtiõe poſſide illũ: c et ne facile credas ei teipſũ. d Eſt enĩ amic⁹ ẽm tp̃s ſuum: e f et nõ ꝑmanebit ĩ tp̃e tribu

eterna gloꝛia dicitur ſoꝛs bonoꝝ. De qua Pſ. In manibus Pſ.30.
tuis ſoꝛtes mee. Utraꝗ dicitur ſoꝛs:ſicut ad modũ ſoꝛtiſ ſi/ne perſonarum acceptione datur ei qui dignus eſt hoc vel illud. p Verbũ dulce:id eſt dulcis allocutio q Mul/tiplicat amicos:id eſt coꝛroboꝛat amicitiam inter amicos et nouos acquirit. r Et mitigat inimi/cos:id eſt perſecuto/res. Unde Prouerb. xv.a. Mollis reſpon ſio frangit iram:et ſer mo durus ſuſcitat fu/roꝛẽ. s Et lingua eucharis:id eſt gra tioſa. t In bono homine abunda/bit/bonis. Vir⁹ au/tem que ſic regit lin/guam/mãſuetudo vo/ Et.pte
caẗ. Unde Prouerb. xv.b. Vir iracundus prouocat rixas:qui patiens eſt mitigat ſuſcitatas. Vel aliter: p Verbum dulce:id eſt predica/tio euangelij. q Multiplicat amicos/dei: id eſt fide/les. r Et mitigat inimicos:id eſt perſecutoꝛes chꝛiſti/ani nominis. s Et lingua eucharis:id eſt lingua bo/na/gratioſa et plena manſuetudine: t In bono homi/ne:id eſt in bona opante ⁊ docente: v Abundabit/fru/ctu multiplici. Talis enim qui facit bona que docet ⁊ dulciẗ loquitur:multum fructificat in auditoꝛib⁹. Prouerb.xvj.c. Qui ſapiẽs eſt coꝛde appellabiẗ prudẽs:et q̃ dulcis eſt eloq̃o maioꝛa reperiet: Fons vite eruditio poſſidentis. Itẽ in codẽ x.c. Labia iuſti erudiunt plurimos. Itẽ p Verbũ dul/ce:id eſt chꝛiſtus:q̃ eſt verbũ patris:dulce ĩ ſe ⁊ dulce ĩ no/bis: q Multiplicat amicos/ſibi:monendo/docendo/beneficia exhibendo. r Et mitigat inimicos/dulciter alloquendo:patienter illatas iniurias ſuſtinendo. s Et lin gua eucharis ĩ bono hoĩe:id ẽ in chꝛiſto: v Abũda/bit/doctrina vtili ⁊ fructuoſa. x Multi pacifici ſint ti/bi:id eſt ſeruantes pacem. y Et conſiliarius ſit tibi vn⁹ de mille.q.d.pax cũ multis habẽda eſt:imo cũ omni/bus ſi fieri poſſit. Sicut dicitur Roma.xij.d. Si fieri poteſt qđ ex vobis eſt cũ omnib⁹ pacem habentes. Sed nõ cũ mul/tis cõſiliũ:quia ſcꝛ̃ptũ eſt: Multi miſericoꝛdes vocanẗ:virũ Prouer.
aũt fidelẽ q̃s inueniet: Et mille numer⁹ eſt ꝑfectionis: Vñ ꝑ hoc ꝙ dicit: Vn⁹ de mille: inuit ꝙ paucis ⁊ talib⁹ q̃ ſint ꝑfe/cti in ꝯſilijs ſũt reuelanda ſecreta. z Si poſſides amicũ in tẽptatiõe:id eſt ĩ aduerſitate ei⁹: b Poſſide illũ.i. ſi poſſidere deſideras:in tẽptatiõe poſſide illũ.q.d.ſi habes aliquẽ amicũ nõ dimittas eũ in tẽpoꝛe aduerſitatis. Vel ſic. z Si poſſides amicum.i.ſi poſſidere deſideraſ. a In temptatione poſſide illum:id eſt pꝛobatum in aduerſi/tate tua habe illum.q.d.ſi vis aliquem habere amicum fami liarem diu pꝛoba illum:et hoc maxime tempoꝛe neceſſitatis quãtũcũꝗ ſit tibi familiaris. Multi enĩ ſe ꝑfiteñẗ ĩ ꝓſperis amicos eſſe/⁊ inimici ĩueniunẗ in aduerſis. Unde Infra.xij. b. Non agnoſcetur in bonis amicus:⁊ non abſcondeẗ in ma/lis inimicus. c Et ne facile credas ei teipſum: id eſt ſecreta tua/donec prius pꝛobaueris illum. Unde Seneca. Omnia delibera cũ amico/pꝛi⁹ tñ de ipſo.ĩ.xxxvij.b. A cõ/ſiliario malo ſerua animam tuam:prius ſcito que ſit illi⁹ ne/ceſſitas:⁊ qđ ipſe in aĩo ſuo cogitabit:ne foꝛte mittat ſudẽ in terram:id eſt terrenum conſilium det tibi:et dicat tibi :bona eſt vita tua:et ſtet econtrario videre quid tibi eueniat.ĩ.viij. d. Non omni homini coꝛ tuum manifeſtes: ne foꝛte inferat ti bi gratiam falſam:et cõuitietur tibi. Quare autem non ſit cõ trahenda facile cum q̃cunꝗ familiaritas:ſubiungit: d Eſt enim amicus ẽm tempus ſuum: id eſt q̃diu durat tẽ/pus cõmodi tempalis. e Et non permanebit/tecum vt amicus: f In tempoꝛe tribulationis:id eſt aduer ſitatis ſiue paupertatiſ. Prouerb.xix.a. Diuitie addũt ami/cos pluri mos

a lationis. Eſt ĕt amicus q̃ cō
b uertit ad inimicitiam: et ĕſt
c d qui ŏdium ⁊ rixam et cōnui-
e tia denudabit. Eſt ăutē ami
f cus ſocius menſe: ĕt non
permanet in die neceſſitatis.
g Amicus ſi permãſerit fixus
h ĕrit tibi quaſi coequalis: et
i k in dŏmeſticis tuis fidŭcia-
l liter ăget Si hũmiliauerit ſe
m n contra te: ⁊ ă facie tua abſcō
o det ſe / vnănimem habebis
p amicitiam bonam. Ab ini-
q r micis tŭis ſẽpare: ⁊ ab ămi-
s cis tuis attende. Amicus fi-
t delis protectio fortiſ: qŭi au
v tem inuenit illũ: inŭenit the-
x ſaurum. Amicŏ fideli nulla
y eſt comparatio: ĕt non ē di-
gna ponderatio auri ⁊ argē-
ti contra bonitatem fidei illi-
z a us. Amicŭs fidelis mĕdica-
mentum vite ⁊ immortalita-
b tis: ĕt qui metuunt domi-
c d nũ inŭenient illum. Qŭi ti-
e met dominuz eque hăbebit
f amicitiaz bonam: qŭoniam
ſcḋm illum erit amicus illius.

cos plurimos: a paupe aũt et hi quos habuit ſepant. a Eſt et amicus qui conuertit ad inimicitiã: id eſt qui cito iraſcitur et recedit ab amicitia. Scḋm aliã litterã: Eſt amicꝰ qui conuertit ad amicitiã: id eſt qui leuis eſt ⁊ cōuertibilis eſt: nunc ad amicitiam nũc ad inimicitiã. b Et eſt q̃: id eſt ille: c Odiũ et rixam / quam habebat i corde occultã: d Et cōuitia denudabit: id eſt aliq̃ mala dicet de illo cuiꝰ amicũ ſe ſimulabat ſi ſciat / ſi neſciat finget. Et de tali amico dicitur Prouerb. xviij. a. Occaſiones querit q̃ vult recedere ab amico: ⁊ omni tẽpore erit execrabilis. e Eſt autem amicus ſocius mēſe: cuiꝰ deus venter eſt: et gloria in ꝯfuſione: Phil. iij. d. f Et non permanet in die neceſſitatis: id eſt paupertatis. Talis ſilis eſt lupo vel cani: qui tãdiu diligit cadauer: q̃diu carnes habet ⁊ nō plus. Vñ Seneca. Vel muſce ſequunt cadauera lupi: turba iſta ſequitur predam non hominem. Eccſ. v. c. Ubi multe ſũt opes: multi ſunt qui comedunt eas. Ecce triplicem falſum amicum ponit auctor. Primo amicum fortune: qui cum fortuna venit et cũ fortuna recedit. De quo dic̄ poeta: Cũ fueris felix multos numerabis amicos. Tempora ſi fuerint nubila ſolꝰ eris. Secundũ amicum inconſtantie: qui ſcḋm temporis mutabilitatem mutatur. De quibus Thrẽñ. j. a. Omnes amici eius ſpreuerũt eam / ⁊ facti ſunt ei inimici. Tertium amicũ menſe: qui cauſa ventris condolet ⁊ cōgaudet. De quo. j. xxxvij. a. Sodalis amico cōiocũdabit in oblectatiōibꝰ: ⁊ i die tribulationis aduerſarius erit: Sodalis amico condolet cauſa ventris: et contra hoſtem arripiet ſcutum. In hoc triplici amico non eſt confidendũ: ſed in vero: de quo conſequent oſtendit qualiter poſſit cognoſci. Difficile eſt enim inter multos falſos vnũ verum amicum cognoſcere. Omnes enim dicunt ſe eſſe amicos cum ſint ſolo nomine amici: vt dicitur. j. xxxvij. a. Signum autem vere amicitie eſt continuatio amoris in omni tempore. Unde Prouerb. xvij. c. Omni tempore diligit qui amicus eſt. Et de hoc dicit: g Amicus ſi pmãſerit fixus: id eſt ſtabilis in amore ⁊ cōſtãs i tẽpore tribulatiōis: h Erit tibi q̃ſi coequalis: id ē paris tecũ voluntatis q̃ſi alter tu: idē volēs / idē nolēs. Hec eſt vera amicitia: vt dicit Tullius: idem velle ⁊ idem nolle in rebus honeſtis. Item: Amicitia eſt diuinarũ humanarũq̧ rerum: cum beniuolentia ⁊ charitate conſenſio. i Et in domeſticis tuis: id eſt in priuatis negocijs tuis: k Fiducialiter. i. fideliter: l Aget: id eſt quaſi ſua fidelit̄ pcurabit. m Si humiliauerit ſe contra te: id eſt coram te tibi in omnibꝰ bonis conſentiens: n Et a facie tua abſcondet ſe: non oſtendens exterius totum affectum amoris quem habet interius: o Unanimē / cum eo / habebis amiciciam bonam: id eſt firmam ⁊ ſtabilem. Alit̄ poteſt legi ſcḋm Glo. de falſo amico. m Si humiliauerit ſe contra te: id ē exterius coram te ad te decipiendum: n Et a facie tua abſcondet ſe / per ſimulationē fingens ſe qualis non eſt. o Unanimē habebis amicitiã bonam: interrogatiue. q. d. non. Ubi eni cordium ſecreta adinuicem ignorant: non poteſt eſſe vera amicitia. Amicus enim dicitur amoris cōſors: vt dicit Glo. Cui ſic animũ tuũ applica / vt ex duobꝰ vnum fiat: cui te tanq̃ tibi cōmittas: a quo nihil timeas ⁊ nihil inhoneſtum petas. Non eſt eni amicitia vectigalis: ſ plena decoris. Vñ Joh. xv. b. dixit dñs diſcipulis ſuis: Vos amici mei eſtis ſi feceritis que precipio vobis. Ecce dedit nobis dñs formã amicitie quã ſeq̃mur: vt faciamus amici volũtatem: aperiamus ei ſecreta ⁊ ipſe nobis. Unde Joh. xv. b. Vos autem dixi amicos: quia omnia quecunq̧ audiui a patre meo / nota feci vobis. p Ab inimicis tuis / manifeſtis: q Separe / vel ſepa te / loco: aio vero ſemper amãdus ē: Quia dic̄ dñs Matth. v. g. Diligite inimicos vr̄os: benefacite his q̃ vos oderunt. r Et ab amicis tuis attende: id eſt ad cognoſcē dum veros amicos diſcretionē habe: qꝛ profundum eſt cor hominis et inſcrutabile: q̇s cognoſcet illud: Hiere. xvij. b. Hec autem diſcretio maxime neceſſaria eſt propt̄ hypocritas ⁊ hereticos: q̃ ſimulant qḋ nō ſunt vt incautos decipiãt. Unde Matth. vij. c. Attendite a falſis prophetis ⁊c̄. Et Roma. vlt. c. Rogo autem vos fratres vt obſeruetis eos qui diſſenſiones ⁊ offendicula faciunt. s Amicus fidelis protectio fortis: id eſt amicꝰ fortis ſcḋm deũ / fortis ꝓtectio: quia non relinquit in aduerſis: ſed fortiter protegit ⁊ per conſolationem ⁊ conſilium et orationem ſi temptat̄ / per ſuarum rerum cōmunicationē ſi inopia grauatur / per cordis compaſſionem ſi anguſtiat̄ / per ſuiipſius expoſitionem ſi periculum anime timeatur. Et de tali amico dicitur. j. eodē. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis. Et. j. xxij. d. A facie illius: id eſt amici nō me abſcondam: et ſi mala mihi euenerint propter illum ſuſtinebo. Prouer. xij. d. Qui negligit damnũ propter amicum iuſtus eſt. t Qui autem inuenit illum: id eſt fidelem amicũ: v Inuenit theſaurum / quo vtatur tempore neceſſitatis. Amicitia eni omnia cōmunia facit: et per amicitiã poſſides omnia bona tam tempalia q̃ ſpũalia / que habet ille quē tu amas. Et qꝛ vbi eſt theſaurus tuꝰ: ibi eſt ⁊ cor tuũ: vt dicit̄ Matth. vj. c. ideo neceſſe eſt in corde vnius amici eſſe cor alteriꝰ: ⁊ cōmunem habere voluntatem ⁊ cōmunes diuitias. Vñ Cicero dixit amicitiã eſſe non poſſe niſi inter bonos: ⁊ liberã debere eſſe: ⁊ ad omnē felicitatem procliuem. x Amico fideli nulla eſt comparatio / equipantie. y Et non eſt digna ponderatio auri ⁊ argēti contra bonitatē fidei illius. i. cōtra fidelitatē illius: qꝛ fidelis amicꝰ ſp iuuat etiã poſt mortem: qḋ nō facit aurũ ⁊ argentũ. Fidelis amicus vitam ꝯſeruat: tam tempalē q̃ ſpũalem: qḋ nō aur̄ nec argentũ. Proprie autē amicus fidelis eſt chriſtus: qui tãtũ nos dilexit: vt animã ſuam daret pro nobis: et maiorē hac dilectionē nemo habet: Joh. xv. b. Huic amico nulla eſt compatio: qꝛ qui de celo venit ſup oēs eſt: Joh. iij. d. Huic nec aurũ ſapie nec argentũ eloquētie pñt cōmpari. Vñ Job. xxviij. c. Nō dabit̄ aurũ obrizũ ꝓ ea: nec appēdet̄ argētum in cōmutatiōe eius. z Amicꝰ fidel̄. i. animi cuſtos: a Medicamētũ vite et imortalitatis. i. obſeruatiuũ ⁊ effectiuũ vite immortalis vt ꝯſiliariꝰ / vt miniſter / vt adiutor. Propt̄ qḋ dicit ſalomon Eccſ. iiij. c. Ve ſoli: qꝛ ſi ceciderit nō hꝫ ſubleuãtē ſe b Et q̃ metuũt dñm / filialit̄: c Inuenient illũ / in pſenti ꝑ ſpē: in futuro ꝑ ſpeciē. Spes eni gignit̄ ex timore: ſic dicit Ps.
Qui timēt dñm ſperauerũt in dño. Vel / Inueniũt illũ. i. Ps. 113.
veniũt i illũ amoris deſiderio: q̇ orit̄ ex timore. Vñ. j. xxv. b. Timor dei initiũ dilectiōis eiꝰ: fidei aũt initiũ agglutinãdũ ē illi. d Qui timet dñm eq̃. i. eq̃ aio et recto: nō vt fuꝰ et mercennariꝰ ſ vt filiꝰ: q̇ non timet niſi offenſã aut ſepationē. e Habebit amicitiã bonã / cũ dño. f Qm̄ ſcḋm illũ erit amicus illius.

B amicitiã
j. 37. a.
[per]manebit
Triplex falſi amicus
Verſus

a Fili ā iuuentute tua b excipe c doctrinā: d et vſq̃ ad canos e inuenies f ſapientiam. g Quaſi is qui arat ⁊ qui ſeminat accede ad eam: h et ſuſtine i bonos fructus illius. In opere enim ipſius exiguum laborabis: ⁊ cito edes de gene k rationibus illius. Q̄ aſpera eſt nimium ſapiētia indoctis hominibus: l et non per m manebit in illa n excors. o Quaſi lapidis virtus ꝓbatio erit in illis: et non demorabuntur proijcere illam. p Sapientia enim q doctrinę ſm nomē

erit amicus illius: id ē ſicut deꝰ diligit eū / ⁊ ipſe deū. Vel ſic. Qui timet dn̄m / timore filiali: Eque habebit amicitiā bonā .i. ꝑut equū ē amabit a dn̄o. Vel ſic. Eque habebit amicitiā bonā: id eſt eq̄lr̄ amabit dn̄m: id eſt tantū timebit / quātū amabit. Vel / Eque habebit amicitiā bonā: id ē equalit̄ amabit ⁊ amabit̄ omni tēpore / aduerſitatꝭ ⁊ ꝓſperitatis: quia omni tempore diligit q̄ amicus ē: Prouer. xvij. c. Vel ſic. Eque habebit amicitiā bonā: cū ꝓximo: id eſt aioꝝ paritate / cum ſint vt vnum in amore ꝯſortes. Amicus enim dicitur quaſi amoris cōſors. Qm̄ ſm illū .i. ſm volūtatē illiꝰ / vel ſm amorē illiꝰ .i. dei: Erit amicus illius: id eſt ſm ꝙ diligit deum in illo diligit et proximum: quia eſt imago illius. j. Ioh. v. a. Omnis qui diligit eum qui genuit: diligit eum qui natꝰ eſt ex eo: per naturam vel per gratiam. a Fili a iuuentute tua excipe doctrinam .i. menſuram aliorū cape: vel ex multꝭ doctrinis meliorem elige. d Et vſq̃ ad canos .i. vſq̃ ad ſenectutem: e Inuenies ſapientiā. q. d. a iuuētute incipe addiſcere. Semper enī poteris diſcere etiā in ſenectute: ſacra enī doctrina puteus altus eſt ⁊ ad ꝓfundum ꝑueniri non poteſt. Unde Eccē. viij. d. Eſt homo qui diebus ⁊ noctibus ſomnū non capit oculis: ⁊ intellexi ꝙ omniū operū dei nullam poſſit inuenire homo rationē eoꝝ que fiūt ſub ſole: et quanto plus laborauerit ad querendū: tanto minus inueniet eam. Vel ſic. a Fili a iuuētute tua / que eſt etas diſciplinabilis: b Excipe .i. corde cape: c Doctrinam / bene viuendi. d Et vſq̃ ad canos inuenies ſapiētiam .i. in ſenectute fructū ſapię cōſequeris. Un̄ Glo. Qui i iuuētute ſtudet ſane doctrinę: in ſenectute dulces metet fructꝰ ſapientię. De quibus dicitur Prouerb. iij. b. Primi ⁊ puriſſimi fructus eius. Unde Threñ. iij. b. Bonū eſt viro cū portauerit iugū dn̄i ab adoleſcētia ſua. Exo. xvj. e. preceptū eſt filijs iſrael vt mane colligerent manna: per qḋ ſignificat̄ ſacra ſcriptura. Et hoc eſt qḋ dicit̄ Eccē. xj. c. Mane ſemina ſemen tuū / ⁊ veſpere nō ceſſet manus tua. Et Hieroꝰ. Mirū eſt ꝙ artem bene viuēdi in iuuētute non addiſcimꝰ cum alias artes etiam mechanicas a iuuentute addiſcamꝰ. Modū aūt addiſcendi determinat auctor / et ſubiūgit: f Quaſi is q̄ arat ⁊ qui ſeminat accede ad eam / acquirendā: id eſt cum ſtudio ⁊ labore ⁊ cū ſpe ꝑcipiendi fructū vnde reficiaris et viuas. Unde apl's. j. Corī. ix. b. Debet in ſpe qui arat arare: et qui triturat in ſpe fructus ꝑcipiēdi. Item qui arat ⁊ ſeminat primo extirpat ab agro ſpinas ⁊ tribulos: et euerſa terra ſeminat ſemen ſuū: ſic qui ſacram ſcripturam excipere cupit: primo debet terram cordis ſui diligenti inq̄ſitione euertere et ſpinas vitiorū extirpare: et tunc demū poterit ſemen diuinę doctrinę excipere: ⁊ tandem fructū virtutum ⁊ glorię metere. Alioq̄n in maliuolā animam non introibit ſapientia: nec habitabit in corpore ſubdito peccatis: Sap. j. a. Propt̄ qḋ dicit Hiere. iiij. a. Nouate vob nouale ⁊ nolite ſerere ſuper ſpinas. Sed quia ſunt quidā qui ſtatim vt ſeminauerint volunt comedere fructum ſeminis: vt dicitur Eſa. xxviij. b. Quaſi temporaneū ante maturitatem autūni: qḋ cum aſpexerit vidēs ſtatim vt manu tenuerit vorabit illud: Iḋ ſubiūgit: g Et ſuſtine .i. patient̄ expecta. h Bonos fructus illius .i. eterna bona que illa ꝓmittit: ⁊ per illam inueniunt̄: ſicut dicitur Ioh. v. f. Scrutamini ſcripturas in quibus vos putatis vitam habere. Iaco. v. b. Patientes eſtote fratres vſq̃ ad aduentum dn̄i: ecce agricola expectat precioſum fructum terrę patienter ferens: donec accipiat temporaneū et ſerotinū. Sꝫ ne aliquis terreret̄ ex nimia expectatione: Ideo ſubdit: i In opere enī ipſiꝰ exiguū laborabis: ⁊ cito edes de generatiōibꝰ illius. q. d. modicus eſt labor reſpectu fructus. Un̄ Sap. iij. a. In paucis vexati in multis bene diſponent̄. Roma. viij. d. Non ſunt condignę paſſiones huꝰ tempis ad futurā gloriā q̄ reuelabit̄ in nobis. Et nota ꝙ dicit: In opere ipſiꝰ exiguū laborabis: Non enī ſolo ſtudio lectiōis: ſed ⁊ labore opis ⁊ inſtantia orationis acquirit̄ ſapientia. De oratione dicitur Iaco. j. a. Si quis veſtrum indiget ſapiētia / poſtulet a deo / qui dat omnibus affluenter ⁊ non improperat / et dabit̄ ei. De ope dr̄ in Pſ. Intellectꝰ bonꝰ oībꝰ facientibꝰ eū. Et alibi: A mandatis tuis intellexi. Et filij iſrael proprijs manibꝰ manna colligebāt: Exo. xvj. d. Generatio autem ſapiētię duplex eſt. Una in affectu: altera in intellectu. In affectu generat deſideria ſancta: in intellectu ſtudia vera. Et de vtraq̃ generatione dicit Pſ. Hec eſt generatio querentiū dn̄m. De his generationibꝰ edit qui ⁊ ſtudia ⁊ deſideria in bonū opus cōuertit: ſed nondū ſatiatur: ſatiabitur autem cum apparuerit gloria eius / qui dator eſt ſapiētię. Sequitur: k Q̄ aſpera eſt nimiū ſapiētia indoctꝭ hominibus. q. d. tam bona / tam dulcis eſt ſapientia ⁊ fructus eius optimi: et tñ nimis aſpera eſt hoībus indoctis: qui neſciunt fructum ⁊ vtilitatem eius. Unde. ē. j. c. Execratio peccatoribus ſapientia. l Et non permanebit in illa: id eſt in mandatis illius: m Excors .i. homo ſine corde: id ē impatiēs ⁊ deditꝰ curis ⁊ ſollicitudinibꝰ tpalibꝰ q̄ cor auferūt. Un̄ Oſee. vij. c. Factꝰ eſt ephraim q̄ſi columba ſeducta nō habēs cor. Itē in eodē. iiij. c. Fornicatio / vinū ⁊ ebrietas auferūt cor. n Quaſi lapidis virtus probatio erit in illis .i. i ſtultis .i. ſic lapis ſi ſurſū ꝓijcit̄ ſtatim ꝓpria virtute .i. ponderoſitate deſcēdit: ita idocti hoīes aliq̄ñ eleuati ꝑ ſapiaꝫ ad aliquā dignitatē / ꝓpria volūtate ſiue malicia ad pctā deſcēdūt ⁊ de pctīs ad īfernū. Vel alit̄: Quaſi lapidis virtus: ita ꝓbatio / ſapię / erit .i. ſic indocti virtutē lapidis pcioſi parū approbant / vel oīno vilipendūt / quia ignorant: ita et ſapientiā. Propter qḋ dicit dn̄s Matth. vij. a. Nolite ſanctum dare canibus: neq̃ mittatis margaritas ante porcos. ī. xxj. c. Cor fatui quaſi vas confractū: omnem ſapientiā non tenebit. Quia vo aliquādo indocti recipiūt diſciplinam / ſed cito abijciunt: quia ad tempus credunt ⁊ in tempore temptationis recedunt: ſicut dicitur Luc. viij. b. Iḋ ſubdit: o Et non demorabunt̄ ꝓijcere illam: qꝛ graue videtur eis obedire ſapientię: Et hoc eſt: quia ignorant fructus eiꝰ. Unde Prouerb. j. c. Stulti q̄ ſibi noxia ſunt cupiunt ⁊ imprudētes odibunt ſcientiam. Sapientiā autē ꝓijcit / vel qui eā audire contēnit / vel mandata eius non facit. Unde Pſ. Proiciſti ſermones meos retrorſum. Quare autē proijciāt indocti ſapientiam / oſtendit. p Sapientia enī doctrinę: id eſt que per doctrinā acquirit̄: vel que per doctrinā cōmunicat̄. q Scōm nomen eius .i. ſtulti. Stultus doctrinā ſapientię reputat ſtulticiam: quia non intelligit neq̃ ſapit ea que dicunt̄. Unde. j. Corī. ij. d. Animalis homo non percipit ea que ſpiritus dei ſunt: ſtulticia enim eſt illi / ⁊ non poteſt intelligere: quia ſpiritualit̄ examinat̄. Vel ſic: p Sapiētia enī doctrinę: id eſt doctrinalis ſapiētia. q Scōm nomen eius: id eſt ſm nomen ſapiētię: id eſt talis eſt / qualis etiā ſignificatur per nomen. ſ. ſapida ſcientia: quia dicit̄ a ſapore et a ſcientia. Et ſm nomē eiꝰ eſt ſapiētia: id eſt prudentia ⁊ veritas ⁊ virtus illumināſ ⁊ inflāmans. Unde Pſ. Preceptū dn̄i lucidū illuminans oculos. Et Prouer. xxx. a. Omnis ſermo dei ignitus clypeus eſt. Vel aliter: p Sapientia enī doctrinę: id ē ſapiētia docibilis. q Scōm nomen eius: id eſt occulta ſicut et nomen eiꝰ. Queſtio enī fuit inter philoſophos ⁊ adhuc eſt / qd̄ ē ſapiēs / ⁊ quid eſt ſapiētia: ita ⁊ ipſa ſapiētia ignota eſt ⁊ occulta. Ignota ē indoctis hoībꝰ. Unde ſequitur:

Pſ. 110
Pſ. 118
Pſ. 23
Pſ. 16
Pſ. 49
Pſ. 18

ctis hoībus. Unde ſequit: a Et nō multis eſt manife
ſta: ſed ſolis auditoribꝰ ⁊ amatoribꝰ eius. Pauci enī ſapiūt
ſaporem ſapiētie: ⁊ pauci vident claritatē eius. Unde Job
xxviij. c. Vñ ſapiētia venit: ⁊ qs ē locꝰ intelligētie: Abſcon/
dita enī eſt ab oculis oīm viuētiū: volucres quoqꝫ celi latet.
b Quibꝰ autem
agnita ē/ꝑ experiē/
tiam. i. qui fide ⁊ ope/
re ſcrutant eā/⁊ ſapo/
rem eius intus in affe/
ctu ſentiūt: c Per/
manet vſqꝫ ad cō/
ſpectū dei: id ē vſqꝫ
ad apertam dei viſio/
nem. Dicit autem qs
ꝑmanere multis mo/
dis. Primo quādo tē
ptatiōibꝰ nō ſuccūbit.
Unde Luc. xxij. c.
Vos eſtis q ꝑmāſiſtis
mecū in tēptatiōibus
meis. Scdo qñ aduer
ſitatibus nō frāgitur.
Sap. v. a. Stabūt iu

acidieris

a eſt eius: ēt non multꝭ eſt ma/
b nifeſta. Quibus autem ag/
c nita eſt/pērmanet vſqꝫ ad
d e conſpectum dei. Audi fili ēt
accipe cōſilium intellectus:
f ēt ne abijcias conſiliū meū.
g h Inijcē pedem tuū ī cōmpe/
i des illius: et in tōrques illi/
k us collum tuū. Sūbijce hu
l merum tuū ⁊ pōrta illam: et
m nē†acidieris vinculis eius.
n In ōmni animo tuo accede
o ad illam: ēt in omni virtute
p tua conſerua viās eius. In/

q r uēſtiga illam ⁊ mánifeſtabi/
s tur tibi: et cōntinens factus
t v nē derelinquas eam. In nō
x uiſſimis enim inūenies req/
y em ī ea: ⁊ ꝯuerteꝭ tibi ī oblec
z tationē. Et ērūt tibi compe/
a des eiꝰ in ꝓtēctionē fortitu/
b c dinis: ēt baſes†virtutꝭ ⁊ tōr/
d ques illius in†ſtōla glorie.
e f Dēcor enī vite ē ī illa: ēt vin
g cula illiꝰ ālligatura†ſalutis.
h i †Stōla glie īdúeſ eā: ⁊ cōro
k nā†ꝯgratulatiōis ſuppones
l tibi. Fili ſi āttenderis mihi:

torpēdo. Vel/ s Cōtinēs factꝰ. i. habens cōtinentiam.
t Ne derelinqs eā/ſapiam q maxie ſeruaꝭ ꝑ cōtinētiam.
Vñ Sap. vij. d. Emanatio qdā eſt claritatꝭ oīpotētꝭ dei ſin
cera: et iō nihil inqnatū in illā incurrit. Cauſā aūt qre īueſti/
gari debet ſapia ſubiungit. v In nouiſſimis enī. i. poſt
hāc vitā. x Inue/
nies requiē in ea:
id eſt ꝓꝭ eā vel ꝑ eā:
q2 ſapia ē ꝯtemplatio
dei: ⁊ ꝑceptio ꝟitatꝭ:
in qbꝰ cōſiſtit btitudo
ſctōꝝ. Prouerb. iij. a.
Fili mi ne obliuiſca/
ris legꝭ mee: ⁊ pcepta
mea cuſtodiat cor tuū
longitudinē enī die/
rū ⁊ ānos vite ⁊ pacē
apponēt tibi. y Et
ꝯuerteꝭ tibi ī oble/
ctationē: licz modo
cū labore īueſtigetur.
Vñ Joh. xvj. d. Vos
aūt ꝯtriſtabimī ſ3 tri/
ſticia vr̄a ꝟteꝭ in gau

B

Al. †ſeruitutis
Al. †ſtolā
Al. †ſalutaris
Al. †Stolā
Al. †gratu/
lationis

ſti ī magna cōſtātia ⁊c̄. Tertio qñ nō diſſoluiꝭ ſiue molleſcit
ꝓſperitate tꝑali: ſed ſp ꝓficit de bono ī meliꝰ. j. xxvij. b. Hō
ſancꝰ ī ſapiētia manet ſicut ſol: qui ſp facit curſū ſuū qcquid
agaꝭ vel dicaꝭ. Quarto qñ ꝯtinuat opa ſua bona vſqꝫ ī finē.
Matth. x. c. Qui pſeuerauerit vſqꝫ in finē hic ſaluꝰ erit. Qui
to qñ in aggreſſu ⁊ ꝓgreſſu arduoꝝ ꝯfidit de deo. j. Joh. iij.
a. Ois q in deo manet nō peccat. Iſta ſex bona fac ſapiētia:
Securitatē/firmitatē/ꝯſtantiam/pſeuerantiā/ꝯfidentiā: ⁊ ad
vltimū apertā dei viſionē. Iſti ſunt ſex gradus qbꝰ aſcendiꝭ
ad thronū ſalomōis. iij. Reg. x. c. d Audi fili ⁊c̄. Oſtē/
ſa vtilitate ſapiētie: et qre ab indoctꝭ ꝓijciꝭ: ꝯſequenꝭ admo/
net ad auditū ſapiētie: nō ſolū exteriorē ſed interiorem: q eſt
obediētia ⁊ intelligētia. Unde dicit: Audi fili/aure cordis.
e Et accipe ꝯſiliū intellectꝰ. i. qd ꝯfert purū intellectū
ſine errore. f Et ne abijcias ꝯſiliū meū: qui ſum pa/
ter tuus: q nō cōſulerē niſi bonū. g Inijce pedē tuū: id
eſt affectū anime. h In cōpedes illiꝰ. i. in pcepta illiꝰ.
q. d. greſſū vite tue ꝯſtringe pceptꝭ ſapiētie. i Et in tor/
ques illiꝰ collū tuū. i. tempa ſermones tuos ſm regulam
ſapiētie. Collo formaꝭ ſermo: et iō noīe colli ſmo ſignificaꝭ.
Torques eſt aureū ornamētū pectoris: et ſignificat ſapiētiā
ſiue regulā duoꝝ teſtamentoꝝ. Vñ collū inijcere in torques
ſapiētie/nihil aliud eſt qꝫ ſermones ſuos ſapiētia informare.
k Subijce humerū tuū/et porta illā: h eſt actus tuos
ſuppone magiſterio illiꝰ. k Subijce/ꝑ hūilitatē. l Por/
ta/per fortitudinē. Subijce/per obedientiā. Porta per
patientiā. m Et ne acidierꝭ vinculis eiꝰ. i. ne grauiꝭ ⁊
tedioſe feras/ſed cū hilaritate imple pcepta ſapie. Diciꝭ aūt
acidia ab aceo aceſ. Vñ hō acidꝰ. i. ſine igne charitatꝭ: q leuiſ
Ps. 68. ē ſup oia. Et de talibꝰ dic̄ dñs ꝑ Ps. Et in ſiti mea potauerꝭ
me aceto. n In oī animo tuo accede ad illā. q. d. oēs
cogitatiōes tuas/oia deſideria ī illā ꝯuerte. Vñ Glo. Corde
nō corpe accedendū eſt ad ſapiam: q2 ſpūalis lex mēte inſpi/
cienda ē: ſenſus tñ corpis dirigēdi ſūt rōne mētꝭ. Vñ Gal. v.
c. Spū ambulate ⁊ deſideria carnis nō pficietꝭ. Nā qui de/
uote meditaꝭ ſapiam dei: que de chriſto eſt vel que chriſtꝰ eſt
ſuat mādata eiꝰ ⁊ corpis luxū reſtringit ne fluat ī voluptati/
bus vite pſentis ſed viuat ſub diſciplina celeſti. o Et ī oī
ꝟtute tua ꝯſerua. i. corde ⁊ ope ſerua: p Vias eiꝰ. i. p/
cepta ꝑ q venit ad ipſā ⁊ ipſa ad nos. Matth. xix. c. Vis in/
gredi ad vitā ſerua mandata. q Inueſtiga illā/ſtudēdo/
peritiores īterrogādo/orādo/opando. r Et manifeſtabi
tur tibi: q2 q petit accipit: ⁊ q querit inuenit ⁊ pulſanti ape/
rieꝭ: Matth. vij. a. Prouerb. ij. a. Si queſieris eā quaſi pe/
cuniā ⁊ ſicut theſauros effoderis illā: tūc intellgeſ timorē dñi
et ſciētiā dei inuenies. s Et ꝯtinēs factꝰ. i. toto aīo te/
nens. i. qñ tenuerꝭ eā. t Ne derelinqs eā/peccando vel

diū. z Et erūt tibi cōpedes eiꝰ. i. pcepta eiꝰ: qbꝰ ligaꝭ
affectꝰ aie: a In ꝓtectionē fortitudis. i. ī fortē ꝓtectio/
nē. b Et baſes ſeruitutꝭ/vel ꝟtutꝭ. i. ī firmamētū ꝟtutū
vt ſuſtinere poſſis ſuitiū diuinū et laborē ī ſuiēdo. Et ſic cō
ſtrue. Et baſis ſeruitutꝭ/vꝭ ꝟtutꝭ. i. patiētia ⁊ obediētia:
q ſic baſes ſuſtinēt totū pōdꝰ fabrice ſpūalis: erūt tibi ī fortitu
dinis ꝓtectionē. i. ī fortē ꝓtectionē. Patiētia enī ⁊ obediētia
ꝓtegūt fortiꭓ laborātes ad ſapiā. c Et torqs illiꝰ. i. tēpata
doctrīa: d In ſtola glie/corpis ⁊ aie. e Decor enī vi
te ē ī illa/ī pñti ꝑ grā: ī futuro ꝑ gliā. f Et vincula illiꝰ
. i. pcepta qbꝰ ligamur/ne ꝑ campos licētie diſcurramꝰ effre/
nes: ſūt/ g Alligatura ſalutꝭ: q2 extrahūt a pctō ⁊ trahūt
ad ſalutē etnā. Hec enī ſūt vincula qbꝰ extractꝰ ē hieremias
de lacu: Hiere. xxxviij. d. h Stola glie. i. ꝓ ſtola glie. i
Indues eā/ſapiā. i. in futuro habebis ꝓ ſapia ſtolā glie q
induerꝭ. k Et coronā ꝯgratulatiōis ſuppones tibi
eā. ſ. ſapiam: h ē ꝓ ſapia habebis coronā cōgratulatiōis. Et
nota tria ꝟba q h ponūꭓ: decor/ſtola/corona. Decor ſiue pul
chritudo ꝯſiſtit ī ptiū corpis debita qntitate ⁊ ordie ⁊ colore
viuido: ſic dicit Augꝰ. Sic ⁊ decor vite hec tria h3: Debitā
qntitatē ī itegritate iuſticie/q ad ꝓximū: debitū ordinē/q ad
deū ī cultu pietatꝭ: viuidū colorē ī norma ſobrietatꝭ/q ad te/
ipſū: ⁊ h ē decor vite. Vñ Titū. ij. d. Abnegātes impietatē ⁊
ſecularia deſideria/ſobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuamꝰ ī h ſeculo. Sto
la vt dic̄ Iſidorꝰ: eſt matronale opimētū: q opto capite ⁊ ſca
pula a dextro latere ī leuū humeꝝ mittiꭓ. Et dr a ſtolon qd ē
lōgū: ⁊ ſignificat corpis īmortalitatē/q corpꝰ qſi veſte nobili
induetꝭ: ſic dr. j. Corꝭ. xv. g. Corona ꝟo q capiti imponiꭓ/ſig
nificat gliā aie: q eſt dignior ⁊ excellētior ps hoīs. S3 meliꝰ
pōt dici vt mihi videꭓ q ſtola ſignificat tā corpis qꝫ aie gliā
ſubalē/q dr aurea: Corona ꝯgratulatiōis dr aureola/q ſup/
addiꭓ auree ꝟginibꝰ ⁊ pdicatoribꝰ ⁊ martyribꝰ. Vñ ꝓprie dr
h: Coronā ꝯgratulatiōis ſuppones tibi. Et dic̄ ꝯgra
tulatiōis. i. ſimul gratulatiōis: q2 gaudio ſiue gratulatiōi ſub
ſtantiali q erit ex viſione ⁊ dilectiōe dei addeꭓ: nō tñ augebit
eā: q2 ſe h3 ad illā vt pūctꝰ ad lineā. l Fili ſi attēderꝭ mi
hi ⁊c̄. Supra oñdit auctor fructum ſapie multiplicē: deinde
monuit ad auditū ſapie: nūc oñdit qliꭓ veniaꭓ ad illā. ſ. ꝑ hu/
milē diſciplinā ⁊ mētꝭ mūdiciā ⁊ intētiōis puritatē. Vñ dic̄
Glo. Neceſſe ē vt q ꝟe ſapie q chriſtꝰ ē agnitionē deſiderat
ꝓus catholicis mgr̄is hūiliꭓ ſe ſubijciat/⁊ oēs affectꝰ aie ſue
diſcipline eoꝝ: deinde intētionē cordis ab oī prauo deſiderio
auertēs ad audiendū ꝟbū dei adhibeat diligenꭓ: caueatqꝫ vt
meditationē legis nō ꝓ trenaꝝ rerū mercede: ſ3 ꝓ ipſiꝰ boni
amore impendat vt vere ſapie fructꝰ pcipiat. Dicit ḡ. Fili/
cuī paterna ſuaꭓ hereditas: q doctrine pr̄is hūiliꭓ ſubijci de/
bes. m Si attēderis mihi/patri q diligenꭓ docere volo.

 Diſces eam ab alio

a/b diſcēs eam:ēt ſi accōmoda/
c ueris animū tuum/ ſapiens
d eris. Si inclinaueris aurem
e/f tuā/excipies doctrinam: ēt
g ſi dilexeris audire/ſapiens
h eris. In mltitudine preſby/
i terorum prudentum ſta:ēt
k ſapientię illorum ex corde
l/m coniungere/vt omnem nar/
n rationem dei poſſis audire:
o/p et prouerbia laudis nōn ef/
q fugiant a te. Et ſi videris
r/s ſenſatum euigila ad eum:ēt
gradus oſtiorum illiꝰ exte/
t rat pes tuus. Cogitatum ha
be in preceptis dei: et in
v/x mandatis illius maxime aſ/
y ſiduus eſto:ēt ipſe dabit ti/
z/a bi cor:et concupiſcentia ſa/
b pientię dabit tibi. Ca. VII

c/d Noli facere mala: ēt
non te apprehēdēt.
e/f Diſcēde ab iniquo
g/h ⁊ deficiēt mala abs te. Non
ſemines mala in ſulcis iniu/
i/k ſticię:ēt nō metes ea in ſep/
l tuplū. Noli querere ab ho/
m mine ducatum: nec a rege

a Diſces eam/ab alio. Unde ⁊ paulus miſſus eſt ad ana/
niam: Act. ix. c. et viſum recepit. Et in vitaſpatrū legitur:
ꝙ quidam patrū dubitabat ſuper quodā: ⁊ orauit dn̄m vt re/
uelaret ei:et ſic fuit in oratione pluribꝰ diebꝰ/⁊ nihil inuenit:
Ad vltimū cogitauit vt iret ad patrem quēdā ⁊ q̄reret ab eo
dubitationē. Et dum
iret/occurrit ei angelꝰ
dicens: Non ꝓpꝫ ora
tionem ⁊ ieiuniū tuū
voluit tibi dn̄s reuela
re dubitationē tuam:
nūc ꝟo/quia humilia/
ſti te vt ires ad fratrē
tuū ⁊ quereres ab eo/
miſſus ſum vt dicā ti/
bi/⁊ redeas ⁊ dn̄s in/
dicabit tibi qd dubi/
tas. Unde Luc. x. d.
Confiteor tibi pater
cęli et terrę ⁊c. b Et
ſi accōmodaueris
animū tuū. i. ad cō/
modū dederis ipſi ſa/
pientię: c Sapiēs
eris: potens eſtima/
re de oībus rebus ſm valorem ſuū: prꝰ cognito vnoquoqꝫ
ſm saporem ſuū. d Si inclinaueris aurē tuam/ꝑ hu/
militatē ⁊ fidem/credēdo eis quę dicunt: e Excipies do
ctrinam. i. extra alios capies:et ex multis meliorē eliges.
f Et ſi dilexeris audire/ab alio: g Sapiens eris.
Hic bis dicit: Sapiēs eris: quia ſapīa duo dic: saporē quo
guſtus ſpiritualis imutat/in quo eſt cognitio experiētię:et ſciē
tiā/qua intellectꝰ illuminat: i qua accipit cognitio ſimplicis
noticię. h In multitudine preſbyterorū prudētiū
ſta. i. cōmorare vt ab eis addiſcas ſapiaꝫ. Sed pr̄ſbyter grę/
cę: vt dic Iſidorus: latine ſenior interp̄tat: ſed qr multi ſenes
ſunt fatui: vt illi q̄ ſuſannā ꝯdēnare voluerūt: Daniel. xiij. e.
Jō addit/prudētiū. In multitudie autē dicit: qr ſciētia
ab vno pōt diſci/nō tn̄ ꝑfecte mox ordinatio: q̄ magis viſu q̄
auditu addiſcit. Sꝫ qr poſſet cū illis eē corpe/et corde vaga
ri ꝑ mūdū: Jō dicit: i Et ſapię illoꝝ. i. doctrine verbi ⁊
exēpli: k Ex corde/intellectu ⁊ affectu: l Cōiūgere/
attēdēdo qd dicūt: ⁊ imitādo qd faciūt. Hęc eſt ꝯiūctio veri
diſcipuli ad magiſtrū. Forte modo nō oportet ꝯiūgi: ſufficit
iūgi. Satis ē attēdere dictis/ nō imitari facta. Un̄ Matth.
xxiij. a. Super cathedram moyſi ⁊c. Sed ſi aliqn̄ doctores
aliqua dicunt vel faciunt quę non pertinent ad te: ad illa non
oportet ꝯiūgi: Et ideo ſequit: m Ut oēm narrationē
dei. i. de deo vel quę deus narrat ꝑ illos: n Poſſis au/
dire/ab illis. o Et ꝓuerbia laudis. i. ſentētię lauda/
biles ⁊ occultę: p Nō effugiāt a te. q. d. illa cōmēda me/
morię: illa eni effugiūt a nobis. i. extra nos fugiūt q̄ obliuiſci
mur. q Et ſi videris ſenſatū. i. ſapiētem et doctum et
moribus ornatum: qd notat in verbo videris: r Euigila
ad eum/imitandū ⁊ audiendū. Imitandū in factis: audien
dum in ſcholis. s Et gradus oſtiorum illiꝰ exterat
pes tuus: hoc eſt: frequent vade i domū ſuā vt interroges
quę ignoras aut dubitas. In quo retūdit quorūdā ſupbia q̄
nimis ꝯfidūt de ingenio ꝓprio/ita vt interrogare aliqd dedi/
gnent: imo qd peius eſt quę audiūt nō repetūt/ſed noua cir/
ca excogitāt. Contra quos dr̄ Prouerb. iij. a. Ne ſis ſapiēs
apud temetipſū. Et. ꝫ. par. Ne initaris prudētię tuę. De h
dicit. j. viij. b. Ne deſpicias narrationē pr̄ſbyteroꝝ ſapientū:
et in ꝓuerbijs eorum ꝯuerſare: Ab ipſis eni diſces ſapiam
et doctrinam intellectus. t Cogitatum habe in prę/
ceptis dei: nō i vanis figmētis philoſophoꝝ ⁊ curis carnis
et mūdi. v Et in mandatis illius maxime: id eſt plꝰ
q̄ in alia re: x Aſſiduus eſto/meditādo die ac nocte et
opere adimplēdo: alit inſufficiēs eſt meditatio legis niſi cōſe/
quat operatio. Unde Deut. vj. b. Erūt verba hec q̄ ego p̄/
cipio tibi hodie i corde tuo/⁊ narrabis ea filijs tuis ⁊ medita
beris ſedens in domo tuo/et ambulans in itinere/dormiens
atqꝫ ꝯſurgēs: ⁊ ligabis ea q̄ſi ſignū i manu tua. Precepta di/
cit/quo ad affirmatiua: mādata/q̄ ad negatiua. y Et ipſe
dabit tibi cor. i. puri cordis intelligentiā. z Et ꝯcupi/
ſcentia/ſalutaris: a
Sapiētię. i. amor ſa
pientię quo ad effec/
tum: b Dabitur ti
bi/a deo. Hec duo
habebat qui dicebat:
Quō dilexi legem tu/ Pſ. 118.
am dn̄e ⁊c.

Expoſitio Capi. VII

Noli facere A
⁊c. Circa fi/
nem p̄cedē/
tis capituli monuit au
ctor cōmorari in mul/
titudine pr̄ſbyterorum
prudentiū ⁊ ꝯiūgi il/
lorū ſapię: Nūc hor/
tatur fugere ſocietatē
maloꝝ: et maxime he
reticoꝝ/⁊ eoꝝ ſentētię
non ꝯſiūgi. Un̄ dicit: c Noli facere mala. i. pctā. d Et
non te apphēdent: in pęnis. Pſ. In opibꝰ manuū ſua/ Pſ. 9.
rū comphenſus eſt peccator. Unde et alibi Pſ. dicit: Cō/ Pſ. 7.
uertet dolor eiꝰ in caput eiꝰ ⁊ in vtice ipſiꝰ iniqtas eiꝰ deſcē/
det. i. pęna ꝓ iniqtate. Unde. j. xxvij. b. Leo venationi inſi/
diatur ſemꝑ: ſic pctā opantibꝰ iniqtatē. Prouerb. v. d. Iniq/
tates ſue capiūt impiū. Et nota ꝙ nō opa exteriora tm̄ ꝓhi/
bet: ſed voluntatē a qua q̄ſi a radice opa oriunt: Sicut dicit
dn̄s Joh. viij. b. Uade ⁊ amplꝰ noli peccare. e Diſce/
de/loco ⁊ aīo. f Ab iniq. i. heretico/vel q̄libet alio peſti/
lente: qr qui tangit picē inq̄nabit ab ea: et qui cōmunicauerit
ſuperbo/induet ſupbiam. j. xiij. a. Nō tn̄ ſtatim diſcedendū
eſt a pctōribꝰ: ſed prius admonēdi ſūt: et ſi nolūt corrigi/tūc
deinde dimitti poſſunt. Unde Titū. iij. c. Hereticū hominē
poſt p̄mā ⁊ ſecundā correctionē deuita/ ſciēs quia ſubuerſus
eſt qui eiuſmodi eſt. Uel ſic: c Noli facere mala: id
eſt peccata: d Et nō te apprehēdēt. i. ad peccandū alli/
cient. Peccatū eni qd per pęnitentiā nō diluit/ ſuo pondere
ad aliud trahit. Unde Pſ. In operibꝰ manuū ſuarū comp/ Pſ. 9.
henſus eſt pctōr. Prouerb. v. d. Funiculis pctōꝝ ſuoꝝ con/
ſtringit impius: e Diſcede ab iniquo. i. demone/ non
ꝯſentiendo ei. g Et deficiēt mala abs te. i. peccata vel
pęnę debitę ꝓ pctīs. h Nō ſemines mala in ſulcis
iniuſticię. i. non facias opera mala nec doceas peruerſa: q̄
ſunt ſemina iniuſticię. Sicut eni bona doctrina ⁊ bona opera
ſunt ſemina iuſticię: ſic mala doctrina ⁊ mala exempla ſunt ſe
mina iniuſticię. i Et nō metes ea. i. pęnas debitas eis.
k In ſeptuplū. i. perfecte: qd fiet in gehēna: vbi perfecte
punietur/qd hic videtur dimiſſum. Sic accipitur ſeptuplū
Prouerb. vj. d. vbi dicit de fure: Dephenſus quoqꝫ reddet
ſeptuplum. Uel ſeptuplū dicit: quia ſicut boni habebunt ſe/
ptem bona in quibus cōſiſtit eorum gloria: tria ex parte ani/
mę: quattuor ex parte corporis: ſic ⁊ mali in inferno ſeptem
dotes horribiles habebūt. Odium contra dilectionem/quā/
tum ad concupiſcibilē: cęcitatem ſiue tenebras ſiue ignoran/
tiam contra viſionem dei/quo ad rationabilem: triſticiam
contra gaudium/ quo ad iraſcibilem. Item contra clarita/
tem corporis habebunt obſcuritatem: contra agilitatē pon/
deroſitatem/qua fixi erunt immobiles quaſi lapis: cōtra im/
paſſibilitatem/paſſibilitatem omnimodam: contra formoſi/
tatem et ſubtilitatem/deformitatem ⁊ denſitatem. Sic acci/
pitur ſeptuplū Geñ. iiij. c. Septuplū vltio dabitur de cain:
id eſt ſeptempliciter: id eſt in ſeptem punietur qui occiderit
cain. l Noli querere ab homine ducatum: id eſt di/
gnitatem per quā dux fias alioꝝ. m Nec a rege/tēpali:

Cathedrā honoris

a Cathedram honoris: id eſt honorem cathedre: id eſt prelationis vel magiſterij. Et oſtẽditur per hec duo verba: ducat⁹ ⁊ cathedra: quid requirat in eis q̃ pſunt: id eſt ducat⁹ exempli/ et doctrina verbi. Redarguit aũt ambitioſos in tribus. Primo: quia ſe ingerũt non vocati. Unde dicit: Noli querere. Heb. v.a.

a cãthedram honoriſ. Nõn te
b iuſtifices ante deum: q̃uoni-
c am agnitor cordis ipſe eſt: ⁊
d pẽnes regez nõli ✝ videri ſa-
e piens. Nõli querere fieri iu-
f dex niſi vãleas v̾tute irrum-
g pẽre iniq̃tates: nẽ forte exti-
h meſcas faciẽ potentis: ẽt po
i nas ſcãdalũ i agilitate tua.
k

Neq; enim quiſq; ſumit ſibi honorem/ ſed q vocatur a deo tanq̃ aaron. Secũdo: quia carnaliter ⁊ a carnalibus promouent: non intuitu dei ſed ſanguinis. Unde dicit: Ab homine ducatur. In ſcriptura eñ ſepe nomine hominis accipitur carnalis. Unde .j. Corinth. iij.a. *Al. ſvelle*

Cum ſit inter vos zelus ⁊ contentio: nonne carnales eſtis et ſm̃ hominem ambulatis: Tertio: q̃r precibus armatis vel vi ſepius promouent. Unde dicit: Neq; a rege cathedram honoris: qđ tñ modo ſepiſſime fit et a multis. Aliquando etiam multi per hypocriſim ſuam promouẽtur: qđ valde abominabile eſt apud deum. Unde ſubdit: b Nõ te iuſtifices ante deũ: id eſt non iuſtũ ſimules vel iactes: ſicut dic̃ phariſe⁹/ Luc. xviij.b. Quia de⁹ videt corda. Unde Luc. xij.a. Attendite a fermento phariſeorum qđ eſt hypocriſis: Nihil enim opertum eſt qđ non reueletur ⁊c. Uel ſic: Non te iuſtifices: id eſt nõ iuſtum reputes: ſed peccatorẽ. c Quoniam agnitor cordis ipſe eſt. Prouerb. xvj.a. Omnes vie hominũ patent oculis eius: et ſpirituum ponderator eſt domin⁹. Hiere. xvij.b. Ego dñs ſcrutans cor et probans renes. d Et penes regẽ/ temporalẽ: e Noli videri ſapiens: id eſt non queras oſtendere ſapientiam tuam: vt dignitatem conſequaris. Duo ſũt que maxime requiruntur in prelato: ſcilicet vita et ſcientia: et in his duobus maxime optant lucere ambitioſi coram hominibus: ideo vtrunq; prohibet. Apparentiam vite cum dicit: Nõ te iuſtifices. Apparentiã ſcientie: cum dicit: Et penes regẽ. Et de h̃ dicit Rab. Nulla pſumptio pniciosior q̃ de propria iuſticia aut ſcientia ſuperbire. Cõtra primũ dicit Eccs. vij.c. Non eſt hõ iuſt⁹ in terra qui faciat bonũ ⁊ nõ peccet. Contra ſecundũ dicitur Prouerb. xxvj.b. Vidiſti hominez ſapientem ſibi videri: mag̃ illo ſpem habebit ſtult⁹. f Noli querere fieri iudex/ aliorum: id eſt prelatus: hoc eſt: Noli appetere prelationem. g Niſi valeas virtute: id eſt vita ⁊ ſcientia ppria. h Irrũpere iniq̃tates: pus ppias ⁊ poſtea alienas. Joh. viij.a. Qui ſine pctõ eſt: mittat in eam lapidem. Uel ſic: g Niſi valeas virtute irrumpere iniquitates: id eſt niſi viriliter audeas reſiſtere iniquis: et opponere te murũ pro domo iſrael. i Ne forte extimeſcas faciem potentis: id ẽ vultuoſitatem tyranni per potentiam eccleſiam opprimentis. k Et ponas ſcandalum in agilitate tua: id eſt ne ſubditi ſcandalizentur in leuitate ⁊ incõſtantia tua ſiue timiditate: quia non audes reſiſtere tyrannidi principis tuos ſubditos opprimẽtis. Cum enim ſubditi vidẽt prelatum ſuũ timere aut fugere: de facili terrentur. Unde Zach. xiij.c. Percute paſtorem ⁊ diſpergentur oues gregis. Hiero⁹. Hunc ſcito vere eſſe chriſtianum qui nec metuit nec concupiſcit. Ezech. iij.b. Ut adamantem ⁊ vt ſilicem poſui faciem tuam: ne timeas eos neq; metuas a facie eorũ. Adamas dur⁹ eſt ⁊ tñ attrectiue nature eſt: quia attrahit ferrum: et ſignificat manſuetudinẽ prelatorum: qui debent eſſe duri ⁊ inſenſibiles ad contumelias propter deum: et tñ per manſuetudinem attrahere peccatores. In ſilice ſignificatur duricia patiẽtie: quam iterũ debet habere prelatus contra verba. l Non pecces in multitudine ciuitatis: id eſt coram mltitudine vel fauore multitudinis: quia confuſi ſunt qui hominib⁹ placẽt. Unde Gal. j.

b. Si adhuc hominibus placerem/ chriſti ſeruus non eſſem. m Uel/ in multitudine: id eſt exemplo mltitudinis: quia non minus ardebunt qui cum multis ardebunt. Exo. xxiij.a. Non ſequeris turbam ad faciendũ malum. n Nec te immittas in populũ: id ẽ in populi voluntatem/ conſentiens ei in malo faciẽdo: q̃r

l Nõ pẽcces i mũltitudine ci
m uitatiſ: nẽc te imittaſ i pplm:
n nẽq; alliges dũplicia pctã:
o Nẽc eni i vno eris imunis.
p Nõli eẽ puſillanimis in ✝ aĩo
q tuo. Exõrare ẽt facẽ elemo-
r ſynã ne deſpiciaſ. Nẽ dicas:
s in multitudĩe munerũ meo-
t rũ reſpiciet de⁹ ⁊ õfferẽte me
v
x

facientes ⁊ conſentientes par pena conſtringit. Roma. j.d. Qui talia agunt digni ſunt morte: non ſolum qui faciunt ea: ſed qui cõſentiunt facientibus. *Al. ſcorde* o Neq; alliges: .i. ad te liges. p Duplicia peccata: vt ſ. pecces i te: ⁊ peccãbus cõſentias: et peccato voluntatis pctm̃ opis nõ addas. Eccli. v.b. Non adijcias peccatũ ſuper peccatũ. o Nec eñ in vno eris imunis. i. in nullo eris imunis: imo de omnibus reddes rationem. Matth. xij.c. De omni verbo ocioſo qđ locuti fuerint homines: reddent de eo rationem in die iudicij. Eccs. vlt. d. Cũcta que fiunt adducet dominus in iudicium p omi errato ſiue bonum ſiue malũ. Uel ſic: Nec in vno eris imunis. i. ſi vnum tm̃ peccatum feceris non ideo eris imunis: quia omniũ mandatorum factus es reus. Unde Jaco. ij.b. Quicũq; totam legem ſeruauerit: offendat autem in vno: factus eſt omniũ reus: quia per vnũ peccatum factum eſt inutile quicquid fecerit. Melius poteſt exponi ſm̃ tenorẽ littere. q Nec eñ in vno eris imunis: id eſt nec in peccato tuo: nec in peccato populi: ſed pro omnib⁹ punieris. Unde Numeri. xxv.a. Tolle cunctos pñcipes populi et ſuſpende eos contra ſolem in patibulis: quia ſcilicet peccauerat populus. Ubi dicit beatus Greg⁹. Hec homines ſi attenderent: prelationẽs non ambirent. r Noli eſſe puſillanimis in animo tuo: q̃n audact/ et potent neq̃tias repñẽdas: ⁊ p tuo grege libere te exponas. Eſt aũt puſillanimitas vitiũ 9trium fortitudini: q̃ a Tullio et a Macrobio magnanimitas appellat: virt⁹ ſcilicet q̃ hõ ardua intrepide aggredit. Ex puſillanimitate oritur triſticia ſeculi: vt dicit Glo. que mortem operatur. ij. Cor. vij.c. Hoc vitium maxime in prelato eſt reprehenſibile. Unde Deut. xx.b. Quis eſt homo formidoloſus et corde pauido/ vadat et reuertatur in domum ſuam ne pauere faciat corda fratrũ ſuorũ ſicut ipſe timore perterritus eſt. Si talis prohibet ire in prelium: quanto magis dux eſſe prelij prohibetur. Prouerb. xxviij.a. Fugit impius nemine perſequente: iuſtus autem quaſi leo confidens abſq; terrore erit. Item in eodẽ. xij. c. Non cõtriſtabit iuſtũ quicq̃d ei acciderit. Uel ſic: r Noli eſſe puſillanimis in animo tuo: quin tribuas abundanter pauperibus: Juxta illud Tob. iiij.b. Quomodo potueris eſto miſericors: ſi multum tibi fuerit: abundanter tribue. s Exorare/ pro peccatis proprijs ⁊ gregis. t Et facere elemoſynam ne deſpicias. Mirũ eſt q̃ dicit: ne deſpicias: ſed credo q̃ ſuperbiaz quorundã ſuggillat: qui propria manu dare elemoſynam pauperi nõ dignantur: nec ad petendum veniam peccatorũ humiliare ſe volunt. Contra primos dicitur Prouerb. vlt. c. de muliere forte: Manum ſuam aperuit inopi ⁊ palmas ſuas extendit ad pauperem. Contra ſecundos dicitur Luc. xj.a. Cum oratis dicite: Pat noſter. Et. ĩ. Dimitte nobis debita noſtra. Et eodẽ. vj.c. Exijt ieſus in montem orare: et erat pernoctãs in oratione dei. Sed quia ſũt aliqui qui nimis confidunt de multitudine elemoſynarum/ non ceſſantes a peccatis: Jdeo ſubdit: v Ne dicas: in multitudine munerum meorum reſpiciet deus: id eſt me pro multitudine munerũ. x Et offerẽte me deo altiſſimo munera mea ſuſcipiet. q.d. non putes munerib⁹ pctã tua redimere ⁊ deũ placare/ peccare nõ ceſſans: vt cain. Non eñ intẽtionẽ ex mune-

Reg. 16.b.

rībus/ſed munera ex intentiōe penſat deꝰ. Unde Geñ. iiij.a. Reſpexit dñs ad abel et ad munera eiꝰ. Unde Lucſ.xvij.c. Cū omīa feceritis:dicite:ſerui iutiles ſumꝰ:qđ facere debui/ mꝰ fecimꝰ. a Nō irrideas hoīez ī amaritudine aīe/ ſue.i.nō ī infortunio ſiue ī aduerſitate vl' tēptatiōe ſua/etiā ſi

deo altiſſimo mūera mea ſu/
a ſcipiet. Nō irrideas hoīem ī
b amaritudīe aīe: ēſt enī q̄ hu/
c miliat ⁊ ēxaltat circūſpēctoꝛ
d
e deꝰ. Nōli amare mēdacium
aduerſus fratrē tuū: necꝫ in
f amicū ſimiliter facias. Nōli
g velle mētiri oē mēdaciū: āſſi
duitas enī illiꝰ nō eſt bona.
h Nōli vboſus eſſe ī multitu/
i dine p̄ſbyteroꝝ: ēt nō iteres
k vbū in oꝛone tua. Nō ōderī
l laborioſa opa: ⁊ rūſticatio/
m nē ab āltiſſimo creatā. Non
n tē reputes ī mltitudie idiſci/
o plinatoꝝ. Mēmēto irę/qm̄
p
q nō tārdabit. Hūmilia val/
r de ſpm̄ tuū:qm̄ vīdictā car/
s
t nis impij ignis ēt vmis. Noli
v p̄uaricari ī amicū† pecunia

ſit inimicus tuus. Un̄ Prouerb.xxiiij.c.Si
B ceciderit iimicꝰ tuꝰ ne gaudeas: ⁊ ī ruina eiꝰ ne letet coꝛ tuū:ne foꝛte videat dñs ⁊ diſpliceat ei.Et.j.viij.a.Ne deſpicias hoīez auertētē ſe a peccato necꝫ impꝛoperes ei:memento qm̄ omnes in coꝛruptione ſumus. Ne ſpernas hoīem in ſua ſenectute:etenī ex nobis ſeneſcūt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere:ſciēs quoniā omnes moꝛimur. Job.xxxj.c.Si gauiſus ſum ad ruinā eius qui me oderat:et exultaui ꝙ inueniſſet eum malum: Quare autem non ſit irridendus homo ſubiungit:. b Eſt enim qui humiliat/ ſuperbū irridentem: c Et exaltat/ humilē: d Circū/
Ps.74. ſpectoꝛ deꝰ. Un̄ Ps. Hūc hūliat et hūc exaltat ⁊c. Et.j. Regſ.ij.b. Dñs paupē fac̄ ⁊ ditat ⁊c. Dicit aūt circūſpectoꝛ deꝰ:qꝛ vndicꝫ ⁊ vbicꝫ videt. Un̄.j.xxiij.c. Oculi dñi multo lucidioꝛes ſup ſolē circūſpicientes oēs vias hoīm:⁊ ꝓfundū abyſſi ⁊ coꝛda hoīm intuētes in abſconditas partes. e Noli amare mēdaciū aduerſus fratrē tuū: necꝫ ī amicū ſimilit facias:hoc eſt:non placeat tibi dicere mēdaciū ꝯtra fratrē tuū vel amicū qui amat te. Hic oē genꝰ mendacij pꝛohibet:qꝛ oīe mēdaciū pctm̄: vt dicit Augꝰ. Sed qꝛ ſūt aliq̄ q̄ volūtatē mētiēdi habēt:ſ qꝛ vl' nō audēt vl' nō poſſūt: īō volūtatē mentiēdi ꝓhibet dñs dicēſ: f Noli velle mētiri oē mēdaciū.i.aliqđ mēdaciū qđcūcꝫ illud ſit. g Aſſiduitas enī illiꝰ nō eſt bona.i.mala eſt. Sap.j.c. Os qđ mentit occidit aīam.j.xx.d. Potioꝛ eſt fur q̄ꝫ aſſiduitas viri mēdacis. Prouerb.xix.a. Falſus teſtis non erit impunitꝰ. Sed mouet aliquem ꝙ dicit: Noli velle mentiri. Nam ſi velis aliq̄d/quomodo nolis illud: vel ſi nolis/quomō vis: vel ſi vis et nolis/vis et nō vis idem. Reſponſio. Volūtas motūs eſt liberi arbitrij:et cōtrarioꝛum eſt et ſuſpſiꝰ pꝛobatiua ⁊ deteſtatiua in diuerſis tempoꝛibꝰ. Unde malū qđ modo volo/poſſum illud nolle poſtea et voluntatē illiꝰ deteſtari/et ē bona volūtas:qꝛ deteſtoꝛ malū: et ita non ſequitur me velle ⁊ nolle idem:ſ qđ volui priꝰ nolo modo: Prius enī volui peccare:mō ꝟo nec volo me peccare nec volo me peccādi volūtatē habere. h Noli vboſus eē in multitudine p̄ſbyteroꝝ.i.ſapientū.q.d.noli dicere ſenſū tuū ſenioꝛibꝰ a q̄bus potiꝰ debes doceri. Tutius enī eſt audire q̄ꝫ loq̄. Un̄.j.xxxij.b. Audi tacens et pꝛo reuerētia accedet tibi grā bona. i Et nō iteres verbū ī oꝛone tua.q.d.ſic oꝛa ita diſtincte ⁊ plene ⁊ plane vt nō opoꝛteat te iterare ꝓpt curas interueniētes vel ꝓpt p̄cipitationē. Vel alit: Nō iteres vbū in oꝛone tua.i.ſic pęnitere ⁊ cōfitere ita diſticte vt nō opus ſit iterare ꝯfeſſionē. Qđ dicit ꝯtra q̄ſdā:q̄ cōfitēdo pctā palliāt alia īuoluēdo: vel excuſāt vel attenuāt: vel aliquid retinent inconfeſſum: vel ꝯfeſſionē diuidūt pluribꝰ cōfitentes: vt minꝰ peccatoꝛes appareāt: vnde poſtea vrgente cōſciētia opoꝛtet eoſ redire ad ꝯfeſſionē ⁊ iterare qđ minꝰ vl' male dixerant. Vel ſic: Non iteres vbū in oꝛone tua.i.nō iteres peccatū ꝓpter qđ opoꝛteat ꝯfeſſionē iterare. Vel alit: Nō iteres vbū in oꝛone tua.i.coꝛam ſapientibꝰ non repetas ſępe idem: vel nō ꝯfidas ī multiloquio. De h̄ dr̄ Prouerb.xiij.a. Qui cuſtodit os ſuū/cuſtodit animā ſuam: q̄ autem inconſideratꝰ ē ad loquendū ſentiet mala. k Nō oderis laborioſa opa:qꝛ homo natꝰ eſt ad laborē: Job.v.b. q.d.noli amare ociū:qꝛ multa mala docuit ocioſitaſ.j.xxxiij

d. Eſt aūt ociū volūtas laboris odioſa ⁊ priuatio opis cum opoꝛtunitas tempis h̄ reqrit: vt dicit Augꝰ ꝯtra manicheū: q̄ dicebat deū fuiſſe añq̄ꝫ mūdū feciſſet ocioſū. l Et ruſticationē.i.rurſ culturā. m Ab altiſſimo creatā.i.a deo impoſitā hoī ī pęnā p̄mi pcti. Un̄ Geñ.iij.c. Maledicta tra ī ope tuo: in laboꝛe comedes panē tuū. De h̄ dic̄ Inkliñ. Laboꝛare ⁊ ociū fugere/laudabile ē. Un̄.ij. Theſſaſ.iij.c. Obſecramꝰ vos ī dño ieſu chꝛiſto vt cū ſilētio operantes ſuū panem māducēt. n Nō te reputes in multitudine indiſciplinatoꝛum: id eſt nō te aſſocies mul/ titudini inquietoꝝ inobedientiū: quoꝛum ſocietas periculoſa eſt. Prouerb.xiij.d. Qui cum ſapientibus gradit/ſapiens erit: amicus autem ſtultoꝛum ſtultꝰ efficietur.j.Coꝛſ.xv.d. Coꝛrumpunt moꝛes bonos/colloquia mala. o Memēto irę.i.vindictę futurę malis ī die iudicij. p Qm̄ nō tardabit. Jaco.v.b. Ecce iudex ante ianuam aſſiſtit. Deut.xxxij.c. Iuxta ē dies pditiōis ⁊ adeſſe feſtināt tpa. Soph.j.c. Iux ē dies dñi magnꝰ: iux ⁊ velox nimis. De h̄ dr̄.j.xiiij.b. Memento qm̄ moꝛs nō tardabit. Socrates. Sūma philoſophię cognitio ē aſſidua moꝛtſ cogitatio. q Humilia valde ſpm̄ tuū: nō oculos vel vocē tm̄. Eſt enī q̄ nequit ſe humiliat: ⁊ interioꝛa eiꝰ plena ſūt dolo.j.xix.d. Un̄ dñs Matth.xj.d. Diſcite a me: qꝛ mitſ ſum ⁊ humil' coꝛde.

Al. p̄ pecunia

Tres gradꝰ humilitatis

Valde dic̄: qꝛ tres ſūt gradꝰ humilitatſ: vt cōmunit dicit. Primꝰ eſt ſubdere ſe maioꝛi: ſecūdꝰ ſubdere ſe ęq̄li: tertiꝰ ſubdere ſe minoꝛi: q̄ ad hūc gradū p̄uenit valde hūiliat ſpm̄ ſuū. Ad hūc gradū vident oēs p̄lati obnoxij eē: propter illud dictū dñi: Matth.iij.d. Sic decet noſ adiplere oēm iuſticiā.i. pfectā humilitatē. Scđm beatū bñdictū tredecim ſūt gradꝰ hūilitatſ. Primꝰ ē coꝛde ⁊ coꝛpe ſp hūilitatē oñdere defixis ī trā aſpectibꝰ. Scđs/pauca ⁊ rōnabilia loq̄/⁊ ñ clamoſa voce. Tertiꝰ/ñ eē ꝓmptū et facilē ī riſu. Quartꝰ/taciturnitas vſcꝫ ad interrogationē. Quintꝰ/tenere qđ cōis h̄ꝫ monaſterij regula. Sextꝰ/credere ⁊ ꝓnūciare ſe oībꝰ vilioꝛē. Septimꝰ ad oīa īdignū ⁊ īutilē ſe ꝯfiteri ⁊ credere. Octauꝰ/nihil ī ꝯfeſſiōe celare. Nonꝰ/ī duris obediētia. Decimꝰ/ī aſperſ patiētia. Undecimꝰ/oī patiētia ſubdi oībꝰ. Duodecimꝰ/ꝓpriā non amare volūtatē. Tertiuſdecimꝰ/oī hoꝛa timoꝛe dei ſe cuſtodire ab oī pctō. Qui ad hūc gradū p̄uenit valde humiliat ſpm̄ ſuū. Et d̄ tali vere dr̄: Qui ſe humiliat exaltabit: Luc.xiiij.c.et. xviij.c. Unde autē veniat timoꝛ ſic humiliās ſpiritū/ſubdit: r Qm̄ vindicta carnis ipij.i.carnalis impij. s Ignis/exteriꝰ vrēs. t Et vmis/ꝯſciētię interius moꝛdens. Eſa.vlt.g. Ignis eoꝝ nō extinguet: ⁊ vmis eoꝝ nō moꝛiet. v Noli p̄uaricari ī amicū pecunia differētī.i.noli puertere vel trāſgredi legem amicitię ꝓpter pecuniā: quę multipliciter differt ab amicitia: quę eſt theſaurus incompabilis. Unde.ſ.vj.b. Amico fideli nulla eſt compatio. Vel ſic: Noli p̄uaricari in amicū pecunia differenti: id eſt facienti differentiam inter diuitem et pauperem/etiam inter amicos: quia libentius diuiti q̄ꝫ pauperi amicitiam copulamus. Vel ſic. Noli p̄uaricari in amicum pecunia differenti/contemnēdo vel oppꝛimēdo ipſū exiſtentē pecunia differenti.i.licet differat a te pecunia maioꝛe vel minoꝛe: nō ideo iniuriam facias ei: vel oppꝛimēdo ipſum exiſtentem pecunia differenti.i.pꝛo qua differtur habenti ſi ditioꝛ es: vel furādo ei res.

Tredecim gradus humil

De clericis

v Noli p̄uaricari ⁊c. Exponit etiā h̄ d̄ illis q̄ relinquūt eccleſias et tm̄ per vicarios regunt: qui reuera p̄uaricant in chꝛiſtū qui totā ecclīam ſanguie ſuo cōpauit ⁊ lauit: ſicut dr̄ Apocſ.j. Un̄ dic̄ auctoꝛ: v Noli p̄uaricari in amicū pecunia differētī.i.

ꝩ vel furādo ei res ſuas ſi paupior es: ⁊ ita dicit͛ pecunia diffe/ti ab effectu: q͛ facit differre habentē ⁊ nō habētē. Aliq̄ libri habēt: Pecuniā differētē: ⁊ tūc plana eſt lr̄a. Alij habēt: Pecunia deferēti .i. ꝓ qua defert͛ habēti: ſicut dr̄. j. xiij. d. Diues locut᷒ eſt: ⁊ oēs tacuerūt: et verbū illi᷒ vſqꝫ ad nubes ꝑducēt: paup loncutus eſt / et dicūt: qs eſt hic: et ſi offenderit ſubuertēt illū: Ecce et differētia ⁊ deferētia. (al. differentē / al. deferēti)

a Neqꝫ fratrē charisſimū auro .i. ꝓpt͛ aurū qḋ habes: b ſpreueris: ſed potius ꝑde pecuniā ꝓpt͛ fratrē ⁊ amicū. j. xxix. b. Prouer. xij. d. Qui negligit damnū ꝓpt͛ amicū iuſt᷒ eſt: Ergo a ſenſu ꝯrio: qui nō negligit / iniuſt᷒ eſt. Uel ſic: (Al. ꝺei; C; al. donantē; j.55.d.)

a differēti. Neqꝫ frēm chariſ
b c ſimū auro ſpreueris. Noli di
d ſcedere a muliere ſēſata et
e f bona quā ſortit᷒ es i timore
g h dn̄i: grā eni verecūdie illi᷒
i k ſup aurū. Nō ledās ſuū in
l vitate opantē: neqꝫ mercen/
m nariū dātē aiā ſuā. Seru᷒
n ſenſat᷒ ſit tibi dilect᷒ q̄ſi ani/
o ma tua: nō defraudes illum

a Neqꝫ fratrē tuū / carnalē vl̄ ſpūalē: auro ſpreueris .i. ꝓpter defectū auri .i. q͛ paup eſt. Dicit eni petrus Act. iij. a. Argentum ⁊ aurū non eſt mihi. c Noli diſcedere a muliere ſenſata .i. habente ſenſū dei in familia regēda. e Et bona .i. caſta ⁊ ꝗeta. d Senſata / ſciētia. e Bona / vita: f Quā ſortit᷒ es / lege mr̄imonij. g In timore dn̄i .i. cū reuerētia: nō cauſa luxuriādi ſed generādi filios ad cultū dei. Sic͛ Tob. viij. b. Dn̄e tu ſcis: q͛ nō luxurie cā accipio ſororē meā ꝯiugē: ſ; ſola poſteritat͛ dilectiōe: i q̄ bn̄dicat͛ nomē tuū i ſecl'a ſecloꝝ. Et q̄re nō debeat diſcedere / ſubiūgit: h Grā eni verecūdie illi᷒: id eſt gratioſa verecūdia illi᷒: i Sup aurū .i. melior auro. Nō aūt verecūdia virtus tm̄ / ſed ſtatus ⁊ ꝑfectio ꝟtutū: que maxime in muliere cōmendat͛. j. xxxij. b. Ante verecundiam ꝓibit grā. j. xxvj. c. Grā ſup grām mulier ſancta ⁊ pudorata. Ad lr̄am ergo docet auctor ꝯiugiū eſſe ſeruandū: ſm̄ ꝙ dn̄s dicit Math. xix. a. Qḋ de᷒ ꝯiūxit / hō nō ſeꝑet. Myſtice aūt ꝓhibet nō diſcedere a ſocietate eccleſie / qḋ fit ꝑ hereſim: ⁊ pactum baptiſmale violare / qḋ fit ꝑ qḋlibet mortale pctm̄. De hac muliere dicit͛. j. xxvj. a. Mulieris bone btūs vir: numerus eni annoꝝ illoꝝ duplex. Prouerb. v. d. Cerua chariſſima ⁊ gratiſſim᷒ hinnulus: vbera eius inebriēt te oī tempore: ⁊ in amore illi᷒ delectare iugiter. (Myſtice)

pecunia differēti .i. ꝓpt͛ dilationē pecunie: qḋ dicit͛ ꝯtra quoſdā ſacerdotes: q̄ qn̄ ſubditi differūt reddere reddit᷒ ſiue oblatiōes ſiue decimas ſuas: nolūt eis dare ſacramēta: et ſic peccant in amicū .i. in chriſtū q̄ ſemꝑ diligit ⁊ vere. Sequit͛. a Neqꝫ fratrem tuum auro .i. amore auri: ſpreueris. Fratrē dicit / vel ipſū ſubditū / vl̄ chriſtū qui frater noſter eſt: q͛ h os nūc ex oſſib᷒ meis eſt ⁊c. Geñ. ij. d. c Noli diſcedere a muliere ſenſata ⁊ bona .i. noli dimittere eccleſiā tuā ſenſui tuo cōmiſſam vt fiat bona. f Quā ſortit᷒ es i timore dn̄i .i. ſi eā ſortit᷒ es timore dn̄i: nō precib᷒ aut ꝓcio aut cupiditate mediāte: tūc eſt̄ dimitti debet oīno. De h dr̄ Prouer. vij. c. Nō ē vir in domo ſua: abijt via longiſſima et ſacculū pecunie ſecū tulit: i die plene lune reuerſur᷒ ē. Seq͛t k Non ledas ſeruū in veritate opantem .i. ſine fictione ⁊ fidelit͛ ⁊ vtilit͛. Talis eni nō eſt ledendus .i. affligendus ꝯuitijs aut ꝟberib᷒ aut mercedis dilatiōe vel defraudatione. Unde Leuit. xix. c. Non morabit͛ opus mercennarij tui apud te vſqꝫ mane. l Neqꝫ mercēnariū dantem animā ſuam .i. vitam ſuam tuo ſeruitio exponentem. Illū inquā non leſeris conuitiādo vel mercedem ſuā retinendo. j. xxxiij. d. Si leſeris eū iniuſte / in fugā cōuertet͛: ⁊ ſi extollens diſceſſerit: q̄ q̄ras et in qua via queras illū neſcis. m Seruus ſenſatus: id eſt ſapiens: n Sit tibi dilectus q̄ſi anima tua. q. d. tantum dilige: quantū debes: et nihil ei facias / niſi ꝙ velles anime tue fieri. j. xxxiij. d. Si eſt tibi ſeru᷒ fidelis ſit tibi quaſi anima tua o Non defraudes illū (clerici / al. dilectionē)

libertate / bn̄ opandi: qḋ faciūt illi q̄ ſeruos baptiçari nō ꝑmittūt / et ad frugē melioris vite trāſire: et q̄ ꝓcipiūt facere illicitū. Contra quos dicitur Col. iiij. a. Dn̄i qḋ iuſtum eſt et equum ſeruis preſtate. Uel ſic. Non defraudes illum libertate: id eſt noli eum opprimere: ſed libere permitte ſeruire: in his que poteſt et decet: Sed cū diu ſeruierit libertati eum dona. Un̄ Exo. xxj. a. Si emeris ſeruum hebreum: ſex ānis ſeruiet tibi: in ſeptimo liber egredietur gratis. p Neqꝫ inopem derelinquas illum: id eſt inopia oppreſſum: ſed inopiam eius reuelare tenetur dominus eius. (Ar. ſcura / j.30.b.)

p libertate: neqꝫ inopem dere/
q linquas illum. Pecora ti/
r s bi ſunt attēde illis: et ſi ſūt
vtilia perſeuerent apud te.
t v Filij tibi ſūnt / erudi illos et
x y curua illos a puericia illoꝝ.
z a Filie tibi ſūnt / ſerua corp᷒ il/
b larum: et non oſtendas hila
larem faciem tuam ad illas.
c d Trāde filiam / et grande op᷒

q Pecora tibi ſūt: ad litterā: attende illis / in cuſtodiendis ſine iniuria proximi. s Et ſi ſt vtilia / tibi: ita ꝙ illi nociua: ꝑſeuerēt apō te. Myſtice / dr̄ h de ꝓlato. q Pecora tibi ſt .i. ſimplices ſubditi: q̄ ſicut pecora ꝑ oīa ſeruiūt et paſtore indigēt vt pecora. r Attende illis: id eſt ꝓuide illis paſtū ſpiritualē verbi ⁊ exempli: ⁊ corporalē .ſ. temporalis ſubſidij cum indigent. Unde petro dicitur ter: Paſce oues meas. De hoc dicitur Act. xx. f. Attēdite vobis ⁊ vniuerſo gregi in quo vos poſuit ſpūſſanctus epiſcopos regere eccleſiam dei quā acquiſiuit ſanguine ſuo. De vigilantia boni paſtoris dicitur Geñ. xxxj. c. Uiginti annis fui tecum: oues tue ⁊ capre tue ſteriles non fuerunt: arietes gregis tui non comedi: nec captum a beſtia oſtendi tibi: ego omne damnū reddebam: quicquid peribat furtim a me exigebas: die noctuqꝫ vrebar eſtu ⁊ gelu fugiebatqꝫ ſomn᷒ ab oculis meis. Item. j. Reg. xvij. d. dicit dauid: Paſcebat ſeru᷒ tu᷒ greges pr̄is ſui et veniebat leo vel vrſus et tollebat arietē de medio gregis: ⁊ ꝑſequebar eos et percutiebam eruebāqꝫ de ore eorū. s Et ſi ſunt vtilia perſeuerent apud te: id eſt ſi ſint vſui tuo apta: hoc eſt: ſi ſalubriter tibi ⁊ illis poſſis prouidere: tunc maneas cum eis: alioquin dimittenda ſūt. t Filij tibi ſūt / carnales vel ſpirituales: v Erudi illos / diſciplina morum ⁊ fidei: id eſt extra ruditatem pone. Omnis enim malus rudis. x Et cura / vel / curua illos / verberib᷒ vl̄ verbis. y A puericia illorum: quia tūc flexibiles ſūt ſicut ramūculus. De h dicit͛. j. xxx. a. Qui diligit filiū ſuū / aſſiduat illi flagella. Prouerb. xxij. c. Stulticia colligata eſt in corde pueri: et virga diſcipline fugabit ea. Item in eodem. xxiij. b. Noli ſubtrahere diſciplinam a puero: ſi enim percuſſeris eum virga / non morietur. Tu virga percuties eum: et animā eius de inferno liberabis. z Filie tibi ſunt / carnales vel ſpirituales: a Serua corpus illarum / in caſtitate vel i domo: vt nō paſſim vadant ad choreas ⁊ iuuenibus corrumpantur / ſicut dina Geñ. xxxiiij. a. j. xxvj. b. In filia nō auertente ſe firma cuſtodiam: ne inuenta occaſione abutatur ſe. Et. xlij. b. Sup filiam luxurioſam firma cuſtodiā: ne quando faciat te venire in opprobrium inimicis tuis. Qualiter autē hoc poſſit fieri oſtendit / cum ſubiungit: b Et non oſtendas hilarem faciem tuam ad illas: quia inde ſumunt fiduciam ſiue audaciā peccādi. Unde Job. xxix. d. Si quando ridebā ad eos non credebant ⁊ lux vultus mei non cadebat in terrā. Sed quoniā non omnes volunt ſeruare virginitatem: admonet auctor vt tales mr̄imonio copulentur. Si enim caſtitatē virginalem aut vidualem non ſeruant: neceſſe habent matrimonio vti: ſicut dicit apoſtolus. j. Cor. vij. a. Bonū eſt homini mulierem non tangere: propter fornicationē aūt vnuſqſqꝫ ſuā habeat vxorē: ⁊ vnaqueqꝫ ſuū vir habeat. c Trade filiā / mr̄imonio. Meli᷒ eni ē nubere q̄ vri. j. Cor. vij. b. d Et grāde op᷒ feceris .i. vtile. Ul grāde: q͛ magne rei ſacramentū eſt (Myſtice; Job.21.d.)

cramētū eſt mr̄imoniū: ſicͭ dr̄ Eph. v. g. Sacramētū hē magnū: ego aūt dico i chriſto ꝛ eccl'ia. a Et hoī ſēſato da illā .i. prudēti ꝛ ſtrenuo qui prouideat ei. De hoc dicit Tullius: Malo filię meę virum qui egeat pecunia: q̄ꝫ pecuniam quę egeat viro. a Mulier ſi eſt tibi ſm animam tuam: id eſt ad ſalutem animę tuę: quę ſcilicet non ſcandaliçat te.

ꝯſcientias noluͭt aperire per confeſſionē: ſed alios eligunt vt minus erubeſcant: Similes iudę: de quo legitur Matth. xxvij. a. Videns iudas qui eum tradidit ꝙ damnatus eſſet: pęnitentia ductus retulit triginta argenteos principibꝰ ſacerdotum dicens: Peccaui: tradens ſanguinem iuſtum. At illi dixerunt: Quid ad nos: tu videris. q. d. Nos non habemus poteſtatem abſoluēdi te. Intellige de mortali.

b Non proijcias illam: id eſt procul abijcias a domo tua et a corde tuo: imo toto corde diligas illā. Eph. v. e. Viri diligite vxores veſtras/ ſicͭ
ʒ.ʒ.b. ꝛ chriſtꝰ dilexit eccl'iā: et ſemetipſū tradidit
B ꝓ ea vt eā ſāctificaret. c Et odibili/ muli-
Al. ſnatus eri/ non credas te in toto corde tuo: id eſt nō reueles ſecretū: vt ſanſon vxori ſuę de thānata: Judicꝫ. xiiij. d ꝛ dalilę. xvj. d. Vñ Micheę. vij. b. Ab ea q̄ dormit i ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris tui. d Honora patrē tuū/ carnalē vel ſpūalē: deū ſcilicet ꝛ prelatum ꝛ magiſtrū obediendo et reuerentiā exhibendo. e Et gemitus matris tuę: id eſt dolorū quos habuit te pariendo: f Ne obliuiſcaris/ affectu vel effectu. S. iij. b. Elemoſyna patris non erit in obliuione: nam ꝓ peccato matris reſtituetur tibi bonū. Tob. iiij. a. Memor eē debes quę ꝛ quanta paſſa ſit propter te pericula i vtero ſuo/ anguſtias ſcilicet vſqꝫ ad mortem. Joh. xvj. e. Mulier cū parit triſticiam habet ꝛc. g Memento quoniam niſi ꝑ illos non fuiſſes: id eſt memēto ꝙ ex illis es ſubſtātialit̄: nō tñ ab illis auctoritate ꝑma/ ſed miniſterio potiꝰ. Vnde. ij. Machab. vij. d. dicit illa nobilis mater filijs ſuis. Neſcio qualiter in vtero meo apparuiſtis: neqꝫ enim ſpiritum ꝛ animam ego donaui vobis ꝛ vitam: ꝛ ſingulorum membra non ego ipſa compegi: ſed mundi creator qui formauit hominis natiuitatem. h Et retribue illis/ vicem/ quō ꝛ illi tibi. q. d. illi dederunt tibi vitam generando: ꝛ tu redde illis ſuſtētando vitā illorū. Vnde. j. Timoth. v. a. Si q̄ aūt vidua filios ꝛ nepotes habet: diſcat primū domū ſuam regere: ꝛ mutuam vicem reddere parentibus. i In tota anima tua time deū: vt nihil audeas contra illum. In tota anima timet deum: qui nihil timet niſi deum et propt̄ deū. Matth. x. c. Nolite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non poſſunt occidere: ſed potius timete ꝛc. k Et ſacerdotes illius ſanctifica: id eſt prelatos eccleſiaſticos honora: vel ſanctos eſſe reputa/ reuerentiā exhibendo/ eis non detrahendo. Exo. xxij. d. Dijs non detrahes ꝛ principi populi non maledices. j. Timoth. v. c. Qui bñ preſunt preſbyteri duplici honore digni habeātur. l In oī virtute tua dilige eū qui te fecit: id eſt in tota fortitudine tua: q̄ eſt in ſuſtinendo grauia ꝛ aggrediendo ardua propter deū. Deut. vj. a. Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex tota fortitudine tua. Augꝰ. Intellectu/ ſine errore: voluntate/ ſine contrarietate: memoria/ ſine obliuione. Beatus Berñ. Dulciter/ prudenter/ et fortit̄: et toto corde/ oēs cogitationes in eū dirigēdo: tota aīa/ oīa deſideria in eū vel ad eū referendo: tota fortitudine/ oīa opa ꝓpt̄ ipſū faciēdo. Hoc plene fiet in patria/ partim i via. Vñ dicit Augꝰ ꝙ hoc mādatū nō implet̄ i via: ſ; quō ſit eūdū inuit. m Et miniſtros eiꝰ nō derelinq̄s: cū eis conuerſari. Vel/ nō derelinq̄s: id eſt nō cōtemnas: Sicut illi qui ꝓlatis ſuis ſuas

a fecerit: ꝛ hoī ſenſato da illā.
a Mulier ſi eſt tibi ſm animā
b tuam: nō proijcias illam:
c ēt odibili non credas te i to-
d to corde tuo. Honora patrē
e tuum: ēt gemitus matris tuę
f g nē obliuiſcaris. Memento
quoniam niſi per illos non
h fuiſſes: ēt retribue illis quo-
i modo ꝛ illi tibi. In tota ani
k ma tua time deum: et ſacer-
dotes illius ſanctifica. In
l ōni vitute tua dilige eū qui
m te fecit: ēt miniſtros eius nō
n derelinquas. Honora deū
o ex tota anima tua: ēt honori

p fica ſacerdotes: ēt ꝓpurga
q r cū brachijs. Dā illis partē
ſicͭ mandatū ē tibi primitiaꝝ
s ꝛ purgatiōis: ēt de negligē-
t tia tua purgate cuꝫ paucis.
v x Datū brachioꝝ tuorū: ēt ſa
y crificiū ſanctificationis offe
ʒ res dño: initiā ſanctoruꝫ/ et
a pauperi porrige manū tuā vt
b c perficiat ꝓpitiatio ꝛ benedi
d e ctio tua: gratia datꝰ i ꝯſpec-
f g tu oīs viuētiū: et mortuo non
h prohibeas gratiā. Nō deſis
i plorantibus in ꝯſolatiōe: ēt
k cū lugentibꝰ ambula. Nōn
l te pigeat viſitare infirmum:

Nos non habemus poteſtatem abſoluēdi te. Intellige de mortali. n Honora deum ex tota anima tua: nihil deſiderando niſi ipſum: nihil ipſi preponēdo vl' equiparando/ ſed ipſum oibꝰ. o Et honorifica ſacerdotes/ eis reuerentiam exhibendo propter ipſū/ et neceſſaria miniſtrando: vt miſtris dei eis peccata confitendo. Glo. Dei amorē et timorem ſe habere oſtendit qui honorat et timet miniſtros eiꝰ. Vñ Luc. x. c. Qui vos audit me audit: ꝛ qui vos ſpernit/ me ſpernit. p Et ꝓpurga te cū brachijs/ elemoſynā tribuendo/ ꝓprijs brachijs acquiſitam. Prouerb. iij. b. Honora dñm de tua ſubſtantia. q Da illis/ ſacerdotibus: r Partem ſicut mandatum eſt tibi primitiarū ꝛ purgationis: id eſt decimarū quę pro purgatione offerunt̄. Mandatū decimarū et primitiarū habetis/ Exo. xxij. g. Leuit. vlt. d. Nume. xviij. c. Malach. iij. c. s Et de negligentia tua: id eſt de peccatis ex negligētia cōmiſſis: t Purga te cum paucis: id eſt per pauca: q2 pauca ſufficiunt ad deletionē taliū peccatorum reſpectu eorum quę fiunt ex certa ſcientia. Vel Cum paucis: id eſt paucis reuela: ſm ꝙ dicitur. j. xj. d. Nō omnem hominem inducas in domū tuam. Vel/ Cum paucis dicit: quia pauci ſunt qui peccata negligentię purgare ſciant. v Datum brachiorum tuorum: id eſt acquiſitum labore proprio: x Et ſacrificiū ſanctificatiōis: id eſt q̄ ſanctificeris: y Offeres domino: id ē miniſtris dñi ꝓpter ipſum. ʒ Initia ſanctorū: id eſt initiatiōes ſanctificationis ſūt hęc. ſ. decimę/ ꝑmitię/ datū/ ſacrificiū: et cętera q̄ dicta ſūt. Et dicit Initia: q2 hmōi munera non faciūt ſanctificationem: ſed initiant. a Et pauperi porrige manum tuam/ elemoſynam dando/ vel corrigendo/ vel conſulendo: b Vt perficiatur propitiatio: id eſt peccatorū remiſſio: c Et bñdictio tua: id ē gratiarū vel bñficioꝝ collatio. d Gratia. ſ. propter gratiam: e Datus: id eſt donatiōis tuę. f In conſpectu omnis viuentis: qđ fiet in futuro: qñ gratia fiet gloria: et ſic perficiet̄ bñdictio et propitiatio. g Et mortuo non prohibeas gratiā/ ſepulturę vel ſuffragioꝝ vel obſequioꝝ in ſepeliēdo. h Nō deſis plorantibus in conſolatione: hoc eſt conſolare lugentes/ compatiendo eis. Hoc enim eſt opus miſericordię magis q̄ꝫ ſepultura: vt dicit Glo. Vnde. j. Theſſal. v. c. Cōſolamini puſillanimes. Eſa. lxj. a. Spiritus dñi ſup me eo ꝙ vnxerit me: ad annūciandū manſuetis miſit me: vt mederer cōtritis corde: vt cōſolarer oēs lugētes: ꝑ ꝑdicationē ꝛ ꝯſolationē: vt ponerē fortitudinē lugētibꝰ ſion. i Et cū lugentibꝰ ambula/ ad ꝯſolandū eos vel ad cogitandū de morte. Eccl'es. vij. a. Meliꝰ eſt ire ad domū luctꝰ q̄ꝫ ad domū ꝯuiuij. Hiere. l. a. Ambulātes et flentes ꝓperabūt. k Nō te pigeat. i. tedeat. l Viſitare īfirmū/ mente vel corꝑe. Jaco. j. d. Religio mūda ꝛ immaculata apd̄ deū pr̄ez hęc ē: viſitare pupillos ꝛ viduas in

Al. ꝓpurga

13. q. 2. c. ſa eccleſiaſtico

pillos et viduas in tribulatiōe eoꝝ. Job. v. d. Viſitās ſpeciē tuam/non peccabis. q. d. niſi viſitaueris peccabis. Unde Matth. xxv. d. Infirmus fui ⁊ non viſitaſtis me. a Ex his enim/que dicta ſunt/operibus miſericordie: b In dilectione/actiue et paſſiue: c Firmaberis/ꝑ augmētū et radicationē. Et ē argumētū ꝙ charitas creſcit ex opib⁹ miſericordie. Ergo ex eis fit: et opa ex habitu exeunt: ḡ miſericordia eſt charitas. Sic poſſet probari ꝙ omnis virtus eſt charitas: quia ex omnibus operibus virtutum creſcit charitas. Sed dicim⁹ ꝙ h̄ eſt ex cōſequenti et ratione cōcomitantie: quia ſcilicet vna virtus creſcit ex operibus alterius. d In oībus opib⁹ tuiſ memorare nouiſſima tua. i. mortē incertā/iudiciū iuſtū/gehennā interminabilē/gloriam etnā. e Et i eternū nō peccabis. i. nūq̄ peccabis. Similit Joh. xiij. a. Nō lauabis mihi pedes i eternū: id ē nūq̄ lauabis. Vel/nō peccabis i eternū. i. pctm̄ dignū morte etna non facies. De h̄ dic btūs Bern. Quid horribilius morte: qd terribilius iudicio: qd intolerabili⁹ gehenna pōt cogitari: quid vltra metuet qui ad iſta A ſecur⁹ ē: Et ita validior eſt ad reſiſtendum pctō timor ꝙ pudor et dolor. Un̄ Greg⁹. Nihil adeo valet ad domāda carnis deſideria/ſicut cogitare q̄lis ipa erit mortua.

a b ex his ēnī ī dilēctiōe firmā/
c d berī. In ōib⁹ opib⁹ tuis me/
e morare nouiſſima tua/ēt in
eтnū nō peccab. Ca. VIII
f g ON litigēs cū hōie
h potēte: nē forte inci/
das i man⁹ illi⁹. Nō
i k ꝯtēdās cū viro lōcuplete: nē
l forte ecōtra ꝯſtituat litē tibi.
m Mūltos enī ꝑdidit aurū et
n argentū: ēt vſq̄ ad cor regū
o p extēdit ēt ꝯuertit. Nōn liti/
q ges cū hoīe linguato: ēt non
r ſtruas in ignem illius lignā.

NOn litiges ⁊c̄. In fine Expoſitio Capi. VIII
n pcedenti capituli monuit auctor ad declinationē peccati ꝑ recordationē finis: Sed quia inter oīa pctā qd magis infeſtat et facilius perpetrat/eſt peccatū lingue: ideo de illo ꝓſequit auctor exhortās a litigio/maxime cū trib⁹: id eſt cum potente/cum diuite/cū linguato hoīe: et ita hortat ad pacem. Contēdere eni cum maiore eſt periculoſum: cum pare ambiguū: cū minore inhoneſtū. Cū nullo ꝯtendendum vel litigandū eſt: Seruū eni dn̄i non oportet litigare. ij. Ti/
Cor. 4. c. moth. ij. d. ſed magis pacem habere ad oēs: ⁊ potius fraudē pati: ſicut dicitur Ro. xij. d. Nam/vt dicit Aug⁹: nihil adeo diabolo aſſimilat ꝙ litigare. Dicit ergo: f Non litiges. i. verbis ꝯtendas ex ira/vel inuidia/vel ſupbia/vel auaricia: g Cū hoīe potēte. i. cū prelato habēte ptātē. Vel Cum potēte. i. cū hoīe ſupbo. Un̄ Prouerb. xxvj. a. Nō rn̄deas ſtulto iuxta ſtulticiā ſuam: ne efficiaris ei ſimilis. Et quare h̄: h Ne forte incidas i man⁹ illi⁹. i. i ptātē ei⁹: ſicut dictū eſt. ſ. iiij. d. Noli reſiſtere ꝯtra faciē potent̄. Sʒ cōtrariū videt ibidē: Pro iuſticia agonizare vſq̄ ad mortē. Itē helias reſtitit achab regi iſrael. iij. Reg. xviij. c. Et iohannes herodi: Marci. vj. c. Sol̄. Attēdenda eſt cauſa lit̄. Pro iuſticia ⁊ fide/piū ē litigare: ſed improprie dicit lis/ſed certamē. Un̄. ij. Timoth. iiij. b. Bonū certamen certaui ⁊c̄. Pro diuitijs tpalib⁹ ꝯgregandis certare/impiū eſt ⁊ diabolicū. Unde Luc. vj. e. Qui aufert tibi que tua ſunt ne repetas. Matth. v. f. Qui vult tecū cōtendere in iudicio ⁊ tunicam tuam tollere/dimitte ei et palliū. j. Cor. vj. b. Jam oīno delictū eſt in vobis: ꝙ iudicia habetis int̄ vos: q̄re nō magis iiuriā accipit̄: quare nō magis fraudē patimini: Lites ḡ et iurgia hic ꝓhibet/maxime cum potēte/diuite/⁊ linguato: certamina iuſta commendat/ſupra: et ita non eſt ꝯtrarietas. i Nō ꝯtēdas cū viro. i. cū hoīe: k Locuplete. i. cū diuite plures loculos habēte: q⁊ talis m̄ltos h̄ʒ coadiutores: Nā diuitie addunt amicos plurimos: Prouer. xix. a. l Ne forte ecōtra ꝯſtituat litē tibi/imponēdo tibi crimē furti vel aliq̄d tale: de quo nō poſſis ei rn̄dere: vel nimis ꝓtrahēdo cauſā: et tu nō poſſis ſuſtinere expēſas. m Multos enī ꝑdidit aurū ⁊ argentū. i. m̄ltis fuit occaſio perditionis. Inde eni oriunt ꝯtentiōes/iuidie ⁊ hmōi: q⁊ cupiditas ē cauſa omniū maloꝝ. j. Timoth. vj. b. n Et vſq̄ ad cor regum extendit/ſe aurū ⁊ argentū. i. vſq̄ ad amorē cordis.

o Et ꝯuertit/illud ad iniq̄tatem. ſ. xxxj. a. Multi dati ſūt in auri caſus: et facta eſt in ſpecie ipſi⁹ ꝑditio illoꝝ. p Nō litiges cum hoie linguato. i. garrulo: q⁊ vir linguoſus Ps. 139.
non diriget in terra. Cōtra verboſos noli cōtendere verbis. Cato
q Et non ſtruas in ignē. i. in furorem illius: r Ligna. i. verba que ſunt ei materia incendij ⁊ furoris. ſ. xxviij. b. Scd̄m ligna ſilue ſic ignis ardeſcit: et ſm̄ virtutem hoīs/ſic iracūdia illius erit. Prouerb. xxvj. c. Cū defecerint ligna extinguetur ignis:

Myſtice ⁊ tropologice: f Non litiges cū hoie potente: id eſt contra chriſtum excuſando vel attenuādo peccatū Myſtice
in confeſſione. Hiere. ij. f. Quid vultis mecum iudicio ꝯtendere: oēs dereliq̄ſtis me/dicit dn̄s. Et. ſ. g. Quid niteris bonam oſtendere viam tuam ad querendā dilectionē: q. d. non ſic queritur dilectio dei per excuſationē peccati/ſed potius ꝑ accuſationē. Unde Ps. Reuela dn̄o viam tuā ⁊ ipſe faciet. Ps. 36.
f Non litiges cū homine potente: id eſt contra prelatū: Rebellando: ſic leuite cōtra moyſen ⁊ aaron. Numeri. xvj. b. j. 31. a.
Multū erigimini filij leui. Amos. vij. c. dixit amaſias regi iſrael: Rebellauit contra te amos in medio dom⁹ iſrael: nō poterit terra ſuſtinere oēs ſermones eius. Vel placitādo. Prouerb. xxxj. a. Ne dederis ſubſtantiā tuā mulierib⁹ ⁊ diuitias tuas ad delendos reges. Vel murmurādo. Numeri. xvj. f. Murmurauit oīs m̄ltitudo cōtra moyſen ⁊ aaron. Et nota ꝙ non dicit: contra potentē/ſed cum potente: propter hypocritas ⁊ adulatores: qui verborum ſuperficie videntur arguere potentes: ſed liniūt ⁊ cum ipſis et pro ipſis faciūt arguēdo: ſcuta vendentes: vel oleum. h Ne forte incidas in manus illi⁹: id eſt chriſti. Heb. x. f. Horrendum eſt incidere in manus dei viuentis. i Non contendas cū viro locuplete: id eſt cum viro iuſto locuplete virtutib⁹. Prouerb. xxiiij. b. Ne inſidieris et queras impietatem in domo iuſti: neq̄ vaſtes requiem eius. Prouerb. xiij. a. Eſt quaſi pauper cum in multis diuitijs ſit: Redemptio anime viri proprie diuitie. Vel/Locuplete/ſciētia. Roma. xj. d. O altitudo diuitiarum ſapientie ⁊ ſcientie dei. Eſa. xxxiij. a. Diuitie ſalutis ſapientia ⁊ ſcientia. Vel/Locuplete/pecunia: quia talis nihil iniquū timet facere pro pecunia acquirēda. Ps. Ecce peccatores ⁊ abundantes in ſeculo obtinuerūt Ps. 72.
diuitias. l Ne forte econtra conſtituat litem tibi: id eſt faciat te citari coram alijs iudicibus. Eſa. xxxiij. a. Ve qui predaris: nōne ⁊ ipſe predaberis: m Multos eni perdidit aurum/ſapientie: ⁊ argentum/eloquentie: q⁊ abutuntur non proferentes ad honorem dei/et vtilitatē ꝓximi: ſed ad gloriam propriam ⁊ cōmodū temporale: ⁊ ideo non proderunt eis in die iudicij. Soph. j. d. Argentum eorū et aurum eorum non poterit liberare eos in die ire domini. n Et vſq̄ ad cor regum extendit/ſe illud aurum ⁊ argentum perditionis. o Et conuertit/cor regum: id eſt doctorū: qui alios regere habent/ad iniquitatē/ad ambitionem/ad inuidiam. ſ. xxxj. a. Lignum offenſiōis eſt aurum ſacrificantium: ve illis qui ſectantur illud: ⁊ omnis imprudens deperiet in illo. p Non litiges cū hoie linguato: id eſt cū aduocato cuius lingua eſt arma eius et ſcutū et ſagitte et gladius acutus. Prouerb. xxx. b. Eſt generatio que pro dentibus gladios habet ⁊ cōmandit molarib⁹ ſuis: vt comedat inopes de terra ⁊ pauperes ex hominibus. q Et nō ſtruas i ignē illi⁹ ligna. i. cupiditatē illi⁹ nō incēdas dando ei ſalariū. Utrūq̄ eni videt ꝓhibere/et cū aduocato cōtēdere/⁊ eū ad ꝯtendendū ꝯducere: q⁊ lingua fallax nō amat veritatem: ⁊ os lubricum operatur ruinas: Prouer. xxvj. d. ſ. xxviij. b. Lingua tertia multos cōmouit et diſperſit illos.

Non cōmunices homini

a Nō̄n cōmunices homī in/
b docto/nē male de progenie
c tua loquatur. Ne dēſpicias
hominem auertentē ſe a pec
d cato: nēq̄ʒ improperes ei.
e Mēmento quoniam omēs
in corruptione ſumus. Ne
f ſpērnas hominem in ſua ſe/
g nectute: Etēni ex nobis ſe/
h neſcūt. Nōli de mortuo ini/
mico tuo gaudere/ ſciēs qm̄
i k ōmēs morimur: ēt in gaudi/
l um†volumuſ venire. Ne dē
m ſpicias narrationem prēſby
n terorum ſapientiū: ēt in pro/
uerbijs eorum conuerſare:
o Ab ipſis ēnim diſces ſapiē/
p tiam ēt doctrinam intellec/
q r tus: ēt†fruere māgnatis ſine
s querela. Nōn te preͤtereat
t narratio ſeniorum: ipſi ēnim
didicerunt a patribus ſuis.
v Qūoniam ab ipſis diſces
x intellectū: ēt in tempore ne/
ceſſitatis dabis reſponſum.
y Nō incēdās carbones pctō
z a rū ārguēs eos: ⁊ nē incēdarī
b flāmā ignis pctōꝝ illorum.

K extinguetur ignis: et ſuſurrone ſubtracto iurgia cōquieſcunt. a ¶Non cōmunices homini indocto: id eſt non habeas cum eo familiaritatem vel cohabitationē aut ſocietatem/ aut frequentem collocutionē. Unde. i. xxij. b. Cum ſtulto ne multum loquaris: ⁊ cum inſenſato ne abieris. b ¶Ne male de progenie tua loquatur: ad litteram: ſicut iudei de chriſto. Joh. vi. c. Nonne hic eſt ieſus filius ioſeph cuiꝰ nos nouimus patrē ⁊ matrē: Ideo dicit Prouerb. xxiiij. c. Cū detractoribus ne cōmiſcearis: qm̄ repēte ueniet interitus illorū.

B

c ¶Ne deſpicias hominē auertētē ſe a peccato/ꝑ pœnitentiam ⁊ ſatiſfactionem. d ¶Neq̄ʒ improperes ei/ꝙ peccauit: vel ſi forte labatur ex fragilitate. Nō enim dn̄s improperauit magdalene: ſed dicentibꝰ phariſeis: Hic ſi eſſet propheta/ſciret vtiq̄ʒ que ⁊ qualis eſt mulier que tangit eum: quia peccatrix eſt: ſed dixit ad illam: Fides tua te ſaluam fecit/ vade in pace: Luc. vij. g. Neq̄ʒ pater filio ꝓdigo reuertenti improperauit peccata ſua preterita: ſed procidēs in collum eius/recepit eum cum gaudio ⁊ fecit ei cōuiuium: Luc. xv. c. Neq̄ʒ etiam angeli improperant peccatoribꝰ et pœnitētibꝰ peccata p̄terita: ſed potiꝰ faciūt illō qō ſcriptū eſt Luc. xv. b. Gaudium eſt angelis dei ſup vno peccatore pœnitentiam agente. Ideo dicit dn̄s Deut. xxiij. b. Non abominaberis idumeū/ quia frater tuus eſt: neq̄ʒ egyptium/ quia aduena fuiſti in terra eius: id ē peccator fuiſti ſicut ipſe forte: vel certe ſi non fuiſti/ eſſe potuiſti: dicit Gregꝰ: vel adhuc eē poteris. Unde dicit paulus/ Gal. vi. a. Fratres: ſi preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui ſpirituales eſtis hmōi inſtruite in ſpiritu lenitatis: conſiderans teipſum ne ⁊ tu tempteris. Ecce potentes/ diuites/ verboſos cōiungit auctor: quia illa tria ſe concomitant: ſicut patet in diuite epulone: Luc. xv. e.

13. q. 2. c. in eccleſiaſtico

Al. †nolumꝰ

Myſtice ⁂ a ¶Non cōmunices homini indocto: id eſt heretico vel ſuperbo. i. xiij. a. Qui tangit picem inquinabit ab ea: et qui cōmunicat ſupbo/ induet ſuperbiam. b ¶Ne male de ꝓgenie tua loquat: id ē de catholica eccleſia: vel de bonis operibus. c ¶Ne deſpicias hominē auertentē ſe a peccato: neq̄ʒ improperes ei: etiam ſi labatur aliqn̄ ex fragilitate: quia non eſt homo qui faciat bonum ⁊ non peccet: Eccs. vij. c. Et Prouerb. xxiiij. b. Septies cadet iuſtus et reſurget. Unde etiaʒ ſequit: e ¶Memento quoniam omnes in corruptiōe ſumus: id eſt in carne corruptibili: quia corpus qō corrumpit/ aggrauat animam: Sap. ix. c. Et ideo omnes poſſumus peccare: et ideo nullus debet aliū deſpicere ſi aliquando peccet: dūmodo nō ſit pertinax i peccato. Ideo dicitur. i. Cor. x. c. Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne cadat. f ¶Ne ſpernas hominē in ſua ſenectute: corporali vel ſpirituali. g ¶Etenim ex nobis: id eſt per corruptionē quā habēt nobiſcum cōmuniter: vel ex nobis: id eſt ex iuuenibus quales nos ſumus/ Seneſcunt. Et quāto ſeniores fiunt: tanto magis honorandi et adiuuandi ſunt. Leuit. xix. f. Coram cano capite conſurge: ⁊ honora perſonam ſenis. h ¶Noli de mortuo inimico tuo gaudere. i. illius qui tibi iniuriā aliquam irrogauit: vel qui te odit: i ¶Sciens quoniā omnes morimur. Unde. ij. Reg. xiiij. c. Omnes morimur: ⁊ quaſi aque dilabimur in terram que non reuertunt. Eccs. vi. c. Nonne ad vnū locum properant omnia: k ¶Et in gaudium volumus venire/ de morte inimicoꝝ. q. d. mirū eſt hoc. Aliq̄ habēt: Et in gaudiū nolumus venire: id eſt nolumꝰ vt inimici gaudeant de nobis. i. xviij. d. Si preſtes anime tue concupiſcentias eiꝰ/ faciet te in gaudium inimicis tuis. De hoc dicitur Prouerb. xvij. a. Qui in ruina letatur alterius: non erit impunitus. Item in eodem. xxiiij. c. Cum ceciderit inimicus tuꝰ ne gaudeas: ⁊ in ruina eiꝰ ne exultet cor tuum. Job. xxxi. c. Si gauiſus ſuʒ ad ruinā eiꝰ qui me oderat: ⁊ exultaui ꝙ inueniſſet eum malum: l ¶Ne deſpicias narrationem: id eſt doctrinaʒ vel cōſiliū: m ¶Preſbyterorū ſapientum: id eſt doctorū. n ¶Et in prouerbijs eorum cōuerſare: id eſt ſm̄ vitam et doctrinam eorū viue. S. vi. d. In multitudine preſbyteroruʒ prudentium ſta. o ¶Ab ipſis enim diſces ſapientiā/ de diuinis: p ¶Et doctrinam intellectus/ de moribꝰ: Uel/ ſapiaʒ/ exempli: et doctrinā/ intellectus verbi. Tales enim et exemplo ſancte ꝯuerſationis docēt ſapientiam: ⁊ verbo exhortationis doctrinam intellectꝰ. Dicuntur aūt ꝓuerbia quaſi ꝓfunda verba difficilis doctrine: narratio ꝟo dicit facilis doctrina. De h. S. vi. d. Sapie illoꝝ ex corde coniūgere: vt omnē narrationē dei poſſis audire: et ꝓuerbia laudis nō effugiāt a te. Et nota ꝙ dicit: doctrinā intellectꝰ. Multi eni doctrinā habēt: qꝛ multi ſūt doctores: ſed non oēs habēt doctrinā intellectꝰ: qꝛ non faciunt intelligi qō dicunt: ſed inuoluūt ſententias ſermonibꝰ extraneis. De quibus dicit dn̄s cōquerēdo Job. xxxviij. a. Quis eſt iſte inuoluens ſentētias ſermonibꝰ imperitis: q ¶Et fruere magnatis ſine querela. i. dilige et gratant honora p̄latos/ q ſūt ſine querela: vt aaron. Sap. xviij. d. Properans hō ſine q̄rela depcari ꝓ ppl'is/ reſtitit ire/ ⁊ impoſuit finē neceſſitati. Uel ſic: q ¶Seruire ſine q̄rela: actiue ⁊ paſſiue: r ¶Magnatī. i. ita ſuias eis: vt nec ipſi de te nec tu de eis ꝯq̄ri poſſis. Hieroꝰ. Querulū eſt ſeruoꝝ genꝰ: quātūcūq̄ʒ dederī eis minꝰ ē. s ¶Nō te p̄tereat narratio ſenioꝝ. i. inſtructio ſenioꝝ/ q̄n effectū habeat in te. Et h̄ debet eē: t ¶Ipſi eni didicerūt a p̄ribꝰ ſuis: iō bn̄ pn̄t docere. Et iō audiendi ſūt: v ¶Qm̄ ab ipſis diſces intellectū. i. intelligentiā ſcripturarū. x ¶Et in tp̄e neceſſitatī dab rn̄ſū/ paratus ſatiſfacere poſcēti rōnē de ea q̄ in te ē fide ⁊ ſpe. i. Pet. iij. c. Et nota ꝙ dic: Nō te p̄tereat narratio ſeniorū. Multos eni p̄terijt narratio doctoꝝ/ ſicut aq̄ p̄terit cribꝛū. Eccs. i. xxi. c. Cor fatui q̄ſi vas cōfractū: et oēm ſapiam nō tenebit. Aggei. i. b. Qui mercedes ꝯgregauit/ miſit eas i ſacculū ptuſū. i. xxvij. a. Sicut in ꝑcuſſura cribꝛi puluis remanebit: ſic aporia hoīs i cogitatu illius. Talis em̄ nō dabit reſponſū in tempore neceſſitatis: ſed nullum attendit tempus: et ideo reprobatur. i. xx. c. De ore fatui reprobabit parabola: non eni dicit illam in tempore ſuo. y ¶Non incendas carbones peccatorum: id eſt non prouoces ad iracundiam. z ¶Arguens eos/ nimis aſpere. Nec ꝓhibet auctor arguere peccatores: ſed malum modum arguendi. Scriptum eſt enim Leuit. xix. d. Non oderis fratrem tuum in corde tuo: ſed publice argue euʒ: ſi peccatū publicū eſt. Et. i. xvij. b. dī. Mādauit illis vnicuiq̄ʒ de ꝓximo ſuo. Math. xviij. b. Si peccauerit i te frater tuus: corripe eum inter te ⁊ ipſum ſolū. ij. Timoth. iiij. a. Argue/ obſecra/ increpa. a ¶Et ne incendaris/ ad iram. b ¶Flamma ignis peccatorū illorum/ quos corrigis: dura et aſpera eorum reſponſione: hoc eſt ſi tibi ꝯuitiant

Al. ſeruire

C

hoc eſt: ſi tibi ↄtradicunt illi quos corrigis/ non ideo iraſcaris. Roma. xij. d. Noli vinci a malo: ſed vince in bono malum. j. Cor. iiij. c. Maledicimur ⁊ bñdicim⁹: ꝑſecutionẽ patimur ⁊ ſuſtinem⁹ ⁊c. Hoc ẽ em̃ mãſuetudo ſiue patiẽtia: q̃ maxĩe neceſſaria eſt predicatori. Unde Pſ. Bene patientes erunt vt annũcient. Prouerb. xix. b. Doctrina viri per patientiam noſcitur. a ¶ Ne contra faciem ſtes contumelioſi: id eſt heretici vel detractoris. Contumelioſus enim ẽ: q̃ velox eſt ad verba iniurie: vt dicit Iſidor⁹. b ¶ Ne ſedeat q̃ſi inſidiator ori tuo: id eſt verbis tuis: vt ĩ ueniat qḋ ↄ̃ te poſſit dicere. Heretici enim ĩ ſcholis auſcultãt q̃d pro ſe et quid contra nos poſſit dici. Detractores ꝓ̃o ſemper querunt vt poſſint vituperare. Hiere. ix. c. Sagitta vulnerans lingua eorum: dolum locuta eſt in ore ſuo: pacem cum amico ſuo loquitur: ⁊ occulte ponit ei inſidias. Sed nunq̃d propter hoc debet prelatus vel doctor tacere a correctione malorum: cum dicat apoſtolus: Inſta oportune importune: argue ⁊c. ij. Timoth. iiij. a. Reſponſio. Ubi ſperatur correctio alicuius/ nõ debet tacere ex quo habet officiũ: vbi aũt deſperatur correctio alicui⁹ ⁊ videtur nulla vtilitas ſ; exaſperatio/ debet tacere. Uñ Prouerb. ix. b. Qui erudit deriſorem/ ipſe ſibi iniuriam facit: ⁊ q̃ arguit impium/ ipſe ſibi maculam generat. c ¶ Noli fenerare: id ẽ mutuare pecuniam vel q̃libet aliam rem: d ¶ Homini fortiori te/ cum indigeat: quia non poteſt compelli ad reddendum. e ¶ Quod ſi feneraueris/ illi. f ¶ Quaſi perditum habe: quia in caſu eſt rehabere. Myſtice c ¶ Noli fenerare. i. verbũ dei dare vel predicare: d ¶ Homini fortiori te: id eſt heretico obſtinato vel cuilibet contemptori q̃ peior fieret ex predicatione. Matth. vij. a. Nolite ſanctum dare canibus: neq; mittatis margaritas ante porcos. j. xxij. a. Qui docet fatuũ quaſi qui conglutinat teſtam: qui narrat verbũ non audienti/ quaſi q̃ excitat dormientẽ de graui ſomno. g ¶ Non ſpondeas ſuper virtutem tuam/ vouendo. h ¶ Quod ſi ſpoponderis: id eſt ſi votum emiſeris: i ¶ Quaſi reſtituens cogita/ illud. Quod debet facere bon⁹ paſtor/ bon⁹ aduocat⁹/ bon⁹ medic⁹/ bon⁹ architect⁹/ bonus agricola/ bon⁹ doctor/ bon⁹ pater/ bon⁹ dux/ bona mater. Om̃ia enĩ hec prelatus/ ⁊ ad officia illorum tenetur ſubditis. Prouerb. vj. a. Si ſpopõderis pro amico tuo/ defixiſti apud extraneum manũ tuam: illaqueat⁹ es verbis oris tui. Item in eodẽ. xx. c. Tolle veſtimẽtũ eius qui fideiuſſor extitit alieni. Ezech. iij. e. et. xxxiij. b. Sanguinẽ ei⁹ de manu tua requirã. Ideo dicitur Prouerb. xxij. d. Noli eſſe cum his qui defigunt manus ſuas/ ⁊ qui vades ſe offerũt pro debitis. De hac materia dictum eſt ſatis Prouerb. xj. d. ibi: Qui ſuſcipit animas/ ſapiens eſt. k ¶ Non iudices contra iudicem. i. ne ſis inobediens iudici ⁊ prelato tuo: vel ne murmures vel contẽnas vel reprehendas. l ¶ Quoniam ſm̃ q̃ iuſtũ eſt iudicat: alioq̃n nõ eſt iudex. Roma. ij. a. Inexcuſabilis es o homo qui iudicas. Myſtice k ¶ Non iudices contra iudicem: id eſt chriſtum: qui conſtitut⁹ eſt iudex viuorum et mortuorum: Act. x. f. Uñ Joh. v. d. Pater nõ iudicat quẽq;: ſed omne iudiciũ dedit filio. l ¶ Quoniam ſm̃ q̃ iuſtũ eſt iudicat/ ſine acceptione ꝑſonarũ. Act. x. e. In veritate comperi/ quoniã non eſt perſonarũ acceptor deus. m ¶ Cũ audace: id eſt cum temerario vel cum heretico: n ¶ Non eas in via/ erroris: vel non cõmunices eius operib⁹/ que ſunt via ad infernũ. Prouer. xxij. d. Noli eſſe amicus hoĩ iracũdo: neq; ambules cũ viro furioſo: ne forte diſcas ſemitas ei⁹. De h̃ dicit Pſ. Btũs vir q̃ nõ abijt ĩ ↄſilio impiorum et in via peccatorum nõ ſtetit. Quare aũt non ſit eundũ cũ audace/ ſubdit: o ¶ Ne forte grauet mala ſua in te. i. aggrauet maliciaz ſuã ĩ te: vel te ledẽdo: vel malicie ſue ↄſentire compellẽdo. Prouerb. xxvij. a. Graue eſt ſaxũ ⁊ oneroſa eſt arena: ſ; ira ſtulti vtro q̃ grauior. Itẽ in eodem. xiij. d. Qui cum ſapientib⁹ gradit ſapiens erit: amicus ſtultorũ ſilis eis efficiet. p Ipſe enĩ ſm̃ volũtatẽ ſuã vadit: non dei: ſicut equ⁹ effrenis. j. xxx. b. Equ⁹ ĩdomit⁹ euadet dur⁹: et filius remiſſus: id ẽ ꝓprie volũtati dimiſſus/ euadet preceps. Hec eſt origo omniũ malorũ ſequi ꝓpriã voluntatẽ: ꝓpter qḋ dicit. j. xviij. d. Poſt ↄcupiſcentias tuas ne eas: et a volũtate tua auertere. q ¶ Et ſimul cũ ſtulticia illi⁹ peries. i. cũ ſtulto illo peribis ſequẽs illius ſtulticiã. r ¶ Cũ iracũdo nõ facias rixã: ad lrãm: q; iracundus aut cito ꝑcutit aut cõuiciat. j. xxviij. b. Hõ iracundus incendit litem: et vir peccator ↄturbabit amicos. Myſtice: r ¶ Cum iracũdo. i. heretico vel iudeo blaſphemo: s ¶ Nõ facias rixã. i. non diſputes litigando: quia verſuti ſunt vt vulpes: ⁊ non diſputatione rõnis capiunt: ſed occulta eorũ ꝑditione cõfundunt. Sic enim petrus ſimonẽ in pleno ſermone confudit: vt legitur Act. viij. d. Geñ. xiij. b. Facta eſt rixa inter paſtores gregũ abraam ⁊ loth. t ¶ Et cũ audace. i. cũ heretico: v ¶ Nõ eas in deſertũ. i. in ſecretũ locũ. x ¶ Quoniam quaſi nihil ẽ ante illũ ſanguis/ ſpũalis: id ẽ peccatũ. Geñ. iiij. b. Dixit cain ad abel fratrẽ ſuũ: Egrediamur foras. Cũq; egreſſi eſſent in agro: ↄſurrexit cain aduerſus fratrẽ ſuũ abel ⁊ interfecit eũ. Uel ſic: t ¶ Cũ audace. i. cũ temerario: v ¶ Non eas in deſertũ. i. ſecretũ ſolitudinis: vbi ſunt latrones. x ¶ Quoniam quaſi nihil eſt ante illũ ſanguis. i. ſanguinis effuſio. i. nõ timet occidere hominẽ. j. xj. d. A ſcintilla vna augetur ignis: ⁊ ab vno doloſo augetur ſanguis. y ¶ Et vbi nõ eſt adiutoriũ. i. aliq̃s qui iuuet eũ: z Elidet te: ſic cain abel: Geñ. iiij. b. Ideo dicit Eccs. iiij. c. Ue ſoli q; cũ ceciderit nõ habet ſubleuãtẽ ſe: ⁊ ſi quiſpiã preualuerit aduerſus vnũ/ duo reſiſtũt ei. a ¶ Cum fatuis ↄſiliũ nõ habeas: ſicut roboã cũ iuuenib⁹ relicto ↄſilio ſeniũ. iij. Reg. xij. b. b ¶ Nõ enĩ poterũt diligere niſi q̃ eis placẽt: et iõ non ↄſulunt vtilia ſed placentia. Eſa. xxx. c. Nolite aſpicere nobis ea que recta ſunt: loq̃mini nobis placẽtia. Iõ dictũ eſt. ſ. vj. a. Pacifici multi ſint tibi: ↄſiliari⁹ ſit tibi vnus de mille. i. cũ multis habe pacem: ſed cum paucis conſiliũ. c ¶ Coram extraneo: id eſt ignoto tibi: d ¶ Ne facies ↄſiliũ: id eſt aliq̃d qḋ vis eſſe ſecretũ. Prouerb. xxv. b. Cauſam tuã tracta cum amico tuo ⁊ ſecretum extraneo nõ reueles. Uel ſic: c ¶ Corã extraneo. i. cũ heretico extraneo a fide: d ¶ Ne facias ↄſiliũ. i. non diſputes de diuinis ſacramẽtis. j. xix. b. Amico et inimico tuo noli narrare ſenſum tuũ. e ¶ Neſcis enĩ q̃d pariet/ vel/ paret. i. neſcis q̃liter verbũ dei accipiat: vel q̃d ↄtra te cogitet. j. xix. b. A facie verbi parturit fatu⁹/ tanq̃ gemitus partus infantis. f ¶ Non omni homini cor tuũ manifeſtes: ſ; tali de quo confidas q̃ iuuare poſſit et ſciat et velit. ſ. iiij. d. Non confundaris confiteri peccata tua: ⁊ ne te ſubijcias omni homini pro peccato. j. xj. d. Non omnez hominẽ inducas in domũ tuam: multe enĩ ſunt inſidie doloſi. g ¶ Ne forte inferat tibi gratiam

a Nẽ contra faciem ſtes con-
b tumelioſi: nẽ ſedeat q̃ſi inſi-
c diator ori tuo. Nõli fenera-
d re hõmini fortiori te: q̃ ſi fe-
e/f nẽraueris q̃uaſi perditũ ha-
g be. Nõn ſpondeas ſup vir-
h tutem tuam: q̃ ſi ſpõponde-
i ris q̃uaſi reſtituens cogita.
k Nõn iudices contra iudicẽ:
l q̃uoniam ſm̃ q̃ iuſtum ẽ iu-
m/n dicat. Cũm audace nõn eas
o in via: nẽ forte grauet mala
p ſua in te: Ipſẽ enim ſm̃ vo-
q luntatem ſuam vadit: ẽt ſi-
mul cum ſtulticia illius pe-
r/s ries. Cũm iracundo nõn fa-
t/v cias rixaz: ẽt cũ audace nõn
x eas in deſertum: q̃uoniam
quaſi nihil ẽ ante illum ſan-
y guis: ẽt vbi non eſt adiuto-
z/a rium ẽlidet te. Cũm fatuis
b conſilium non habeas: nõn
enim poterunt diligere niſi
c que eis placent. Cõram ex-
d traneo nẽ facies conſilium:
e/f nẽſcis eni quid ꝑpariet. Nõn
omni homini cor tuum ma-
g nifeſtes: nẽ forte inferat tibi

Pſ. 91. — Pſ. 1. — Al. ſolignũ B — Al. ꝑparet — Myſtice — Myſtice — Al. ꝑdicatiõe — Myſtice

inferat tibi gratiam falſam: id eſt vultus hilaritatē men/te aduerſa. a Et conuitietur tibi/retro te: Et ne forte ī corde ſuo ſit illud Prouerb.xxvj.d. Quando ſubmiſerit vocem ſuam non credideris ei: quoniam ſeptem nequitię ſunt in corde illius.j.xix.d. Eſt qui nequiter humiliat ſe: et interiora eius plena ſunt dolo.

Non çeles mulierē ⁊c. Expo. Capituli. IX.

In pręcedenti capitulo actum eſt de pace: in iſto agitur de caſtitate. Et bene poſt pacem agitur de caſtitate: quia ſepe ex ocio pacꝫ ſequiť deſtructio caſtitatis. Primo aūt agit de caſtitate corporali ⁊ amore illiꝰ vſqꝫ ibi: Nō derelinꝗs amicū antiquum. Deinde agit de curialium impudicitia: qui vendūt dñm ꝓpter lucra. In ꝑmo igiť reprehendēs nimiū amorē viri ī ꝓpriam vxorē atqꝫ çelotypiā. Dicit ergo: b Non çeles mulierē ſinꝰ tui.i.nō nimis tenere vel temere diligas vxorē tuā ꝗ dormit ī ſinu tuo: ſic ſanſon dalilā: Iudic.xvj.e. Vel/Nō çeles ⁊c.i.nō ſis çelotypus ſuꝑ vxore tua. Dicit aūt çelotypia nimiꝰ amor viri ī vxorem/ꝓpť qḋ non pōt ſuſtinere vt aliȷ̄ miſceanť ei vel colloquantur. Et ſic çelotypus diciť nimius vel vehemēs amator vxoris. De quo dicit Augꝰ: Vehemens amator vxoris adulter eſt. Aliquando çelotypia diciť idem qḋ męchia: et çelotypus adulter. Aliquādo diciť çelotypia ipſa ſuſpicio adulteriȷ̄: ⁊ çelotypus ſuſpicioſus. Et ſic ſumiť Numeri.v.b. Si ſpiritus çelotypię cōcitauerit queqꝫ virum aduerſus vxorē

a gratiā falſā et cōuitieť tibi.
b Non çe Capi. IX
Non çeles mulierem ſinus
c tui: nē oſtendat ſuper te maliciam doctrinę nequā.
d Nōn des mulieri pote/
e ſtatē aię tuę: nē ingrediať in
f virtute tua: et cōfundaris.
g Ne rēſpicias mulierē multiuo/
h luolā: ne fōrte incidas ī laqꝫ
k os illius. Cūm ſaltatrice nē
l aſſiduꝰ ſis: nēc audias illā:
m nē forte ꝑeas ī efficacia illiꝰ.
n Virginēm ne conſpicias:

Myſtice ſuam ⁊c. Myſtice: Mulier ſinus tui eſt hereticus familiaris/vel detractor prauꝰ demulcens dulci eloquio vt emolliat te a veritate. Hāc igiť b Nō çeles mulierē.i.nō diligas ad ꝯſentiēdū ei/vel ad imitādū. Vn̄ Prouer.v.a. Ne intenderis fallacię mulieris: Fauus enī diſtillans labia meretricis ⁊ nitidius oleo guttur eius: Nouiſſima autem illius

Moraliter amara quaſi abſinthiū. Moraliter. Mulier ſinus tui: caro tua eſt: quę mollit herum: id eſt ſpiritū. Hanc b Nō çeles: id eſt nimiū diligas vt facias eius ꝯcupiſcētiaſ: quia qui delicate mittit ſeruū ſuum a puericia ſua poſtea ſentiet eū cōtumacē: Prouer.xxix.c. De hoc dicitur Michęę.vij.b. Ab ea quę dormit ī ſinu tuo: cuſtodi clauſtra oris tui. Cauſā aūt quare nō ſit çelāda vxor/ſubiūgit: c Ne oſtēdat ſuper te maliciam doctrinę nequā: id eſt ne te alliciat blandimētis vel blāditiȷ̄s ad pctm̄/vť doceat furari vel fęnerari vel idola adorare: ſic ſalomon vxores eiꝰ.iij.Regꝫ.xj.a. Vn̄ dicitur Deuť.vij.a. Non ſociabis cum eis cōnubia: filiam tuā non dabis filio eius: nec filiam illiꝰ accipies filio tuo: quia ſeducet filium tuū ne ſequatur me. d Nō des mulieri poteſtatem animę tuę/vt pręſit ⁊ dn̄etur. e Ne ingrediatur in virtute tua: id eſt ne emolliat cor tuū vt auferat virtutē tuā. f Et confundaris: ſicut ſanſon ꝗ dalilę virtutem ſuam aperuit: quę ingreſſa in eum rapuit et cōfuſus eſt ſanſon oculis exorbatꝰ: Iudicꝫ.xvj.e. Vn̄.j.xxv.d. Mulier ſi ꝑmatū habeat/contraria eſt viro ſuo: Cor humile ⁊ facies triſtis ⁊ plaga mortis/mulier nequā. Et non ſolū mulieri non eſt danda poteſtas animę ſuę: ſed nec fratri/nec filio/nec alicui amico. Vn̄.j.xxxiij.c. Filio ⁊ mulieri: fratri ⁊ amico nō des poteſtatē ſuꝑ te in vita tua: ⁊ nō dederis aliȷ̄ poſſeſſionem tuam: ne forte pęniteat te ⁊ deꝑceris pro illis: Melius eſt enim vt filiȷ̄ tui te rogēt: ꝙ̄ te reſpicere in manus filiorum tuoꝝ. Signanter autē dicit: Nō des mulieri poteſtatē aīę tuę: quia mulier eſt ſubiecta viro a ꝑncipio: Geñ.iij.c. Sub viri poteſtate eris ⁊ ipſe dn̄abitur tui. g Ne reſpicias mulierē maliuolā: vel/multiuolā/ſm̄ Rab. ne forte ꝯcupiſcas eam. Non licet enī intueri qḋ non licet cōcupiſci: dicit Gregꝰ. Qui viderit mulierem ad cōcupiſcendū eā/iam męchatus eſt eam in corde ſuo: Matth.v.d. Multiuola mulier diciť: qꝛ multos vel multa vult: vel quia multum volat: id eſt ad multa diſcurrit. Prouerb.vij.b. Garrula ⁊ vaga ⁊ quietis impatiens: nec valens in domo conſiſtere pedibus ſuis. h Ne forte incidas in laqueos illius: id eſt capiaris ſpecie illiꝰ: Vt dauid a berſabee.ij.Regꝫ.xj.a. Vel ne ſeducaris blanditiȷ̄s illiꝰ et deceptionibꝰ. Eccs.vij.d. Inueni amariorem morte mulierem: quę laqueus eſt venatorū ⁊ ſagena cor eius: ⁊ vincula ſunt manus eiꝰ. Myſtice: intelligiť hoc ⁊ illud de heretico: qui ꝑ multos errores volat ⁊ ſeducit. Moraliter/de carne: ꝗ mlťa vult. Qui corpori ſeruit/multis dn̄is ſeruit. Intelligiť etiā de ſęculari ſciētia/⁊ carnali voluptate. Sequitur: i Cū ſaltatrice ne aſſiduꝰ ſis ⁊c. Hic ꝓhibet auctor aſſiduitatem mulierum theatraliū: ꝗ miris corporis geſticulationibus ⁊ vocis blādę modulationibꝰ multos decipiūt ⁊ capiunt. Vn̄ Matth.xiiij.a. legiť ꝙ cum ſaltaſſet filia herodiadis placuit herodi/⁊ iuſſit decollari iohannē. Talis ſaltꝰ multos ꝓuocat ad luxuriā. Vn̄ Miere.xxj.d. Succēdā ignē in ſaltū eiꝰ ⁊ deuorabit oīa ī circūitu eiꝰ. Iō bene excuſauit ſe ſara/Tob.iij.b. Tu ſcis dn̄e ꝙ nunqꝫ ꝯcupiui virꝫ ⁊ mūdā ſuaui aīaꝫ meā ab omni concupiſcentia: nūqꝫ cum ludentibus miſcui me: nec cum his qui in leuitate ambulant participem me ꝑbui. Ideꝫ dicit Miere.xv.d. Non ſedi in conſilio ludentium. Veruntn̄ eſt ſaltus bonus: ſcilicet bonę operationis. De quo dicitur ij.Regꝫ.vj.d. Dauid autem percutiebat ī organis armigatis ⁊ ſaltabat totis viribus ante dn̄m. Et Matth.xj.b. Cecinimꝰ vobis et nō ſaltaſtis. Dicit ꝗ i Cū ſaltatrice: id ē cū ꝗlibet muliere theatrali. k Ne aſſiduꝰ ſis: libenť reſpiciendo. l Nec audias illam: id eſt cantilenas eius. m Ne forte pereas in efficacia illius: id ē corporis geſticulatione: vel vocis modulatione efficaci ad perdendū te in anima.j.xl.c. Tibię et pſalterium ſuauem faciunt melodiam: et ſuper vtraqꝫ lingua ſuauis. Eſa.xiij.d. Piloſi ſaltabunt ibi: et reſpondebunt ibi vlulę in ędibus ſuis et ſirenę in delubris voluptatis. Ideo dicitur.j.xxviij.d. Sepi aures tuas ſpinis ⁊ noli audire linguam nequā. Myſtice. Saltatrix eſt hereticus: qui ꝑ diuerſos errores diſſilit/vt ſi etiam eloquentię ſuę amatorem aſpexerit/ad ſe trahat quaſi meretrix. Vnde Prouerb.vij.c. Irretiuit eum multis ſermonibus ⁊ blanditiȷ̄s labiorum ſuorum protraxit illū. Moraliter. Saltatrix eſt anima peccatrix: quę vertit caput ad terram ⁊ anū ad cęlum: id eſt cor ad terrena et os ad cęlum. Hoc aūt magni cōtemptus ⁊ magnę deriſionis ſignum eſt: ſcilicet oſtendere anum alicui. Vnde ꝯqueritur dominꝰ Miere.ij.f. Verterūt ad me tergum et non faciem. Ezech.viij.f. Ecce in oſtio templi domini inter veſtibulum ⁊ altare quaſi vigintiquinqꝫ viri dorſa habentes contra templum domini. Item ſaltatrix ambulat ſuper manus: ſic anima cum de ſuis operibus gloriatur. Iob.xxxj.c. Si oſculatus ſum manum meā ore meo: quę eſt iniqtas maxima: et negatio contra deū altiſſimū. Leuitꝫ.xi.d. Qḋ aūt ambulat ſuper manꝰ ex cunctis animātibus quę incedunt quadrupedia/immūdum erit. Item ſaltatrix retro plicat ſe: et anima peccatrix anteriorū oblita ad poſteriora ſe conuertit: id eſt ad mundi diuitias/et carnis delitias. Miere.vij.c. Abierūt in voluptatibus ſuis: et in prauitate cordis ſui mali: factiqꝫ ſūt retrorſū ⁊ nō in ante. Item ſaltatrix/procax/ebrioſa/leuis/gracilis/īuerecūda: et multa huiuſmodi: quę conueniūt animę peccatrici. Vnde verſus. Garrula ſaltatrix/gracilis/leuis/ inuerecunda: Curua retro/caput ad terrā/ſurſumqꝫ pudenda Erigit/et queſtū ſequitur/ vix ſobria/ nunqꝫ Caſta/ per hęc animę peccantis vita notatur. Sequitur: n Virginem ne conſpicias: id eſt adoleſcentulam non reſpicias ad concupiſcendā.

Myſtice | Moraliter | Al. ⁊ multiua | Myſtice | Moraliter | Verſus

Ne forte ſcandaliçeris

a Ne forte ſcandaliçeris in decore illius: id eſt ne decor illi⁹ ſit tibi occaſio ſcandali ſiue ruinę ſpiritualis: Si cut dr̃ Hiere. ix. f. Aſcendit mors p feneſtras vr̃as diſperde re paruulos deforis/ iuuenes de plateis. Threñ. iij. f. Ocu lus meus deprędatus eſt animã meã in cũctis filiabus vrbis meę. Et holofernes ca ptus eſt in oculis per ſpeciẽ iudith: ſic legi tur Judith. xij. a. Jõ dic Job. xxxj. a. Pe pigi fędus cum oculiſ meis vt ne cogitarem quidẽ de virgine. De hoc dicitur. j. xxxij. d. Ne ponas ſcãdalum animę tuę. Apoc. ij. d. Habeo aduerſũ te pauca: quia habes il lic tenentes doctrinaz balaam: q̃ docebat ba lach mittere ſcandalũ coram filijs iſrael: id ẽ mulierculas ornatas: Nũe. xxv. a. Myſti ce. Prohibet amor decoris eloquentię heretice: quo multi decipiuntur. Daniel. xiij. f. Semen chanaan ⁊ non iuda/ ſpe cies decepit te. Sequitur: b Ne des fornicarijs ani mam tuam in vllo: id eſt meretricibus: ad litteram. Nul lus enim ſapiens daret filiam ſuam aut vxorem ſuam fornica rijs: quãto magis nec animã ſuã dare debet. In vllo/ dicit: quia tota anima debetur deo. Deut. vj. a. Diliges dñm deũ tuum ex toto corde tuo ⁊c. In nullo igitur danda eſt anima alicui niſi deo: neq̧ cogitando/ neq̧ deſiderãdo/ neq̧ loquẽ do/ neq̧ aliter operando. j. xlj. d. Erubeſcite a patre ⁊ a ma tre de fornicatione.

Ec. ı. Rõ — Ec. nõ bʒ. fr. aïaʒ tuã — B

a Nẽ forte ſcandaliçeris in de
b core illi⁹. Nẽ des fornica
c rijs ãnimam tuam in vllo:
d ne pẽrdas te et animam tu
e am et hereditatem tuã. Nõ
li circumſpicere in vicis ci
f uitatis: nẽc oberraueris in
g plateis illius. Aũerte faci
em tuam a muliere compta:
h et nẽ circumſpicias ſpeciem
i alienã. Prõpter ſpeciẽ mu
k lieris multi perierunt: ẽt ex
l hoc cõncupiſcẽtia q̃ſi ignis
m exardeſcit. Oñis mũlier q̃
n eſt fornicaria/ q̃uaſi ſtercus ĩ
o via conculcabitur. Spẽci
em mulieris alienę mlti ad
p q mirati/ rẽprobi facti ſũt: cõl
r loquiũ eni illi⁹ q̃ſi ignis ẽxar
s deſcit. Cũm aliena muliere
t ne ſedeas oĩno: nẽc accũbaſ
v cum eã ſuper cubitũ: ẽt non
x alterceris cũ illa in vino: nẽ
forte declinet cor tuum in il
y z lam: et ſãnguine tuo lãbaris
a in perditionem. Nẽ dere

Myſtice: Myſtice b Non des fornicarijſ: id eſt heretic qui fornicant cum falſis dogmatib⁹: vel demo nibus q̃ ſuggerũt fornicationẽ: c Animã tuã/ conſentien do peccato vel errori. In hoc autem qd̃ dicitur: non des: notatur libertas arbitrij. j. xix. a. Qui ſe iũgit fornicarijs erit nequã. j. Cor. vj. c. Corpus autẽ non fornicationi ſed dño: Quãto magis ergo nec anima. d Ne perdas te ⁊ ani mã tuã ⁊ hereditatẽ tuam. Ecce tria incõmoda que fa cit luxuria. Corpus perdit. j. Cor. vj. d. Qui fornicat in cor pus ſuũ/ peccat. Aiaʒ necat: opes ãnihilat. Luc. xv. c. Poſt multos dies congregatis omnib⁹/ adoleſcentior filius pegre profectus eſt ĩ regionẽ longinquã: ⁊ ibi diſſipauit ſubſtantiã ſuam viuẽdo luxurioſe. Prouerb. xxix. a. Qui nutrit ſcortũ perdet ſubſtantiam. e Noli circũſpicere in vicis ci uitatis: quia impudic⁹ oculus/ impudici cordis eſt nũcius: dicit Aug⁹. Job. xxxj. a. Si ad oſtium amici mei inſidiatus ſum. Prouerb. xvij. d. Oculi ſtultoꝝ ĩ finib⁹ terrę. f Nec oberraueris in plateis illius/ diſcurrẽs ⁊ vagus. j. xxj. d. Pes fatui facilis in domũ ꝓximi ſui. Contra qd̃ dr̃ Pro uerb. xxv. c. Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui. Job. xxxj. a. Si ambulaui ĩ vanitate: ⁊ ĩ dolo feſtinauit pes meus: g Auerte faciem tuam a muliere compta: ne capiaris ĩ ſpecie illi⁹. Limoſi eni ſũt oculi noſtri: ⁊ cito ad heret eis ſpecies mulieris. Vñ. j. xxv. d. Ne reſpicias ĩ muli eris ſpeciẽ ⁊ nõ cõcupiſcas mulierẽ in ſpecie. h Et ne cir cumſpicias ſpeciem alienam: id eſt ſpeciem mulieris alterius viri/ vel alteri⁹ quę nõ eſt tua vxor: Quia/ i Pro pter ſpeciẽ mulieris multi perierunt: ĩ corpore ⁊ aĩa. Amnon/ ꝓpter thamar. ij. Reg. xiij. f. Salomon propt vx ores ſuas. iij. Reg. xj. a. Unde Prouerb. vij. d. Fortiſſimi q̧ interfecti ſũt ab ea. k Et ex hoc. ſ. malo reſpectu mulie ris. l Concupiſcentia/ carnis/ quaſi ignis exarde ſcit. Sicut enim ignis ex abundantia lignorũ creſcit/ ex ſub tractione decreſcit: ita luxuria ex operibus ⁊ collocutionib⁹ et ceteris occaſionibus creſcit: his ſubtractis/ paulatim de creſcit. Et de hoc igne dicitur Job. xxxj. b. Ignis eſt vſq̧ ad conſumptionem deuorans ⁊c. m Omnis mulier q̃ eſt fornicaria/ quantęcunq̧ nobilitatis ſit/ vel formoſita tis. n Quaſi ſtercus in via conculcabitur/ pluri morũ libidini ſe exponens. Et ſicut ſtercus quanto plus cal catur: tanto amplius fetet: ita mulier quanto pluribus ſe ex ponit: tanto plus ſor det. Et ſicut ſtercus quanto recẽtior: tan to fetidior: ita eſt et de meretrice. Eſa. lj. g. Poſuiſti vt terram corpus tuum: ⁊ quaſi viam tranſeuntibus. Ezech. xvj. c. Ad om ne caput vię ędifica ſti ſignum proſtituti onis tuę: et abomina bilem feciſti decorem tuum: et diuiſiſti pe des tuos omni tran ſeunti: et multiplica ſti omnes fornicatio nes tuas. (Prouer. ıı. c.) C o Speciem mulieris alie nę multi admirati/ male intuentes: p Reprobi fac ti ſunt/ coram deo ⁊ hominib⁹. Hiere. v. c. Equi amatores in feminas ⁊ emiſſarij facti ſũt: vnuſquiſq̧ ad vxorem proxi mi ſui hinniebat. q Colloquiũ eni illi⁹. i. mulieris alie nę: r Quaſi ignis exardeſcit. Cui⁹ materia ſunt ipſa colloquia: nutus ⁊ reſpectus ⁊ tactus ⁊ oſcula ⁊ hmõi. Suf flator/ vetula mediatrix: vel ipſa demonis ſuggeſtio. Job. xlj. b. Halit⁹ ei⁹ prunas ardere facit: ⁊ flãma de ore ei⁹ egre ditur. Vñ Hiere. vij. d. dicit. Filij colligunt ligna ⁊ patres ſuccendunt ignẽ et mulieres cõſpergunt adipem. s Cum aliena muliere non ſedeas oĩno: id eſt moreris. t Nec accumbas cum ea ſuper cubitum/ in lecto ſic ſolet fieri. Locus enim ipſe ſepe mittit ad illicita ⁊ malas ex citat cogitationes. v Et non alterceris cum illa in vino/ confabulãdo ⁊ potando pariter. x Ne forte de clinet cor tuum in illam: id eſt in cõcupiſcentiam illius. y Et ſanguine tuo/ effuſo: z Labaris in perditio ne: tam corporis q̃ aię. Vel/ y Sanguine tuo. i. pctõ tuo. z Labaris in perditionẽ: id eſt in damnationem ęternam. Ideo dicit apl̃s Eph. v. d. Nolite inebriari vino in quo eſt luxuria. j. xix. a. Vinũ et mulieres apoſtatare fa ciunt etiam ſapientes. Exemplũ de loth: Geñ. xix. g. Et de ſalomone. iij. Reg. xj. a. De ſanſone: Judic. xvj. c. My ſtice/ exponitur hoc totũ de doctrina heretica: de ſeculari ſcientia/ et carnali voluptate: quę omnia per mulierem alie nam ſignantur: quia emolliunt virum: id eſt ſpiritum ⁊ alie nant a deo. Et de quolibet illoꝝ dicit Infra. xxv. c. Nequi tia mulieris ĩmutat faciem eius: et obcęcabit vultum ſuum tanq̃ vrſus. (Myſtice) a Ne derelinquas. Hęc eſt ſecunda pars hui⁹ capituli. In pma parte/ ſicut patet/ ꝓhibet auctor ce lum ſtultum mulieris/ dominationem ei⁹: aſpectum illicitũ: theatri aſſiduitatẽ: intuitum virginis: fornicatoꝝ ſocietatẽ: vagationẽ ſiue diſcurſum per vicos ⁊ platęas ciuitatis: nu tus adulterinos/ colloquiũ/ cõſeſſionem/ adulationẽ/ ⁊ pota tionem: Nunc vero reprehendens inconſtantiam impudi cam quorundam qui dominos vel amicos ſuos propter lu crum aliquod vel aliquid hmõi mutant/ inuitat ad conſtan tiam amicitię verę. Et ponit hic duplicem differentiã ami citię vel amicorum. Nam et alius nouus/ ⁊ alius antiquus. Nouũ comparat vino nono: antiquum/ vino veteri. Sicut enim vinum nouum dulcius eſt ſed pungitiuũ: ita nouus amicus feruet in amicitia: ſicut patet in nouitijs religioſis. Item vinum nouum mixtum eſt cum fęce: ita nouus ami cus non eſt adhuc in amicitia deputatus. Vinum vetus eſt clarius ⁊ ſuauius ⁊ odoriferius ⁊ tutius ſeruatur: ſic amicus ꝓbatus. Et ideo nõ eſt hic/ pro illo dimittend⁹. Dicit ergo:

Ne derelinq̃s amicũ

a Ne derelinquas amicũ antiquũ/ tempe vel etate vel morum vetuſtate/ pro nouo ⁊ nondũ cognito. b No uuꝫ eni non erit ſimilis illi. Maior enim fiducia eſt ex parte rei cognite ꝗ̃ ignote. Derelinquit aũt amicus: qñ ei in tẽptatiõe vel tribulatiõe ſiue aduerſitate q̃libet nõ ſubuenit.

Pſ. 21. Uñ Pſ. Deꝰ deꝰ meꝰ reſpice in me q̃re me dereliquiſti. Derelinquit etiaꝫ cũ amicitia omnino ſoluit vel in odiũ vertit vel remittit. Derelinquit etiaꝫ cũ eo dimiſſo aliꝰ ꝓ eligitur cui ſecreta cõmittunt. Et de h̃ magis videt loq̃ auctor: a Ne dereliquas amicũ antiquũ. i. ipſo dimiſſo nõ preponas ei nouũ.

a Ne dere-
a linquas amicũ antiquum:
b nouus enim non erit ſimilis
c illi. Uinum nouum/ ami-
d cus nouus. Ueteraſcet: et
e cum ſuauitate bibes illud.
f Non zeles gloriam et opes
g pctõꝛis: Nõ eni ſcis q̃ futu
h ra ſit illiꝰ ſbuerſio. Nõ pla

b Nouꝰ eni nõ erit ſilis illi/ i amore forte. Et forte melior erit: ſꝫ qḋ certiꝰ ẽ magis eſt eligendũ. c Uinũ nouũ/ amicꝰ nouꝰ. i. ſilis amico nouo: quia ſicut incertũ eſt de vino nouo quale erit: ita de amico nouo. d Ueteraſcet/ vinũ nouũ: e Et cum ſuauitate bibes illud. i. ſuauiꝰ eſt ad bibendũ. Sic amicꝰ nouꝰ cũ diu fuerit in amicitia ſuauior erit: ⁊ ꝯfidentiꝰ poteris ei cõmittere ſecreta tua. q. d. anteq̃ꝫ ꝯfirmes amicitiaꝫ cũ illo diu proba illũ: q2 ex mille vix vnꝰ inuenit amicꝰ. i. aĩ cuſtos vel cordis conſors. Uel ſic continua. b Nouꝰ non erit ſimilis illi: et tñ nõ ẽ cõtemnẽdꝰ. Quia/ d Ueteraſcet/ amicus nouꝰ. e Et cũ ſuauitate bibes illud. i. ſuauior fiet/ ⁊ clarior ⁊ ſecurior. Luc. v. g. Nemo bibẽs vetus vi-

Moraliter nũ ſtatim vult nouũ: dicit eni vetus meliꝰ eſt. Moraliter c Uinũ nouũ/ nouitiꝰ eſt: q̃ feruet vt muſtũ in nouitate. Et certas ꝓprietates vini noui habet: que notant his verſi-

Proprietates vini noui bus. Feruet/ ferrat/ frãgit/ purgat/ odore Ebriat/ amittit dulcorem/ pungit/ opacũ eſt. Feruet charitate. Hiere. xx. c. Factus eſt ſermo dñi in corde meo q̃ſi ignis eſtuãs. Ferrat religione. Exo. xxix. b. Cinges baltheo aaron ⁊ liberos eius: et impones eis mitras: erũtq̃ꝫ ſacerdotes mihi religiõe ꝑpetua. Frãgit corpꝰ obſeruãtijs diſcipline regularis. Job. xxxij. d. En venẽ meꝰ q̃ſi muſtũ abſq̃ꝫ ſpiraculo qḋ lagũculas nouas dirũpit. Purgat q̃tidiana ꝯfeſſiõe. Cant. vij. c. Gut tuũ ſicut vinũ optimũ dignũ dilecto meo ad potãdũ. Odore ebriat. i. fama ⁊ exẽplo ſancte ꝯuerſatiõis. ij. Cor. ij. d. Chriſti bonus odor ſumꝰ deo in his q̃ ſalui fiũt. Et ad hãc ebrietatẽ inuitat ſponſa Cant. v. a. Comedite amici ⁊ bibite ⁊ iebriamini chariſſimi. Amittit dulcorẽ carnis ⁊ mũdi guſtu deuotiõis.

Pſ. 67. Gregꝰ. Guſtato ſpũ deſipit oĩs caro. Pſ. Paraſti in dulce-
Pſ. 59. dine tua paupi deꝰ. Pũgit cõpũctiõe. Pſ. Potaſti nos vino cõpunctionis. Luc. x. f. Samaritanꝰ infudit vinũ ⁊ oleũ vulneribꝰ ſauciati. Opacũ ẽ: q2 fex vite ꝑterite adhuc ẽ mix-
Pſ. 74. tũ ꝯſciẽtie. Pſ. In manu dñi vini meri plenꝰ mixto: et incli-
Myſtice nauit ex h̃ in hoc: verũtñ fex eiꝰ nõ eſt exinanita. Myſtice. Amicus antiquꝰ eſt chriſtus: q̃ dilexit ⁊ elegit nos ante mũdi conſtitutionẽ: Eph. j. a. Amicus nouꝰ: mũdus eſt. Amicꝰ quidem noĩe/ ſed inimicꝰ re. De quo dicit. ſ. vj. a. Eſt amicꝰ ſꝫm tempus ſuum: ⁊ non ꝑmanebit in die tribulationis: et eſt amicus qui ꝯuertit ad inimicitiã. Nõ eſt ergo derelinquendus amicus antiquus ꝓ nouo. Qḋ tñ faciunt omnes q̃ plus diligunt mũdum vel que mundi ſũt ꝗ̃ deũ. Quibus dicitur j. Joh. ij. b. Nolite diligere mũdũ neq̃ꝫ ea que in mũdo ſũt: ſi quis diligit mundum/ non eſt charitas patris in eo. Antiquum vinũ/ doctrina antiquoꝝ: nouũ vinũ/ noua doctrina ⁊ modernorum. Nõ eſt illa dimittẽda pro iſta: quia ſicut dicit Hieroꝰ. Bos laſſus altius figit pedem. Et poeta. Barbato crede magiſtro. Et. j. xxxiiij. b. In multis expertꝰ cogitabit multa: ⁊ q̃ multa didicit enarrabit intellectũ. Seq̃t: f Nõ zeles gloriam ⁊ opes peccatoris: id eſt non deſideres honores huius mundi neq̃ꝫ diuitias: quia vix ſine peccato poſſũt acquiri vel poſſideri. Augꝰ. Omnis diues aut iniquꝰ aut heres iniqui. De p̃mo dicit Luc. xiiij. c. Oĩs qui ſe exaltat humiliabitur. De ſecundo Matth. vj. c. Nolite vobis theſaurizare theſauros ĩ terra. De vtroq̃ꝫ dicit in Pſ. Noli Pſ. 36.
zemulari in malignantibꝰ: neq̃ꝫ zelaueris faciẽtes iniquitateꝫ. Prouerb. xxiiij. a. Ne zemuleris viros malos: nec deſideres eſſe cum eis. Seneca. Sũma via maloꝝ eſt ꝙ viuit ad exemplũ. g Non enim ſcis que futura ſit illius ſubuerſio: id eſt Al. ſubito
qualis ⁊ quanta ⁊ qñ. Job. xx. a. Hoc ſcio a principio ex quo poſitus eſt homo ſup terram ꝙ laus impioꝝ breuis ſit ⁊ gaudium B
hypocrite adiſtar puncti. Pſ. Uidi impiũ ſuperexaltatũ ⁊ eleuatum ſicut cedros libani: et tranſiui ⁊ ecce non erat. Pſ. 36.

i ceat tibi iiuria iiuſtoꝝ: ſciẽſ
qñ vſq̃ꝫ ad ĩferos nõ place-
k bit impius. Lõge eſto ab
hoĩe ptãtẽ habẽte occidẽdi:
l et nõ ſuſpicaberis timorem
m mortl. Et ſi acceſſerl ad illũ:
n nõli aliq̃d cõmittere/ nẽ for-
p te auferat vitaꝫ tuã. Cõmu-

h Non placeat tibi iniuria iniuſtorum. q. d. ſi non potes prohibere iniuriam iniuſtorum/ ſaltem diſpliceat tibi. i Sciens quoniaꝫ vſq̃ꝫ ad inferos non placebit impius/ deo/ vel hoĩbus: id ẽ nullo tempe/ nullo loco placebit impiꝰ/ niſi ĩ inferno: vbi nullã poterit facere iniuriã: ſed de ipſo fiet iuſticia. Et tũc q̃ diſplicuit deo ⁊ ſctis in culpa iuſta: placebit in pena iuſta. Uñ Pſ. Letabit iuſtus cum viderit vindictã. Eſa. vlt. g. Egredient Pſ. 57.
et videbũt cadauera viroꝝ qui ꝑuaricati ſũt in me. k Longe eſto ab homine poteſtatem habẽte occidendi: id eſt a tyranno loco ⁊ animo. q. d. non conſentias tyrannidi potentum/ ne ſis in conſortio eorum vel de familia eorum. j. xiij. a. Ditiori te ſocius ne fueris: Quid comunicabit cacabꝰ ad ollam: Quando eni ſe colliſerint confringet. Exemplum de ſeneca flebotomato. Uel ſic. k Longe eſto ab homine poteſtatem habẽte occidẽdi: id eſt ne ſis nimis audax vt indiſcrete te offeras periculo mortis. Non eſt enim ꝓuocandus tyrannꝰ/ ſed fugiẽdus: vbi fides vel charitas nõ periclitat. Unde Matth. x. c. Cum perſecuti fuerint vos in vna ciuitate/ fugite in aliã. l Et nõ ſuſpicaberis timorẽ mortis: id eſt nõ in ſuſpitione colligas timorẽ mortis. q. d. talem te exhibe vt audeas mori cum neceſſe fuerit: et ſcias declinare mortem cum oportuerit. Myſtice k Longe Myſtice
eſto ab homine poteſtatem habente occidendi: id eſt a diabolo: qui nocere poteſt et non prodeſſe. Qui dicit homo: quia hominẽ vicit: ſicut ſcipio dicitur aphricanus: q2 deuicit aphricam. Matth. xiij. d. Inimicꝰ homo hoc fecit. Longe eſto ab iſto homine per diſſenſum ⁊ humilitatem: l Et non ſuſpicaberis timorem mortis: et tunc non timebis mortem eternam. Item homo poteſtatem occidendi habens/ chriſtus eſt. Matth. x. c. Eum timete qui poteſt animam ⁊ corpus perdere in gehennam. Ab hoc longe eſto receptione dignitatis: nõ ingerendo te/ ſicut ambitioſi q̃ faciunt ſe ordinari ⁊ audiunt theologiam/ vt valeãt citius promoueri: accedentes ad altare dñi cũ igne alieno. i. ambitiõis: qḋ eſt cõtra legem/ Leuit. x. a. Arreptis nadab et abiu thuribulis impoſuerũt ignem ⁊ incenſum deſup offerentes corã domino ignem alienum/ qḋ eis preceptũ nõ erat: egreſſuſq̃ꝫ ignis a domino deuorauit eos: et mortui ſunt coram domino. j. xiij. b. Aduocatus a potente diſcede: ex hoc enim magꝭ te aduocabit. Et hoc docuit dñs: q2 cũ eũ vellẽt facere regẽ fugit: Joh. vj. b. Sequit. m Et ſi acceſſeris ad illũ. i. potentem: n Noli aliquid committere/ mali: vnde habeat occaſionẽ malignandi. o Ne forte auferat vitam tuam/ occaſione illius qḋ feceris. De hoc Roma. xiij. a. Principes non ſunt timori boni operis ſed mali. Uis non timere poteſtatẽ: Bonũ fac ⁊ habebis laudẽ ex eo. p Cõmunionẽ mortis ſcito: id eſt attende ꝙ mors cõmuniter et indifferent oĩes capit ſine perſonarũ acceptione. ij. Reg. xiiij. c. Omnes morimur. Eccs. iij. d. Cuncta ſubiacent vanitati ⁊ omnia pergũt ad vnũ locũ. Uel ſic: Cõmunionẽ mortis ſcito. i. cogita te

mortꝭ ſcito.i.cogita te moriturū:ſicͭ ⁊ alij moriūtur. Et itē co/
gita: a ℂQm̄ i medio laqueoꝝ/mortis ⁊ pcti: b ℂIn/
gredierꝭ/vbicūqꝫ vadas. c ℂEt ſup dolētiū arma am/
bulabis.i.ſup demonū ſuggeſtiōes ſiue tēptatiōes virtutē
reſiſtēdo ⁊ ſupando:ſi.ſ.cogitas te moriturū. Seneca. Viue
q̄ſi cras moriturꝰ:ſic
opare q̄ſi ſp victurꝰ.
Socrateſ.Sūma phi
loſophie cognitio eſt
aſſidua mortꝭ cogita/
tio.Nota arma iuſto/
rū ſūt virtuteſ.ij.Corꝭ.
vj.b.Per arma iuſti/
cie a dextrꝭ ⁊ a ſiniſtrꝭ.
Itē arma doctoꝝ/ſciē
tia ⁊ patiētia. Cantꝭ.
iiij.b.Mille clypei pē
dent ex ea: oīs arma/
tura fortiū.Itē arma
Amicitie dolentiū opa † pnie.
Hieroꝰ.Cinis et cili/
laudabit tiū ſūt arma penitētiū.
principes Itē arma iniq̄tatis:

a nionem mortis ſcito:qm̄oni/
b am in medio laqueoꝝ ingre/
c dieris: et ſuper dolentiū ar/
d ma ambulabiſ.Scd̄m virtu
e tem tuam caue te a proximo
f tuo:et cum ſapientibꝰ ⁊ pru
g dentibꝰ tracta. Viri iuſti ſint
h tibi conuiue:et in timore dei
i ſit tibi gloriatio: et i ſenſu ſit
k tibi cogitatus dei : et omnis
enarratio tua in preceptꝭ al/
l tiſſimi . In manu artificum
m opera † laudabuntur: et † prin/

oculꝰ vagꝰ/lingua diſſoluta/manꝰ ocioſa et hmōi.Ro.vj.c.
Neqꝫ exhibeatis mēbra vr̄a arma iniq̄tatis pctō.Itē arma
diaboli pctōreſ vel peccata.Job.xl.c.Protegūt vmbre vm
brā eiꝰ.Itē in eodē.xlj.a.Corpꝰ eiꝰ quaſi ſcuta fuſilia com/
pactū ſquamis ſe pmentibꝰ. d ℂScd̄m virtutē tuā.i.poſ/
ſibilitatē tuā. e ℂCaue te a primo tuo.i.carne tua. Mi/
chee.vij.b.Ab ea q̄ dormit in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris
tui. f ℂEt cū ſapiētibꝰ ⁊ prudētibꝰ tracta:q̄d credēdū/
et q̄d agēdū/q̄d ſperādū/⁊ q̄d timēdū/q̄d fugiēdū/⁊ q̄d appe/
tēdū.Sapiēteſ dicūt ɔtēplatiuos/q̄ diuīa ſapiūt:prudētes dicūt
actiuos/q̄ tpalia diſponūt. Job.v.d.Qd̄ auditū eſt mēte p/
tracta. Prouerb.xiij.d.Qui cū ſapiētibꝰ gradit̄:ſapiēs erit.
g Viri iuſti ſint tibi ɔuiue.i.cōmenſales:ad lrām. Vn̄
dn̄s Luc.xiiij.c.dicͭ Cū facꝭ ɔuiuiū:voca paupes/debiles/⁊
Ps.100. claudos:⁊ btūs eris. Ps. Ambulās in via imaculata h̄ mihi
miniſtrabat.Tob.ij.a. Cū eſſet dies feſtus dn̄i ⁊ factū eſſet
prādiū bonū in domo tobie:dixit filio ſuo:Vade ⁊ adduc ali
quos de tribu nr̄a timētes deū:vt epulent̄ nobiſcū. h ℂEt
in timore dei ſit tibi gloriatio.i.de h̄ gloriare/ſi times
deū:⁊ gloriare nō in te ſed in dn̄o q̄ dat donū timoris.E̅.j.b.
Timor dn̄i gloria ⁊ gloriatio:leticia ⁊ corona.j.xxiij.d.Ni/
hil melius q̄ timor dei:et nihil dulcius q̄ reſpicere in māda
tis dn̄i. i ℂEt i ſenſu ſit tibi cogitatꝰ dei.i.ſenſate ſiue
ſapient̄ cogita de deo.Vel ſic: In ſenſu ſit tibi cogitatꝰ
dei.i.vt recte ſentias d̄ deo cogita ⁊ attēde.Vel ſic:In ſen
ſu ſit tibi cogitatꝰ dei.i.vt ſenſus tuos bn̄ regas cogita d̄
deo:q̄ de oībꝰ exigit rationē/etiā de v̄bo ocioſo:Matth.xij.
c. k ℂEt oīs enarratio tua in p̄ceptis altiſſimi.i.in
p̄ceptis dei nihil doceas alios vel loq̄ris niſi qd̄ deꝰ p̄cipit.
Ps.9. Vn̄.E̅.iij.c.Que p̄cepit tibi deus/cogita illa ſp. Ps. Nar/
rabo oīa mirabilia tua.i.oīs iterrogatio mea erit ex mirabili/
bus tuis.Sed paucoꝝ vel nulloꝝ eſt h̄:iō ſic exponit̄ a q̄buſ/
dam:Omnis enarratio tua in p̄ceptꝭ altiſſimi.i.nul/
la ɔtra.Simile.j.Corꝭ.x.g.Siue mādūcatis ſiue bibitis vꝭ
aliq̄d aliud faciatis:oīa in gloriā dei facite.Eph.iiij.g.Oīs
ſermo malꝰ ex ore vr̄o nō pcedat:ſ̄ ſi q̄s bonꝰ ad edificatio/
nē fidei. l ℂIn manu artificū opa laudabunt̄.i.ipſi
artifices i ſuis opibꝰ laudabunt̄:et nūc ⁊ in futuro:ſicut dicit̄
Prouerb.vltꝭ.d.Laudent eam in portis opera eius. Neqꝫ
etiā hoc dicit auctor q̄ artifices laudabunt̄/ſed opera dei in
manu artificū:nō eni ad h̄ faciūt opa ſua vt laudent̄/ſ̄ vt de/
us glorificet̄.Unde Matth.v.b.Sic luceat lux veſtra coram
hominibꝰ:vt videant opera veſtra bona: ⁊ glorificent patrē
veſtrum qui in celis eſt. m ℂEt princeps populi:id eſt
prelatus vel doctor qui preeſt populo: n ℂIn ſapientia
ſermonis ſui:ſupple laudabit̄.Doctrina eni laudabilis eſt
quā vita cōmendat.Vn̄ Job.xxix.d.Gloria mea ſemp ino/
uabitur:⁊ arcus meus in manu mea inſtaurabit̄. Inde eſt q̄
tertiꝰ q̄nquagenarius alijs pereuntibꝰ adduxit heliam.iiij.
Regꝭ.j.d.quia prelati qui non operant̄ ſed predicant: et q̄
predicant ⁊ non operant̄ pereunt:illi ſoli ſaluantur qui docēt
et predicant ⁊ operant̄. o ℂIn ſenſu v̄o ſenioꝝ:id eſt in
ſapientia doctoꝝ:exi/
guum/ p Verbum
laudabit̄/ſupple. Illō
eni verbum laudabile
eſt qd̄ ſapiētia gignit:
id ē qd̄ ex affectu ⁊ in/
tellectu oritur Verbū
exiguū/euāgelica do/
ctrina et breuis ſmo:
De q̄ Eſa.x.f.et Ro.
ix.f.Verbū abbreuia/
tū faciet dn̄s ſup t̄rā. A
q ℂTerribiliſ eſt in Al.ſtabilis
ciuitate ſua homo
linguoſus:id ē ho/
mo loquax et ɔtentio/
ſus odibilis eſt ⁊ abo/
minabilis in mūdo/in

n ceps populi in ſapientia ſer/
o monis ſui:in ſenſu v̄o ſenio/
p q rum verbum . Terribilis eſt
in ciuitate ſua homo linguo
r ſus/et temerarius in verbo
s ſuo odibilis erit. ℂCapi.X
t v
Iudex ſapiens iudi/
i cabit populum ſuū:
x et principatus ſen/
y z ſati † t̄ribilis erit.Scd̄m iudi
cē ppl̄i:ſic ⁊ miniſtri eius: et
q̄lis rector eſt ciuitatꝭ:tales
a ⁊ ihabitātes i ea. Rex iſipiēſ

clauſtris/in ſcholis/in capitulis:quoꝝ q̄libet dicit̄ ciuitas:
id eſt ciuium vnitas.De hoc dicit Ps. Vir linguoſus nō di/ Ps.139.
rigetur in terra. r ℂEt temerarius in verbo ſuo:id eſt
indiſcretus reprehenſor qui portat cor i ore: vt dicitur.j.xxj.
d. s ℂOdibilis erit/deo ⁊ hominibꝰ.Eccꝭ.v.a.Ne teme
re quid loquaris:neqꝫ cor tuū ſit velox ad proferēdū ſermo/
nem coram deo. ℂExpoſitio Capituli.X.

Iudex ſapiens ⁊c. In precedenti capitulo docu/
it auctor ſanctimoniā ⁊ modeſtiam potentes ſiue p̄/
latos qui alijs preſunt:in hoc docet eos manſuetudi
nē:et bene probibita luxuria et temeritate/probibet duriciā
ſiue aſperitatem que īmitem facit:quia hec tria vitia:luxu/
ria/temeritas/⁊ aſperitas prelatorum maxime ſcandaliçant
ſubditos ⁊ minuūt famā prelatoꝝ/que maxime eſſet eis ne/
ceſſaria. Ponit autem decem ex quibꝰ infert manſuetudinē:
Quoꝝ primū eſt fama:ſecundū eſt prudentia:tertiū eſt gra/
titudo:quartū/benignitas:q̄ntum/ humilitas:ſextum/largi/
tas:ſeptimū/memoria finis:octauū/cōſideratio preteritoꝝ
qualiter.ſ.perierūt mali:nonū/timor dn̄i:decimū/patientia
correctionis.Dicit ergo: t ℂIudex ſapiēs.i.qui ſapit res
ſm ſaporem ſuum ⁊ eſtimat ſm valorem ꝓprium: v ℂIu/
dicabit populum ſuum/nō alienū/ reddēs bonis ⁊ ma/
lis ſm merita ſua. Prouer.xxix.b.Rex qui iudicat in veri/
tate pauperes/ thronus eius in eternum firmabitur. x ℂEt
principatus ſenſati:id eſt ſapientis. y ℂTerribilꝭ erit:
id eſt reuerendꝰ vel venerabilis. Job.xxix.b.Videbant me
iuuenes ⁊ abſcōdebant̄ ⁊ ſenes aſſurgentes ſtabāt.Alia litte
ra habet:Stabilis erit:ſm q̄ dicit̄ Prouer.xxix.b.Rex
qui iudicat ⁊c.Myſtice autem exponit̄ de chriſto. t ℂIu/ Myſtice
dex ſapiens:id eſt chriſtus: cui pater dedit omne iudiciū:
Job.v.d.Qui eſt dei virtus ⁊ dei ſapientia.j.Corinth.j.d.
v ℂIudicabit populum ſuum/in futuro:bonis premia:
et malis ſupplicia reddens. x ℂEt principatus ſenſati:
id eſt regni poteſtas filij: y ℂEt ſtabilis erit. Eſa.ix.b.
Lucꝭ.j.c.Et regni eiꝰ nō erit finis. Danielꝭ.vij.d.Poteſtas
eius poteſtas et̄na.Vel/Terribiliſ erit/malis ʒ Scd̄m
iudicem populi:ſic ⁊ miniſtri eius: et qualis rec/
tor eſt ciuitatis:tales ⁊ inbabitantes in ea. Probat
auctor q̄ bonus debet eſſe qui preeſt:quia moribus eiuſ con/
formantur minores . Unde Poeta. Regis ad exemplum
totus componitur orbis.Et mobile ſemper mutatur cum
principe vulgus.Unde probabile argumentum q̄ prelatus
eſt bonus cum familia eſt bona :et q̄ malus cum familia eſt
mala. Unde Prouerb.xxix.b. Princeps qui libenter audit
verba mendacij:omnes miniſtros habet impios.j.xj.d. In
filijs ſuis agnoſcitur vir. a ℂRex inſipiens perdet po
pulū ſuū:vt roboā.iij.Regꝭ.xij.d.Eccꝭ.x.c.Ve tibi terra
cuius rex puer eſt.

cuius rex puer eſt. a Et ciuitates inhabitabunt per ſenſum prudentiū .i.xvi.a. Ab vno ſenſato inhabitabit patria: et a tribus impijs deſeretur. b In manu dei .i. in diſpoſitione dei: c Poteſtas terre: tam ſecularis q̄ eccleſiaſtica. Ro.xiij.a. Nō eſt poteſtas niſi a deo. Prouer. xxi.a. Sicut diuiſiones aquarum: ita cor regis in manu dñi: q̄cunq; voluerit inclinabit illud. d Et execrabilis omīs iniquitas gentium: id eſt gentiliter viuentium: vel idolatria et fornicatio/ q̄ ꝓprie ſūt iniq̄tates gentiū. Unde Pſ. Diſperdet dominus de ciuitate omnes operantes iniquitatē. Ezech.xxiij.d. Immūdicia tua execrabilis: quia mundare te volui: ⁊ nō es mūdata a ſordibus tuis.

Al. ſuſcitabis

Leuit. 19. d.

a perdet populum ſuum: ēt ci-
uitates inhabitabunt ꝑ ſen-
b ſum prudentium. In manu
c d dei poteſtas terre: ēt exe-
crabilis omnis iniq̄tas gen-
e f tiū: ēt vtilem rectorē in tem-
g pus ſuſcitabit ſuper illam.
h i In manu dei poteſtas ho-
k minis: ēt ſuper faciem ſcribe
l imponet honorem ſuū. Om-
m nis iniurie proximi ne memi-
n neris: ēt nihil agas in operi-
o bus iniurie. Odibilis corā

e Et vtilem rectorem: id eſt doctorem vel prelatum: q̄ habet vſum bonū/ nō tm̄ ſcientiā vel ordinem ꝑdicatorū: dicit Interliñ. f In temp⁹ ſuſcitabit/ deus .ſ. g Super illam/ terram: id eſt eccleſiā. Et ſignanter dicit/ ſuſcitabit: qḋ eſt a morte reuocare/ ſiue de mortuo viuū facere. Nullus enim debet eligi in prelatum niſi qui mortuus ē peccato et parentibus ⁊ mūdo ⁊ ſibi. Deut.xviij.c. Prophetā de gente tua ⁊ de fratrib⁹ tuis ſicut me ſuſcitabit tibi dñs deꝰ tuꝰ. Uel/ ſuſcitabit dicit: q2 nemo debet ſe ingerere. Heb. v.a. Nec quiſq̄ ſumit ſibi honorem: ſed qui vocatur a deo tanq̄ aaron. h In manu dei: id eſt in diſpoſitione dei: i Poteſtas hominis: id eſt predicatoris vel rectoris cuiuſlibet. k Et ſup faciem ſcribe imponet honorem ſuum: id eſt ſcribam honore ſimilem preficiet eis: id ē doctorem ſapientem in lege: vel chriſtū: De quo Pſ. Lingua mea calamus ſcribe velocit ſcribētis. Facies ſcribe: id ē chriſti in corde ſcribentis/ dicit doctor vel predicator: q2 fungitur vice illius. Unde .ij. Cor.v.d. Pro chriſto legatione fungimur. Uel ſic: Super faciem ſcribe: id eſt in capite ſacerdotis: l Imponet honorem ſuum: id eſt aureolā ſiue mitram ſacerdotalem. Pſ. Gloria ⁊ honore coronaſti eum dñe. m Omnis iniurie proximi ne memineris: ad vlciſcendū. Leuit.xix.d. Non q̄ras vltionē: nec memor eris iīurie ciuiū tuor̄. De hac materia habes Deut.xxxij.e. Prouer.xx.c.et.xxv.c.ij. Reg.xvi.c.i.xxviij.a. Ro.xij.d. n Et nihil agas in operibus iniurie: id eſt nulli iniuriam facias etiam nocenti tibi: ſed differ vindictam propt iram .i.xxxij.d. Uir cōſilij non diſperdet intelligentiā: alienꝰ et ſuperbus non pertimeſcet timorem. o Odibilis coram deo eſt ⁊ hominibus ſuperbia: vt patet in lucifero: qui propter ſuperbiā cecidit de celo: Eſa.xiiij.c. Et adam de paradiſo: Gen.iij.d. Saul eiectus a regno .i. Reg.xv.f. Nabuchodonoſor verſus eſt in beſtiā: Daniel.iiij.f. Antiochus male mortuꝰ ē .i. Machab.vi.b. Et herodes ſimilit: Act.xij.d. De hoc Prouerb. xvi.a. Abominatio eſt dño oīs arrogans. Unde Jaco.iiij.b. Et .i. Pet.v.b. Deus ſuperbis reſiſtit: humilib⁹ autem dat gratiam. Greg⁹. Superbia natione celeſtis/ ſublimiū mentes inhabitat: ſub cinere ⁊ cilicio latitat: et puritatem ⁊ innocentiam hominū prorumpit: que a puritate ⁊ innocētia angelorum proceſſit. p Et execrabilis omnis iniquitas gentium: id eſt gentiliter viuentium: que eſt idolatria maxima ⁊ luxuria. q Regnū a gente in gentē trāffert ꝑpt iniuſticias ⁊ iniurias ⁊ ꝯtumelias ⁊ diuerſos dolos: ſicut teſtant oēs hiſtorie chaldeorum/ perſarum/ grecorū/ romanorū. A iudeis enim propter ſuperbiam eorum regnū intelligentie ſacre ſcripture

Pſ. 44.

Pſ. 8.

tranſlatum eſt ad gentes. Matth.xxi.d. Auferetur a vobis regnum dei: ⁊ dabitur genti facienti fructus eius. Et remouet auctor a prelato omne genus iniuſticie. Tribus enī modis fit iniuſticia: facto/ verbo/ corde. Iniuria facti eſt contumelia vel dolus cordis: Iniuſticia ꝓo quaſi genus premittitur. Deinde agitur de auaricia: pro qua vis regiminis maxime negligit: quia radix malorum oīm eſt cupiditas .i. Timoth.vi.b. Quaſi ḡ diceret: ita mala eſt ſupbia q̄ tot mala facit: r Auaro autem nihil eſt ſceleſtius: id eſt ad ſcelera pronius. Unde et auaricia idolatria vocatur: Eph.v.b. Dicitur autem auarus: q̄ nimis cupit nō deſideranda: et retinet non retinenda/ ſiue ſcientiam/ ſiue pecuniam/ ſiue conſilium/ ſiue auxilium. Prouerb.xxix.a. Uir iuſtus eriget terram: vir auarus deſtruet eam. s Quid ſuperbis terra ⁊ cinis: id eſt ex terra natus ⁊ in cinerem reuerſurus? Gen.iij.d. Hic intermiſcet auctor ſuperbiā: q2 naſcit ex auaricia. Uñ paulꝰ .i. Timoth.vi.d. Diuitib⁹ huiꝰ ſeculi ꝑcipe nō ſublime ſapere/ ſ3 ſapere ad ſobrietatē. t Nihil eſt iniquius: id eſt equitati naturali magis contrariū: v Qz amare pecuniam: id eſt ī amādo plus debito: vl̄ male acquirere vl̄ male ſeruare .i. Timoth.vi.b. Qui volūt diuites fieri: incidūt in tēptationē et ī laq̄os diaboli: vt patet in iuda proditore. x Hic enim .ſ. q̄ nimis amat pecuniā: id eſt auarus. y Et animam ſuam venalem habet: id eſt ad vendendū expoſitam: vt meretricem etiā pro obolo. Johel.iij.a. Poſuerūt puerum in proſtibulo ⁊ puellam vendiderunt pro vino vt biberent. Item vt ſeruū captiuū. Hiere.ij.c. Nunquid ſeruus eſt iſrael aut vernaculus? Quare ergo factus eſt in predam? id eſt predator vl̄ predatꝰ. Item vt aduocatum. Michee.iij.d. Principes eius in munerib⁹ iudicabāt. De hac venditione dicitur Eſa.l.a. Ecce in iniquitatib⁹ veſtris venditi eſtis. De hoc dic dñs Matth.xvi.d. Quid prodeſt hoī ſi totum mundum lucretur/ anime vero ſue detrimētū patiat? z Quoniam in vita ſua proiecit: id eſt procul abiecit: a Intima ſua: id eſt virtutes. Pſ. Omnis gloria eius filie regis abintus in fimbrijs aureis: intra viſcera miſcdie. Col.iij.b. Induite vos ergo ſicut electi dei ſancti ⁊ dilecti viſcera miſcdie. Item canonicos intimos. Prouerb.xi.c. Benefacit anime ſue vir miſericors: qui autem crudelis eſt etiā propinquos abijcit a ſe. Itē frēs vterinos .i. Cor.v.d. Quid mihi de his qui foris ſūt iudicare? Nonne de his qui intus ſūt vos iudicatis? Item hominem interiorem .ij. Cor.iiij.d. Licet is qui deforis eſt noſter homo corrumpatur: tñ is qui intus eſt renouatur de die in diem. Omnia hec intima proijcit auaricia: quia pro nihilo dat. b Omnis potentatus breuis vita: id eſt duratione/ ſed longus morte .q.d. ſicut non eſt gloriādum in pecunia: ita nec de potentia: quia cito tranſit. Pſ. Si aūt in potentatib⁹ octoginta anni ⁊c. Et Jaco.iiij.d. Quid eſt vita veſtra? Uapor eſt ad modicū parens. Et hoc eſt propter nimiam ſollicitudinem. Eccs. vij.d. Inueni q̄ fecerit deus hoīnē rectum: et ipſe infinitis miſcuerit ſe queſtionib⁹. Uel propter crapulā .i.xxxvij.d. Propter crapulam multi obierunt: qui autem abſtinēs eſt adijciet vitam. Uel propter iniquitatē. Prouerb.xxviij.a. Propt peccata terre mlti principes eius. Uel ꝓpter frequentes iras .i.xxx.d. Zelus et iracūdia minuēt dies: et ante tempus ſenectam adducet cogitatus. Uerſus. Uita/ ſalus/ requies/ poſſeſſio/ doxa/ voluntas.

Robur/ honor/ ſpecies

Tribꝰ modis fit iniuſticia

23. q. 7. c. ſi de rebꝰ

B

Al. ſuperbie

deo eſt ⁊ hominibus ſuper-
p bia: ēt execrabilis omnis ini
q quitas gentium. Regnum a
gente in gentem transfertur
propter iniuſticias ⁊ iniuri-
as ⁊ contumelias et diuer-
r ſos dolos. Auaro autem ni-
s hil eſt ſceleſtius. Quid ſup-
t bis terra ⁊ cinis? Nihil ēſt in-
v iquiꝰ q̄ amare pecuniā. Hic
x y ēnī ⁊ aīaz ſuā venalē habet:
z a qm̄ in vitā ſua ꝓiecit intimā
b ſua. Oīs potētatꝰ breuiſ vita.

Matth. 27.

Pſ. 44.

Pſ. 89.

Robur/honor/ſpecies querūtur/ꝛ alta prās. a Languor prolixior grauat medicū: qui apponit curam eius curationi. b Breuem languorē precidit medicus: id eſt recentem cito ſanat. q. d. vetus morbus difficile ſanatur: nouus vero de facili: ſic ſuperbia aut auaricia inueterata vix aut nunq̄ ſanat᷑. Et ideo ꝑncipijs obſtādū eſt: Nā ſero medicina paratur: Cū mala per longas cōualuere moras. Eſt aūt languor multiplex. Prim⁹ ē nature. ſ. fomes. Secūd⁹ corporis. ſ. cronica egritudo. Et de his dicitur Luc. ix. a. Dedit eis poteſtatē ſuper om̄ia demonia et vt languores curarent. Tertius eſt languor ſtudij. ſ. curioſitas. j. Timoth. vj. a. Superbus ꝛ nihil ſciens: ſed languens circa queſtiones ꝛ pugnas verborum. Quartus eſt languor tedij. Neemie. ij. a. Eram quaſi languid⁹ ante faciem regis. Quintus eſt dolor vel pena veteris peccati. Deut. vij. c. Auferet a te dn̄s omnem languorē/ et infirmitates egypti peſſimas quas nouiſti non inferet tibi. Sextus eſt timor iudicij. j. xviij. c. Ante languorē adhibe medicinā: ꝛ ante iudiciū interroga teipſū. Septim⁹ ē captiuitatis. Oſee. v. d. Vidit ephraim languorē ſuū ꝛ iudas vinculū ſuū. Octauus ē amoris. Cant. v. c. Adiuro vos filie hieruſalē/ ſi iueneritis dilectum meum vt annūcietis ei: qꝛ amore langueo. Non⁹ eſt languor paupꝛtatis. Ps. Oculi mei languerunt pre inopia. Sequitur. c Sic et rex hodie eſt: ꝛ cras morietur. Non refertur hoc ad proximū dictū: ſ; ſupra de auaro. Quaſi ḡ dicat: Sic pecunia non poteſt vitam ꝓlongare: ita nec dignitas nec poteſtas: qꝛ hodie eſt rex/ ꝛ cras morie᷑: et ita de neutro gloriandū eſt. Sed dices: non eſt curandū de morte: quia poſt mortē bene diſpone᷑ de ipſo diuite vel potente. Nō eſt hoc dicit auctor: d Cū eni morie᷑ homo/ ab humo: e Hereditabit: id ē iure hereditario ditabit: f Serpentes et beſtias ꝛ vermes. Serpētes. i. demones/ quo ad animam. Beſtias: id eſt parentes/ quo ad rem. Vermes ad litteram/ quo ad corp⁹. Et eſt mirabilis iſta diuiſio: quia nullus daret partem ſuam pro alijs duabus. g Initium ſuperbie hominis: id ē adam ꝛ eue: h Apoſtatare a deo: id eſt velle recedere a dominio ei⁹. i Quoniā ab eo qui fecit illum: id eſt a deo. k Receſſit cor eius: id eſt hominis: non lingua vel corpus: ſed cor totū. Hiere. xij. a. Prope eſto ori eorū: ꝛ longe a renibus eorū. Eſa. xxix. d. Appropinquat popul⁹ iſte ore ſuo ꝛ labijs ſuis glorificat me: cor autem eorum longe eſt a me. Et hanc litterā ponit dn̄s Matth. xv. a. vbi reprehendit phariſeos de hypocriſi ꝛ ſuperſtitione. Et vere initium ſuperbie ē apoſtatare: l Quoniam initiū omnis peccati eſt ſuperbia. Sed que cauſa ē iſta? Preterea vide᷑ ſibi eſſe contrarius: Nam ſi initiū ſuperbie eſt apoſtatare a deo: et apoſtaſia peccatum eſt: non ergo omnis peccati initium eſt ſuperbia. Itē ſi apoſtatare a deo eſt initium ſuperbie: tunc apoſtaſia erit primum peccatum hominis: non ergo ſuperbia: cuius contrariū habetur in Glo. Item hic dicit Glo. Caueamus cupiditatem ꝛ ſuperbiam: non duo mala ſed vnum: a quo omnis malicia trahit initium: ergo ſuperbia ꝛ auaricia ſunt vnū peccatum: ergo nō ſunt niſi ſex peccata criminalia. Sol. Notandum ꝙ in ſuperbia duo ſunt: et ſimiliter in omni peccato. ſ. auerſio a deo: et cōuerſio ad creaturam/ voluntaria non naturalis: et eſt idem in ſupbia auerſio ꝛ cōuerſio: ſed differūt ratiōe ſicut altū et ꝓfundū ꝛ ſemiplenū ꝛ ſemiuacuū. Supbia eīm eſt inordinat⁹ amor proprie excellentie ſiue libidinoſa volūtas dn̄andi. Dicit ergo ꝙ auerſio a deo ē apoſtaſia/ et eſt initiū ſupbie inquātū ē cōuerſio ad ꝓpriā excellētiā/ ꝛ ſic cā ē auerſiōis a deo: Nā eo ipſo ꝙ appetit ꝓpriā excellētiā/ auertit ſe a deo ꝛ nō alit᷑. Nō eni vult ꝓprie auertere ſe a deo niſi ꝑ cōſequens: qꝛ vult ꝑeſſe: et ideo nō ſubeſſe. Vn̄ q̄dā exponūt h̄ de apoſtaſia angeli ꝛ ſuperbia hominis: et ſc̄m hoc planum eſt: qꝛ apoſtaſia angeli initium eſt omnis mali: vt dicit Aug⁹: et ita initiū ſupbie hominis. Et hoc videtur velle littera cum dicit: Initium ſupbie hoīs eſt apoſtatare a deo: id ē apoſtaſia prima a deo: qm̄ initiū oīs pcti ē ſupbia angeli ſcilic; q̄ eſt idē qd apoſtaſia eius in ſubſtātia: ſed differt ī ratiōe. Nā apoſtaſia di᷑ volūtas nō ſubeſſendi: ſupbia voluntas ꝑeſſendi. Et ſc̄m hoc patet ſolutio ad duo prima. Alit᷑ pōt ſolui de apoſtaſia ꝛ ſuperbia hoīs. Superbia eni vt dictū eſt: idem eſt qd voluntas preeſſendi: apoſtaſia volūtas nō ſubeſſendi: Verū eſt ꝙ voluntas ꝑeſſendi ꝑus eſt apphenſione ꝛ intentiōe: ſed volūtas nō ſubeſſendi ꝑus ē ī aſſecutione: et ita vno modo apoſtaſia ē initiū ſupbie cōſūmate: ſed alio modo ſuperbia eſt initiū apoſtaſie. Primo modo id eſt ſc̄m prioritatem intentionis/ dicit: quoniā initiū omnis peccati eſt ſuperbia. Secundo modo ſcilicet ſc̄m prioritatem aſſecutionis: dicit: initium ſuperbie eſt apoſtatare a deo: Et ſc̄m hoc ſic legi᷑ littera. g Initiū ſuperbie/ conſūmate/ h Apoſtatare a deo: id eſt voluntas non ſubeſſendi: l Qm̄. i. ideo initiū oīs peccati eſt ſupbia: id eſt voluntas preeſſendi. Initiū dico extra ſumptū occaſionale ſiue mediatū. Ad vltimū dicimus: ꝙ ſupbia quandoq; large ſumi᷑/ qn̄q; ſtricte. Large/ cōtemptus ſiue inobediētia ſuperioris: ꝛ ſic eſt ī om̄i peccato/ ſc̄m qd dicit Amb. Peccatū eſt priuatio legis diuine ꝛ celeſtiū inobedientia mādatoꝝ. Stricte nimius appetit⁹ proprie excellētie. Similiter cupiditas large ſumi᷑ inordinata voluntas habendi pecuniam vel honorem. Stricte ſumi᷑/ vt dicit Aug⁹: iordinata volūtas habēdi pecuniā. Sc̄dm ꝙ large ſumi᷑ ſupbia ꝛ cupiditas idē ſunt: alio modo diuerſa. Sequitur. m Qui tenuerit illam/ ſuperbiā. ſ. n Adimplebitur/ in futuro: o Maledictis: id eſt eterna maledictione: quia maledictus erit in corpore ꝛ aīa. Mat. xxv. d. Ite maledicti in ignē eternū. Boni ī preſenti ſuſtinent maledictionē pene ſed nō ꝑpenā. Vn̄ dictū ē Daniel. ix. b. Stillauit ſuper nos maledictio ꝛ deteſtatio que ſcripta eſt ī libro moyſi. Ezech. xxj. a. Et ſtilla ad ſanctuarium: id eſt paruam penam cōminare. Hoc ſignificatur Gen̄. iij. c. vbi legitur ꝙ homo vnam maledictionē accepit: mulier duas: ſerpens tres. Et deut. xxvij. c. legun᷑ tredecim maledictiones trāſgreſſorū. De quib⁹ dici᷑ Deut. xxviij. b. Venient ſup te omnes maledictiōes iſte/ in futuro. Tres propter tranſgreſſionem fidei trinitatis: decem ꝑpter trāſgreſſionem decalogi. Sequitur. p Et ſubuertet cū in finem: id eſt eternaliter: id eſt cauſa ſubuerſionis eterne erit ei ſuperbia. Et bene dicit/ ſubuertet: id eſt ſubt⁹ vertet. Nūc eni ſuperbia per culpā erigi᷑ ſurſū: ſed in fine deijciet ſubtus per penā. Eſa. xiiij. d. Conſcendā ſuper altitudinem nubium: ſimilis ero altiſſimo: ecce erectio culpe. Veruntñ in infernū detraheris in profundum laci: ecce deiectio pene. q Propterea. ſ. ſuperbiam ꝛ apoſtaſiam: r Exhonorauit domin⁹: id eſt extra ornatū ꝛ honorem conſtituit: s Conuentus malorum/ ſcribarū ꝛ phariſeorū ꝛ quorumlibet ſuperborū. Vel: Exornauit: id eſt tollet ornamentum poſſeſſionū theſaurorum et ſericorum et huiuſmodi. Vnde. j. Machab. iiij. f. Contaminauerūt illud gentes ꝛ demoliti ſūt illud. t Et deſtruxit eos vſq; in finem: id eſt totaliter per titū et veſpa/ ſianū et filium

a Languor plixior grauat me/ **b** dicum. Breuem languorem **c** ꝑcidit medicus: Sic et rex hodie eſt/ et cras morietur. **d** Cum enim morietur homo: **e f** hereditabit ſerpentes et be/ **g** ſtias et vermes. Initium ſu/ **h** perbie hominis apoſtatare **i** a deo: quoniam ab eo qui fe **k l** cit illum receſſit cor ei⁹: quo/ niam initium omnis pecca/ **m** ti eſt ſuperbia. Qui tenuerit **n o** illam adimplebitur maledi/ **p** ctis: et ſubuertet eum ī finē. **q r** Propterea exhonorauit dn̄s **s t** ꝯuent⁹ malorū: et deſtruxit

Adit⁹ de re/ ...o amoris

Multiplex languor

Ps. 87.

Subſtātia

Al. exornauit

Al. ꝯplens

ſtanũ ꝛ eliũ auulſit/vel ꝑ demones dimiſſiue. a ❡Sedes ducũ ſupboꝝ deſtruxit de⁹: vt patet de ſaule/quẽ ꝓpt ſupbiã deiecit. j. Reg. xv. f. Et nabuchodonoſoꝛ: Daniel. iiij. f. b ❡Et ſedere fec̃ miteſ ꝓ eis. Loco eoꝝ: dauid loco ſaul: cyrũ ꝛ dariũ loco nabuchodonoſoꝛ. j. xj. a. Multi potentes oppreſſi ſũt valide ꝛ glioſi traditi ſunt in man⁹ alterorũ. De hoc ha-
Al. poñs bes Job. xij. d. et xxxiiij. b. Eccs. x. b. Ezech. xxj. et. xxvj. Luc. j. e. Depoſuit potentes ꝛc. c
C ❡Radices gentium ſuperbaruꝫ: id eſt templum ꝛ cerimonias iudeorũ: honores/diuitias/ ꝑtates: d ❡Arefecit deus/ãnihilauit. e ❡Et plãtauit humileſ ex ipſis gentibus: id eſt apoſtolos natos ex ipſis iudeis. f ❡Terras gentium: id ẽ iudeos gẽtiliter viuentiũ. g ❡Euertit dñs/per romanos. h ❡Et ꝑdidit eas vſqꝫ ad fundamẽtũ. i. ex toto. Sap. v. d. Ad heremũ ꝑducet oẽꝫ terrã iniq̃tas eorum ꝛ malignitas euertet ſedes potentiũ. i ❡Arefecit ex ipſis/aliquos. k ❡Et diſperdidit eos: hoc eſt in corpore et anima perdidit: vel in diuerſis partibus ſpar-
Ps. 9. ſit. l ❡Et ceſſare fec̃ memoriã eoꝝ a t̃ra. Ps. Periit memoria eorum cum ſonitu. m ❡Perdidit deus memoriam ſupboꝝ: id eſt exaltationẽ nominis circa quod multum laborauerunt: ſicut dicit̃ Gen. xj. a. Venite ꝛ faciamus nobis ciuitatem ꝛ turrim: cuius culmen ꝑtingat ad cęlum: ꝛ celebremus nomẽ noſtrũ. n ❡Et reliquit memoriam humiliũ ſenſu: id eſt corde: qui humiliter de ſeipſis ſentiunt. Prouerb. x. b. Memoria iuſti cum laudibus ꝛ nomen impioꝝ putreſcet. o ❡Non eſt creata hominib⁹ ſuperbia: id eſt in hoĩbus vel cum
Gen. 1. d. hominib⁹: quia vidit deus cuncta quę fecerat ꝛ erant valde bona. Et. j. Timoth. iiij. b. Omĩs creatura dei bona ẽ. Sed ſupbia valde mala ẽ: Non eſt igit̃ creata a deo: ſed ꝑuerſa volũtate ab angelo vel ĩ homĩe repta. Sap. j. c. Deus mortem non fecit: id cauſam mortis. p ❡Necqꝫ iracũdia nationi mulierũ: id eſt iracũdia nõ ẽ creata cũ mu-
Moraliter lieribus: qꝛ hõ ex natura ſui aĩal mãſuetũ eſt. Moraliter notat auctoꝛ q̃ fortes ꝛ viriles hoĩes ſępe ĩuadit ſuperbia: molles ꝟo ꝛ effęminatos ſępe moleſtat iracũdia. Eph. iiij. f. Sol non occidat ſuper iracundiã veſtram. q ❡Semen hominũ honorabit̃ hoc qꝺ timet deum: id eſt timẽtes deum honorabunt̃ in fine: quia hi ſũt generatio recto-
Ps. 111. rum: de qua in Ps. Generatio rectoꝝ benedicetur. Eſa. vlt. a. Ad quem reſpiciam niſi ad paupculũ ꝛ contritũ ſpiritu: et trementẽ ſermones meos? r ❡Semen autem hoc exhonorabit̃ qꝺ ꝑterit mãdata dñi: qñ. ſ. dicet̃ eis: Eſuriui ꝛ nõ dediſti mihi mãducare ꝛc. Mat. xxv. d. Vel ĩ ipſa morte: qꝛ nõ veniẽt ei obuiã angeli boni ſicut iuſtis faciunt. Unde ꝛ eorum tranſitus/obitus appellatur. s ❡In medio fratrum rectoꝛ illoꝝ in honore. Ad litterã ꝑmogenit⁹ vel pręlatus/q̃ ſe ꝛ ſubditos regit a ſubditis vel fratribus honoratur. t ❡Et qui timent deũ: vt filij: v ❡Erunt in oculis illi⁹/vel ĩ beneplacito ei⁹: id eſt bene placebunt ei: Sicut ſũt oculi matris ſuper filiũ quocũqꝫ vadat: quia vbi amoꝛ/ibi oculus. Vel/In ocu-

a eos vſqꝫ in finem. Sedes
ducum ſuperborum deſtru-
b xit de⁹: et ſedere fecit mites
c pro eis. Radices gentium
d ſuperbarum arefecit deus:
e et plantauit humiles ex ip-
f ſis gentibus. Terras genti-
g h um euertit dñs: et perdidit
eas vſqꝫ ad fundamentum.
i k Arefecit ex ipſis et diſper-
l didit eos: ꝛ ceſſare fecit me-
m moriam eoꝝ a terra. Perdidit deus memoriã ſuper-
n boꝝ: et reliquit memoriam
o humiliũ ſenſu. Non eſt crea
p ta hominib⁹ ſuperbia: necqꝫ
iracundia nationi mulierũ.
q Semen hominum honora-
r bitur hoc qꝺ timet deum: ſemen autem hoc exhonorabi
tur qꝺ pręterit mandata do-
s mini. In medio fratrum re-
t ctoꝛ illorum in honore: et q̃
v timent deũ erunt in oculis
x illius. Gloria diuitum ho-
y noratoꝝ: et pauperum ti-
z moꝛ dei eſt. Non deſpicere
hominem iuſtum pauperẽ:
a et non magnificare virum
b ꝑpeccatorem diuitem. Ma-
c gnus eſt iudex/et potens eſt
d in honore: et non eſt maioꝛ
e illo qui timet deum. Seruo
f g ſenſato liberi ſeruient: et vir
h prudens et diſciplinatus
i non murmurabit corrept⁹:

lis illius: id eſt in cogitatione eius. Et eſt hoc cõtra illos qui nolunt ſuas conſcientias reuelare. Joh. x. c. Cognoſco oues meas: ꝛ cognoſcunt me meę. x ❡Gloria diuitũ honoratoꝝ: id eſt iuſtorum qui ſunt diuites/virtutibus et honorati a deo. y ❡Et pauperũ ſpiritu/timoꝛ dei eſt: id ẽ diuites virtutibus ꝛ pauperes ſpiritu: hoc eſt iuſti ĩ ſolo dei timore gloriant̃. S. j. b. Timoꝛ dñi gloria ꝛ gloriatio ꝛ corona. z ❡Nõ deſpicere hominẽ iuſtũ pau-
perem/rebus vel ſpiritu: ſupple ẽ gloria eorum. Hoc eſt contra ſuperbos diuites/pauperũ cõteptores. Job. xij. a. Deridet̃ iuſti ſimplicitas lampas cõtempta. Eſa. xxxiij. a. Cum deſieris cõtemnere cõtẽneris. Prouerb. xvij. a. Qui deſpicit pauperẽ/exprobrat factori ei⁹. a ❡Et nõ magnificare virũ potẽtẽ/vel/ꝑctõrẽ diuitẽ: ſupple ẽ gloria eoꝝ. Hoc ẽ contra adulatores. Prouerb. xxiiij. c. Qui dicunt impio iuſtus es/maledicent eis ppłi: et in terra nõ lactes quenqꝫ labijs tuis. Et de hoc dicit̃ Jaco. ij. a. Fratres mei nolite in perſonarũ acceptione habere fidem dñi noſtri ieſu chriſti glorię: Etenĩ ſi introierit in conuentũ veſtrum vir aureum anulum habens in veſte candida: introierit autẽ ꝛ pauper in ſordido habitu: ꝛ intendatis in eum qui indutus eſt veſte pręclara: ꝛ dixeritis ei: tu ſede hic bene: pauperi autẽ dicatis: tu ſta illic/aut ſede ſub ſcabello pedum meorum: nonne iudicatis apud voſmetipſos/ꝛ facti eſtis iudices cogitationũ iniquarũ? b ❡Magnus eſt iudex ꝛc. Hic oſtẽditur q̃ nulla dignitas pręponit̃ timori dñi. Licet enĩ poteſtas terrena magna ſit ꝛ reuerenda: timẽtem tñ deum non pręcellit. Unde. j. xxv. b. O q̃ magnus eſt qui inuenit ſapientiam ꝛ ſcientiã: ſed non eſt ſuper timentẽ deum: timoꝛ enĩ dñi omĩb⁹ ſe ſuppoſuit. Et hoc eſt: b ❡Magnus eſt iudex ꝛc. id eſt magnę auctoritatis ꝛ reuerentię. c ❡Et potens eſt in honore: id eſt in executiõe iudicij: qꝺ eſt honoꝛ eius. Juxta illud Ps. Honoꝛ regis iudicium diligit. Vel Potens eſt in honore/pręſtando dignus nõ in contumeliam. ij. Cor. x. c. Si amplius aliquid gloriat⁹ fuero de poteſtate noſtra quã dedit nobis dñs in ędificationẽ veſtram non erubeſcam. d ❡Et/q̃uis talis ẽ/nõ eſt maioꝛ illo qui timet deum/virtute apud deum: licet ſuperioꝛ ſit poteſtate apud homines. Eccs. iiij. d. Melioꝛ eſt puer pauper ꝛ ſapiens rege ſene ꝛ ſtulto qui neſcit prouidere in poſterũ. e ❡Seruo ſenſato liberi: id eſt filij natura: f ❡Seruient: ad litterã. Sępe euenit hoc q̃ ignobilis genere/nobilis tñ fide/morib⁹ ꝛ ſcientia/nobilibus pręfertur. Prouerb. xvij. a. Seruus ſapiens dñabit̃ filijs ſtultis: et inter fratres hereditatem diuidet: vt patet ĩ iepte: Judic. xj. b. Et in hieroboã. iij. Reg. xj. f. Ideo dicitur Prouerb. xj. d. Qui ſtult⁹ eſt ſeruiet ſapienti. Gen. xxv. c. Maioꝛ ſeruiet minori. g ❡Et vir prudens/q̃ ſcit diſcernere ꝛ eligere inter bonũ ꝛ malũ. h ❡Et diſciplinat⁹/verbo vel verbere: i ❡Nõ murmurabit correpť: ſic̃ dauid correpť a nathan nõ murmurauit/ſed dixit: peccaui dño. ij. Reg. xij. d. Et Job. xxxiij. d. Si reſpiciet de⁹ hoĩem et dicet: peccaui ꝛ vere deliq̃: ꝛ vt erã dign⁹ non recepi. De hoc dẽ

Marginalia (right): Al. ꝑbim — Al. ꝑpotenẽ B — Prouer. 17. a. — Ps. 98.

non recepi. De hoc dicitur Prouerb.ix.b. Argue ſapientē et diliget te: corripe ſtultū ⁊ odio habebit te. a Et inſcius non honorabit/in futuro. Unde.j.Cor.xiiij.g. Si qs ignorat/deū ⁊ que dei ſūt: ignorabit/i futuro a deo. Uel ſic Et inſcius non honorabit/honore prelationis in pſenti. Prouerb.j.a. Intelligens gubernacula poſſidebit. b Noli te extollere in faciendo opere tuo. Hic arrogantiam prohibet: quia omnis arrogans abominatio apud deum: Prouerb.xvj.a. Nec ſolum excellentiā phibet: ſed ⁊ voluntatē. Unde dic: Noli te extollere: licet alij te extollant. c In faciēdo opere tuo: id eſt cū feceris: vel nondū facto.iij.Reg.xx.b. Nō glorietur accinctus eque vt diſcinctus. Luc.xvij.c. Cū omnia bene feceritis ⁊c.j.xj.a. In veſtitu ne glorieris vnq̄: nec in die honoris tui extollaris. Sed ſi hoc malum eſt: cur laudauit ſe Job.xxix.et.xxxj.p totū: Et ezechias: Hiere.xxxviij.a. Et paulus.ij.Cor.xj.et.xij. Reſpōſio. Non ad iactantiā ſed ad aliorum prouocationē vel ſui conſolationē. d Et noli cunctari.i. ceſſare a bono opere per puſillanimitatem vel acidiam: e In tempore anguſtie: id eſt in aduerſitate: Tunc eni magis operandū eſt: quia virt⁹ i infirmitate perficitur.ij.Cor.xij.c. Unde.j.xxxij.c. Hora ſurgendi non te triſtes. Uel/In tempore anguſtie: id eſt in vita preſenti vſq; ad mortem. Eccs.ix.c. Qdcūq; poteſt manus tua inſtanter operare. f Melior eſt q operatur/bona ⁊ bene: g Et abundat in omnib⁹ neceſſarijs: h Q̄ qui gloriatur ⁊ eget pane: id ē melius eſt laborare ⁊ acquirere neceſſaria abundant: q̄ iactare ſe de ſcientia vel de nobilitate ⁊ neceſſarijs indigere. Unde Prouerb.xij.b. Melior eſt pauper ⁊ ſufficiens ſibi q̄ glorioſus ⁊ indigens pane. Et poſtea ſequitur: Qui operatur terram ſuam/ſatiabit panibus: qui autem ſectat ociū ſtultiſſimus eſt. i Fili in māſuetudine ſerua animam tuam: id eſt humilit opera pietatis exerce. Unde 3.iij.c. Fili in māſuetudine opera tua perfice. Uel māſuetudinē ⁊ patientiā habe: que eſt cuſtodia anime: Luc.xxj.d. In patiētia veſtra poſſidebitis animas veſtras. k Et da illi honorem ſm meritum ſuū: id eſt ſm exigentiam meritorū ſuoꝝ expecta retributionē. Uel ſic: Da illi honorem: id eſt honorabilē veſtitum ⁊ victum ⁊ habitaculum. l Scdm meritū ſuū: id eſt ſm cōuenietiam ordinis/dignitatis/nobilitatis. m Peccantē in animā ſuam: id ē peccatis manifeſtis polluentē animā ſuā: n Quis ſuſtinebit: id eſt iuſtificabit vel iuſtū putabit: o Et quis honorificabit: id eſt honore dignum putabit: p Exhonorantē animā ſuā: id eſt peccatis manifeſtis polluentē ⁊ infamantē ⁊ coronā glorie auferētē: q.d.null⁹. q Paup/reb⁹ vel ſpiritu/ r Gloriat per diſciplinam ⁊ timorem.i.letatur in diſciplina dñi ⁊ timore eius. Unde Ps. Letati ſumus pro diebus quibus nos humiliaſti: annis quibus vidimus mala.ij. Cor.xij.c. Libenter gloriabor in infirmitatib⁹ meis vt inhabitet in me virtus chriſti. Uel ſic: q Paup gloriat per diſciplinam ⁊ timorem ſuum: id eſt humilis per diſciplinā domini ⁊ timorē eius/gloria dignus oſtēdit et gloriam pmeret. Propt qd dicit Job.vj.b. Qui cepit ipſe me cōterat: ſoluat manū ſuam ⁊ ſuccidat me: et hec mihi ſit conſolatio vt affligēs me dolore nō parcat ⁊ non ɔtradicā ſermonib⁹ iuſti. s Et eſt hō qui honorificat propt ſubſtantiā ſuā/ſpūalē vel tēporalē. Qui ꝑpt ſubſtantiā tēporalē honorat: id eſt honorandū eſtimat hominē/acceptor eſt pſonarū: quia vt dicit Greg⁹: Accipere perſonam eſt hominē non quia eſt/ſed propter aliquid qd circa ipſum eſt/honorare: propter ſpiritualē ꝓo ſubſtātiam que eſt virtutū et operum ſtabilitas honorādus ē. Prouerb.iij.b. Subſtātia hominis erit auri preciū. Prouer.iij.b. Honora dñm de tua ſubſtantia. t Qui autē gloriatur in paupertate/in tribulationibus/i neceſſitatib⁹: v Q̄to magis i ſubſtātia: id eſt in ſpe vel in re eterne retributionis. Roma.xij.c. Spe gaudentes/in tribulatione patientes. Uel ſic: t Qui gloriatur in paupertate: quāto ampli⁹ in diuitijs. Ideo dic apoſtolus.j.Timoth.vj.d. Precipe diuitib⁹ hui⁹ ſeculi nō ſublime ſapere: neq; ſperare in incerto diuitiarum. x Et qui gloriat in ſubſtantia: id ē qui letatur ⁊ confidit in abūdantia terrenorū: y Paupertatem vereatur: id eſt timeat eternam vel temporalem: quia ſuperbum ſequit humilitas: Prouerb.xxix.d. Uel ſic: x Qui gloriatur in ſubſtantia: id eſt letatur in diuitijs. y Paupertatē vereat: vt ſciat ⁊ abūdare ⁊ penuriam pati in omib⁹ bene inſtructus: Phil.iiij.c. Uel ſic: x Qui gloriatur in ſubſtantia/ſpiritualj vel ſcientie vel virtutum: y Paupertatē/rerum/vereatur: id eſt honoret: quia paupertas cuſtodia eſt humilitatis: et humilitas eſt cuſtos omniū virtutum. Et/paupertatem vereatur: id eſt nuditatem virtutum timeat. Unde.j.Cor.x.c. Qui ſe exiſtimat ſtare/videat ne cadat.

a ēt inſcius non honorabitur.
b Nōli te extollere in fácien-
c do opere tuo: ēt noli cuncta
d ri in tēmpore anguſtie. Mē-
e f lior eſt qui operatur ēt abun
g dat in omnibus q̄ qūi glo-
h riat ⁊ eget pane. Fili i mān-
i ſuetudine ſerua animam tu-
k am: ēt da illi honorē ſm mē-
l m ritum ſuum. Pēccantem in
n animam ſuam qūis iuſtifica
o bit: Et qūis honorificabit
p ēxhonorantem animam ſu-
q am: Pāuper gloriatūr per
r diſciplinam ⁊ timorem ſuū.
s Et ēſt homo q̄ honorifica-
tur propter ſubſtantiam ſu-
t am. Qūi autem gloriatur in
v paupertate: qūāto magis in
x ſubſtantia. Et qſūi gloriatur
y in ſubſtantia / pāupertatem
vereatur. Ca. XI

5 Sapientiā humiliati
a ēxaltabit caput illi⁹: A

Sapientia humiliati ⁊c. Expo. Capi. XI. In precedenti capitulo egit auctor de manſuetudine prepoſitorū: In hoc oſtendit de patiētia ⁊ modeſtia ⁊ obediētia ſubditorum. Primo docet revereri maiores. Secundo non contēnere minores. Tertio prohibet pompam veſtium. Quarto non temere iudicare non pertinentes ad ſe. Quinto nihil mali cupere: et de hoc multum loquitur. Sexto memoriam mortis pre oculis habere monet. Septimo iubet cauere dolos hominū ⁊ demonū. Dicit ergo. 5 Sapientia humiliati: id eſt humiliantis ſe: id eſt de ſe humilia ſentiētis: a Exaltabit caput illius/in futuro. Luc.xiiij.c. Qui ſe humiliat exaltabit. Uel ſic: 5 Sapientia humiliati: id eſt ſapiētia qua quis ſe humiliat renūcians mundo ⁊ ſeipſum contemnens ꝑpt deū: a Exaltabit caput illius.i.chriſtū q̄r fiet iudex cum dño. Matth.xix.d. Amē dico vobis: q̄ vos q ſecuti eſtis me ⁊c. Uel ſic: y Sapientia humiliati: id eſt hūilis ſapiētia p̄dicatoris: a Exaltabit caput illius: id eſt chriſtum: Multum enim exaltat chriſtum humilis predicatio. Unde Ps. Accedet homo ad cor altum: et exaltabitur deus. Ideo dicebat dñs diſcipulis ſuis: Diſcite a me: q̄r mitis ſum ⁊ humilis corde: Matth.xj.d. Glo. dicit hic: Sapientia humiliati: id eſt fides operans p dilectionem: ergo ſapientia eſt fides. Et dicit Greg⁹ ſuper Job.j. q̄ ſapiētia mētē de eternoꝝ ſpe ⁊ certitudine reficit: ergo ſapientia non eſt fides. Qd concedimus: ſed dicitur fides: quia eſt ex fide operante per dilectionem: Talis enī fides purificat cor: vt dicitur Act.xv.b. Cor autem purificatum ſapit res

Marginal notes: Prouer.12.b. (beside "opere tuo"); J.19.b. (beside "tē. Unde dic"); Ps.89. (beside "re eius. Unde Ps."); Ps.63. (beside "exaltabitur deus").